

Brussel, 4 september 2025
(OR. en)

12461/25
ADD 2

Interinstitutioneel dossier:
2025/0810 (NLE)

COLAC 138
POLCOM 222
SERVICES 54
FDI 49

VOORSTEL

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	3 september 2025
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
Betreft:	BIJLAGE bij Voorstel voor een BESLUIT VAN DE RAAD betreffende de sluiting, namens de Europese Unie, van de Overeenkomst inzake een strategisch politiek, economisch en samenwerkingspartnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Verenigde Mexicaanse Staten, anderzijds

De delegaties vinden hierbij document COM(2025) 810 annex.

Bijlage: COM(2025) 810 annex

Brussel, 3.9.2025
COM(2025) 810 final

ANNEX 1 – PART 2/4

BIJLAGE

bij

Voorstel voor een BESLUIT VAN DE RAAD

betreffende de sluiting, namens de Europese Unie, van de Overeenkomst inzake een strategisch politiek, economisch en samenwerkingspartnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Verenigde Mexicaanse Staten, anderzijds

DEEL III¹

HANDEL EN INVESTERINGEN

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE EN INSTITUTIONELE BEPALINGEN

AFDELING A

Algemene bepalingen

ARTIKEL 1.1

Oprichting van een vrijhandelsruimte

De Partijen richten bij dit deel van de overeenkomst een vrijhandelsruimte op, in overeenstemming met artikel XXIV van de GATT 1994 en artikel V van de GATS.

¹ Wanneer in een bepaling wordt verwezen naar een ander artikel zonder dat wordt gespecificeerd in welk deel van de overeenkomst dat artikel staat, moet ervan uit worden gegaan dat dat artikel in deel III van de overeenkomst staat.

ARTIKEL 1.2

Doelstellingen

Dit deel van de overeenkomst heeft de volgende doelstellingen:

- a) de uitbreiding en diversificatie van de handel in goederen tussen de Partijen, overeenkomstig artikel XXIV van de GATT 1994, door verlaging of afschaffing van douanerechten en niet-tarifaire handelsbelemmeringen;
- b) de bevordering van de handel in goederen, met name door middel van de bepalingen inzake douane en handelsbevordering, normen, technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures alsook sanitaire en fytosanitaire maatregelen, met behoud van het recht van elke Partij om regelgeving voor haar eigen grondgebied vast te stellen en doelstellingen van openbaar beleid te verwezenlijken;
- c) de liberalisering van de handel in diensten, overeenkomstig artikel V van de GATS;
- d) de ontwikkeling van een kader dat bevorderlijk is voor grotere investeringsstromen door te voorzien in transparante, stabiele en voorspelbare regels inzake de voorwaarden voor de vestiging van ondernemingen en het daarmee verband houdende kapitaalverkeer, en door te zorgen voor een passend evenwicht tussen de liberalisering en de bescherming van investeringen en het recht van elke Partij om regelgeving vast te stellen teneinde legitieme beleidsdoelstellingen te verwezenlijken;

- e) de instelling van een stelsel van investeringsrechten om geschillen tussen investeerders en staten op effectieve, onpartijdige en voorspelbare wijze te beslechten;
- f) de effectieve wederzijdse openstelling van de markten voor overheidsopdrachten van de Partijen;
- g) de bevordering van innovatie en creativiteit door te zorgen voor een adequate en effectieve bescherming van intellectuele-eigendomsrechten, overeenkomstig de tussen de Partijen geldende internationale verplichtingen, en het evenwicht tussen deze bescherming en het algemeen belang;
- h) het onderhouden van handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Partijen overeenkomstig het beginsel van vrije en onvervalste mededinging;
- i) de bevordering van duurzame ontwikkeling en van de ontwikkeling van de internationale handel op een wijze die bijdraagt tot duurzame ontwikkeling, met inbegrip van economische ontwikkeling, sociale ontwikkeling en milieubescherming;
- j) de instelling van een effectief, eerlijk en voorspelbaar geschillenbeslechtsmechanisme om geschillen tussen de Partijen over de uitlegging of toepassing van dit deel van de overeenkomst te beslechten.

ARTIKEL 1.3

Algemeen toepasselijke definities

Voor de toepassing van dit deel van de overeenkomst wordt, tenzij anders aangegeven, verstaan onder:

- a) “administratief besluit van algemene strekking”: een administratief besluit of administratieve interpretatie die van toepassing is op alle personen en feitelijke situaties die in het algemeen binnen het toepassingsgebied van dat administratieve besluit of van die administratieve interpretatie vallen en waarbij een gedragsnorm wordt vastgesteld, met uitzondering van:
 - i) een vaststelling of beslissing in het kader van een administratieve of buitengerechtelijke procedure die in een concreet geval van toepassing is op een bepaalde persoon, een bepaald goed of een bepaalde dienst van de andere Partij, of
 - ii) enige andere beslissing waarbij uitspraak wordt gedaan met betrekking tot een bepaalde handeling of een bepaalde praktijk;
- b) “Overeenkomst inzake de landbouw”: de Overeenkomst inzake de landbouw, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- c) “landbouwproduct”: een in bijlage 1 bij de Overeenkomst inzake de landbouw opgenomen product;
- d) “reparatie en onderhoud van luchtvaartuigen waarbij het luchtvaartuig buiten dienst wordt gesteld”: de reparatie- en onderhoudswerkzaamheden aan een buiten dienst gesteld luchtvaartuig of een onderdeel daarvan, met uitzondering van het lijnonderhoud;

- e) “Antidumpingovereenkomst”: de Overeenkomst inzake de toepassing van artikel VI van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel 1994, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- f) “geautomatiseerde boekingsystemen”: dienstverlening door middel van computersystemen die informatie bevatten over dienstregeling, beschikbaarheid, tarieven en tariefvoorwaarden van luchtvaartmaatschappijen, en met behulp waarvan boekingen kunnen worden gedaan of vervoerbewijzen kunnen worden uitgegeven;
- g) “douanerechten”: alle rechten en heffingen, met inbegrip van alle aanvullende heffingen of belastingen, die worden opgelegd op of in verband met de invoer van goederen, met uitzondering van:
 - i) heffingen gelijkwaardig aan interne belastingen die overeenkomstig artikel 2.3 worden opgelegd;
 - ii) antidumpingrechten en compenserende rechten² die worden opgelegd overeenkomstig de GATT 1994, de Antidumpingovereenkomst en de SCM-overeenkomst, naargelang van het geval;
 - iii) retributies of andere heffingen die bij invoer of in verband met invoer van een goed worden opgelegd en die beperkt zijn tot, bij benadering, de kosten van de verleende diensten; en

² Voor alle duidelijkheid: de definitie van “douanerechten” laat de rechten en verplichtingen van de Partijen uit hoofde van hoofdstuk 5 (Handelsbeschermende maatregelen) onverlet.

- iv) de premie die voor ingevoerde goederen wordt uitgekeerd of geïnd in het kader van een inschrijvingssysteem dat is goedgekeurd voor het beheer van tariefcontingenten krachtens aanhangsel 2-A-4 (Tariefcontingenten van Mexico);
- h) “Overeenkomst inzake de douanewaarde”: de Overeenkomst inzake de toepassing van artikel VII van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel 1994, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- i) “dagen”: kalenderdagen, inclusief weekenden en vakantiedagen;
- j) “DSU”: het Memorandum van overeenstemming inzake de regels en procedures betreffende de beslechting van geschillen, opgenomen in bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst;
- k) “onderneming”: een juridische entiteit, naar toepasselijk recht opgericht of anderszins georganiseerd, met winst- of andere oogmerken, en in eigendom van particulieren of van de overheid, met inbegrip van kapitaalvennootschappen, trusts, personenvennootschappen, joint ventures, eenmanszaken of verenigingen;
- l) “bestaand”: geldend op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst;
- m) “vrij converteerbare valuta”: een valuta die op grote schaal op internationale deviezenmarkten verhandeld en bij internationale transacties gebruikt wordt;

- n) “GATS”: de Algemene Overeenkomst betreffende de handel in diensten, opgenomen in bijlage 1B bij de WTO-overeenkomst;
- o) “GATT 1994”: de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel 1994, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- p) “goederen”: zowel materialen als producten;
- q) “goed van een Partij”: een binnenlands goed in de zin van de GATT 1994, waaronder de goederen van oorsprong van die Partij;
- r) “grondafhandelingsdiensten”: de verlening op een luchthaven, op basis van een vast tarief of een contract, van vertegenwoordiging van, beheer van en toezicht op een luchtvaartmaatschappij; passagiersafhandeling; bagageafhandeling; platformdiensten; catering³; luchtvracht- en -postafhandeling; brandstofvoorziening van luchtvaartuigen, onderhoud en schoonmaak van luchtvaartuigen; vervoer op de grond; vluchttuitvoeringen, bemanningsadministratie en vluchtplanning. Grondafhandelingsdiensten omvatten niet: zelfafhandeling; veiligheid; lijnonderhoud; reparatie en onderhoud van luchtvaartuigen, en het beheer of de exploitatie van essentiële gecentraliseerde luchthaveninfrastructuur, zoals ontijzingsinstallaties, brandstofdistributiesystemen, bagageafhandelingssystemen en vaste interne luchthaventransportsystemen;
- s) “geharmoniseerd systeem” of “GS”: het geharmoniseerd systeem inzake de omschrijving en de codering van goederen, met inbegrip van de bijbehorende algemene interpretatieregels en de aantekeningen op de afdelingen, hoofdstukken en onderverdelingen, en wijzigingen daarvan;

³ Met uitzondering van de bereiding van de levensmiddelen.

- t) “maatregel”: elke wet, elke regeling, elk voorschrift, elke procedure, elk besluit, elke administratieve handeling, eis of praktijk⁴;
- u) “onderdaan”: een natuurlijke persoon met de nationaliteit van een van de lidstaten van de Europese Unie of van Mexico overeenkomstig hun respectieve recht of die permanent ingezetene van een Partij is;
- v) “natuurlijke persoon⁵”:
 - i) wat de Europese Unie betreft, een persoon met de nationaliteit van een van de lidstaten van de Europese Unie overeenkomstig de wetgeving van die lidstaat⁶; en
 - ii) wat Mexico betreft, een persoon met de nationaliteit van Mexico overeenkomstig de wetgeving van Mexico;

een natuurlijke persoon die onderdaan van Mexico is en de nationaliteit van een van de lidstaten van de Europese Unie bezit, wordt geacht uitsluitend een natuurlijke persoon van de Partij van zijn of haar overheersende en feitelijke nationaliteit te zijn;

⁴ Voor alle duidelijkheid: de term “maatregel” omvat ook niet-handelen.

⁵ Deze definitie heeft betrekking op de hoofdstukken 10 tot en met 19.

⁶ De definitie van natuurlijke personen van de Europese Unie omvat ook natuurlijke personen die permanent ingezetene van de Republiek Letland zijn en die geen burger van de Republiek Letland of van een andere staat zijn, maar die op grond van de wet- en regelgeving van de Republiek Letland recht hebben op een paspoort voor niet-staatsburgers.

- w) “OESO”: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling;
- x) “goed van oorsprong”: een goed dat geldt als goed van oorsprong uit hoofde van de oorsprongsregels in hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures);
- y) “persoon”: een natuurlijke persoon of een onderneming;
- z) “persoon van een Partij”: een onderdaan of een onderneming van een Partij;
- aa) “preferentiële tariefbehandeling”: het douanerecht dat krachtens artikel 2.4 (Afschaffing of verlaging van douanerechten) van toepassing is op een goed van oorsprong;
- bb) “Overeenkomst inzake vrijwaringsmaatregelen”: de Overeenkomst inzake vrijwaringsmaatregelen, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- cc) “SCM-overeenkomst”: de Overeenkomst inzake subsidies en compenserende maatregelen, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- dd) “verkoop en marketing van luchtvervoerdiensten”: de mogelijkheid voor de betrokken luchtvaartmaatschappij haar luchtvervoerdiensten vrij te verkopen en in de handel te brengen, met inbegrip van alle marketingaspecten zoals marktonderzoek, reclame en distributie, maar met uitzondering van de tarifiering van luchtvervoerdiensten en de toepasselijke voorwaarden;
- ee) “dienstverlener”: een persoon die een dienst verleent of aanbiedt;

- ff) “SPS-overeenkomst”: de Overeenkomst inzake sanitaire en fytosanitaire maatregelen, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- gg) “staatsonderneming”: een onderneming die eigendom is van of onder zeggenschap staat van een Partij;
- hh) “TBT-overeenkomst”: de Overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen, opgenomen in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- ii) “grondgebied”: het grondgebied waar deze overeenkomst van toepassing is krachtens artikel 2.2 (Territoriale toepassing) van deel IV van deze overeenkomst;
- jj) “derde land”: een land of grondgebied gelegen buiten het territoriale toepassingsgebied van deze overeenkomst;
- kk) “Trips-overeenkomst”: de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom, opgenomen in bijlage 1C bij de WTO-overeenkomst;
- ll) “Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht”: het te Wenen op 23 mei 1969 tot stand gekomen Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht;
- mm) “WTO”: de Wereldhandelsorganisatie; en
- nn) “WTO-overeenkomst”: de Overeenkomst tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie, gedaan te Marrakesh op 15 april 1994.

ARTIKEL 1.4

Verhouding tot de WTO-overeenkomst

De Partijen bevestigen hun wederzijdse rechten en verplichtingen uit hoofde van de WTO-overeenkomst.

ARTIKEL 1.5

Verwijzingen naar wetten en andere overeenkomsten

1. Elke verwijzing in dit deel van de overeenkomst naar wetgeving, hetzij in het algemeen, hetzij door verwijzing naar specifieke wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of richtlijnen, wordt uitgelegd als een verwijzing naar de wetgeving met inbegrip van de wijzigingen ervan, tenzij anders is aangegeven.
2. Elke verwijzing of opneming door middel van een verwijzing in dit deel van de overeenkomst naar andere overeenkomsten of rechtsinstrumenten in hun geheel of gedeeltelijk, wordt, tenzij anders aangegeven, zodanig uitgelegd dat zij het volgende omvat:
 - a) de bijbehorende bijlagen, protocollen, voetnoten, aantekeningen en toelichtingen; en

- b) de vervolgovereenkomsten waarbij de Partijen partij zijn, of de wijzigingen die bindend zijn voor de Partijen, tenzij de verwijzing bestaande rechten en verplichtingen bevestigt.

ARTIKEL 1.6

Nakoming van verplichtingen

1. Elke Partij stelt alle algemene of specifieke maatregelen vast die vereist zijn om aan de verplichtingen uit hoofde van dit deel van de overeenkomst te voldoen, met inbegrip van de maatregelen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat die door centrale, regionale of lokale overheden en autoriteiten, alsook door niet-gouvernementele entiteiten bij de uitoefening van aan hen gedelegeerde bevoegdheden, worden nageleefd.
2. Voor alle duidelijkheid: een Partij kan rechten en verplichtingen uit hoofde van dit deel van de overeenkomst opschorten, met uitzondering van het bepaalde in artikel 2.3, lid 3, van deel IV van deze overeenkomst (Nakoming van verplichtingen), uitsluitend wegens inbreuken op dit deel van de overeenkomst door de andere Partij en in overeenstemming met de daarin vervatte voorschriften, met inbegrip van hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting).

AFDELING B

Institutionele bepalingen

ARTIKEL 1.7

Specifieke taken van de Gezamenlijke Raad

1. Wanneer de Gezamenlijke Raad taken uitvoert die hem bij dit deel van de overeenkomst zijn toegekend, bestaat hij, op ministerieel niveau, uit vertegenwoordigers van de EU met verantwoordelijkheid voor handels- en investeringsaangelegenheden, enerzijds, en uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Economische Zaken van Mexico, anderzijds, of uit de door hen aangewezen personen.
2. De Gezamenlijke Raad kan ter verwezenlijking van de doelstellingen van dit deel van de overeenkomst wijzigingen aanbrengen in:
 - a) bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) en bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken);
 - b) hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures), met inbegrip van de bijlagen 3-A tot en met 3-D;
 - c) bijlage 10-D (Gedragscode voor leden van het Gerecht, leden van de Beroepsinstantie en bemiddelaars);

- d) de desbetreffende lijsten en tijdschema's van Mexico krachtens artikel 10.12 (Niet-conforme maatregelen en uitzonderingen), lid 6, en artikel 11.8 (Niet-conforme maatregelen en uitzonderingen), lid 4;
- e) bijlage 21-A (Onder deze overeenkomst vallende overheidsopdrachten van de Europese Unie) en bijlage 21-B (Onder deze overeenkomst vallende overheidsopdrachten van Mexico);
- f) bijlage 25-B (Lijst van geografische aanduidingen);
- g) bijlage 31-A (Reglement van orde) en bijlage 31-B (Gedragscode voor panelleden en bemiddelaars).

3. De Gezamenlijke Raad kan ter verwezenlijking van de doelstellingen van dit deel van de overeenkomst voorts:

- a) bindende uitleggingen van de bepalingen van dit deel van de overeenkomst vaststellen;
- b) andere besluiten nemen als bepaald in dit deel van de overeenkomst; en
- c) andere maatregelen in het kader van de uitvoering van zijn taken nemen zoals de Partijen overeenkomen.

4. Elke Partij voert elke in lid 2, punt a), bedoelde wijziging overeenkomstig haar toepasselijke wettelijke procedures uit binnen een door de Partijen overeen te komen termijn.

ARTIKEL 1.8

Specifieke taken van het Gemengd Comité

1. Wanneer het Gemengd Comité taken uitvoert die het bij dit deel van de overeenkomst zijn toegekend, bestaat het uit vertegenwoordigers van de EU op hoog ambtelijk niveau met verantwoordelijkheid voor handels- en investeringsaangelegenheden, enerzijds, en uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Economische Zaken van Mexico, anderzijds, overeenkomstig de respectieve voorschriften van elke Partij, of uit de door hen aangewezen personen.
2. Het Gemengd Comité heeft de volgende taken:
 - a) zij verleent de Gezamenlijke Raad bijstand bij de uitvoering van zijn taken, wanneer deze betrekking hebben op de handel;
 - b) zij is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering en toepassing van de bepalingen van dit deel van de overeenkomst en voor de evaluatie van de met de toepassing ervan behaalde resultaten;
 - c) zij tracht, onverminderd hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting), eventuele meningsverschillen of geschillen in verband met de uitlegging of de toepassing van dit deel van deze overeenkomst te voorkomen en op te lossen;
 - d) zij houdt toezicht op de werkzaamheden van alle krachtens dit deel van de overeenkomst ingestelde subcomités en andere organen; en
 - e) zij bespreekt manieren om de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Partijen te verbeteren.

3. Bij de uitvoering van haar taken op grond van lid 2 kan het Gemengd Comité:
- a) verdere subcomités en andere organen oprichten naast die zoals vastgesteld in dit deel van de overeenkomst, bestaande uit vertegenwoordigers van de Partijen, die subcomités en andere organen belasten met taken binnen haar bevoegdheden en besluiten om de taken ervan te wijzigen of om die subcomités en andere organen te ontbinden;
 - b) de vaststelling van besluiten overeenkomstig de specifieke doelstellingen van dit deel van de overeenkomst aanbevelen aan de Gezamenlijke Raad, met inbegrip van de in alinea 2, punt a), van artikel 1.7 bedoelde wijzigingen, of dergelijke besluiten vaststellen in de perioden tussen de vergaderingen van de Gezamenlijke Raad, met inbegrip van de gevallen waarin de Gezamenlijke Raad niet in de gelegenheid is bijeen te komen, en
 - c) andere maatregelen in het kader van de uitvoering van haar taken nemen zoals de Partijen overeenkomen of zoals de Gezamenlijke Raad bepaalt.

ARTIKEL 1.9

Coördinatoren van deel III van deze overeenkomst

1. Elke Partij wijst een coördinator aan voor dit deel van de overeenkomst en stelt de andere Partij daarvan binnen zestig dagen na de inwerkingtreding van de overeenkomst in kennis.

2. De coördinatoren:
 - a) vergemakkelijken de communicatie tussen de Partijen over alle onder dit deel van de overeenkomst vallende aangelegenheden, alsook met andere uit hoofde daarvan opgerichte contactpunten;
 - b) stellen gezamenlijk de agenda op en treffen alle overige nodige voorbereidingen voor de vergaderingen van de Gezamenlijke Raad en het Gemengd Comité overeenkomstig dit artikel; en
 - c) geven in voorkomend geval vervolg aan de besluiten van de Gezamenlijke Raad en het Gemengd Comité.

ARTIKEL 1.10

Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst

1. De Partijen richten hierbij de volgende subcomités en andere organen op, bestaande uit vertegenwoordigers van de EU, enerzijds, en uit vertegenwoordigers van Mexico, anderzijds:
 - a) Comité voor de handel in goederen
 - b) Subcomité Landbouw;
 - c) Subcomité Handel in wijn en gedistilleerde dranken
 - d) Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels

- e) Subcomité Sanitaire en fytosanitaire maatregelen
 - f) gezamenlijke werkgroep inzake dierenwelzijn en antimicrobiële resistentie;
 - g) Subcomité Technische handelsbelemmeringen
 - h) Subcomité Diensten en investeringen
 - i) Subcomité Financiële diensten;
 - j) Subcomité Overheidsopdrachten;
 - k) Subcomité Intellectuele eigendom;
 - l) Subcomité Handel en duurzame ontwikkeling.
2. Tenzij in dit deel van de overeenkomst anders is bepaald, is artikel 1.4 van deel IV van deze overeenkomst van toepassing op de in lid 1 vermelde subcomités en andere organen.
3. De in lid 1 vermelde subcomités en andere organen kunnen passende aanbevelingen doen in de gevallen zoals bepaald in dit deel van de overeenkomst.
4. De aanbevelingen worden in onderlinge overeenstemming gedaan.

ARTIKEL 1.11

Betrekkingen met het maatschappelijk middenveld

1. Elke Partij komt ten minste eenmaal per jaar bijeen met haar in artikel 1.7 (Interne adviesgroepen) van deel IV van deze overeenkomst bedoelde interne adviesgroep om kwesties in verband met de toepassing van dit deel van de overeenkomst te bespreken.
2. Wanneer de Gezamenlijke Raad of het Gemengd Comité in de samenstelling voor handelsvraagstukken bijeenkomt, roept deze een vergadering van het in artikel 1.8 van deel IV van deze overeenkomst (Forum voor het maatschappelijk middenveld) genoemde forum voor het maatschappelijk middenveld bijeen voor overleg over de toepassing van dit deel van de overeenkomst.

HOOFDSTUK 2

HANDEL IN GOEDEREN

AFDELING A

Algemene bepalingen

ARTIKEL 2.1

Definities

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a) “consulaire formaliteiten”: de procedure om van een consul van de Partij van invoer op het grondgebied van de Partij van uitvoer, of op het grondgebied van een derde, een consulaire factuur of een consulaire visum voor een handelsfactuur, oorsprongscertificaat, manifest, aangifte ten uitvoer door de verlader, of enig ander douanedocument in verband met de invoer van een goed te verkrijgen;

- b) “uitvoervergunningsprocedure”: administratieve procedure in het kader waarvan als eerste voorwaarde voor de uitvoer uit het grondgebied van de Partij van uitvoer wordt gesteld dat aan de bevoegde administratieve instantie(s) van de Partij van uitvoer een aanvraag of andere documenten dan die welke in het algemeen voor douaneafhandeling zijn vereist, worden overgelegd;
- c) “Overeenkomst inzake invoervergunningen”: de Overeenkomst inzake procedures op het gebied van invoervergunningen, zoals uiteengezet in bijlage 1A bij de WTO-overeenkomst;
- d) “invoervergunningsprocedure”: administratieve procedure in het kader waarvan als eerste voorwaarde voor de invoer in het grondgebied van de Partij van invoer wordt gesteld dat aan de bevoegde administratieve instantie(s) van de Partij van invoer een aanvraag of andere documenten dan die welke in het algemeen voor douaneafhandeling zijn vereist, worden overgelegd.

ARTIKEL 2.2

Toepassingsgebied

Tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald, is dit hoofdstuk van toepassing op de handel in goederen van een Partij.

ARTIKEL 2.3

Nationale behandeling

1. Elke Partij behandelt goederen van de andere Partij als nationale goederen overeenkomstig artikel III van de GATT 1994 en de aantekeningen en aanvullende bepalingen daarbij. Daartoe worden artikel III van de GATT 1994 en de aantekeningen en aanvullende bepalingen daarbij *mutatis mutandis* in deze overeenkomst opgenomen en maken zij daar integrerend deel van uit.
2. Voor alle duidelijkheid: “nationale behandeling” betekent ten aanzien van een ander bestuursniveau in Mexico dan het federale niveau, of ten aanzien van een bestuursniveau van of in een lidstaat van de Europese Unie, een behandeling die niet minder gunstig is dan de behandeling die dat bestuursniveau toekent aan soortgelijke, rechtstreeks concurrerende of vervangbare goederen van respectievelijk Mexico of de lidstaat.

ARTIKEL 2.4

Afschaffing of verlaging van douanerechten

1. Tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald, schaft elke Partij haar douanerechten op goederen van oorsprong af of verlaagt zij deze overeenkomstig bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) en past zij vanaf de inwerkingtreding van deze overeenkomst geen douanerechten toe op goederen van oorsprong die zijn ingedeeld onder de tariefposten van de hoofdstukken 1 tot en met 97 van het geharmoniseerd systeem, behalve die in respectievelijk aanhangsel 2-A-1 (Tijdschema voor tariefafschaffing van de Europese Unie) of aanhangsel 2-A-2 (Tijdschema voor tariefafschaffing van Mexico) van bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing).

2. Tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald, verhoogt een Partij geen bestaande douanerechten en stelt zij evenmin nieuwe douanerechten vast op een goed van oorsprong uit de andere Partij⁷.
3. Wanneer een Partij het door haar toegepaste meestbegunstigingsdouanerecht verlaagt, wordt dat douanerecht toegepast op goederen van oorsprong uit de andere Partij indien en zolang het lager is dan het krachtens bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) berekende douanerecht.
4. Op verzoek van een Partij voeren de Partijen overleg over de mogelijkheid om de tariefbehandeling voor de markttoegang van goederen van oorsprong uiteengezet in bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) te verbeteren. De Gezamenlijke Raad kan besluiten om bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) te wijzigen⁸.
5. Voor alle duidelijkheid: een Partij kan een douanerecht op het goed van oorsprong handhaven of verhogen indien het Orgaan voor Geschillenbeslechting van de WTO daar toestemming voor verleent.

⁷ Voor alle duidelijkheid: naar aanleiding van een eenzijdige verlaging van douanerecht mag een Partij dat recht verhogen tot het niveau dat voor het desbetreffende jaar is vastgesteld in het tijdschema voor tariefafschaffing overeenkomstig bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing).

⁸ Voor alle duidelijkheid: die wijziging heeft voorrang op alle in bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) vermelde douanerechten of afbouwcategorieën.

ARTIKEL 2.5

Uitvoerrechten, belastingen of andere heffingen

1. Een Partij mag geen hogere belastingen of heffingen op de uitvoer van een goed naar het grondgebied van de andere Partij vaststellen of handhaven dan de belastingen of heffingen die op dat goed van toepassing zijn wanneer het bestemd is voor binnenlands verbruik.
2. Een Partij mag geen hogere belastingen of heffingen van welke aard ook vaststellen of handhaven ter zake van of in verband met de uitvoer van een goed naar het grondgebied van de andere Partij dan de belastingen of heffingen die op dat goed van toepassing zijn wanneer het bestemd is voor binnenlands verbruik.
3. Niets in dit artikel belet een Partij om bij de uitvoer van een goed een retributie of heffing op te leggen die krachtens artikel 2.6 is toegestaan.

ARTIKEL 2.6

Retributies en formaliteiten

1. Retributies en andere heffingen die door een Partij worden opgelegd ter zake van of in verband met de invoer van een goed van de andere Partij of de uitvoer van een goed naar de andere Partij, blijven beperkt tot het bedrag bij benadering van de kosten van de verleende diensten, en mogen geen indirecte bescherming van binnenlandse goederen of een belasting op de in- of uitvoer voor fiscale doeleinden beogen.

2. Een Partij mag geen retributie voor de douaneafhandeling aanrekenen voor goederen van oorsprong⁹.
3. Elke Partij maakt alle retributies en heffingen die zij in verband met de invoer of de uitvoer aanrekent, op zodanige wijze bekend dat overheden, handelaren en andere belanghebbenden daarvan kennis kunnen nemen.
4. Een Partij legt in verband met de invoer van goederen van de andere Partij geen consulaire formaliteiten, waaronder retributies en heffingen, op¹⁰.

ARTIKEL 2.7

Na reparatie of wijziging opnieuw binnengekomen goederen

1. Onder “reparatie of wijziging” wordt verstaan elke bewerkingshandeling ten aanzien van goederen die ten doel heeft een gebrekkige werking of materiële schade te herstellen zodat de oorspronkelijke functie ervan wordt hersteld of ervoor te zorgen dat de goederen aan de technische voorschriften voor gebruik ervan voldoen, zonder welke handeling de goederen niet meer op de normale wijze kunnen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij zijn bestemd. De reparatie van goederen omvat het herstel en onderhoud, maar omvat geen bewerkingen of processen waardoor:
 - a) de wezenlijke kenmerken van een goed teniet worden gedaan, of een nieuw of commercieel verschillend goed ontstaat;

⁹ De retributie voor de douaneafhandeling in Mexico betreft de “Derecho de Trámite Aduanero”.

¹⁰ Voor alle duidelijkheid: de Partij van invoer kan verlangen dat de documenten door haar op het grondgebied van de Partij van uitvoer bevoegde consul worden geverifieerd:

- a) voor onderzoeks- of controledoeleinden; of
- b) voor de invoer van goederen voor huishoudelijk gebruik.

b) een onafgewerkt goed in een afgewerkt goed wordt getransformeerd; of

c) de functie van een goed ingrijpend wijzigt.

2. Een Partij past geen douanerechten toe op goederen die, ongeacht de oorsprong ervan, haar grondgebied opnieuw binnenkomen nadat zij tijdelijk, ter reparatie of wijziging, uit haar grondgebied naar het grondgebied van de andere Partij waren uitgevoerd, ongeacht of die reparatie of wijziging kon worden verricht op het grondgebied van de Partij waaruit de goederen ter reparatie of wijziging waren uitgevoerd.

3. Lid 2 is niet van toepassing op goederen die in een douane-entrepot, in een vrijhandelszone of met een soortgelijke status worden ingevoerd, vervolgens ter reparatie worden uitgevoerd en niet opnieuw in een douane-entrepot, in een vrijhandelszone of met een soortgelijke status worden ingevoerd.

4. Een Partij past geen douanerechten toe op goederen, ongeacht de oorsprong ervan, die ter reparatie of wijziging tijdelijk zijn ingevoerd uit het grondgebied van de andere Partij.

ARTIKEL 2.8

Gereviseerde goederen

1. Onder “gereviseerd goed” wordt verstaan een goed dat is ingedeeld onder de hoofdstukken 84 tot en met 90 of rubriek 9402 van het geharmoniseerd systeem, met uitzondering van de goederen in bijlage 2-B (Lijst met van de definitie van gereviseerde goederen uitgesloten goederen), en:
 - a) dat volledig of gedeeltelijk is geproduceerd uit teruggewonnen materialen van gebruikte goederen;
 - b) dat op een vergelijkbare wijze presteert en werkt en een vergelijkbare levensduur heeft als het gelijkaardige nieuwe goed; en
 - c) waarvoor dezelfde garantie als voor het gelijkaardige nieuwe goed wordt gegeven.
2. Tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald, kent een Partij aan gereviseerde goederen van de andere Partij geen minder gunstige behandeling toe dan zij aan gelijkaardige nieuwe goederen toekent.
3. Met inachtneming van haar verplichtingen uit hoofde van deze overeenkomst en de WTO-overeenkomst kan een Partij verlangen dat gereviseerde goederen:
 - a) als zodanig herkenbaar zijn in geval van distributie of verkoop op haar grondgebied, met inbegrip van een specifiek etiket om misleiding van de consument te voorkomen; en

- b) voldoen aan alle technische eisen en voorschriften die van toepassing zijn op het gelijkaardige nieuwe product.

4. Voor alle duidelijkheid: artikel 2.9 is van toepassing op gereviseerde goederen. Indien een Partij invoer- en uitvoerverboden of invoer- en uitvoerbeperkingen instelt of handhaaft met betrekking tot gebruikte goederen, past zij deze maatregelen niet toe op gereviseerde goederen.

ARTIKEL 2.9

Invoer- en uitvoerbeperkingen

Tenzij anders is bepaald in bijlage 2-C (Uitzonderingen op de invoer- en uitvoerbeperkingen van Mexico), stelt een Partij geen verboden of beperkingen in en handhaaft deze evenmin ter zake van de invoer van een goed van de andere Partij of van de uitvoer of verkoop ten uitvoer van een goed dat voor het grondgebied van de andere Partij is bestemd, tenzij dit in overeenstemming is met artikel XI van de GATT 1994 en de aantekeningen en aanvullende bepalingen daarbij. Daartoe worden artikel XI van de GATT 1994 en de aantekeningen en aanvullende bepalingen daarbij *mutatis mutandis* in de onderhavige overeenkomst opgenomen en maken zij integrerend deel hiervan uit.

ARTIKEL 2.10

Invoervergunningen

1. Elke Partij stelt invoervergunningsprocedures vast en beheert deze overeenkomstig de artikelen 1 tot en met 3 van de Overeenkomst inzake invoervergunningen.
2. De Partijen stellen elkaar in kennis van nieuwe invoervergunningsprocedures en van wijzigingen van bestaande invoervergunningsprocedures en doen dat uiterlijk zestig dagen na de datum van bekendmaking ervan en zo mogelijk niet later dan zestig dagen voordat de nieuwe procedure of de wijziging van kracht wordt. De kennisgeving omvat de in artikel 5, lid 2, van de Overeenkomst inzake invoervergunningen gespecificeerde informatie, alsook de elektronische adressen van de in lid 4 van dit artikel bedoelde officiële websites. Een Partij wordt geacht aan deze bepaling te voldoen wanneer zij de in artikel 4 van de Overeenkomst inzake invoervergunningen bedoelde Commissie Invoervergunningen overeenkomstig artikel 5, leden 1 tot en met 3, van die overeenkomst in kennis stelt van de desbetreffende nieuwe invoervergunningsprocedure of de wijzigingen daarvan.
3. Op verzoek van een Partij verstrekt de andere Partij onverwijld alle relevante informatie, met inbegrip van de in artikel 5, lid 2, van de Overeenkomst inzake invoervergunningen bedoelde informatie, over elke invoervergunningsprocedure die zij voornemens is vast te stellen, heeft vastgesteld of handhaaft, en over wijzigingen van bestaande vergunningsprocedures.

4. Elke Partij maakt op de desbetreffende officiële websites de informatie bekend die zij krachtens artikel 1, lid 4, punt a), van de Overeenkomst inzake invoervergunningen moet publiceren en ziet erop toe dat de in artikel 5, lid 2, van die overeenkomst gespecificeerde informatie openbaar beschikbaar is.

ARTIKEL 2.11

Uitvoervergunningen

1. Elke Partij maakt nieuwe uitvoervergunningsprocedures en wijzigingen van bestaande uitvoervergunningsprocedures bekend, in voorkomend geval ook op de desbetreffende officiële websites. Deze bekendmaking vindt, voor zover uitvoerbaar, plaats uiterlijk 45 dagen voordat de procedure of wijziging van kracht wordt, en in elk geval niet later dan de datum waarop de procedure of wijziging van kracht wordt.

2. Elke Partij stelt de andere Partij binnen zestig dagen na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst in kennis van haar bestaande uitvoervergunningsprocedures. Elke Partij stelt de andere Partij binnen zestig dagen na de bekendmaking van nieuwe uitvoervergunningsprocedures en van wijzigingen van bestaande uitvoervergunningsprocedures, in kennis van die procedures en wijzigingen. Die kennisgevingen omvatten een verwijzing naar de bron waar de op grond van lid 3 vereiste informatie wordt bekendgemaakt en, in voorkomend geval, het adres van de desbetreffende officiële website.

3. De bekendmaking van uitvoervergunningsprocedures omvat de volgende informatie:
- a) de teksten van de uitvoervergunningsprocedures van de Partij en van alle wijzigingen ervan;
 - b) de goederen die het voorwerp zijn van elke uitvoervergunningsprocedure;
 - c) voor elke procedure, een beschrijving van de procedure voor het aanvragen van een uitvoervergunning en alle criteria waaraan een aanvrager moet voldoen om een uitvoervergunning te kunnen aanvragen, zoals het bezitten van een activiteitenvergunning, het opzetten of handhaven van een investering of het actief zijn via een bepaalde vorm van vestiging op het grondgebied van een Partij;
 - d) een contactpunt of contactpunten waar belanghebbenden nadere inlichtingen kunnen verkrijgen over de voorwaarden voor het verkrijgen van een uitvoervergunning;
 - e) de administratieve instantie(s) waarbij een aanvraag of andere relevante documenten moeten worden ingediend;
 - f) een beschrijving van de maatregel(en) die in het kader van de uitvoervergunningsprocedure worden uitgevoerd;
 - g) de periode waarin elke uitvoervergunningsprocedure van kracht zal zijn, tenzij de procedure van kracht blijft tot de intrekking of herziening ervan in een nieuwe bekendmaking;

- h) als de Partij voornemens is van een uitvoervergunningsprocedure gebruik te maken voor het beheer van een uitvoercontingent, de totale omvang, de openings- en sluitingsdata van het contingent en in voorkomend geval de waarde van het contingent; en
- i) alle vrijstellingen van of uitzonderingen op het vereiste een uitvoervergunning te verkrijgen, hoe die vrijstellingen of uitzonderingen kunnen worden aangevraagd of gebruikt, en de criteria voor het verlenen of toekennen ervan.

4. Voor alle duidelijkheid: geen van de bepalingen van dit artikel verplicht een Partij een uitvoervergunning te verlenen of belet een Partij haar verplichtingen of verbintenissen uit hoofde van resoluties van de VN-Veiligheidsraad of multilaterale regelingen inzake non-proliferatie en uitvoercontrole na te komen.

ARTIKEL 2.12

Douanewaarde

De Partijen bevestigen hun rechten en verplichtingen uit hoofde van de Overeenkomst inzake de douanewaarde.

ARTIKEL 2.13

Tijdelijke invoer van goederen

1. Elke Partij staat tijdelijke invoer toe, met volledige voorwaardelijke vrijstelling van invoerrechten, zoals bepaald in haar wet- en regelgeving, voor de volgende goederen, ongeacht hun oorsprong:
 - a) goederen die bestemd zijn op tentoonstellingen, beurzen, bijeenkomsten, demonstraties en dergelijke te worden getoond of gebruikt;
 - b) beroepsuitrusting, met inbegrip van apparatuur voor de pers of voor geluids- of televisie-uitzendingen, software, filmmateriaal en hulptoestellen of toebehoren daarvoor, die nodig is voor de uitoefening van de bedrijfs-, handels- of beroepsactiviteit van een persoon die het grondgebied van de Partij bezoekt om een bepaalde taak uit te voeren;
 - c) verpakkingsmiddelen, handelsmonsters en reclamefilms en -opnamen en andere goederen die in het kader van een handelsactiviteit worden ingevoerd;
 - d) goederen die voor sportdoeleinden worden ingevoerd;
 - e) goederen die voor humanitaire doeleinden worden ingevoerd; en
 - f) dieren die voor specifieke doeleinden worden ingevoerd.

2. Elke Partij kan verlangen dat de goederen die overeenkomstig lid 1 voor tijdelijke invoer in aanmerking komen:

- a) bestemd zijn voor wederuitvoer zonder dat zij een wijziging hebben ondergaan, met uitzondering van een normale waardevermindering als gevolg van het gebruik dat van die goederen is gemaakt;
- b) uitsluitend worden gebruikt door of onder persoonlijk toezicht van een onderdaan van de andere Partij bij de uitoefening van de bedrijfs-, handels- of beroepsactiviteit of de sportbeoefening door die persoon van de andere Partij;
- c) niet worden verkocht of verhuurd terwijl zij zich op haar grondgebied bevinden;
- d) op verzoek van de Partij van invoer vergezeld gaan van een zekerheid voor een bedrag van ten hoogste de kosten die anders bij binnenkomst of definitieve invoer verschuldigd zouden zijn, en die bij uitvoer van de goederen wordt vrijgegeven;
- e) bij invoer en uitvoer kunnen worden geïdentificeerd;
- f) worden wederuitgevoerd binnen een bepaalde periode die in redelijke verhouding staat tot het doel van de tijdelijke invoer; en
- g) niet in grotere hoeveelheden worden toegelaten dan gelet op het beoogde gebruik redelijk is.

3. Elke Partij staat toe dat uit hoofde van dit artikel tijdelijk toegelaten goederen worden wederuitgevoerd via een andere douanepost of een ander douanekantoor dan de post of het kantoor waarlangs zij zijn toegelaten.

4. Elke Partij bepaalt dat de importeur of andere persoon die verantwoordelijk is voor overeenkomstig dit artikel toegelaten goederen niet aansprakelijk is voor verzuim om de goederen binnen de voor de tijdelijke invoer vastgestelde termijn uit te voeren, met inbegrip van rechtmatige verlengingen, indien aan de Partij van invoer, overeenkomstig haar douanewetgeving, bevredigend bewijs wordt overgelegd dat de goederen volledig zijn vernietigd of onherstelbaar verloren zijn gegaan.

ARTIKEL 2.14

Samenwerking

1. Bijlage 2-D (Bijzondere bepalingen inzake administratieve samenwerking) bevat bijzondere bepalingen inzake administratieve samenwerking tussen de Partijen met betrekking tot preferentiële tariefbehandeling.

2. De Partijen wisselen met ingang van een jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst jaarlijks invoerstatistieken uit, totdat het Comité voor de handel in goederen anders besluit. De uitwisseling van invoerstatistieken heeft betrekking op gegevens over het recentste beschikbare jaar, met inbegrip van de waarde en het volume, op het niveau van de tariefpost voor de invoer van goederen van de andere Partij waaraan in het kader van deze overeenkomst een preferentiële rechtenbehandeling wordt toegekend en voor goederen waaraan geen preferentiële behandeling wordt toegekend.

ARTIKEL 2.15

Comité voor de handel in goederen

Het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst), lid 1, punt a), ingestelde Comité voor de handel in goederen heeft tot taak:

- a) toezicht te houden op de uitvoering en het beheer van dit hoofdstuk en de bijlagen daarbij;
- b) de handel in goederen tussen de Partijen te bevorderen, onder meer via overleg over de verbetering van de tariefbehandeling in verband met markttoegang in het kader van deze overeenkomst en over andere kwesties, in voorkomend geval;
- c) een forum te bieden om problemen in verband met dit hoofdstuk te bespreken en op te lossen;
- d) belemmeringen voor de handel in goederen tussen de Partijen onverwijld aan te pakken, met name wanneer zij verband houden met de toepassing van niet-tarifaire maatregelen, en deze kwesties zo nodig ter beoordeling voor te leggen aan het Gemengd Comité;
- e) het Gemengd Comité aanbevelingen te doen over wijzigingen van of toevoegingen aan dit hoofdstuk;
- f) de uitwisseling van gegevens voor preferentiegebruik of enige andere uitwisseling van informatie inzake het goederenverkeer tussen de Partijen waartoe hij kan besluiten, te coördineren;

- g) alle toekomstige wijzigingen van het geharmoniseerd systeem te herzien om ervoor te zorgen dat de verplichtingen van elke Partij uit hoofde van deze overeenkomst niet worden gewijzigd, en overleg te plegen om alle geschillen in dit verband op te lossen;
- h) andere taken uit te voeren waarmee het Gemengd Comité het comité kan belasten.

AFDELING B

Handel in landbouwproducten

ARTIKEL 2.16

Toepassingsgebied

Deze afdeling is van toepassing op door een Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen inzake de handel in landbouwproducten.

ARTIKEL 2.17

Samenwerking in multilaterale fora

1. De Partijen werken in het kader van de WTO samen om een universeel, op regels gebaseerd, open, niet-discriminerend en billijk multilateraal handelsstelsel te bevorderen, vorderingen te boeken met landbouwonderhandelingen en de vaststelling te stimuleren van nieuwe voorschriften om de handel in landbouwproducten te bevorderen.
2. De Partijen erkennen dat bepaalde uitvoermaatregelen, zoals uitvoerverboden, -beperkingen of -belastingen, nadelige gevolgen kunnen hebben voor de kritische aanvoer van landbouwproducten. In dit verband ondersteunen de Partijen de vaststelling van voorschriften door actief deel te nemen aan de desbetreffende internationale fora.

ARTIKEL 2.18

Uitvoerconcurrentie

1. Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder:
 - a) “uitvoersubsidies”: subsidies in de zin van artikel 1, punt e), van de Overeenkomst inzake de landbouw; en

- b) “maatregelen van gelijke werking”: exportkredieten, exportkredietgaranties of -verzekeringsprogramma’s alsook andere maatregelen van gelijke werking als een uitvoersubsidie¹¹.
2. De Partijen bevestigen hun verbintenissen uit hoofde van het op 19 december 2015 door de Ministeriële Conferentie van de WTO in Nairobi aangenomen besluit inzake uitvoerconcurrentie om zich zo terughoudend mogelijk op te stellen ten aanzien van alle vormen van uitvoersubsidies en alle uitvoermaatregelen van gelijke werking en om de transparantie te vergroten en het toezicht te verbeteren ten aanzien van alle vormen van uitvoersubsidies en alle uitvoermaatregelen van gelijke werking.
3. Een Partij mag geen uitvoersubsidie vaststellen of handhaven voor een landbouwproduct dat wordt uitgevoerd, of is verwerkt in een product dat wordt uitgevoerd, naar het grondgebied van de andere Partij.
4. Een Partij mag geen andere maatregel met gelijke werking handhaven, invoeren of opnieuw invoeren met betrekking tot een landbouwproduct dat wordt uitgevoerd, of is verwerkt in een product dat wordt uitgevoerd, naar het grondgebied van de andere Partij, tenzij die maatregel met gelijke werking voldoet aan de voorwaarden in de desbetreffende WTO-overeenkomst, het desbetreffende WTO-besluit of de desbetreffende WTO-verbintenis.
5. Om de transparantie en het toezicht met betrekking tot uitvoersubsidies en andere maatregelen met gelijke werking te verbeteren, kan een Partij die gerede twijfel heeft over een uitvoersubsidie of andere maatregel met gelijke werking die de andere Partij toepast op een voor uitvoer naar de eerstgenoemde Partij bestemd landbouwproduct, de nodige informatie over de toegepaste maatregelen opvragen bij de andere Partij. De gevraagde informatie moet onverwijld worden verstrekt.

¹¹ Bij de uitlegging van het begrip “maatregelen van gelijke werking” in een specifieke situatie kunnen de Partijen zich laten leiden door de desbetreffende WTO-regels en de praktijk van de WTO-leden.

ARTIKEL 2.19

Toewijzing van de tariefcontingenten

1. Een Partij die tariefcontingenten toepast overeenkomstig bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) moet:
 - a) die tariefcontingenten tijdig en op transparante, objectieve en niet-discriminerende wijze toewijzen overeenkomstig haar recht; en
 - b) tijdig en voortdurend alle relevante informatie over het beheer van de contingenten openbaar maken, met inbegrip van de beschikbare hoeveelheid, de benuttingsgraad en de criteria om in aanmerking te komen.
2. De Partijen overleggen regelmatig over kwesties in verband met de toewijzing van de tariefcontingenten. Daartoe wijst elke Partij een contactpunt aan om de communicatie tussen de Partijen te vergemakkelijken en stelt zij de andere Partij in kennis van de contactgegevens ervan. De Partijen stellen elkaar onverwijld in kennis van wijzigingen van die contactgegevens.

ARTIKEL 2.20

Subcomité Landbouw

1. Het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst), lid 1, punt b), ingestelde Subcomité Landbouw heeft tot taak:
 - a) toe te zien op de uitvoering en het beheer van deze afdeling en de samenwerking te bevorderen om de handel in landbouwproducten tussen de Partijen te bevorderen;
 - b) de Partijen een forum te bieden om de ontwikkelingen in hun landbouwprogramma's en de handel in landbouwproducten tussen de Partijen te bespreken;
 - c) belemmeringen, waaronder niet-tarifaire belemmeringen, voor de handel in landbouwproducten tussen de Partijen aan te pakken;
 - d) het effect van dit hoofdstuk op de landbouwsector van elke Partij alsook de werking van de instrumenten van dit hoofdstuk te evalueren en passende maatregelen aan te bevelen aan het Comité voor de handel in goederen;
 - e) een forum te bieden om te beraadslagen over kwesties in verband met deze afdeling, in overleg met andere relevante commissies, werkgroepen of andere gespecialiseerde organen die krachtens deze overeenkomst zijn opgericht;

- f) andere taken uit te voeren waarmee het Comité voor de handel in goederen haar kan belasten;
en
 - g) de resultaten van haar werkzaamheden uit hoofde van dit lid ter overweging voor te leggen
aan het Comité voor de handel in goederen.
3. Het Subcomité Landbouw komt ten minste eenmaal per jaar bijeen, tenzij anders
overeengekomen.
4. Onder bijzondere omstandigheden komt het Subcomité Landbouw op verzoek van een Partij
en met instemming van de andere Partij uiterlijk dertig dagen na de datum van dat verzoek bijeen.

AFDELING C

Handel in wijn en gedistilleerde dranken

ARTIKEL 2.21

Toepassingsgebied

Deze afdeling is van toepassing op wijnproducten¹² en gedistilleerde dranken die onder de posten 2204, 2205 en 2208 van het geharmoniseerd systeem zijn ingedeeld.

¹² Voor alle duidelijkheid: onder “wijnproducten” wordt verstaan wijn en andere wijnproducten die onder de posten 2204 en 2205 van het geharmoniseerd systeem zijn ingedeeld.

ARTIKEL 2.22

Oenologische procédés

1. De Europese Unie staat de invoer en de afzet op haar grondgebied voor menselijke consumptie toe van wijn van oorsprong uit Mexico die is geproduceerd volgens:
 - a) productdefinities die in Mexico zijn toegestaan bij de in deel A van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) bedoelde wet- en regelgeving; en
 - b) de in Mexico bij de in deel A van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) bedoelde wet- en regelgeving of anderszins voor gebruik bij voor uitvoer bestemde wijn door de bevoegde autoriteit van Mexico goedgekeurde oenologische procédés en beperkingen, voor zover de Internationale Organisatie voor Wijnbouw en Wijnbereiding, hierna “OIV” genoemd, deze heeft bekendgemaakt en aanbeveelt.

De in dit lid bedoelde toelating is gekoppeld aan de voorwaarde dat aan de wijnen geen alcohol of gedistilleerde dranken worden toegevoegd, met uitzondering van likeurwijnen waaraan alcohol uit wijnbouwproducten of druiven-eau-de-vie mag worden toegevoegd. Deze alinea laat de mogelijkheid onverlet om bij de bereiding van “vino generoso” andere alcohol dan alcohol uit wijnbouwproducten toe te voegen, mits deze toevoeging duidelijk op het etiket wordt vermeld.

2. Mexico staat de invoer en de afzet op zijn grondgebied voor menselijke consumptie toe van wijnbouwproducten van oorsprong uit de Europese Unie die zijn geproduceerd in overeenstemming met:

- a) productdefinities die in de Europese Unie zijn toegestaan bij de wet- en regelgeving als bedoeld in deel B van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken);
- b) in de Europese Unie toegestane oenologische procedés en toegepaste beperkingen op grond van de in deel B van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) bedoelde wet- en regelgeving; en
- c) het feit dat de toevoeging van alcohol of gedistilleerde dranken aan alle andere wijnen dan likeurwijnen waaraan alleen alcohol uit wijnbouwproducten of druiven-eau-de-vie mag worden toegevoegd, is uitgesloten.

3. De wijnstokrassen die mogen worden gebruikt voor wijn die wordt ingevoerd vanuit de ene Partij en in de handel wordt gebracht op het grondgebied van de andere Partij, zijn rassen van *Vitis vinifera*-planten en kruisingen daarvan, ongeacht restrictievere wet- en regelgeving die een Partij voor op haar grondgebied geproduceerde wijn kan hebben vastgesteld.

4. De Gezamenlijke Raad kan de delen A en B van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) wijzigen door toevoeging, schrapping of bijwerking van de verwijzingen naar de productdefinities en van de oenologische procedés en beperkingen.

ARTIKEL 2.23

Etikettering van wijnproducten en gedistilleerde dranken

1. Een Partij mag niet verlangen dat een van de volgende data of het equivalent daarvan op het recipiënt, het etiket of de verpakking van wijnproducten of gedistilleerde dranken wordt opgenomen:

- a) de datum van verpakking;
- b) de datum van botteling;
- c) de datum van productie of vervaardiging;
- d) de geldigheidsdatum, de uiterste consumptiedatum, de uiterste datum voor gebruik of verbruik, de vervaldatum;
- e) de datum van minimale houdbaarheid, de □“ten minste houdbaar tot”-datum, de “beste kwaliteit tot”-datum; of
- f) de uiterste verkoopdatum.

Een Partij kan verlangen dat een datum van minimale houdbaarheid wordt vermeld wanneer bederfelijke ingrediënten zijn toegevoegd of wanneer de houdbaarheid volgens de producent maximaal twaalf maanden bedraagt.

2. Een Partij mag niet verlangen dat vertalingen van handelsmerken, merknamen of geografische aanduidingen op recipiënten, etiketten of verpakkingen van wijnproducten of gedistilleerde dranken worden opgenomen.
3. Een Partij staat toe dat verplichte informatie, met inbegrip van vertalingen, wordt vermeld op een bijkomend etiket dat op een recipiënt van wijnproducten of gedistilleerde dranken wordt aangebracht. Bijkomende etiketten kunnen op een ingevoerde recipiënt met wijn of gedistilleerde drank worden aangebracht na de invoer maar voordat het product op het grondgebied van de Partij in de handel wordt gebracht, op voorwaarde dat de verplichte informatie van het oorspronkelijke etiket volledig en nauwkeurig wordt weergegeven.
4. Een Partij staat het gebruik van identificatiecodes voor Partijen toe, op voorwaarde dat die codes niet worden geschrapt.
5. Een Partij past een etiketteringsmaatregel niet toe op wijnproducten en gedistilleerde dranken die vóór de datum waarop de maatregel in werking treedt op het grondgebied van die Partij in de handel zijn gebracht, behalve in uitzonderlijke omstandigheden.
6. Een Partij staat het gebruik van tekeningen, figuren, illustraties en aanspraken of legenda's op flessen toe, op voorwaarde dat zij de verplichte informatie op het etiket niet vervangen en de consument niet misleiden ten aanzien van de werkelijke kenmerken en samenstelling van de wijnbouwproducten en gedistilleerde dranken.
7. Een Partij vereist niet dat op etiketten van wijnproducten en gedistilleerde dranken allergenen worden vermeld die zijn gebruikt bij de productie en bereiding van de wijnproducten of gedistilleerde dranken en die niet aanwezig zijn in het eindproduct.

8. Voor de handel in wijn tussen de Partijen mag op wijn van oorsprong uit de Europese Unie in Mexico een etiket worden aangebracht met vermelding van het in deel C (Etikettering van wijnen) van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) gespecificeerde producttype.

9. Elke Partij beschermt de volgende namen met betrekking tot wijnproducten en gedistilleerde dranken in overeenstemming met het Verdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom, gedaan te Parijs op 20 maart 1883 (hierna “het Verdrag van Parijs” genoemd):

a) de naam van een lidstaat; en

b) de naam van de Verenigde Mexicaanse Staten of Mexico en de staten van Mexico.

10. Een Partij staat toe dat het alcoholvolumegehalte op etiketten van wijnproducten en gedistilleerde dranken wordt uitgedrukt met de volgende afkortingen:

a) “% Alc. Vol.”;

b) “% Alc Vol.”;

c) “% alc. vol.”;

d) “% alc vol.”;

- e) “% Alc.”;
- f) “% Alc./Vol.”;
- g) “Alc()%vol.”;
- h) “% alc/vol”;
- i) “alc()%vol”.

ARTIKEL 2.24

Certificering van wijnproducten en gedistilleerde dranken

1. Een Partij mag voor uit de andere Partij ingevoerde en op haar markt gebrachte wijnproducten alleen de in deel D (Documentatie en certificering) van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) vermelde documentatie en certificering verlangen.
2. Een Partij mag de invoer van op het grondgebied van de andere Partij geproduceerde wijnproducten niet onderwerpen aan strengere eisen inzake certificering bij invoer dan de in deze overeenkomst vastgestelde eisen.

3. Elke Partij kan haar wet- en regelgeving toepassen om vervalste of verontreinigde producten na de uiteindelijke invoer ervan te identificeren.
4. Bij geschillen erkent elke Partij als referentiemethoden de analysemethoden die voldoen aan de door internationale organisaties zoals de Internationale Organisatie voor Normalisatie (ISO) aanbevolen normen of, bij ontstentenis van dergelijke methoden, de methoden van de OIV.
5. Elke Partij staat de invoer van gedistilleerde dranken op haar grondgebied toe overeenkomstig de regels betreffende de invoerdocumenten of -certificaten en analyseverslagen zoals bepaald in haar wet- en regelgeving.
6. De Europese Unie vereist bij de invoer van tequila en mescal in de Europese Unie dat een certificaat van echtheid bij uitvoer van deze producten, dat is afgegeven door de door de Mexicaanse autoriteiten erkende en geaccrediteerde conformiteitsbeoordelingsinstanties, wordt overgelegd aan haar douaneautoriteiten¹³. Mexico verstrekt modellen voor het certificaat van echtheid bij uitvoer van tequila en mescal en stelt het Subcomité Handel in wijn en gedistilleerde dranken in kennis van wijzigingen van die certificaten.

¹³ Voor alle duidelijkheid: dit laat de wet- en regelgeving van de Partijen inzake de afzet en verkoop van die producten onverlet.

7. De Partijen mogen op grond van legitieme beleidsbelangen, zoals bescherming van de volksgezondheid, bescherming van de consument of bestrijding van fraude, tijdelijk aanvullende eisen inzake invoercertificering vaststellen voor wijnbouwproducten en gedistilleerde dranken die uit de andere Partij worden ingevoerd. In dergelijke gevallen verstrekt de Partij de andere Partij de nodige informatie en biedt zij de andere Partij voldoende tijd om aan de aanvullende eisen te kunnen voldoen.

Die eisen mogen niet langer gelden dan nodig is om het specifieke beleidsbelang of frauderisico op grond waarvan zij zijn vastgesteld te vrijwaren.

8. De Gezamenlijke Raad kan deel D (Documentatie en certificering) van bijlage 2-E (Relevante maatregelen inzake wijnproducten en gedistilleerde dranken) wijzigen wat betreft de in lid 1 bedoelde documentatie en certificering.

ARTIKEL 2.25

Toepasselijke regels

Tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald, vinden de invoer en afzet van producten die onder deze afdeling vallen en tussen de Partijen worden verhandeld, plaats overeenkomstig de wet- en regelgeving die op het grondgebied van de Partij van invoer van toepassing is.

ARTIKEL 2.26

Overgangsmaatregelen

Producten die op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst zijn geproduceerd en geëtiketteerd overeenkomstig de wet- en regelgeving van een Partij en de bestaande overeenkomsten tussen de Partijen, maar niet voldoen aan deze afdeling, mogen in de volgende omstandigheden in de Partij van invoer in de handel worden gebracht:

- a) door groothandelaren en producenten, gedurende twee jaar; of
- b) door detailhandelaren, tot de voorraden zijn uitgeput.

ARTIKEL 2.27

Kennisgevingen

Elke Partij stelt de andere Partij tijdig in kennis van wijzigingen in de wet- en regelgeving inzake onder deze afdeling vallende aangelegenheden die van invloed zijn op de tussen hen verhandelde producten.

ARTIKEL 2.28

Samenwerking inzake de handel in wijn en gedistilleerde dranken

1. De Partijen werken en handelen samen in aangelegenheden in verband met de handel in wijn en gedistilleerde dranken, met name:
 - a) de productomschrijvingen, de certificering en de etikettering; en
 - b) het gebruik van druivenrassen bij de vinificatie en de vermelding daarvan op het etiket.
2. Om de wederzijdse bijstand tussen de handhavingsautoriteiten van de Partijen te vergemakkelijken, wijst elke Partij de bevoegde autoriteiten en instanties aan die belast zijn met de uitvoering en toepassing van de onder deze afdeling vallende aangelegenheden. Indien een Partij meer dan één bevoegde autoriteit of instantie aanwijst, zorgt zij voor de coördinatie tussen die autoriteiten en instanties. In dat geval wijst een Partij ook een verbindingsautoriteit aan die fungeert als enig contactpunt voor de autoriteit of instantie van de andere Partij.
3. De Partijen stellen elkaar uiterlijk zes maanden na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst in kennis van de namen en adressen van de in lid 2 bedoelde bevoegde autoriteiten en instanties en van wijzigingen daarvan.

4. De in dit artikel bedoelde autoriteiten en instanties werken nauw samen en zoeken naar manieren om de wederzijdse bijstand bij de toepassing van deze afdeling verder te verbeteren, met name bij de bestrijding van frauduleuze praktijken.

ARTIKEL 2.29

Subcomité Handel in wijn en gedistilleerde dranken

1. Het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst), lid 1, punt c), ingestelde Subcomité Handel in wijn en gedistilleerde dranken heeft tot taak:

- a) toezicht te houden op de uitvoering en het beheer van deze afdeling;
- b) een forum te bieden voor samenwerking inzake kwesties die verband houden met deze afdeling en om informatie uit te wisselen; en
- c) toe te zien op de goede werking van deze afdeling.

2. Het Subcomité Handel in wijn en gedistilleerde dranken kan aanbevelingen doen en besluiten voorbereiden voor de Gezamenlijke Raad, die overeenkomstig deze afdeling kunnen worden aangenomen.

AFDELING D

Niet-tarifaire verbintenissen betreffende markttoegang voor andere sectoren

ARTIKEL 2.30

Farmaceutische producten

Bijlage 2-F (Farmaceutische producten) bevat specifieke niet-tarifaire verbintenissen betreffende markttoegang van elke Partij met betrekking tot farmaceutische producten en medische hulpmiddelen.

ARTIKEL 2.31

Motorvoertuigen

Bijlage 2-G (Motorvoertuigen en uitrustingsstukken en onderdelen daarvan) bevat specifieke niet-tarifaire verbintenissen betreffende markttoegang van elke partij met betrekking tot motorvoertuigen en uitrustingsstukken en onderdelen daarvan.

HOOFDSTUK 3

OORSPRONGSREGELS EN OORSPRONGSPROCEDURES

AFDELING A

Oorsprongsregels

ARTIKEL 3.1

Definities

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
 - a) “hoofdstuk”, “post” en “onderverdeling”: het hoofdstuk (tweecijfercode), de post (viercijfercode) en de postonderverdeling (zescijfercode) die in de nomenclatuur van het geharmoniseerd systeem worden gebruikt;
 - b) “bevoegde overheidsinstantie”: in het geval van Mexico, de aangewezen instantie binnen het Ministerie van Economische Zaken (Secretaría de Economía), of de opvolger daarvan;

- c) “zending”: goederen die gelijktijdig van één exporteur naar één geadresseerde worden verzonden of die vergezeld gaan van één enkel vervoersdocument voor de verzending van de exporteur naar de geadresseerde, of bij gebreke daarvan, van één enkele factuur;
- d) “douaneautoriteiten”: de overheidsinstantie die uit hoofde van het recht van de Partij belast is met het beheer, de toepassing en de handhaving van de wet- en regelgeving op douanegebied;
- e) “exporteur”: een op het grondgebied van een Partij gevestigde persoon die goederen uitvoert vanaf het grondgebied van die Partij en een attest van oorsprong opstelt;
- f) “importeur”: een op het grondgebied van een Partij gevestigde persoon die goederen invoert en om een preferentiële tariefbehandeling verzoekt;
- g) “materiaal”: alle ingrediënten, grondstoffen, componenten, delen enz. die bij de vervaardiging van het product worden gebruikt;
- h) “niet van oorsprong zijnde materialen”: materialen die krachtens de voorwaarden van dit hoofdstuk niet van oorsprong zijn;
- i) “van oorsprong zijnde materialen” of “van oorsprong zijnde producten”: materialen of producten die krachtens de voorwaarden van dit hoofdstuk van oorsprong zijn;

- j) “product”: het product dat wordt vervaardigd, ook indien het bedoeld is om later als materiaal bij de vervaardiging van een ander product te worden gebruikt; en
- k) “productie”: elke soort be- of verwerking of specifieke handeling, met inbegrip van assemblage.

ARTIKEL 3.2

Algemene vereisten

1. Voor de toepassing door een Partij van de preferentiële tariefbehandeling op het goed van oorsprong van de andere Partij overeenkomstig deze overeenkomst, worden de volgende producten beschouwd als van oorsprong uit de Partij waar de laatste productie heeft plaatsgevonden:
 - a) volledig in die Partij verkregen producten in de zin van artikel 3.4;
 - b) in die Partij uitsluitend uit materialen van oorsprong vervaardigde producten; of
 - c) in die Partij vervaardigde producten waarin niet van oorsprong zijnde materialen zijn verwerkt voor zover zij voldoen aan de eisen van bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels).
2. Een product dat overeenkomstig lid 1 wordt beschouwd als van oorsprong uit een Partij moet aan alle overige toepasselijke vereisten van dit hoofdstuk voldoen met het oog op de toekenning van de preferentiële tariefbehandeling op basis van een verzoek krachtens artikel 3.16.

3. Als een product de oorsprongsstatus heeft verkregen, worden de niet van oorsprong zijnde materialen die zijn gebruikt bij de productie van dat product niet als niet van oorsprong beschouwd wanneer dat product als materiaal in een ander product wordt verwerkt.
4. Om de oorsprongsstatus te verkrijgen moet het product zonder onderbreking in een Partij worden vervaardigd als bedoeld in lid 1, punten a) tot en met c).

ARTIKEL 3.3

Cumulatie van oorsprong

1. Een product van oorsprong uit een Partij wordt beschouwd als product van oorsprong uit de andere Partij wanneer het als materiaal bij de vervaardiging van een ander product in die andere Partij wordt gebruikt¹⁴.
2. Lid 1 is niet van toepassing indien:
 - a) de vervaardiging van een product niet meer behelst dan de in artikel 3.6 bedoelde behandelingen; en
 - b) uit doorslaggevend bewijs blijkt dat deze vervaardiging tot doel heeft het financieel of belastingrecht van de Partijen te omzeilen.

¹⁴ Wanneer de oorsprongsregels voor een materiaal in de Partijen van elkaar verschillen, wordt de oorsprong van dat materiaal bepaald overeenkomstig de oorsprongsregels die van toepassing zijn op de Partij van uitvoer.

ARTIKEL 3.4

Volledig verkregen producten

1. De volgende producten worden beschouwd als volledig in een Partij verkregen:
 - a) aldaar uit de bodem of uit de zee- of oceaانبodem gewonnen minerale producten;
 - b) aldaar gekweekte of geoogste planten en producten van het plantenrijk;
 - c) aldaar geboren en opgefokte levende dieren;
 - d) producten afkomstig van aldaar opgefokte levende dieren;
 - e) producten afkomstig van aldaar geboren en opgefokte geslachte dieren;
 - f) producten afkomstig van aldaar bedreven jacht en visserij;
 - g) producten afkomstig van aquacultuur aldaar, indien aquatische organismen, met inbegrip van vis, weekdieren, schaaldieren, andere ongewervelde waterdieren en waterplanten zijn geboren of opgefokt uit uitgangsmateriaal zoals eieren, hom en kuit, visbroed, pootvis of larven, door ingrepen in het kweek- en groeiproces teneinde de productie te vergroten, zoals het uitzetten, voeren, of beschermen tegen predatoren;

- h) producten van de zeevisserij en andere buiten een territoriale zee door een vaartuig van een Partij uit de zee gewonnen producten;
- i) producten die, uitsluitend uit de in punt h) bedoelde producten, aan boord van een fabrieksschip van een Partij zijn vervaardigd;
- j) aldaar verzamelde gebruikte artikelen, die slechts voor de terugwinning van grondstoffen kunnen dienen, met inbegrip van die grondstoffen;
- k) resten of afval afkomstig van aldaar verrichte productiehandelingen;
- l) producten die buiten de territoriale zee van een Partij uit de zeebodem of ondergrond daarvan worden gewonnen, voor zover rechten zijn toegekend om deze zeebodem of ondergrond te exploiteren of te bewerken; of
- m) goederen die aldaar uitsluitend uit de in de punten a) tot en met l) bedoelde producten zijn vervaardigd.

2. Onder “vaartuig van een Partij” respectievelijk “fabrieksschip van een Partij” in lid 1, punten h) en i), wordt verstaan een vaartuig respectievelijk fabrieksschip dat:

- a) in een lidstaat of in Mexico is geregistreerd;
- b) onder de vlag van een lidstaat of van Mexico vaart; en

- c) aan een van de volgende voorwaarden voldoet:
- i) het is ten minste voor 50 % eigendom van onderdanen van een lidstaat of van Mexico;
of
 - ii) het is eigendom van ondernemingen die elk:
 - A) hun hoofdkantoor en hun belangrijkste economische activiteit in de Europese Unie of Mexico hebben; en
 - B) voor ten minste 50 % in handen zijn van publieke entiteiten, onderdanen of ondernemingen van een lidstaat of Mexico.

ARTIKEL 3.5

Toleranties

1. Wanneer een product niet aan de vereisten van bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels) voldoet wegens het gebruik van een niet van oorsprong zijnde materiaal bij de vervaardiging ervan, wordt dat product toch als van oorsprong uit een Partij beschouwd op voorwaarde dat:

- a) de totale waarde van dat niet van oorsprong zijnde materiaal niet meer dan 10 % van de prijs af fabriek van het product bedraagt; en

- b) geen van de in bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels) vermelde percentages voor de maximumwaarde of het maximumgewicht van niet van oorsprong zijnde materialen wordt overschreden door de toepassing van dit lid.

2. Lid 1 is niet van toepassing op producten die onder de hoofdstukken 50 tot en met 63 zijn ingedeeld, waarop de in de aantekeningen 5 en 6 van afdeling A van bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels) vermelde toleranties van toepassing zijn.

3. Lid 1 is niet van toepassing op volledig in een Partij verkregen producten in de zin van artikel 3.4. Indien uit hoofde van bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels) is vereist dat de bij de vervaardiging van een product gebruikte materialen volledig moeten zijn verkregen, is de in lid 1 vermelde tolerantie van toepassing op de som van die materialen.

ARTIKEL 3.6

Ontoereikende be- of verwerking

1. Niettegenstaande artikel 3.2, lid 1, punt c), wordt een product niet als van oorsprong uit een Partij beschouwd indien de productie van het product in een Partij slechts bestaat in de volgende behandelingen ten aanzien van niet van oorsprong zijnde materialen:

- a) behandelingen om de producten tijdens vervoer en opslag in goede staat te bewaren, zoals luchten, uitspreiden, drogen, invriezen, koelen, in water zetten waaraan zout, zwaveldioxide of andere producten zijn toegevoegd, verwijderen van beschadigde gedeelten en soortgelijke behandelingen;

- b) het eenvoudig toevoegen van water of het verdunnen dat de kenmerken van het product niet wezenlijk wijzigt, of het drogen of denatureren¹⁵ van producten;
- c) het zeven, sorteren, classificeren of assorteren, daaronder begrepen het samenstellen van stellen of assortimenten van artikelen;
- d) het aanscherpen, eenvoudig vermalen of eenvoudig versnijden;
- e) het pellen, ontpitten of schillen van vruchten, noten of groenten;
- f) het ontvliezen of doppen;
- g) het verwijderen van korrels;
- h) het polijsten of glanzen van granen en rijst; het geheel of gedeeltelijk vermalen van rijst;
- i) het kleuren of aromatiseren van suiker of vormen van suikerklonten; het geheel of gedeeltelijk vermalen van kristalsuiker;
- j) het veranderen van verpakkingen, het splitsen en samenvoegen van colli;
- k) eenvoudige handelingen in verband met de verpakking;

¹⁵ Het denatureren omvat het ongeschikt maken van alcohol voor menselijke consumptie door het toevoegen van toxische of smaakverslechterende stoffen.

- l) het aanbrengen of opdrukken van merken, etiketten, beeldmerken of andere soortgelijke onderscheidingstekens op de producten zelf of op de verpakking;
- m) het wassen, schoonmaken of verwijderen van stof, roest, olie, verf of dergelijke;
- n) het eenvoudig schilderen en polijsten;
- o) het eenvoudig mengen van producten¹⁶, ook van verschillende soorten¹⁷;
- p) het samenvoegen van delen die zijn aangemerkt als volledig of afgewerkt artikel overeenkomstig algemene regel 2, punt a), voor de interpretatie van het geharmoniseerd systeem, of de overige eenvoudige samenvoeging van delen;
- q) het uit elkaar nemen van een product in onderdelen of componenten;
- r) het strijken of persen van textielstoffen en textielwaren;
- s) het slachten van dieren; of
- t) het uitvoeren van twee of meer in de punten a) tot en met s) genoemde behandelingen tezamen.

¹⁶ Het eenvoudig mengen van producten omvat het mengen van suiker.

¹⁷ Deze behandelingen hebben geen betrekking op vermenging in de hoofdstukken 27 tot en met 30, 32 tot en met 35 en 38.

2. Voor de toepassing van lid 1 worden behandelingen als eenvoudig beschouwd wanneer voor het uitvoeren daarvan geen bijzondere vaardigheden noch speciaal daarvoor gemaakte of geïnstalleerde machines, apparaten of gereedschappen nodig zijn of wanneer de behandelingen in het kader van die vaardigheden, machines, apparaten of gereedschappen het goed niet zijn essentiële kenmerken en eigenschappen verlenen.

ARTIKEL 3.7

In aanmerking te nemen eenheid

1. De voor de toepassing van dit hoofdstuk in aanmerking te nemen eenheid is het product dat bij de indeling van het product in het geharmoniseerd systeem als de basiseenheid wordt beschouwd.
2. Wanneer een product, bestaande uit een groep of verzameling van artikelen, onder een enkele post van het geharmoniseerd systeem wordt ingedeeld, vormt het geheel de in aanmerking te nemen eenheid.
3. Wanneer een zending uit een aantal identieke producten bestaat die onder dezelfde post zijn ingedeeld, wordt elk product afzonderlijk beschouwd bij de toepassing van dit hoofdstuk.

ARTIKEL 3.8

Gescheiden boekhouding

1. Indien zowel van oorsprong als niet van oorsprong zijnde onderling vervangbare materialen worden gebruikt bij de vervaardiging van een goed, kunnen die materialen met behulp van een gescheiden boekhouding worden beheerd, zonder dat die materialen apart worden opgeslagen.
2. Indien van oorsprong zijnde en niet van oorsprong zijnde onderling vervangbare producten van de hoofdstukken 10, 15, 27, 28, 29, posten 32.01 tot en met 32.07, of posten 39.01 tot en met 39.14 in de ene Partij fysiek worden gecombineerd of vermengd in een voorraad vóór uitvoer naar de andere Partij, kunnen die producten met behulp van een gescheiden boekhouding worden beheerd, zonder dat die producten apart worden opgeslagen.
3. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 wordt onder “onderling vervangbare materialen of producten” verstaan: materialen of producten van dezelfde soort en handelskwaliteit, met dezelfde technische en fysieke kenmerken, waartussen geen onderscheid mogelijk is, in het geval van materialen, zodra zij in het eindproduct zijn verwerkt.
4. De voor het voorraadbeheer gebruikte methode van gescheiden boekhouding omvat een voorraadbeheersysteem dat in overeenstemming is met de algemeen aanvaarde boekhoudbeginselen van de Partij.

5. Het voorraadbeheersysteem moet ervoor zorgen dat te allen tijde kan worden vastgesteld dat de hoeveelheid verkregen producten die als van oorsprong uit een Partij kan worden beschouwd, niet groter is dan de hoeveelheid die zou zijn verkregen bij een fysieke scheiding van de voorraden.
6. Een fabrikant die een voorraadbeheersysteem gebruikt, moet een administratie van de werking van het systeem bijhouden die de douaneautoriteiten van de betrokken Partij nodig hebben om na te gaan of de bepalingen van dit hoofdstuk worden nageleefd.
7. Een Partij kan eisen dat voor een gescheiden boekhouding krachtens dit artikel een voorafgaande vergunning van de douaneautoriteiten van die Partij nodig is.
8. De douaneautoriteiten van een Partij kunnen aan de verlening van de in lid 7 bedoelde vergunning alle voorwaarden verbinden die zij passend achten en kunnen de vergunning intrekken indien de fabrikant er oneigenlijk gebruik van maakt of een van de andere in dit hoofdstuk neergelegde voorwaarden niet naleeft.

ARTIKEL 3.9

Toebehoren, vervangingsonderdelen en gereedschappen

1. Toebehoren, vervangingsonderdelen en gereedschappen die samen met materieel, machines, apparaten of voertuigen worden verzonden en die deel uitmaken van de normale uitrusting daarvan en in de prijs ervan zijn begrepen of niet afzonderlijk in rekening worden gebracht, worden geacht een geheel te vormen met het materieel of de machines, apparaten of voertuigen in kwestie.

2. Het toebehoren en de vervangingsonderdelen en gereedschappen als bedoeld in lid 1 worden bij het bepalen van de oorsprong van het product buiten beschouwing gelaten, behalve wat de berekening van de maximumwaarde van de niet van oorsprong zijnde materialen betreft indien voor een product een maximumwaarde van niet van oorsprong zijnde materialen als vastgesteld in bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels) van toepassing is.

ARTIKEL 3.10

Stellen of assortimenten

Stellen of assortimenten in de zin van algemene regel 3 voor de interpretatie van het geharmoniseerd systeem worden als van oorsprong uit een Partij beschouwd wanneer alle samenstellende delen ervan van oorsprong zijn. Indien een stel of assortiment bestaat uit van oorsprong zijnde en niet van oorsprong zijnde samenstellende delen, wordt het stel of assortiment als geheel beschouwd als van oorsprong uit een Partij indien de waarde van de niet van oorsprong zijnde samenstellende delen niet meer dan 15 % van de prijs af fabriek van het stel of assortiment bedraagt.

ARTIKEL 3.11

Neutrale elementen

Om te bepalen of een product van oorsprong is uit een Partij, hoeft niet te worden nagegaan wat de oorsprong is van de volgende mogelijk bij de vervaardiging van dat product gebruikte elementen:

- a) brandstof, energie, katalysatoren en oplosmiddelen;

- b) materieel, apparatuur en benodigdheden voor het testen of inspecteren van het product;
- c) handschoenen, brillen, schoeisel, kleding, veiligheidsuitrusting en benodigdheden;
- d) machines, werktuigen, matrijzen en gietvormen;
- e) installatie, uitrusting, vervangingsonderdelen en materialen voor het onderhoud van materieel en gebouwen;
- f) smeermiddelen, vetten, samenstellende materialen en andere materialen die worden gebruikt bij de productie of om materieel en gebouwen te laten functioneren; en
- g) andere materialen die niet in de uiteindelijke samenstelling van het product zijn verwerkt en niet bedoeld zijn om daarin te worden verwerkt.

ARTIKEL 3.12

Verpakkingsmateriaal en verpakkingsmiddelen

1. Verpakkingsmateriaal en verpakkingsmiddelen waarin het product is verpakt voor detailhandelsverkoop, indien zij samen met het product zijn ingedeeld krachtens algemene regel 5 voor de interpretatie van het geharmoniseerd systeem, worden bij het bepalen van de oorsprong van het product buiten beschouwing gelaten, behalve wat de berekening van de maximumwaarde van de niet van oorsprong zijnde materialen betreft indien voor het product een maximumwaarde van niet van oorsprong zijnde materialen als vastgesteld in bijlage 3-A (Productspecifieke oorsprongsregels) geldt.

2. Met verpakkingsmateriaal en -middelen waarin een product voor verzending is verpakt, wordt geen rekening gehouden bij de vaststelling van de oorsprong van het product.

ARTIKEL 3.13

Terugkerende goederen

Wanneer goederen van oorsprong van een Partij die uit die Partij naar een derde land zijn uitgevoerd, worden geretourneerd, worden zij als niet van oorsprong aangemerkt tenzij ten genoegen van de douaneautoriteiten kan worden aangetoond dat de terugkerende goederen:

- a) dezelfde goederen zijn als de uitgevoerde goederen; en
- b) terwijl zij zich in dat derde land bevonden of toen zij werden uitgevoerd, geen andere behandelingen hebben ondergaan dan die welke noodzakelijk waren om ze in goede staat te bewaren.

ARTIKEL 3.14

Geen wijziging

1. De voor invoer in een Partij aangegeven goederen zijn dezelfde goederen als die welke zijn uitgevoerd uit de andere Partij waarin zij worden beschouwd als van oorsprong. De goederen zijn niet gewijzigd en hebben ook geen andere be- of verwerkingen ondergaan dan die welke noodzakelijk waren voor hun bewaring in goede staat of welke bestaan in toevoeging of aanbrenging van merken, etiketten, zegels of andere onderscheidingstekens om te waarborgen dat aan specifieke interne vereisten van de Partij van invoer wordt voldaan, voordat zij ten invoer werden aangegeven.
2. Goederen of zendingen mogen in een derde land worden opgeslagen, op voorwaarde dat zij in dat derde land onder douanetoezicht blijven.
3. Onverminderd het bepaalde in afdeling B kunnen zendingen in een derde land worden gesplitst wanneer dit door de exporteur of onder zijn verantwoordelijkheid geschiedt en op voorwaarde dat de goederen in dat derde land onder douanetoezicht blijven.
4. Aan de voorwaarden in de leden 1 tot en met 3 wordt geacht te zijn voldaan, tenzij de douaneautoriteiten redenen hebben om het tegendeel aan te nemen. In dergelijke gevallen verstrekt de importeur overeenkomstig de bepalingen van het recht van elke Partij passend bewijs waaruit blijkt dat hij aan de voorwaarden voldoet, onder meer aan de hand van vervoersovereenkomsten zoals vrachtbrieven of feitelijk of concreet bewijsmateriaal zoals merktekens of nummering van de colli of ander bewijsmateriaal betreffende de goederen zelf.

ARTIKEL 3.15

Tentoonstellingen

1. Op producten van oorsprong die voor een tentoonstelling naar een derde land zijn verzonden en die na de tentoonstelling voor invoer in een Partij zijn verkocht, zijn bij die invoer de bepalingen van deze overeenkomst van toepassing voor zover ten genoegen van de douaneautoriteiten wordt aangetoond dat:

- a) een exporteur deze producten vanuit een Partij naar het derde land van de tentoonstelling heeft verzonden en deze daar heeft tentoongesteld;
- b) de exporteur de producten heeft verkocht of op andere wijze heeft afgestaan aan een geadresseerde in een van de Partijen;
- c) de producten tijdens of onmiddellijk na de tentoonstelling in dezelfde staat zijn verzonden als waarin zij naar de tentoonstelling zijn verzonden; en
- d) de producten vanaf het moment dat zij naar de tentoonstelling werden verzonden, niet voor andere doeleinden zijn gebruikt dan om op die tentoonstelling te worden vertoond.

2. Er moet een attest van oorsprong worden opgesteld overeenkomstig afdeling B dat op de gebruikelijke wijze bij de douaneautoriteiten van de Partij van invoer moet worden ingediend. Op dat attest moeten de naam en het adres van de tentoonstelling vermeld zijn.

3. Lid 1 is van toepassing op alle tentoonstellingen, beurzen of soortgelijke openbare evenementen met een commercieel, industrieel, agrarisch of ambachtelijk karakter die niet voor particuliere doeleinden in winkels of bedrijfsruimten met het oog op de verkoop van die producten worden gehouden, en gedurende welke de producten onder douanetoezicht blijven.

4. De douaneautoriteiten van de Partij van invoer kunnen een bewijs verlangen waaruit blijkt dat de producten in het derde land van de tentoonstelling onder douanecontrole zijn gebleven, alsmede aanvullende bewijsstukken met betrekking tot de voorwaarden waaronder zij zijn tentoongesteld.

AFDELING B

Oorsprongsprocedures

ARTIKEL 3.16

Verzoek om preferentiële tariefbehandeling en attest van oorsprong

1. De Partij van invoer kent bij invoer de preferentiële tariefbehandeling toe aan een product van oorsprong uit de andere Partij in de zin van artikel 3.2, op grond van een verzoek van de importeur om preferentiële tariefbehandeling, op voorwaarde dat aan alle andere toepasselijke vereisten van dit hoofdstuk is voldaan.

2. Het verzoek om preferentiële tariefbehandeling is gebaseerd op een attest van oorsprong dat overeenkomstig artikel 3.18 door de exporteur is afgegeven op een factuur of op een ander handelsdocument.
3. Het verzoek om preferentiële tariefbehandeling en het attest van oorsprong als bedoeld in lid 2 worden opgenomen in de douaneaangifte ten invoer overeenkomstig de wet- en regelgeving van de Partij van invoer.
4. De importeur die een verzoek indient op basis van een in lid 2 bedoeld attest van oorsprong, moet in het bezit zijn van dat attest en, op verzoek, een afschrift ervan verstrekken aan de douaneautoriteiten van de Partij van invoer.
5. De leden 2, 3 en 4 zijn niet van toepassing in de gevallen als bedoeld in artikel 3.23.

ARTIKEL 3.17

Verzoeken om preferentiële behandeling na invoer

1. Elke Partij bepaalt dat een importeur na invoer om de preferentiële tariefbehandeling kan verzoeken en het voor het ingevoerde goed teveel betaalde recht terugbetaald kan krijgen, indien de importeur op het tijdstip van invoer geen verzoek om preferentiële tariefbehandeling heeft ingediend en het betrokken goed op het tijdstip van invoer in het kader van een dergelijke aanvraag in aanmerking zou zijn gekomen voor de oorsprongsstatus overeenkomstig artikel 3.2.

2. De importeur dient een verzoek om preferentiële tariefbehandeling uiterlijk een jaar na de datum van invoer in. Als voorwaarde voor de toekenning van de preferentiële tariefbehandeling krachtens lid 1 kan een Partij eisen dat de importeur:

- a) een afschrift van het attest van oorsprong voor het betrokken goed overlegt;
- b) de andere documenten overlegt die nodig zijn voor de invoer van het goed; en
- c) verklaart dat het goed op het tijdstip van invoer een goed van oorsprong was.

ARTIKEL 3.18

Voorwaarden voor het opstellen van een attest van oorsprong

1. Een in artikel 3.16, lid 2, bedoeld attest van oorsprong kan worden opgesteld door een exporteur die is geregistreerd:

- a) in Mexico, als exporteur die een vergunning heeft gekregen van de bevoegde overheidsinstantie en aan alle voorwaarden voldoet die passend worden geacht om de oorsprongsstatus van de goederen en de naleving van de andere vereisten van dit hoofdstuk te controleren; en
- b) in de Europese Unie, als exporteur overeenkomstig het desbetreffende recht van de Europese Unie (systeem van geregistreerde exporteurs).

2. De douaneautoriteit of bevoegde overheidsinstantie kent de geregistreerde exporteur een nummer toe dat in het attest van oorsprong moet worden vermeld. De douaneautoriteit of bevoegde overheidsinstantie beheert het registratieproces en kan de registratie intrekken in geval van oneigenlijk gebruik door de exporteur.
3. Een exporteur kan een in artikel 3.16, lid 2, bedoeld attest van oorsprong opstellen voor zendingen bestaande uit een of meer colli met producten van oorsprong waarvan de totale waarde niet meer dan 6 000 EUR bedraagt.
4. De exporteur stelt een attest van oorsprong op in een van de in bijlage 3-B (Tekst van het attest van oorsprong) opgenomen taalversies, op een factuur of ander handelsdocument waarin het product van oorsprong voldoende duidelijk is omschreven om het te kunnen identificeren.
5. Attesten van oorsprong worden door de exporteur eigenhandig ondertekend. Een overeenkomstig lid 1 geregistreerde exporteur is niet verplicht dergelijke attesten te ondertekenen, op voorwaarde dat hij de volledige verantwoordelijkheid jegens de douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van uitvoer aanvaardt voor elk attest van oorsprong waarin hij wordt geïdentificeerd als had hij het attest van oorsprong eigenhandig ondertekend.
6. De exporteur die een attest van oorsprong opstelt moet op verzoek van de douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van uitvoer te allen tijde bereid zijn de nodige documenten over te leggen waaruit blijkt dat de betrokken producten van oorsprong zijn en dat aan de andere vereisten van dit hoofdstuk is voldaan.
7. De exporteur kan een attest van oorsprong opstellen op het tijdstip van uitvoer of na de uitvoer van de desbetreffende goederen.

ARTIKEL 3.19

Geldigheid van het attest van oorsprong

1. Een attest van oorsprong is een jaar geldig vanaf de datum waarop het is opgesteld.
2. Een attest van oorsprong kan van toepassing zijn op:
 - a) een enkele zending van een product; of
 - b) meerdere zendingen van identieke producten binnen een in het attest van oorsprong aangegeven periode van maximaal twaalf maanden.

ARTIKEL 3.20

Invoer in deelzendingen

Wanneer, op verzoek van een importeur en overeenkomstig de door de douaneautoriteiten van de Partij van invoer vastgestelde voorwaarden, gedemonteerde of niet-gemonteerde goederen in de zin van algemene regel 2, punt a), voor de interpretatie van het geharmoniseerd systeem, vallende onder de afdelingen XV tot en met XXI van het geharmoniseerd systeem, in deelzendingen worden ingevoerd, wordt bij de invoer van de eerste deelzending een enkel attest van oorsprong ingediend zoals vereist door de douaneautoriteiten.

ARTIKEL 3.21

Verschillen en kleine verschrijvingen

1. Geringe verschillen tussen het attest van oorsprong en de documenten die voor het vervullen van de invoerformaliteiten bij het douanekantoor worden ingediend, maken het bewijs van oorsprong niet automatisch ongeldig indien blijkt dat het document met de betrokken producten overeenstemt.
2. De douaneautoriteiten van de Partij van invoer mogen een verzoek om preferentiële tariefbehandeling niet afwijzen wegens kleine verschrijvingen in het attest van oorsprong, zoals tikfouten.

ARTIKEL 3.22

Verplichting tot bewaren van gegevens

1. Een importeur die om de preferentiële tariefbehandeling verzoekt voor een in een Partij ingevoerd goed, bewaart het door de exporteur opgestelde attest van oorsprong gedurende drie jaar na de datum van invoer van het product of gedurende een langere periode die de Partij van invoer kan vaststellen.

2. Een exporteur die een attest van oorsprong heeft opgesteld, bewaart gedurende drie jaar na het opstellen van dat attest of gedurende een langere periode die de Partij van uitvoer kan vaststellen, een afschrift van dat attest en van alle andere documenten waaruit blijkt dat het product aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de oorsprongsstatus voldoet.
3. De overeenkomstig dit artikel te bewaren gegevens mogen in elektronische vorm worden opgeslagen.

ARTIKEL 3.23

Vrijstellingen van het attest van oorsprong

1. Goederen die in colli van geringe waarde door particulieren aan particulieren worden verzonden of die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers, worden als goederen van oorsprong toegelaten zonder dat een bewijs van oorsprong vereist is, op voorwaarde dat die goederen niet als handelsgoederen worden ingevoerd en bij hun aangifte verklaard is dat zij aan de voorwaarden van dit hoofdstuk voldoen en er over de juistheid van die verklaring geen twijfel bestaat.
2. Invoer van incidentele aard van producten die uitsluitend bestemd zijn voor persoonlijk gebruik door de ontvangers, de reizigers of de leden van hun gezin wordt niet als invoer van handelsgoederen aangemerkt indien noch de aard, noch de hoeveelheid van de goederen op commerciële doeleinden wijst, op voorwaarde dat de ingevoerde producten geen deel uitmaken van invoer waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat die afzonderlijk is verricht om te ontkomen aan het vereiste inzake een attest van oorsprong.

3. De totale waarde van de in lid 1 bedoelde goederen mag niet meer bedragen dan 500 EUR of het gelijkwaardige bedrag hiervan in de valuta van de Partij in geval van colli van geringe waarde, of 1 200 EUR of het gelijkwaardige bedrag hiervan in de valuta van de Partij in geval van goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers.

4. Niets in dit artikel wordt zodanig uitgelegd dat een Partij wordt belet om passende douanecontroles in te stellen teneinde de naleving van de leden 1 tot en met 3 te waarborgen.

ARTIKEL 3.24

Controle van de oorsprong en administratieve samenwerking

1. De Partijen verstrekken elkaar de adressen en contactgegevens van de douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor de controle van de attesten van oorsprong.

2. Met het oog op de correcte toepassing van dit hoofdstuk verlenen de Partijen elkaar via hun douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie bijstand bij de controle op de oorsprong van goederen, de echtheid van de attesten van oorsprong en de juistheid van de daarin vermelde gegevens.

3. De attesten van oorsprong worden door middel van steekproeven gecontroleerd of wanneer de douaneautoriteit van de Partij van invoer gegronde redenen heeft om te twijfelen aan de echtheid van de attesten, de oorsprongsstatus van de betrokken goederen of de naleving van de andere voorwaarden van dit hoofdstuk.

4. Met het oog op de toepassing van lid 3 verzoekt de douaneautoriteit van de Partij van invoer de douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van uitvoer schriftelijk om een controle van de oorsprong door de volgende gegevens te verstrekken:

- a) de identiteit van de douaneautoriteit waarvan het verzoek afkomstig is;
- b) de naam van de te controleren exporteur;
- c) het onderwerp en de reikwijdte van de controle; en
- d) een afschrift van het attest van oorsprong en, in voorkomend geval, van alle andere relevante documenten.

5. De douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van uitvoer voert de controle uit. Te dien einde is die autoriteit of instantie gerechtigd bewijsmateriaal op te vragen en de boeken van de exporteur in te zien en elke andere controle te verrichten die zij passend acht.

6. De douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van uitvoer stelt de douaneautoriteit die om de controle verzoekt zo spoedig mogelijk in kennis van de resultaten van de controle. De resultaten worden vervat in een schriftelijk verslag waarin duidelijk wordt aangegeven of de betrokken goederen als van oorsprong kunnen worden beschouwd, of het attest van oorsprong authentiek is en of aan de andere voorwaarden van dit hoofdstuk is voldaan. Dat schriftelijke verslag bevat:

- a) de resultaten van de controle;
- b) de omschrijving van de gecontroleerde goederen en de voor de toepassing van de oorsprongsregels geldende tariefindeling;
- c) een beschrijving van en een toelichting op het beginsel dat ten grondslag ligt aan de oorsprongsstatus van het goed; en
- d) indien beschikbaar, bewijsstukken.

7. Wanneer bij gegronde twijfel binnen tien maanden na het controleverzoek geen antwoord is ontvangen of indien het antwoord onvoldoende gegevens bevat om de echtheid van het betrokken document of de oorsprong van het goed vast te stellen, kan de verzoekende douaneautoriteit de preferentiële tariefbehandeling niet toekennen, behoudens buitengewone omstandigheden.

8. De Partij van invoer stelt de Partij van uitvoer binnen zestig dagen na ontvangst van het schriftelijk verslag in kennis van eventuele meningsverschillen in verband met de controleprocedures van dit artikel of in verband met de uitlegging van de oorsprongsregels bij de vaststelling of een product als van oorsprong kan worden beschouwd, en deze meningsverschillen niet kunnen worden opgelost door overleg tussen de douaneautoriteit die de controle heeft aangevraagd en de douaneautoriteit of bevoegde overheidsinstantie die belast is met de uitvoering van de controle.

9. Op verzoek van een van de Partijen plegen de Partijen overleg met het oog op het oplossen van de meningsverschillen en sluiten dit overleg uiterlijk negentig dagen na de datum van de in lid 8 bedoelde kennisgeving af. Door middel van schriftelijke wederzijdse toestemming van de Partijen kan de termijn voor de afsluiting van het overleg per geval worden verlengd. De Partijen trachten deze meningsverschillen op te lossen in het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst), lid 1, punt d), opgerichte Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels.

10. Dit hoofdstuk belet een douaneautoriteit van een Partij niet om andere maatregelen vast te stellen die zij noodzakelijk acht, in afwachting van een oplossing voor de in lid 8 bedoelde meningsverschillen in verband met deze overeenkomst.

ARTIKEL 3.25

Vertrouwelijkheid

1. Elke Partij eerbiedigt overeenkomstig haar recht de vertrouwelijke aard van de haar door de andere Partij op grond van dit hoofdstuk verstrekte informatie en beschermt die informatie tegen openbaarmaking.
2. De douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van invoer mag de van de andere Partij verkregen informatie alleen gebruiken voor de toepassing van dit hoofdstuk.
3. De douaneautoriteit of de bevoegde overheidsinstantie van de Partij van uitvoer maakt de van de exporteur verkregen vertrouwelijke bedrijfsinformatie niet bekend, tenzij in dit hoofdstuk anders is bepaald.
4. De Partij van invoer gebruikt de door haar douaneautoriteiten op grond van dit hoofdstuk verkregen informatie niet in een strafrechtelijke procedure van een rechtbank of een rechter, tenzij zij de Partij van uitvoer formeel schriftelijk in kennis stelt van de informatie die zij voornemens is te gebruiken en van de redenen voor dat gebruik, en op voorwaarde dat de Partij van uitvoer daartegen geen bezwaar maakt.

5. Niets in deze overeenkomst wordt zodanig uitgelegd dat een Partij wordt belet om vertrouwelijke informatie te gebruiken voor het beheer of de handhaving van de douanewetgeving met betrekking tot dit hoofdstuk, of zoals anderszins vereist door het recht van de Partij, inclusief in administratieve, buitengerechtelijke of gerechtelijke procedures.

ARTIKEL 3.26

Administratieve maatregelen en sancties

Een Partij legt administratieve maatregelen en sancties op aan eenieder die een document heeft opgesteld of laat opstellen dat onjuiste informatie bevat ter verkrijging van een preferentiële tariefbehandeling voor goederen.

AFDELING C

Overige bepalingen

ARTIKEL 3.27

Toepassing van dit hoofdstuk op Ceuta en Melilla

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk vallen van de zijde van de Europese Unie Ceuta en Melilla niet onder de term “Partij”.

2. Goederen van oorsprong uit Mexico die in Ceuta of Melilla worden ingevoerd, zijn in elk opzicht uit hoofde van deze overeenkomst voorwerp van dezelfde douanebehandeling als die welke uit hoofde van Protocol nr. 2 bij de Akte van Toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Republiek Portugal tot de Europese Unie van toepassing is op goederen van oorsprong uit het douanegebied van de Europese Unie. Mexico past bij de invoer van onder de overeenkomst vallende goederen van oorsprong uit Ceuta en Melilla dezelfde douaneregeling toe als op goederen ingevoerd uit en van oorsprong uit de Europese Unie.
3. De oorsprongsregels en oorsprongsprocedures in het kader van dit hoofdstuk zijn van overeenkomstige toepassing op goederen die vanuit Mexico naar Ceuta en Melilla worden uitgevoerd en op goederen die vanuit Ceuta en Melilla naar Mexico worden uitgevoerd.
4. Ceuta en Melilla worden als een enkel grondgebied beschouwd.
5. De exporteur vermeldt in veld 3 van de tekst van het attest van oorsprong “Mexico” of “Ceuta en Melilla”, afhankelijk van de oorsprong van het goed.
6. De Spaanse douaneautoriteiten zijn verantwoordelijk voor de toepassing en uitvoering van dit hoofdstuk in Ceuta en Melilla.

ARTIKEL 3.28

Het Vorstendom Andorra en de Republiek San Marino

De preferentiële tariefbehandeling van goederen van oorsprong uit Andorra en San Marino en de vaststelling van de oorsprong van die goederen worden uiteengezet in bijlage 3-C (Het Vorstendom Andorra en de Republiek San Marino).

ARTIKEL 3.29

Toelichting

Bijlage 3-D (Toelichting) bevat een toelichting op de uitlegging, de toepassing en het beheer van dit hoofdstuk.

ARTIKEL 3.30

Overgangsbepalingen

1. Op goederen waarvoor vóór de inwerkingtreding van deze overeenkomst een verzoek om preferentiële tariefbehandeling en invoer is ingediend, zijn de regels en voorwaarden van bijlage III bij Besluit nr. 2/2000 van de Gezamenlijke Raad EG-Mexico van 23 maart 2000 en de aanhangsels I tot en met V daarvan van toepassing gedurende ten hoogste drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst.

2. Een attest van oorsprong dat overeenkomstig de bepalingen van bijlage III bij Besluit nr. 2/2000 van de Gezamenlijke Raad EG-Mexico van 23 maart 2000 en de aanhangsels I tot en met V daarvan is afgegeven voor goederen waarvoor op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst geen verzoek om preferentiële tariefbehandeling is ingediend, is niet geldig.

3. Voor goederen die zich op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst hetzij in doorvoer tussen de Partij van uitvoer en de Partij van invoer hetzij onder douanetoezicht in de Partij van invoer bevinden zonder dat invoerrechten en belastingen zijn betaald, wordt een verzoek om preferentiële tariefbehandeling ingediend overeenkomstig artikel 3.16, mits die goederen aan de voorwaarden van dit hoofdstuk voldoen.

ARTIKEL 3.31

Wijzigingen van dit hoofdstuk

De Gezamenlijke Raad kan bij besluit de bepalingen van dit hoofdstuk en de bijlagen 3-A tot en met 3-D wijzigen.

ARTIKEL 3.32

Het Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels

Met het oog op de doeltreffende uitvoering en werking van dit hoofdstuk is de Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels belast met de in artikel 4.17 (Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels) vermelde taken.

HOOFDSTUK 4

DOUANE EN HANDELSBEVORDERING

ARTIKEL 4.1

Algemene doelstellingen

1. De Partijen erkennen het belang van de douane en handelsbevordering bij de ontwikkeling van het mondiale handelsstelsel.
2. De partijen erkennen dat zij in het kader van hun vereisten en procedures inzake invoer, uitvoer en doorvoer rekening moeten houden met de instrumenten en normen op het gebied van douane en internationale handel, zoals de inhoudelijke elementen van de Herziene Overeenkomst van Kyoto inzake de vereenvoudiging en harmonisatie van douaneprocedures, gedaan te Kyoto op 18 mei 1973 en aangenomen door de Raad van de Werelddouaneorganisatie in juni 1999, het Internationaal Verdrag betreffende het geharmoniseerde systeem inzake de omschrijving en de codering van goederen, gedaan te Brussel op 14 juni 1983, alsook het Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade van de Werelddouaneorganisatie zoals aangenomen in juni 2005 (hierna het “SAFE-normenkader” genoemd).

3. De Partijen komen overeen dat hun wet- en regelgeving niet-discriminerend moet zijn en dat de douaneprocedures moeten zijn gebaseerd op het gebruik van moderne methoden en doeltreffende controles om de legitieme handel te beschermen en te bevorderen.

4. De Partijen erkennen tevens dat hun douaneprocedures niet meer administratieve lasten of handelsbeperkingen mogen meebrengen dan nodig is om de legitieme doelstellingen te verwezenlijken en dat zij op voorspelbare, consistente en transparante wijze moeten worden toegepast.

5. Om te zorgen voor een transparante, efficiënte en integere werkwijze waarvoor verantwoording wordt afgelegd, zal elke Partij:

- a) waar mogelijk de vereisten en formaliteiten vereenvoudigen en evalueren met het oog op een snelle vrijgave en douaneafhandeling van goederen;
- b) streven naar verdere vereenvoudiging en standaardisering van de door de douane en andere instanties vereiste gegevens en documentatie opdat handelaren of marktdeelnemers, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, tijd en kosten kunnen besparen; en
- c) erop toezien dat de strengste integriteitsnormen worden nageleefd, door toepassing van maatregelen overeenkomstig de beginselen van de desbetreffende internationale overeenkomsten en instrumenten op het gebied van douane en handelsbevordering.

6. De Partijen komen overeen nauwer samen te werken om ervoor te zorgen dat de toepasselijke wetgeving en procedures, alsook de bestuurlijke capaciteit van de desbetreffende diensten, voldoen aan de doelstellingen van stimulering van het handelsverkeer en doeltreffende douanecontrole.

ARTIKEL 4.2

Transparantie en bekendmaking

1. Elke Partij voorziet in voorkomend geval in regelmatig overleg tussen de grensinstanties en de handelaren of andere belanghebbenden die zich op haar grondgebied bevinden.
2. Elke Partij publiceert onverwijld, op niet-discriminerende en gemakkelijk toegankelijke wijze, ook online en voor zover mogelijk in de Engelse taal, haar wet- en regelgeving en algemene administratieve procedures en richtsnoeren in verband met douaneaangelegenheden en handelsbevordering. Die aangelegenheden omvatten:
 - a) de procedures bij invoer, uitvoer en doorvoer (met inbegrip van de procedures bij binnenkomst via havens, luchthavens en andere punten van binnenkomst), en de daarvoor vereiste formulieren en documenten;
 - b) de toegepaste tarieven van rechten en belastingen van welke aard ook ter zake van of in verband met de invoer of uitvoer;
 - c) de retributies en heffingen die worden opgelegd door of voor overheidsinstanties ter zake van of in verband met de invoer, uitvoer of doorvoer;

- d) de voorschriften voor de indeling of waardebepaling van goederen voor douanedoelinden;
- e) de algemeen toepasselijke wet- en regelgeving en administratieve besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de oorsprongsregels;
- f) de beperkingen of verboden met betrekking tot invoer, uitvoer of doorvoer;
- g) de sanctiebepalingen ten aanzien van niet-inachtneming van de invoer-, uitvoer- of doorvoerformaliteiten;
- h) bezwaar- en beroepsprocedures;
- i) de overeenkomsten of delen daarvan met welk land of welke landen dan ook in verband met de invoer, uitvoer of doorvoer;
- j) de procedures voor het beheer van tariefcontingenten;
- k) de openingstijden en werkwijzen van douanekantoren in havens en bij grensposten; en
- l) informatiepunten voor verzoeken om inlichtingen.

3. Elke Partij biedt handelaren en andere belanghebbenden overeenkomstig haar wet- en regelgeving mogelijkheden om binnen een redelijke termijn opmerkingen te maken over de voorgestelde invoering of wijziging van wet- en regelgeving van algemene strekking op het gebied van douaneaangelegenheden en handelsbevordering.

4. Elke Partij zorgt er overeenkomstig haar wet- en regelgeving voor dat nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving van algemene strekking met betrekking tot douaneaangelegenheden en handelsbevordering en enige informatie daarover zo spoedig mogelijk vóór de inwerkingtreding ervan openbaar wordt gemaakt, teneinde handelaren en andere belanghebbenden in staat te stellen daarvan kennis te nemen.
5. Elke Partij kan bepalen dat de leden 3 en 4 niet van toepassing zijn op wijzigingen in de rechten of tarieven, maatregelen met een verlichtend effect, maatregelen waarvan de doeltreffendheid door de naleving van de leden 3 en 4 zou worden ondermijnd, maatregelen die in dringende omstandigheden worden toegepast of kleine wijzigingen in haar interne wetgeving en rechtsstelsel.
6. Elke Partij creëert of handhaaft een of meer informatiepunten om verzoeken om inlichtingen van handelaren en andere belanghebbenden betreffende douaneaangelegenheden en andere kwesties op het gebied van handelsbevordering te beantwoorden en stelt online informatie over de procedures voor het indienen van dergelijke verzoeken om inlichtingen ter beschikking van het publiek.
7. De Partijen eisen geen betaling van een retributie voor het beantwoorden van verzoeken om inlichtingen of het verstrekken van de nodige formulieren en documenten.
8. De informatiepunten beantwoorden de verzoeken om inlichtingen en verstrekken de formulieren en documenten binnen een door elke Partij vastgestelde redelijke termijn, die kan verschillen naargelang de aard of de ingewikkeldheid van het verzoek.

ARTIKEL 4.3

Vereisten ten aanzien van gegevens en documentatie

1. Teneinde de formaliteiten en de vereisten ten aanzien van gegevens en documentatie bij invoer, uitvoer en doorvoer te vereenvoudigen en de frequentie en complexiteit ervan tot een minimum te beperken, zorgt elke Partij ervoor dat die formaliteiten en vereisten ten aanzien van gegevens en documentatie:
 - a) worden vastgesteld en toegepast met het oog op een snelle vrijgave van goederen, mits aan de voorwaarden voor de vrijgave is voldaan;
 - b) zodanig worden vastgesteld en toegepast dat de voor het naleven van de voorschriften benodigde tijd en de daarmee verbonden kosten voor handelaren en marktdeelnemers worden verminderd;
 - c) het minst handelsbeperkende alternatief zijn, indien er redelijkerwijs twee of meer alternatieven beschikbaar zijn om de betrokken beleidsdoelstelling(en) te verwezenlijken; en
 - d) niet worden gehandhaafd wanneer zij niet langer nodig zijn, ook wat onderdelen daarvan betreft.
2. Elke Partij past voor de vrijgave van goederen op haar grondgebied gemeenschappelijke douaneprocedures en uniforme vereisten ten aanzien van douanegegevens en -documentatie toe. Niets in dit lid belet een Partij haar douaneprocedures en vereisten ten aanzien van gegevens en documentatie te differentiëren op basis van elementen zoals risicobeheer, de aard en het type van de goederen of de vervoerswijze.

ARTIKEL 4.4

Automatisering en gebruik van informatietechnologie

1. Elke Partij zal:
 - a) gebruikmaken van informatietechnologieën die de procedures voor de vrijgave van goederen versnellen, teneinde de handel tussen de Partijen te bevorderen;
 - b) elektronische systemen toegankelijk maken voor douanegebruikers;
 - c) toestaan dat douaneaangiften in elektronisch formaat worden ingediend; en
 - d) elektronische of geautomatiseerde risicobeheersystemen gebruiken.
2. Elke Partij stelt procedures in dan wel handhaaft procedures die de elektronische betaling van door de douaneautoriteiten bij in- en uitvoer geïnde rechten, belastingen, retributies en heffingen mogelijk maken.

ARTIKEL 4.5

Vrijgave van goederen

1. Elke Partij stelt procedures in dan wel handhaaft procedures die:
 - a) voorzien in de onmiddellijke vrijgave van goederen binnen een tijdvak dat niet langer is dan vereist om te waarborgen dat aan haar douane- en andere handelsgerelateerde wet- en regelgeving wordt voldaan;
 - b) voorzien in de voorafgaande elektronische indiening en verwerking van douanegegevens en -documentatie en andere informatie vóór de aankomst van de goederen, zodat de douane de goederen bij aankomst kan vrijgeven;
 - c) de vrijgave van goederen mogelijk maken op de plaats van aankomst zonder tijdelijke overbrenging naar entrepots of andere inrichtingen; en
 - d) de vrijgave van goederen mogelijk maken vóór de definitieve vaststelling van douanerechten, belastingen, retributies en heffingen, indien deze vaststelling niet vóór of zo snel mogelijk na aankomst plaatsvindt voor zover aan alle andere wettelijke voorschriften is voldaan. Alvorens de goederen vrij te geven, kan een Partij eisen dat een importeur voldoende zekerheid stelt in de vorm van een borgstelling, een deposito of een ander passend instrument, tot maximaal het bedrag dat nodig is ter garantie van de betaling van de douanerechten, belastingen, retributies en heffingen die verschuldigd zijn voor de door de zekerheid gedekte goederen, waarbij de zekerheid wordt vrijgegeven zodra die niet langer nodig is.

2. Elke Partij kan maatregelen vaststellen of handhaven op grond waarvan handelaren of marktdeelnemers voor verdere vereenvoudiging van douaneprocedures in aanmerking kunnen komen overeenkomstig haar wet- en regelgeving.

ARTIKEL 4.6

Risicobeheer

1. Elke Partij zet een risicobeheersysteem voor douanecontrole op dan wel handhaaft een dergelijk systeem dat haar douaneautoriteiten in staat stelt de inspectieactiviteiten op hoogrisicozendingen toe te spitsen en laagrisicozendingen snel vrij te geven.
2. Elke Partij ontwerpt en past het risicobeheer toe op zodanige wijze dat willekeurige of ongerechtvaardigde discriminatie of een verkapte beperking van de internationale handel wordt vermeden.
3. Elke Partij baseert haar risicobeheer op een beoordeling van de risico's aan de hand van passende selectiecriteria.
4. Elke Partij kan als onderdeel van zijn risicobeheer ook op willekeurige basis zendingen voor douanecontroles selecteren.
5. Teneinde de handel te bevorderen evalueert en actualiseert elke Partij op gezette tijden het in lid 1 genoemde risicobeheersysteem.

ARTIKEL 4.7

Voorafgaande besluiten

1. Een voorafgaand besluit is een schriftelijk besluit dat door een Partij via haar douaneautoriteiten aan een aanvrager wordt verstrekt vóór de invoer op haar grondgebied van een goed waarop het verzoek betrekking heeft en waarin wordt toegelicht hoe de Partij het goed op het tijdstip van invoer zal behandelen wat betreft:
 - a) de tariefindeling van het goed;
 - b) de oorsprong van het goed¹⁸; en
 - c) elke andere aangelegenheid waarover de Partijen overeenstemming kunnen bereiken.
2. Een Partij stelt het voorafgaande besluit op passende wijze en tijdig vast ten aanzien van een aanvrager die een verzoek met alle nodige gegevens, ook in elektronische vorm, heeft ingediend overeenkomstig de wet- en regelgeving van die Partij. Een Partij mag een monster verlangen van het goed waarvoor de aanvrager het voorafgaande besluit aanvraagt.
3. Het voorafgaande besluit is ten minste drie jaar na vaststelling ervan geldig, tenzij het toepasselijke recht of de aan het besluit ten grondslag liggende feiten of omstandigheden zijn gewijzigd.

¹⁸ Overeenkomstig de Overeenkomst betreffende de oorsprongsregels van de WTO of hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures) van deze overeenkomst.

4. Een Partij kan weigeren een voorafgaand besluit vast te stellen indien de aan dat besluit ten grondslag liggende feiten en omstandigheden het voorwerp zijn van een administratieve of rechterlijke toetsing, of indien het verzoek niet op reële en concrete feiten berust of geen betrekking heeft op het voorgenomen gebruik van het voorafgaande besluit. Wanneer een Partij weigert een voorafgaand besluit vast te stellen, stelt zij de aanvrager hiervan onverwijld schriftelijk in kennis, met vermelding van de relevante feiten en de redenen voor haar besluit.

5. Elke Partij maakt ten minste het volgende bekend:

- a) de vereisten voor de aanvraag voor een voorafgaand besluit, met inbegrip van de te verstrekken informatie en het formaat;
- b) de termijn waarbinnen zij een voorafgaand besluit zal vaststellen; en
- c) de geldigheidsduur van het voorafgaande besluit.

6. Wanneer een Partij een voorafgaand besluit intrekt, wijzigt of nietig verklaart, stelt zij de aanvrager hiervan schriftelijk in kennis, met vermelding van de relevante feiten en de redenen voor haar besluit. Een Partij kan een voorafgaand besluit alleen met terugwerkende kracht intrekken, wijzigen of nietig verklaren wanneer het was gebaseerd op door de aanvrager verstrekte onvolledige, onjuiste, onnauwkeurige, bedrieglijke of misleidende informatie.

7. Een door een Partij vastgesteld voorafgaand besluit is bindend voor die Partij ten aanzien van de aanvrager, alsook voor de aanvrager.

8. Een Partij verstrekt, op schriftelijk verzoek van een aanvrager, een herziening van het voorafgaande besluit of van het besluit tot intrekking, wijziging of nietigverklaring ervan.
9. Een Partij spant zich ervoor in de inhoudelijke elementen van haar voorafgaande besluiten openbaar te maken, waaronder online, met inachtneming van eventuele vertrouwelijkheidsvereisten in haar wet- en regelgeving.

ARTIKEL 4.8

Geautoriseerde marktdeelnemers

1. Elke Partij stelt voor marktdeelnemers die aan bepaalde criteria voldoen (geautoriseerde marktdeelnemers) een partnerschapsprogramma voor handelsbevordering op of handhaaft dit, overeenkomstig het SAFE-normenkader.
2. De specifieke criteria¹⁹ om als geautoriseerde marktdeelnemer te worden aangemerkt, moeten worden bekendgemaakt en verband houden met de naleving, of het risico van niet-naleving, van de in de wet- en regelgeving van elke Partij gespecificeerde voorschriften.

¹⁹ Een Partij kan gebruikmaken van de criteria van artikel 7, lid 7.2, van de WTO-overeenkomst inzake handelsfacilitatie.

3. De specifieke criteria om als geautoriseerde marktdeelnemer te worden aangemerkt, worden niet zodanig ontworpen of toegepast dat ze in gelijke omstandigheden willekeurige of ongerechtvaardigde discriminatie tussen marktdeelnemers in de hand werken of meebrengen en maken het voor kleine en middelgrote ondernemingen mogelijk om deel te nemen.

4. Het partnerschapsprogramma voor handelsbevordering omvat specifieke voordelen voor geautoriseerde marktdeelnemers, rekening houdend met de verbintenissen van de Partijen overeenkomstig artikel 7, lid 7.3, van de op 27 november 2014 aangenomen WTO-overeenkomst inzake handelsfacilitatie.

5. De Partijen werken samen bij de vaststelling, voor zover relevant en passend, van de wederzijdse erkenning van hun partnerschapsprogramma's voor handelsbevordering, op voorwaarde dat die programma's op elkaar zijn afgestemd en gebaseerd zijn op gelijkwaardige criteria en voordelen.

ARTIKEL 4.9

Toetsing en beroep

1. Elke Partij voorziet in doeltreffende, snelle, niet-discriminerende en gemakkelijk toegankelijke procedures ter waarborging van het recht om beroep aan te tekenen tegen een besluit over een douaneaangelegenheid.

2. Elke Partij zorgt ervoor dat een persoon ten aanzien van wie zij een besluit over een douaneaangelegenheid neemt, op haar grondgebied toegang heeft tot:

- a) administratieve toetsing door of administratief beroep bij een hoger bestuursorgaan of een bestuursorgaan dat onafhankelijk is van de functionaris of de dienst die het besluit heeft genomen; of
- b) rechterlijke toetsing van of beroep tegen het besluit.

3. Elke Partij bepaalt dat een persoon die de douaneautoriteiten om een besluit heeft verzocht en in dat verband binnen de geldende termijnen geen besluit heeft verkregen, het recht heeft om beroep in te stellen.

4. Elke Partij ziet erop toe dat de in lid 2 bedoelde persoon een administratief besluit ontvangt met de redenen voor dat besluit, zodat hij of zij indien nodig gebruik kan maken van de toetsings- of beroepsprocedures.

ARTIKEL 4.10

Sancties

1. Elke Partij voorziet in sancties voor niet-naleving van haar wet- en regelgeving of procedurele vereisten in verband met douane- of andere wetgeving inzake de invoer, uitvoer en doorvoer van goederen.

2. Elke Partij zorgt ervoor dat haar wet- en regelgeving op douanegebied bepaalt dat sancties wegens schendingen van haar wet- en regelgeving of procedurele vereisten op douanegebied evenredig en niet-discriminerend zijn.
3. Elke Partij zorgt ervoor dat een door haar douaneautoriteiten opgelegde sanctie voor een schending van haar wet- en regelgeving of procedurele vereisten op douanegebied alleen wordt opgelegd aan de persoon die wettelijk verantwoordelijk is voor de schending.
4. Elke Partij zorgt ervoor dat de opgelegde sanctie afhangt van de feiten en omstandigheden van het geval en in verhouding staat tot de mate en de ernst van de schending.
5. Elke Partij vermijdt stimulansen of belangenconflicten bij het opleggen en innen van sancties en rechten.
6. Elke Partij wordt aangemoedigd om vrijwillige openbaarmaking voordat de douaneautoriteiten een schending van haar wet- en regelgeving en procedurele vereisten op douanegebied ontdekken, te beschouwen als mogelijke verzachtende omstandigheid bij de vaststelling van een sanctie.
7. Elke Partij zorgt ervoor dat wanneer een sanctie wordt opgelegd wegens schending van de wet- en regelgeving of procedurele vereisten op douanegebied, een schriftelijke toelichting wordt verstrekt aan de persoon aan wie de sanctie wordt opgelegd, met vermelding van de aard van de schending en de toepasselijke wet- of regelgeving of procedure krachtens welke het bedrag of de duur van de sanctie wegens schending is vastgesteld.

8. Elke Partij neemt een vaste termijn in haar wet- en regelgeving en procedures op waarbinnen haar douaneautoriteiten een procedure kunnen inleiden om een sanctie op te leggen wegens een schending van haar wet- en regelgeving en procedures op douanegebied.

ARTIKEL 4.11

Douanesamenwerking en wederzijdse administratieve bijstand

1. De Partijen zorgen ervoor dat hun respectieve autoriteiten samenwerken in douaneaangelegenheden om te waarborgen dat de doelstellingen van artikel 4.1 worden verwezenlijkt.
2. De Partijen werken onder meer samen door:
 - a) informatie uit te wisselen betreffende hun wet- en regelgeving op douanegebied en de uitvoering daarvan, en hun douaneprocedures, in het bijzonder op de volgende gebieden:
 - i) vereenvoudiging en modernisering van de douaneprocedures;
 - ii) handhaving aan de grens door hun douaneautoriteiten;
 - iii) vergemakkelijking van doorvoer en overlading;
 - iv) overleg met het bedrijfsleven; en
 - v) veiligheid van de toeleveringsketen en risicobeheer;

- b) samen te werken rond de douanegerelateerde aspecten van de beveiliging en vergemakkelijking van de internationale handelstoeleveringsketen overeenkomstig het SAFE-normenkader, onder meer met betrekking tot hun partnerschapsprogramma's voor handelsbevordering en hun wederzijdse erkenning als bedoeld in artikel 4.8;
- c) de ontwikkeling van gezamenlijke initiatieven met betrekking tot invoer-, uitvoer-, andere douaneprocedures en handelsbevordering, met inbegrip van technische bijstand, te overwegen;
- d) binnen internationale organisaties als de WTO en de Werelddouaneorganisatie (hierna "WDO" genoemd) beter samen te werken op douanegebied;
- e) voor zover praktisch mogelijk minimumnormen voor risicobeheertechnieken en daarmee samenhangende vereisten en programma's vast te stellen; waar relevant en passend overwegen de Partijen tevens wederzijdse erkenning van risicobeheertechnieken, risiconormen en veiligheidscontroles;
- f) te streven naar harmonisering van hun gegevensvereisten met betrekking tot invoer-, uitvoer- en andere douaneprocedures, door gemeenschappelijke normen en gegevenselementen toe te passen overeenkomstig het datamodel van de WDO; en
- g) een dialoog tussen elkaars beleidsdeskundigen te onderhouden om het nut, de efficiëntie en de toepasbaarheid van voorafgaande besluiten te bevorderen.

3. De Partijen verlenen elkaar wederzijdse administratieve bijstand in douaneaangelegenheden overeenkomstig de bepalingen van de bijlage betreffende wederzijdse administratieve bijstand in douaneaangelegenheden zoals vastgesteld bij Besluit nr. 5/2004 van de Gezamenlijke Raad EU-Mexico van 15 december 2004, die hierbij in deze overeenkomst wordt opgenomen en er integrerend deel van uitmaakt. De uitwisseling van informatie tussen de Partijen overeenkomstig dit hoofdstuk is *mutatis mutandis* onderworpen aan de vereisten inzake vertrouwelijkheid van informatie en bescherming van persoonsgegevens van artikel 10 van die bijlage en aan alle in de respectieve wet- en regelgeving van de Partijen vastgestelde vereisten inzake vertrouwelijkheid en privacy.

ARTIKEL 4.12

Eén loket

1. Elke Partij streeft ernaar om éénloketsystemen te ontwikkelen of te behouden teneinde het gemakkelijker te maken om alle bij de douane- en andere wetgeving vereiste informatie voor de uitvoer, invoer en doorvoer van goederen in één keer elektronisch in te dienen.
2. De Partijen spannen zich ervoor in samen te werken aan de interoperabiliteit en stroomlijning van hun éénloketsystemen, onder meer door hun ervaringen met de ontwikkeling en uitrol van hun éénloketsystemen uit te wisselen.

ARTIKEL 4.13

Doorvoer en overlading

1. Elke Partij vergemakkelijkt en controleert op doeltreffende wijze de doorvoer over en overlading op haar grondgebied.
2. Elke Partij bevordert regionale doorvoerregelingen en voert deze uit teneinde de handel tussen de Partijen te bevorderen.
3. Elke Partij zorgt voor samenwerking en coördinatie tussen alle betrokken autoriteiten en instanties op haar grondgebied om de doorvoer te bevorderen.
4. Elke Partij staat toe dat voor invoer bestemde goederen worden vervoerd onder douanetoezicht van een douanekantoor van binnenkomst naar een ander douanekantoor op haar grondgebied vanwaar de goederen zouden worden vrijgegeven of ingeklaard.

ARTIKEL 4.14

Controle na douaneafhandeling

1. Om de vrijgave van de goederen te bespoedigen voorziet elke Partij in een controle na douaneafhandeling, of handhaaft deze, teneinde de naleving van haar wet- en regelgeving op douanegebied te verzekeren.

2. Elke Partij voert de controles na douaneafhandeling op risicogebaseerde wijze uit.
3. Elke Partij voert de controles na douaneafhandeling op transparante wijze uit. Wanneer een controle is verricht en de controle uitsluitsel heeft gegeven, stelt de Partij de persoon wiens administratie het voorwerp van de controle is, zonder vertraging in kennis van de resultaten, van de redenen voor de resultaten en van zijn of haar rechten en verplichtingen.
4. De Partijen erkennen dat de bij controles na douaneafhandeling verkregen informatie kan worden gebruikt in verdere administratieve of gerechtelijke procedures.
5. De Partijen gebruiken de resultaten van een controle na douaneafhandeling in het kader van risicobeheer, voor zover uitvoerbaar.

ARTIKEL 4.15

Douane-expediteurs

1. Een Partij schrijft in haar wet- en regelgeving op douanegebied niet de inschakeling van douane-expediteurs voor.
2. Elke Partij maakt haar maatregelen inzake de gebruikmaking van douane-expediteurs bekend.
3. Elke Partij past transparante en objectieve voorschriften toe indien en wanneer zij douane-expediteurs een vergunning verleent.

ARTIKEL 4.16

Inspectie vóór verzending

Met betrekking tot de tariefindeling en de douanewaarde verlangt een Partij geen verplichte uitvoering van inspecties vóór verzending zoals gedefinieerd in de WTO-overeenkomst inzake inspectie vóór verzending²⁰.

ARTIKEL 4.17

Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels

1. Het Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels brengt verslag uit aan het Gemengd Comité.
2. Het krachtens artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst) opgerichte Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels ziet toe op de goede werking van dit hoofdstuk, hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures), de bijlage betreffende wederzijdse administratieve bijstand in douaneaangelegenheden als bedoeld in artikel 4.11, lid 3, en alle aanvullende bepalingen op douanegebied die de Partijen zijn overeengekomen, en onderzoekt alle vraagstukken in verband met de toepassing daarvan.

²⁰ Voor alle duidelijkheid: dit artikel sluit sanitaire en fytosanitaire inspecties vóór verzending niet uit.

3. Het subcomité heeft de volgende taken:
- a) aan het Gemengd Comité zo nodig passende aanbevelingen doen over:
 - i) de uitvoering en het beheer van hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures); en
 - ii) wijzigingen van hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures);
 - b) toelichtingen opstellen om de toepassing van hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures) te vergemakkelijken;
 - c) toezicht te houden op de uitvoering en het beheer van dit hoofdstuk;
 - d) een forum bieden voor overleg en discussie over alle douaneaangelegenheden, zoals specifieke douaneprocedures, douanewaarde, tariefstelsels, douanenomenclatuur, samenwerking tussen douanediens ten en wederzijdse administratieve bijstand in douaneaangelegenheden;
 - e) een forum bieden voor overleg en discussie over aangelegenheden met betrekking tot oorsprongsregels, oorsprongsprocedures en administratieve samenwerking;

- f) versterken van de samenwerking bij de ontwikkeling, toepassing en handhaving van douaneprocedures, wederzijdse administratieve bijstand in douaneaangelegenheden, oorsprongsregels, oorsprongsprocedures en administratieve samenwerking; en
- g) beraadslagen over andere aangelegenheden met betrekking tot dit hoofdstuk of hoofdstuk 3 (Oorsprongsregels en oorsprongsprocedures) zoals de Partijen overeenkomen.

4. Het Subcomité Douane, handelsbevordering en oorsprongsregels kan onderzoeken of er behoefte is aan besluiten of aanbevelingen over alle aangelegenheden die verband houden met de uitvoering van dit hoofdstuk, en kan die voor de Gezamenlijke Raad opstellen. De Gezamenlijke Raad is bevoegd om in voorkomend geval besluiten aan te nemen over de uitvoering van dit hoofdstuk, ook wat betreft partnerschapsprogramma's voor handelsbevordering en de wederzijdse erkenning daarvan, gezamenlijke initiatieven in verband met douaneprocedures en handelsbevordering, en technische bijstand.

5. De Partijen kunnen besluiten tot het houden van ad-hocvergaderingen over aangelegenheden met betrekking tot douanesamenwerking, oorsprongsregels of wederzijdse administratieve bijstand.

HOOFDSTUK 5

HANDELSBESCHERMENDE MAATREGELEN

AFDELING A

Antidumping- en compenserende maatregelen

ARTIKEL 5.1

Algemene bepalingen

1. De Partijen bevestigen hun rechten en verplichtingen uit hoofde van artikel VI van de GATT 1994, de Antidumpingovereenkomst en de SCM-Overeenkomst.
2. Voor de toepassing van voorlopige en definitieve maatregelen wordt de oorsprong van de betrokken goederen vastgesteld overeenkomstig de niet-preferentiële oorsprongsregels van elke Partij.

ARTIKEL 5.2

Transparantie en eerlijke rechtsgang

1. Elke Partij zorgt voor een eerlijke en transparante uitvoering en toepassing van haar procedures en antidumping- en compenserende maatregelen, overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de Antidumpingovereenkomst en de SCM-overeenkomst.
2. Elke Partij stelt alle belanghebbenden in een vroeg stadium van de procedure en in ieder geval voordat een definitieve vaststelling wordt gedaan in kennis van de onderzochte belangrijkste feiten die ten grondslag liggen aan het besluit om definitieve maatregelen toe te passen. Dit doet geen afbreuk aan artikel 6.5 van de Antidumpingovereenkomst en artikel 12.4 van de SCM-overeenkomst.
3. Elke Partij biedt elke belanghebbende bij een onderzoek van antidumping- of compenserende rechten alle gelegenheid zijn belangen te verdedigen, mits dit het verloop van het onderzoek niet onnodig vertraagt.
4. De in artikel 6.11 van de Antidumpingovereenkomst en artikel 12.9 van de SCM-overeenkomst gegeven definitie van “belanghebbenden” is van toepassing.

ARTIKEL 5.3

Opleggen van antidumping- en compenserende rechten

De autoriteiten van de Partij van invoer besluiten overeenkomstig het recht van die Partij of de hoogte van de in te stellen antidumping- of compenserende rechten de volledige dumpingmarge of het volledige subsidiebedrag zal betreffen, dan wel een lager bedrag.

ARTIKEL 5.4

Definitieve vaststelling

Bij de definitieve vaststelling houdt een Partij rekening met de informatie die alle belanghebbenden die overeenkomstig haar recht als zodanig worden beschouwd, naar behoren hebben verstrekt.

ARTIKEL 5.5

Niet-toepassing van geschillenbeslechting

Een Partij kan geen beroep doen op de geschillenbeslechting op grond van hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting) betreffende de uitlegging of toepassing van de bepalingen van deze afdeling.

AFDELING B

Algemene vrijwaringsmaatregelen

ARTIKEL 5.6

Algemene bepalingen

Elke Partij behoudt haar rechten en verplichtingen uit hoofde van artikel XIX van de GATT 1994 en artikel 5 van de Overeenkomst inzake de landbouw, alsook uit hoofde van de Overeenkomst inzake vrijwaringsmaatregelen.

ARTIKEL 5.7

Transparantie

1. Niettegenstaande artikel 5.6 geeft de Partij die een algemeen vrijwaringsonderzoek opent of voornemens is algemene vrijwaringsmaatregelen in te stellen, op verzoek van de andere Partij en op voorwaarde dat deze laatste daar aanmerkelijk belang bij heeft, onmiddellijk ad hoc schriftelijk kennis van alle relevante informatie die tot de opening van het algemene vrijwaringsonderzoek of de instelling van algemene vrijwaringsmaatregelen heeft geleid, met inbegrip van, in voorkomend geval, informatie over de voorlopige bevindingen. Dit laat de toepassing van artikel 3.2 van de Overeenkomst inzake vrijwaringsmaatregelen onverlet.

2. Een Partij die algemene vrijwaringsmaatregelen instelt, spant zich in om dat te doen op een wijze die de bilaterale handel zo min mogelijk beïnvloedt.

3. Wanneer een Partij in het kader van de toepassing van lid 2 van mening is dat aan de juridische vereisten voor de instelling van definitieve vrijwaringsmaatregelen is voldaan en deze Partij voornemens is dergelijke maatregelen in te stellen, stelt zij de andere Partij daarvan in kennis en biedt zij deze de mogelijkheid tot het voeren van bilateraal overleg. Indien binnen dertig dagen na de kennisgeving geen bevredigende oplossing wordt gevonden, kan de Partij van invoer de definitieve vrijwaringsmaatregel vaststellen die passend is om het probleem op te lossen.

4. Voor de toepassing van dit artikel wordt een Partij geacht aanmerkelijk belang te hebben indien zij, uitgedrukt in absoluut volume of waarde, in de meest recente periode van drie jaar tot de vijf grootste leveranciers van het ingevoerde goed behoorde.

ARTIKEL 5.8

Niet-toepassing van geschillenbeslechting

Een Partij kan geen beroep doen op de geschillenbeslechting op grond van hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting) betreffende de uitlegging of toepassing van de bepalingen van deze afdeling wat betreft de rechten en verplichtingen uit hoofde van de WTO-overeenkomst.

AFDELING C

Bilaterale vrijwaringsmaatregelen

ONDERAFDELING C.1

Algemene bepalingen

ARTIKEL 5.9

Definities

Voor de toepassing van afdeling C wordt verstaan onder:

- a) “bevoegde onderzoeksautoriteit”:
 - i) in het geval van de Europese Unie, de Europese Commissie; en
 - ii) in het geval van Mexico, de *Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía* (Eenheid internationale handelspraktijken van het Ministerie van Economische Zaken), of de opvolger daarvan;

- b) “interne bedrijfstak”: wat betreft een ingevoerd product, alle producenten van soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten die bedrijvig zijn op het grondgebied van een Partij, of producenten waarvan de gezamenlijke productie van soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten een groot deel van de totale interne productie van die producten vormt;
- c) “soortgelijk product”: een product dat identiek is, hetgeen wil zeggen een product dat in ieder opzicht gelijk aan het betrokken product is of, bij gebreke van een dergelijk product, een ander product dat, hoewel het niet in ieder opzicht gelijk is, kenmerken vertoont die sterk op die van het betrokken product gelijken;
- d) “rechtstreeks concurrerend product”: een product dat mogelijk niet in alle opzichten gelijk aan, maar in hoge mate substitueerbaar met het betrokken product is omdat het dezelfde functies vervult²¹;
- e) “ernstige schade”: een aanmerkelijke algemene achteruitgang van de situatie van een interne bedrijfstak;
- f) “dreiging van ernstige schade”: ernstige schade die, op basis van feiten en niet louter van beweringen, vermoedens of vage mogelijkheden, duidelijk ophanden is; en

²¹ In dit verband kunnen de autoriteiten aspecten analyseren zoals de fysieke kenmerken van de producten, de technische specificaties ervan, het uiteindelijke gebruik en de distributiekkanalen. Die lijst van aspecten is niet limitatief, noch zijn een of meer van deze factoren noodzakelijkerwijs doorslaggevend.

g) “overgangperiode”:

- i) een periode van tien jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst;
of
- ii) de in het tijdschema voor de afschaffing van tarieven van een Partij in bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) vermelde termijn voor de afschaffing van de tarieven voor de goederen, voor zover die termijn voor het betrokken goed tien jaar of meer bedraagt, plus drie jaar.

ARTIKEL 5.10

Toepassing van bilaterale vrijwaringsmaatregelen

1. Niettegenstaande afdeling B en indien, wegens de verlaging of afschaffing van een douanerecht ingevolge deze overeenkomst, de invoer van een goed van oorsprong uit een Partij naar het grondgebied van de andere Partij dermate is toegenomen, in absolute termen of in verhouding tot de interne productie, en onder zodanige voorwaarden dat de interne bedrijfstak die soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten vervaardigt, ernstige schade lijdt of dreigt te lijden, kan de Partij van invoer overeenkomstig de voorwaarden en procedures van deze afdeling de in lid 2 bedoelde maatregelen vaststellen.

2. Indien aan de voorwaarden van lid 1 is voldaan, mag de Partij van invoer alleen bilaterale vrijwaringsmaatregelen nemen die het volgende behelzen:

- a) opschorting van de in deze overeenkomst voorziene verdere verlaging van het douanerecht op het betrokken product; of
- b) verhoging van het douanerecht op het betrokken product tot maximaal het laagste van de volgende rechten:
 - i) het op het product toegepaste meestbegunstigingsdouanerecht dat geldt op het tijdstip waarop de maatregel wordt genomen; of
 - ii) het meestbegunstigingsdouanerecht dat op het product van toepassing was op de dag onmiddellijk voorafgaand aan de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst.

3. De Partijen zijn het erover eens dat noch tariefcontingenten noch kwantitatieve beperkingen een toelaatbare vorm van bilaterale vrijwaringsmaatregelen zijn.

ARTIKEL 5.11

Voorwaarden en beperkingen

1. Een Partij mag past een bilaterale vrijwaringsmaatregel niet toe:
 - a) tenzij, voor zover en zo lang als noodzakelijk is, om de in artikel 5.10 en artikel 5.15 beschreven situaties te voorkomen of te herstellen;
 - b) de maatregel mag niet langer dan twee jaar worden toegepast; of
 - c) de maatregel mag niet worden toegepast na afloop van de overgangsperiode.

De in punt b) genoemde periode mag met een jaar worden verlengd indien de bevoegde autoriteiten van de Partij van invoer overeenkomstig de in afdeling C gespecificeerde procedures vaststellen dat de maatregel noodzakelijk blijft om de in artikel 5.10 of artikel 5.15 beschreven situaties te voorkomen of te herstellen en aanpassing te vergemakkelijken, waarbij de totale toepassingsperiode van een vrijwaringsmaatregel, met inbegrip van de initiële toepassingsperiode en elke verlenging daarvan, maximaal drie jaar mag bedragen.

2. Een Partij past een bilaterale vrijwaringsmaatregel alleen toe op de in bijlage 2-A (Tijdschema voor tariefafschaffing) vermelde goederen van oorsprong die uit hoofde van deze overeenkomst een preferentiële behandeling krijgen.

3. Om de aanpassing te vergemakkelijken wanneer de verwachte duur van een bilaterale vrijwaringsmaatregel meer dan één jaar bedraagt, liberaliseert de Partij die de maatregel toepast de maatregel geleidelijk op gezette tijden tijdens de toepassingsduur ervan.

4. Wanneer een Partij een bilaterale vrijwaringsmaatregel niet langer toepast, is het douanerecht gelijk aan het recht dat overeenkomstig artikel 2.4 (Afschaffing of verlaging van douanerechten) op het product van toepassing zou zijn geweest.

ARTIKEL 5.12

Voorlopige maatregelen

1. In kritieke omstandigheden waarin uitstel moeilijk te herstellen schade zou veroorzaken, mag een Partij een voorlopige bilaterale vrijwaringsmaatregel toepassen zonder te voldoen aan de vereisten van artikel 5.22, lid 1, nadat voorlopig is vastgesteld dat er duidelijke bewijzen zijn voor een toename van de invoer van een goed van oorsprong uit de andere Partij als gevolg van de verlaging of afschaffing van een douanerecht ingevolge deze overeenkomst, en dat dergelijke invoer de in artikel 5.10 of artikel 5.15 beschreven situaties veroorzaakt of dreigt te veroorzaken.

2. De duur van een voorlopige maatregel is beperkt tot tweehonderd dagen, gedurende welke periode de Partij moet voldoen aan de desbetreffende procedureregels van onderafdeling C.2. De Partij betaalt eventuele tariefverhogingen onmiddellijk terug indien het in onderafdeling C.2 beschreven daaropvolgende onderzoek niet resulteert in de instelling van een definitieve maatregel overeenkomstig artikel 5.10 of artikel 5.15. De duur van een voorlopige maatregel wordt gerekend als een deel van de in artikel 5.11, lid 1, punt b), bedoelde periode. De Partij van invoer stelt de andere Partij in kennis van de instelling van dergelijke voorlopige maatregelen en legt de kwestie op verzoek van de andere Partij onmiddellijk ter beoordeling voor aan het Gemengd Comité.

ARTIKEL 5.13

Compensatie en opschorting van concessies

1. Een Partij die een bilaterale vrijwaringsmaatregel toepast, treedt in overleg met de andere Partij, teneinde overeenstemming te bereiken over een passende compensatie in het kader van de liberalisering van de handel die de vorm heeft van concessies met in wezen gelijkwaardige gevolgen voor de handel. De Partij die een bilaterale vrijwaringsmaatregel toepast, biedt uiterlijk dertig dagen na de toepassing van de bilaterale vrijwaringsmaatregel gelegenheid voor dergelijk overleg.

2. Indien het in lid 1 bedoelde overleg niet binnen dertig dagen na aanvang ervan leidt tot overeenstemming over een compensatie in het kader van de liberalisering van de handel, kan de Partij die het voorwerp van de vrijwaringsmaatregel is de toepassing van concessies met in wezen gelijkwaardige gevolgen voor de handel als de bilaterale vrijwaringsmaatregel van de andere Partij, uiterlijk binnen negentig dagen na de toepassing van de maatregel opschorten.
3. De Partij die het voorwerp van de bilaterale vrijwaringsmaatregel is, stelt de andere Partij ten minste dertig dagen vóór de opschorting van de concessies overeenkomstig lid 2 schriftelijk daarvan in kennis.
4. De verplichting tot compensatie krachtens lid 1 en het recht tot het opschorten van concessies krachtens lid 2 vervallen op de datum waarop de bilaterale vrijwaringsmaatregel afloopt.

ARTIKEL 5.14

Gebruik van vrijwaringsmaatregelen en tijdsverloop tussen de maatregelen

1. Een Partij past een in deze afdeling bedoelde vrijwaringsmaatregel niet toe op de invoer van een product dat reeds aan een dergelijke maatregel onderworpen is geweest, tenzij een periode is verstreken die gelijk is aan de helft van de periode waarin de vrijwaringsmaatregel in de onmiddellijk daaraan voorafgaande periode werd toegepast.

2. Een Partij mag met betrekking tot hetzelfde product en dezelfde periode niet tegelijkertijd:
 - a) een bilaterale vrijwaringsmaatregel of een voorlopige vrijwaringsmaatregel op grond van deze overeenkomst; en
 - b) een vrijwaringsmaatregel als bedoeld in artikel XIX van de GATT 1994 en de Overeenkomst inzake vrijwaringsmaatregelen toepassen.

ARTIKEL 5.15

Ultraperifere gebieden

1. Indien goederen van oorsprong uit Mexico rechtstreeks op het grondgebied van een of meer ultraperifere gebieden van de Europese Unie in dermate toegenomen hoeveelheden en onder zodanige voorwaarden worden ingevoerd dat de economische situatie van het betrokken ultraperifere gebied ernstig verslechtert of dreigt te verslechteren, kan de Europese Unie, na alternatieve oplossingen te hebben onderzocht, bij wijze van uitzondering vrijwaringsmaatregelen nemen die beperkt zijn tot het grondgebied van het betrokken ultraperifere gebied.
2. Onverminderd lid 1 zijn alle bepalingen van afdeling C die van toepassing zijn op bilaterale vrijwaringsmaatregelen ook van toepassing op vrijwaringsmaatregelen die worden ingesteld ten aanzien van de ultraperifere gebieden van de Europese Unie.
3. Een bilaterale vrijwaringsmaatregel die beperkt is tot de ultraperifere gebieden van de Europese Unie is alleen van toepassing op goederen die op grond van deze overeenkomst een preferentiële behandeling genieten.

4. Voor de toepassing van lid 1 wordt onder “ernstige verslechtering” verstaan grote moeilijkheden in een economische bedrijfstak die soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten vervaardigt. Een ernstige verslechtering wordt vastgesteld op basis van objectieve factoren, met inbegrip van de volgende elementen:

- a) de toename van het volume van de invoer in absolute termen of in verhouding tot de interne productie en tot de invoer uit andere bronnen; en
- b) het effect van die invoer op de situatie van de betrokken bedrijfstak of economische sector, met inbegrip van het effect op de verkoop, de productie, de financiële situatie en de werkgelegenheid.

ONDERAFDELING C.2

Procedureregels voor bilaterale vrijwaringsmaatregelen

ARTIKEL 5.16

Toepasselijk recht

Voor de toepassing van bilaterale vrijwaringsmaatregelen leeft de bevoegde onderzoeksautoriteit de bepalingen van deze onderafdeling na en past zij, in gevallen die niet onder deze onderafdeling vallen, de regels toe die zijn vastgesteld bij het recht van de betrokken Partij, voor zover die regels in overeenstemming zijn met de bepalingen van afdeling C.

ARTIKEL 5.17

Inleiding van een vrijwaringsprocedure

1. Een bevoegde onderzoeksautoriteit kan een vrijwaringsprocedure inleiden op schriftelijk verzoek van of namens de interne bedrijfstak of, in uitzonderlijke omstandigheden, op eigen initiatief. Wat de Europese Unie betreft kan dat verzoek door een of meer lidstaten van de Europese Unie worden ingediend namens de interne bedrijfstak. Het verzoek wordt geacht door of namens de interne bedrijfstak te zijn gedaan indien het gesteund wordt door interne producenten wier gezamenlijke productie meer dan 50 % bedraagt van de totale productie van het soortgelijke of rechtstreeks concurrerende product dat vervaardigd wordt door dat deel van de interne bedrijfstak dat zich voor of tegen het verzoek heeft uitgesproken. Er wordt daarentegen geen onderzoek geopend wanneer de interne producenten die het verzoek uitdrukkelijk steunen minder dan 25 % vertegenwoordigen van de totale nationale productie van de soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten die worden vervaardigd door de interne bedrijfstak.
2. Zodra het onderzoek is geopend, wordt het in lid 1 bedoelde verzoek onverwijld ter kennis gebracht van eenieder die het aangaat, met uitzondering van de daarin vervatte vertrouwelijke informatie.

3. Bij de inleiding van een vrijwaringsprocedure maakt de bevoegde onderzoeksautoriteit een bericht van inleiding van de procedure bekend in het publicatieblad of staatsblad van de Partij. In het bericht wordt in voorkomend geval de entiteit vermeld die het schriftelijke verzoek heeft ingediend, het betrokken ingevoerde goed, de post, de onderverdeling of het tariefpostnummer waaronder het in het geharmoniseerd systeem is ingedeeld, de aard en het tijdstip van de vaststelling, de termijn waarbinnen belanghebbenden hun standpunt schriftelijk kenbaar kunnen maken en informatie kunnen verstrekken, de plaats waar het schriftelijke verzoek en eventuele andere in de loop van de procedure ingediende niet-vertrouwelijke documenten kunnen worden ingezien, en de naam, het adres en het telefoonnummer van het bureau waarmee men voor nadere informatie contact kan opnemen. Indien de bevoegde onderzoeksautoriteit besluit een openbare hoorzitting te houden, kunnen het tijdstip en de plaats daarvan worden vermeld in het bericht van inleiding of in een latere fase van de procedure worden meegedeeld, mits die kennisgeving ruim van tevoren wordt gedaan. Indien aan het begin van het onderzoek geen openbare hoorzitting is gepland, wordt in het bericht van inleiding vermeld binnen welke termijn belanghebbenden kunnen verzoeken om te worden gehoord door de bevoegde onderzoeksautoriteit.

4. Met betrekking tot een vrijwaringsprocedure die is ingeleid naar aanleiding van een schriftelijk verzoek van een entiteit die aanvoert dat zij representatief is voor de interne bedrijfstak, maakt de bevoegde onderzoeksautoriteit het bericht van inleiding krachtens lid 3 pas bekend nadat zij zorgvuldig is nagegaan of het verzoek voldoet aan de vereisten van de voor haar geldende wetgeving en de vereisten van lid 1, en redelijk bewijs bevat dat de invoer van een goed van oorsprong uit de andere Partij is toegenomen als gevolg van de verlaging of afschaffing van een douanerecht op grond van deze overeenkomst, en dat die invoer de vermeende ernstige schade of de vermeende ernstige verslechtering van de economische situatie veroorzaakt of dreigt te veroorzaken.

ARTIKEL 5.18

Onderzoek

1. Een Partij mag een vrijwaringsmaatregel pas toepassen nadat haar bevoegde onderzoeksautoriteit een onderzoek heeft verricht volgens de in deze onderafdeling vastgestelde procedures. Dat onderzoek omvat een redelijke openbare kennisgeving aan alle belanghebbenden en openbare hoorzittingen of andere passende wijzen waarop importeurs, exporteurs en andere belanghebbenden bewijsmateriaal en standpunten kunnen indienen en kunnen reageren op de inbreng van de andere Partijen.
2. Elke Partij waarborgt dat haar bevoegde onderzoeksautoriteit dergelijke onderzoeken afsluit binnen een jaar na de datum waarop ze zijn geopend.

ARTIKEL 5.19

Vaststelling van ernstige schade of dreiging daarvan en oorzakelijk verband

1. Tijdens het onderzoek naar de vraag of er door de toegenomen invoer sprake is van ernstige schade dan wel dreiging van ernstige schade aan een interne bedrijfstak, beoordeelt de bevoegde onderzoeksautoriteit alle ter zake doende factoren van objectieve en kwantificeerbare aard die van invloed zijn op de situatie van de interne bedrijfstak, met name het tempo en de omvang van de toename van de invoer van het betrokken product in absolute termen en in verhouding tot de interne productie, het door de toegenomen invoer ingenomen deel van de binnenlandse markt en de wijzigingen in de omvang van de verkoop, de productie, de productiviteit, de bezettingsgraad, winst en verlies en de werkgelegenheid.

2. De vaststelling dat de toegenomen invoer de in artikel 5.10 of artikel 5.15 beschreven situaties veroorzaakt of dreigt te veroorzaken, wordt slechts gedaan indien uit het onderzoek op basis van objectief bewijsmateriaal blijkt dat er een duidelijk oorzakelijk verband bestaat tussen de toegenomen invoer van het betrokken product en de in artikel 5.10 of artikel 5.15 beschreven situaties. Indien andere factoren dan de toegenomen invoer tezelfdertijd de in artikel 5.10 of artikel 5.15 beschreven situaties veroorzaken, wordt deze schade of de dreiging daarvan, dan wel de ernstige verslechtering van de economische situatie of de dreiging daarvan, niet aan de toegenomen invoer toegeschreven.

ARTIKEL 5.20

Hoorzittingen

In de loop van elke vrijwaringsprocedure moet de bevoegde onderzoeksautoriteit:

- a) na een redelijke kennisgeving een openbare hoorzitting houden om alle belanghebbenden die uit hoofde van het recht van de betrokken Partij als zodanig worden beschouwd, in de gelegenheid te stellen persoonlijk of via een raadsman te verschijnen, bewijsmateriaal te presenteren en te worden gehoord over de ernstige schade of de dreiging daarvan, of over de ernstige verslechtering van de economische situatie of de dreiging daarvan, alsmede over de passende corrigerende maatregelen; of

- b) als alternatief, in het geval van de Europese Unie, alle belanghebbenden in de gelegenheid stellen te worden gehoord, mits zij binnen de in het bericht van inleiding vermelde termijn een schriftelijk verzoek hebben ingediend waaruit blijkt dat de uitkomsten van het onderzoek waarschijnlijk invloed op hen zullen hebben en dat er bijzondere redenen zijn om hen te horen.

ARTIKEL 5.21

Vertrouwelijke informatie

Inlichtingen die vanwege hun aard vertrouwelijk zijn of die vertrouwelijk worden verstrekt, worden, na opgave van redenen, vertrouwelijk behandeld door de bevoegde onderzoeksautoriteit. Deze inlichtingen worden niet bekendgemaakt dan na machtiging van de partij die ze heeft verstrekt. Partijen die vertrouwelijke informatie verstrekken, wordt verzocht niet-vertrouwelijke samenvattingen daarvan te verstrekken of, indien die partijen aangeven dat die informatie niet kan worden samengevat, de redenen waarom dat niet mogelijk is. De samenvattingen moeten voldoende gedetailleerd zijn om een redelijk inzicht te verschaffen in de wezenlijke inhoud van de als vertrouwelijk verstrekte informatie. Indien de bevoegde onderzoeksautoriteit van oordeel is dat een verzoek om vertrouwelijke behandeling niet gegrond is en de betrokken partij niet bereid is de informatie bekend te maken of de bekendmaking ervan in algemene bewoordingen of in samengevatte vorm toe te staan, kan de autoriteit deze informatie buiten beschouwing laten tenzij ten genoegen van de autoriteit uit goede bronnen blijkt dat de inlichtingen juist zijn.

ARTIKEL 5.22

Vaststelling, kennisgeving, raadpleging en bekendmaking

1. Indien een Partij van mening is dat een van de in artikel 5.10 of artikel 5.15 genoemde situaties zich voordoet, legt zij de kwestie onmiddellijk ter beoordeling voor aan het Gemengd Comité. Het Gemengd Comité kan elke aanbeveling doen die nodig is om de ontstane situatie te verhelpen. Indien het Gemengd Comité geen aanbevelingen heeft gedaan om de situatie te verhelpen, of indien er binnen dertig dagen nadat de aangelegenheid aan de Gemengde Commissie werd voorgelegd geen bevredigende oplossing is bereikt, kan de Partij van invoer een passende bilaterale vrijwaringsmaatregel vaststellen om de situatie te verhelpen overeenkomstig afdeling C.
2. De bevoegde onderzoeksautoriteit verstrekt alle ter zake doende informatie aan de Partij van uitvoer, waaronder bewijs voor ernstige schade of voor dreiging daarvan, of voor ernstige verslechtering van de economische situatie als gevolg van toegenomen invoer of voor dreiging daarvan, een nauwkeurige beschrijving van het betrokken product en de voorgestelde bilaterale vrijwaringsmaatregel, de voorgestelde datum van instelling en de verwachte duur van de voorgestelde bilaterale vrijwaringsmaatregel.
3. Een Partij stelt de andere Partij onverwijld schriftelijk in kennis wanneer zij:
 - a) een bilaterale vrijwaringsprocedure op grond van afdeling C inleidt;
 - b) besluit een voorlopige bilaterale vrijwaringsmaatregel in te stellen;

- c) vaststelt dat er sprake is van ernstige schade of dreiging daarvan, of van ernstige verslechtering van de economische situatie of dreiging daarvan, die wordt veroorzaakt door toegenomen invoer, krachtens artikel 5.19;
 - d) besluit een bilaterale vrijwaringsmaatregel toe te passen of te verlengen; en
 - e) besluit een eerder vastgestelde bilaterale vrijwaringsmaatregel te wijzigen.
4. Een kennisgeving die een Partij doet op grond van lid 3, punt a), omvat:
- a) een afschrift van de openbare versie van het verzoek en de bijlagen daarbij of, indien er een onderzoek is ingesteld op initiatief van de bevoegde onderzoeksautoriteit, van de relevante documenten waaruit blijkt dat aan de vereisten van artikel 5.17 is voldaan, alsook een vragenlijst met de punten waarover de belanghebbenden informatie moeten verstrekken; en
 - b) een nauwkeurige omschrijving van het betrokken ingevoerde goed.
5. Indien een Partij een kennisgeving doet op grond van lid 3, punt b) of c), voegt zij een afschrift bij van de openbare versie van haar vaststelling en, in voorkomend geval, van het document met de technische redenen die aan de vaststelling ten grondslag liggen.

6. Een kennisgeving die een Partij doet op grond van lid 3, punt d), betreffende de toepassing of verlenging van een bilaterale vrijwaringsmaatregel, omvat:

- a) een afschrift van de openbare versie van haar vaststelling en, in voorkomend geval, van het document met de technische redenen die aan de vaststelling ten grondslag liggen;
- b) bewijs voor ernstige schade of dreiging daarvan, of ernstige verslechtering van de economische situatie of dreiging daarvan, die wordt veroorzaakt door toegenomen invoer van een goed van oorsprong uit de andere Partij, als gevolg van de verlaging of afschaffing van een douanerecht ingevolge deze overeenkomst;
- c) een nauwkeurige omschrijving van het goed van oorsprong waarop de bilaterale vrijwaringsmaatregel van toepassing is, met inbegrip van de post, de onderverdeling of de tariefpost waaronder het in het geharmoniseerd systeem is ingedeeld;
- d) een nauwkeurige omschrijving van de toegepaste of verlengde bilaterale vrijwaringsmaatregel;
- e) de begindatum van toepassing van de bilaterale vrijwaringsmaatregel, de verwachte duur ervan en, in voorkomend geval, een tijdschema voor de geleidelijke liberalisering van de maatregel; en
- f) in geval van verlenging van de bilaterale vrijwaringsmaatregel, bewijs waaruit blijkt dat de betrokken interne bedrijfstak aanpassingen doorvoert.

7. Op verzoek van de Partij waarop de bilaterale vrijwaringsprocedure op grond van afdeling C van toepassing is, pleegt de andere Partij overleg met de verzoekende Partij om een krachtens lid 3, punt a) of b), gedane kennisgeving te herzien.
8. De Partij die voornemens is een bilaterale vrijwaringsmaatregel toe te passen of te verlengen, stelt de andere Partij daarvan in kennis en biedt de mogelijkheid van voorafgaand overleg om de eventuele toepassing of verlenging te bespreken. Indien binnen dertig dagen na de datum van de kennisgeving geen bevredigende oplossing wordt gevonden, kan eerstgenoemde Partij de maatregel toepassen of verlengen.
9. De bevoegde onderzoeksautoriteit maakt tevens haar bevindingen en met redenen omklede conclusies ten aanzien van alle relevante feitelijke en juridische aangelegenheden bekend in het publicatieblad of staatsblad van de betrokken Partij, met inbegrip van de beschrijving van het ingevoerde goed en de situatie die aanleiding heeft gegeven tot de instelling van de maatregelen overeenkomstig artikel 5.10 of artikel 5.15, van het oorzakelijk verband tussen die situatie en de toegenomen invoer, alsook de vorm, het niveau en de duur van de maatregelen.
10. De bevoegde onderzoeksautoriteiten behandelen vertrouwelijke informatie volledig in overeenstemming met artikel 5.21.

HOOFDSTUK 6

SANITAIRE EN FYTOSANITAIRE MAATREGELEN

ARTIKEL 6.1

Definities

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
 - a) “bevoegde autoriteiten”: de in bijlage 6-A (Bevoegde autoriteiten) bedoelde bevoegde autoriteiten van elke Partij;
 - b) “noodmaatregel”: een sanitaire of fytosanitaire maatregel die door de Partij van invoer wordt toegepast op goederen van de andere Partij om een dringend probleem in verband met de bescherming van het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten aan te pakken dat zich in de Partij van invoer voordoet of dreigt voor te doen; en
 - c) “SPS-Commissie van de WTO”: de bij artikel 12 van de SPS-overeenkomst ingestelde Commissie voor sanitaire en fytosanitaire maatregelen.

2. De definities in bijlage A bij de SPS-overeenkomst, alsook die van de Codex Alimentarius (Codex), de Wereldorganisatie voor diergezondheid (hierna “WOAH” genoemd) en het Internationaal Verdrag voor de bescherming van planten, ondertekend te Rome op 6 december 1951 (hierna “IPPC” genoemd), zijn van toepassing op dit hoofdstuk.

ARTIKEL 6.2

Doelstellingen

Dit hoofdstuk heeft tot doel:

- a) het leven of de gezondheid van mensen, dieren en planten op het respectieve grondgebied van de Partijen te beschermen en tegelijkertijd de handel tussen de Partijen te bevorderen;
- b) de uitvoering van de SPS-overeenkomst te versterken en te bevorderen;
- c) de communicatie, het overleg en de samenwerking tussen de Partijen, met name tussen hun bevoegde autoriteiten, te versterken;
- d) erop toe te zien dat de door de Partijen uitgevoerde sanitaire en fytosanitaire maatregelen geen onnodige handelsbelemmeringen opwerpen;

- e) de samenhang, zekerheid en transparantie van de sanitaire en fytosanitaire maatregelen van elke Partij en de uitvoering daarvan te verbeteren; en
- f) de ontwikkeling en vaststelling van internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen door de bevoegde internationale organisaties aan te moedigen en de toepassing daarvan door de Partijen te verbeteren.

ARTIKEL 6.3

Toepassingsgebied

Dit hoofdstuk is van toepassing op alle sanitaire en fytosanitaire maatregelen van een Partij die de handel tussen de Partijen al dan niet rechtstreeks kunnen beïnvloeden.

ARTIKEL 6.4

Verhouding tot de SPS-overeenkomst

De Partijen bevestigen hun wederzijdse rechten en verplichtingen uit hoofde van de SPS-overeenkomst.

ARTIKEL 6.5

Uitvoeringsmiddelen

Elke Partij gebruikt de nodige middelen om dit hoofdstuk op doeltreffende wijze uit te voeren.

ARTIKEL 6.6

Gelijkwaardigheid

1. De Partijen erkennen dat de erkenning van de gelijkwaardigheid van de sanitaire en fytosanitaire maatregelen van de andere Partij een belangrijk middel is om de handel te bevorderen.
2. De Partij van invoer erkent de sanitaire en fytosanitaire maatregelen van de Partij van uitvoer als gelijkwaardig aan haar eigen maatregelen indien de Partij van uitvoer op objectieve wijze ten genoegen van de Partij van invoer aantoont dat haar maatregelen het door de Partij van invoer vastgestelde adequate niveau van sanitaire en fytosanitaire bescherming bieden.
3. De Partij van invoer is gerechtigd om definitief vast te stellen of een door de Partij van uitvoer toegepaste sanitaire of fytosanitaire maatregel het door haar vastgestelde adequate niveau van sanitaire en fytosanitaire bescherming verwezenlijkt.

4. Een Partij houdt bij de beoordeling of vaststelling van de gelijkwaardigheid van een maatregel van de andere Partij onder meer en in voorkomend geval rekening met:

- a) de besluiten van de SPS-Commissie van de WTO;
- b) de werkzaamheden van de relevante internationale organisaties;
- c) alle kennis en ervaring die zij in het verleden bij de handel met de andere Partij heeft opgedaan; en
- d) de door de andere Partij verstrekte informatie.

5. Elke Partij baseert haar beoordeling, vaststelling en handhaving van de gelijkwaardigheid op normen, richtsnoeren en aanbevelingen van de relevante internationale normalisatie-instellingen of, in voorkomend geval, op een risicobeoordeling.

6. De Partij van invoer begint onverwijld met de beoordeling ter vaststelling van de gelijkwaardigheid zodra zij van de andere Partij een door de nodige informatie ondersteund verzoek om een gelijkwaardigheidsbeoordeling ontvangt.

7. Wanneer de Partij van invoer de gelijkwaardigheidsbeoordeling afrondt, stelt zij de andere Partij onverwijld in kennis van haar vaststelling.

8. Wanneer de Partij van invoer heeft vastgesteld dat zij de maatregel van de Partij van uitvoer als gelijkwaardig erkent, neemt de Partij van invoer onverwijld de nodige wettelijke of bestuursrechtelijke maatregelen om uitvoering te geven aan de erkenning.
9. Onverminderd artikel 6.16 moet een Partij die voornemens is een maatregel vast te stellen, te wijzigen of in te trekken die is onderworpen aan een gelijkwaardigheidsbeoordeling die het handelsverkeer tussen de Partijen beïnvloedt:
- a) de andere Partij van haar voornemen in kennis stellen in een passend vroeg stadium waarin rekening kan worden gehouden met eventuele opmerkingen van de andere Partij;
 - b) de andere Partij op diens verzoek informatie en de redenen voor de voorgenomen wijzigingen verstrekken.
10. De Partij van invoer handhaaft haar erkenning van de gelijkwaardigheid zolang de maatregel waarop de voorgenomen wijziging betrekking heeft, van kracht blijft.
11. Op verzoek van een Partij bespreken de Partijen de voorgenomen wijzigingen waarvan krachtens lid 9, punt a), kennis is gegeven. De Partij van invoer onderzoekt onverwijld alle krachtens lid 9, punt b), ingediende informatie.

12. Indien een Partij een sanitaire of fytosanitaire maatregel die is onderworpen aan een vaststelling van de gelijkwaardigheid door de andere Partij, vaststelt, wijzigt of intrekt, handhaaft de Partij van invoer haar erkenning van de gelijkwaardigheid op voorwaarde dat de maatregelen van de Partij van uitvoer met betrekking tot het product het adequate niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming van de Partij van invoer blijven verwezenlijken. Op verzoek van een Partij bespreken de Partijen onverwijld de vaststelling van de Partij van invoer.

ARTIKEL 6.7

Risicobeoordeling

1. De Partijen erkennen dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat hun respectieve sanitaire en fytosanitaire maatregelen gebaseerd zijn op wetenschappelijke beginselen en in overeenstemming zijn met de toepasselijke internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen.
2. Wanneer een Partij van mening is dat een specifieke, door de andere Partij vastgestelde of gehandhaafde sanitaire of fytosanitaire maatregel haar uitvoer belemmert of kan belemmeren en die maatregel niet gebaseerd is op toepasselijke internationale normen, richtsnoeren of aanbevelingen, of wanneer er geen toepasselijke normen, richtsnoeren of aanbevelingen zijn, kan die Partij de andere Partij om inlichtingen verzoeken. De aangezochte Partij stelt de verzoekende Partij in kennis van de redenen voor, en verstrekt haar relevante informatie over, die maatregel.

3. Wanneer het wetenschappelijk bewijs niet toereikend is, kan een Partij een voorlopige sanitaire of fytosanitaire maatregel treffen op grond van de beschikbare relevante gegevens, waaronder gegevens van de relevante internationale organisaties. In die situatie moet die Partij inspanningen leveren om de bijkomende gegevens te verzamelen die nodig zijn voor een objectievere risicobeoordeling en om de sanitaire of fytosanitaire maatregel binnen een redelijke termijn dienovereenkomstig te evalueren.

4. Onverminderd de rechten en verplichtingen van de Partijen uit hoofde van de desbetreffende bepalingen van de SPS-overeenkomst, wordt niets in dit hoofdstuk uitgelegd als een beletsel voor een Partij om:

- a) het niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming vast te stellen dat zij adequaat acht overeenkomstig artikel 5 van de SPS-overeenkomst;
- b) een goedkeuringsprocedure vast te stellen of te handhaven waarbij een risicobeoordeling moet worden verricht voordat die Partij een product toelaat op haar markt; of
- c) sanitaire of fytosanitaire voorzorgsmaatregelen overeenkomstig artikel 5, lid 7, van de SPS-overeenkomst vast te stellen of te handhaven.

5. Elke Partij zorgt ervoor dat haar sanitaire en fytosanitaire maatregelen niet leiden tot een willekeurig of ongerechtvaardigd onderscheid tussen de Partijen waar dezelfde of soortgelijke omstandigheden bestaan. Een Partij mag sanitaire en fytosanitaire maatregelen niet toepassen op een wijze die een verkapte beperking van de handel tussen de Partijen zou vormen.

6. Een Partij die een risicobeoordeling uitvoert, moet:
- a) rekening houden met de desbetreffende richtsnoeren van de SPS-Commissie van de WTO alsook met de internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen;
 - b) risicobeheersopties overwegen die de handel niet meer beperken dan nodig is om het niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming te verwezenlijken dat zij adequaat acht overeenkomstig artikel 5, lid 3, van de SPS-overeenkomst, rekening houdend met de technische en economische haalbaarheid; en
 - c) rekening houden met de doelstelling om de negatieve gevolgen voor de handel tot een minimum te beperken bij de vaststelling van het adequate niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming overeenkomstig artikel 5, lid 4, van de SPS-overeenkomst, en een risicobeheersoptie kiezen die de handel niet meer beperkt dan nodig is om de sanitaire of fytosanitaire doelstelling te verwezenlijken, rekening houdend met de technische en economische haalbaarheid.
7. De Partij van invoer stelt de Partij van uitvoer op verzoek van die laatste in kennis van de voortgang van een specifieke risicobeoordeling met betrekking tot een verzoek van de Partij van uitvoer om markttoegang, en van vertragingen die tijdens het proces kunnen optreden.

8. Onverminderd artikel 6.16 zet een Partij de invoer van een product van de andere Partij niet stop om het enkele feit dat die Partij haar sanitaire of fytosanitaire maatregelen herziert, indien de Partij van invoer de invoer van dat product van de andere Partij toestond op het tijdstip waarop de herziening in gang werd gezet.

ARTIKEL 6.8

Aanpassing aan de regionale omstandigheden, waaronder ziekte- of plagenvrije gebieden of gebieden met een lage prevalentie van ziekten of plagen

Algemeen

1. De Partijen erkennen dat de aanpassing van sanitaire en fytosanitaire maatregelen aan de regionale omstandigheden met betrekking tot plaagorganismen en ziekten een belangrijk instrument is om het leven of de gezondheid van dieren en planten te beschermen en de handel te bevorderen.
2. De Partijen erkennen de concepten ziekte- of plagenvrije gebieden en gebieden met een lage prevalentie van ziekten of plagen. Dergelijke gebieden worden bepaald aan de hand van factoren zoals geografie, ecosystemen, epidemiologisch toezicht en de doeltreffendheid van sanitaire of fytosanitaire controles.

3. De Partij van uitvoer die stelt dat gebieden binnen haar grondgebied vrij van ziekten of plagen zijn of een lage prevalentie van ziekten of plagen hebben, moet ter zake de nodige bewijzen leveren om aan de Partij van invoer objectief aan te tonen dat dergelijke gebieden ziekte- of plagenvrije gebieden zijn en waarschijnlijk zullen blijven, respectievelijk gebieden met een lage prevalentie van ziekten of plagen zijn of waarschijnlijk zullen blijven. Daartoe verleent de Partij van uitvoer de Partij van invoer op verzoek redelijke toegang met het oog op inspectie, proeven en andere relevante procedures.
4. Bij de vaststelling van de in lid 2 bedoelde gebieden via regionalisatiebesluiten houden de Partijen rekening met de desbetreffende richtsnoeren van de SPS-Commissie van de WTO en baseren zij hun maatregelen op internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen of, indien daarmee niet het door de Partij vastgestelde adequate niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming wordt verwezenlijkt, op een risicobeoordeling die op de omstandigheden is afgestemd.
5. Voor de bepaling van de in lid 2 bedoelde gebieden houdt de Partij van invoer rekening met alle relevante informatie van en eerdere ervaringen met de autoriteiten van de Partij van uitvoer.
6. De Partij van invoer kan bepalen dat een verzoek van de Partij van uitvoer om erkenning van ziekte- of plagenvrije gebieden of gebieden met een lage prevalentie van ziekten of plagen kan worden behandeld via een versnelde procedure.
7. Indien de Partij van uitvoer het niet eens is met de vaststelling van de Partij van invoer, moet die laatste Partij de Partij van uitvoer een motivering verstrekken.

8. Op verzoek van de Partij van invoer verstrekt de Partij van uitvoer een volledige toelichting op en ondersteunende gegevens voor de vaststellingen en besluiten op grond van dit artikel. Tijdens deze procedures spannen de Partijen zich in om onnodige verstoringen van het handelsverkeer te vermijden.

Dieren, dierlijke producten en dierlijke bijproducten

9. De Partijen erkennen het beginsel van zonering, dat zij in hun handelsverkeer zullen toepassen. De Partijen erkennen tevens de officiële diergezondheidsstatus als vastgesteld door de WOA. H.

10. De Partij van invoer baseert haar eigen vaststelling van de diergezondheidsstatus van de partij van uitvoer gewoonlijk op het door de Partij van uitvoer overeenkomstig de SPS-overeenkomst en de Gezondheidscode voor landdieren van de WOA. H. en de Gezondheidscode voor waterdieren van de WOA. H. verstrekte bewijsmateriaal.

11. De Partij van invoer beoordeelt alle van de Partij van uitvoer ontvangen aanvullende informatie onverwijld en gewoonlijk binnen negentig dagen na ontvangst. De Partij van invoer kan de Partij van uitvoer om een inspectie ter plaatse verzoeken en verricht de inspectie overeenkomstig de beginselen van artikel 6.11, en binnen negentig dagen nadat de Partij van uitvoer het verzoek om inspectie heeft ontvangen, tenzij de Partijen anders zijn overeengekomen.

12. De Partijen erkennen het beginsel van compartimentering en werken op dit punt samen.

Planten en plantaardige producten

13. De Partijen erkennen de begrippen plagenvrije gebieden, plagenvrije productieplaatsen en plagenvrije productieterreinen alsook gebieden met een lage prevalentie van plagen als middelen ter bescherming van het leven of de gezondheid van planten en ter vergemakkelijking van de handel, zoals gespecificeerd in de desbetreffende internationale normen voor fytosanitaire maatregelen van het IPPC (hierna “ISPM” genoemd), die zij overeenkomen toe te passen op de tussen hen verhandelde goederen.

14. Op verzoek van de Partij van uitvoer houdt de Partij van invoer bij de vaststelling of handhaving van fytosanitaire maatregelen rekening met de plagenvrije gebieden, plagenvrije productieplaatsen, plagenvrije productieterreinen alsook gebieden met een lage prevalentie van plagen die door de Partij van uitvoer zijn vastgesteld overeenkomstig de toepasselijke internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen.

15. De Partij van uitvoer wijst haar plagenvrije gebieden, plagenvrije productieplaatsen, plagenvrije productieterreinen of gebieden met een lage prevalentie van plagen aan en stelt de andere Partij daarvan in kennis. Op verzoek verstrekt de Partij van uitvoer een volledige toelichting en ondersteunende gegevens overeenkomstig de desbetreffende ISPM of anderszins, naargelang van het geval.

16. Onverminderd artikel 6.16 baseert de Partij van invoer haar eigen vaststelling van de plantgezondheidsstatus van de Partij van uitvoer of gedeelten daarvan in beginsel op de informatie die de Partij van uitvoer heeft verstrekt overeenkomstig de SPS-overeenkomst en de desbetreffende ISPM.

17. De Partij van invoer beoordeelt alle van de Partij van uitvoer ontvangen aanvullende informatie onverwijld en gewoonlijk binnen negentig dagen na ontvangst. De Partij van invoer kan de Partij van uitvoer om een inspectie ter plaatse verzoeken en voert de inspecties uit overeenkomstig de beginselen van artikel 6.11, en binnen zes maanden nadat de Partij van uitvoer het verzoek om inspectie heeft ontvangen, tenzij de Partijen anders zijn overeengekomen. Bij het overeenkomen van een andere termijn houden de Partijen rekening met de biologische kenmerken van het betrokken plaagorganisme en het betrokken gewas.

ARTIKEL 6.9

Transparantie

1. De Partijen erkennen hoe belangrijk het is om op permanente basis informatie over hun sanitaire en fytosanitaire maatregelen uit te wisselen en om de andere Partij de mogelijkheid te bieden opmerkingen te maken over voorgestelde sanitaire en fytosanitaire maatregelen.
2. Bij de uitvoering van dit artikel houdt elke Partij rekening met de desbetreffende richtsnoeren van de SPS-Commissie van de WTO alsook met de internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen.

3. Tenzij zich dringende problemen voordoen of dreigen voor te doen met betrekking tot de bescherming van het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten, of de maatregel van handelsbevorderende aard is, geeft een Partij kennis van een voorgestelde sanitaire of fytosanitaire maatregel die het handelsverkeer tussen de Partijen kan beïnvloeden, en geeft zij de andere Partij gewoonlijk ten minste zestig dagen na de kennisgeving de tijd om schriftelijke opmerkingen te maken. Voor zover haalbaar en passend moet die Partij meer dan zestig dagen de tijd laten voor de indiening van opmerkingen en elk redelijk verzoek van de andere Partij om verlenging van die termijn in overweging nemen. Op verzoek reageert de Partij op passende wijze op de schriftelijke opmerkingen van de andere Partij.

4. De Partijen:

- a) streven doorzichtigheid na op het gebied van sanitaire en fytosanitaire maatregelen die op de handel van toepassing zijn;
- b) verbeteren het wederzijdse begrip van elkaars sanitaire of fytosanitaire maatregelen en van de toepassing ervan; en
- c) wisselen informatie uit over aangelegenheden met betrekking tot de ontwikkeling en de toepassing van sanitaire of fytosanitaire maatregelen om de negatieve gevolgen daarvan voor het handelsverkeer tussen de Partijen tot een minimum te beperken.

5. Elke Partij verstrekt, op verzoek van de andere Partij en gewoonlijk binnen 15 dagen na ontvangst van het verzoek, informatie over:

- a) de invoervereisten die van toepassing zijn op de invoer van specifieke producten; en
- b) de voortgang van de aanvraag om goedkeuring van specifieke producten.

6. De in lid 4, punt c), en lid 5 bedoelde informatie wordt geacht te zijn verstrekt indien zij beschikbaar is gesteld door kennisgeving aan de WTO overeenkomstig de desbetreffende regels en procedures of indien de informatie kosteloos beschikbaar is gesteld op een openbaar toegankelijke officiële website van de Partij.

7. Op verzoek verstrekt een Partij aan de andere Partij de relevante informatie die zij in aanmerking heeft genomen bij de ontwikkeling van de voorgestelde maatregel, in voorkomend geval en voor zover dat mogelijk is op grond van de vertrouwelijkheids- en privacyvoorschriften van de Partij die de informatie verstrekt.

8. Een Partij kan de andere Partij verzoeken om, voor zover dat passend en haalbaar is, te overleggen over handelsproblemen in verband met een voorgestelde sanitaire of fytosanitaire maatregel en over de beschikbaarheid van alternatieve manieren om het doel van de maatregel te verwezenlijken waarbij het handelsverkeer aanzienlijk minder wordt beperkt.

9. Elke Partij maakt, bij voorkeur langs elektronische weg, kennisgevingen van sanitaire of fytosanitaire maatregelen bekend in een officieel publicatieblad of staatsblad of op een website.

10. Elke Partij zorgt ervoor dat in de tekst of de kennisgeving van een sanitaire of fytosanitaire maatregel de datum waarop de maatregel van kracht wordt en de rechtsgrondslag van de maatregel worden vermeld.

11. De Partij van uitvoer stelt de Partij van invoer tijdig en op passende wijze in kennis van:

- a) een aanzienlijk sanitair of fytosanitair risico in verband met het bestaande handelsverkeer;
- b) dringende situaties waarin een verandering in de dier- of plantgezondheidsstatus op het grondgebied van de Partij van uitvoer het bestaande handelsverkeer kan beïnvloeden;
- c) aanzienlijke veranderingen in de status van plaagorganismen of ziekten, zoals de aanwezigheid en de ontwikkeling van plaagorganismen of ziekten, met inbegrip van de toepassing van regionalisatiebesluiten; en
- d) aanzienlijke veranderingen in het beleid of de praktijken inzake voedselveiligheid en het beheer, de bestrijding of uitroeiing van plaagorganismen of ziekten die het bestaande handelsverkeer kunnen beïnvloeden.

12. Voor zover haalbaar en passend moet een Partij meer dan zes maanden laten verstrijken tussen de datum van bekendmaking van een sanitaire of fytosanitaire maatregel die het handelsverkeer tussen de Partijen kan beïnvloeden en de datum waarop de maatregel van kracht wordt, tenzij de maatregel bedoeld is om een dringend probleem in verband met de bescherming van het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten aan te pakken of de maatregel het handelsverkeer bevordert.

13. Een Partij stelt de andere Partij op verzoek in kennis van alle sanitaire of fytosanitaire maatregelen in verband met de invoer van een product op haar grondgebied.

ARTIKEL 6.10

Handelsbevordering

Goedkeuringsprocedures

1. De Partijen erkennen dat elke Partij het recht heeft goedkeuringsprocedures te ontwikkelen en toe te passen om ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan het door de Partij van invoer vastgestelde adequate niveau van sanitaire en fytosanitaire bescherming en dat tegelijkertijd de negatieve gevolgen voor de handel tot een minimum worden beperkt.
2. Elke Partij zorgt ervoor dat alle sanitaire en fytosanitaire goedkeuringsprocedures die het handelsverkeer tussen de Partijen beïnvloeden:
 - a) onverwijld worden uitgevoerd en afgerond; en
 - b) niet worden toegepast op een wijze die willekeurige of ongerechtvaardigde discriminatie jegens de andere Partij vormt.
3. Elke Partij spant zich in om ervoor te zorgen dat de producten die naar een andere Partij worden uitgevoerd, voldoen aan het door de Partij van invoer vastgestelde adequate niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming. Daartoe stelt de Partij van uitvoer passende controlemaatregelen vast en voert die uit, waaronder in voorkomend geval risicogebaseerde inspecties ter plaatse. De Partij van invoer kan verlangen dat de desbetreffende bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer objectief en ten genoegen van de Partij van invoer aantoont dat aan haar invoervereisten is voldaan.

4. Indien de Partij van invoer eist dat een product vóór invoer wordt goedgekeurd, stelt zij op verzoek van de Partij van uitvoer onverwijld informatie ter beschikking over de sanitaire en fytosanitaire invoerprocedures. De Partij van invoer ziet er met name op toe dat:

- a) de normale duur van elke procedure wordt bekendgemaakt of dat de verwachte duur van de procedure op verzoek wordt meegedeeld aan de Partij van uitvoer;
- b) de bevoegde autoriteit van de Partij van invoer, wanneer zij een aanvraag ontvangt, onverwijld nagaat of de documentatie volledig is en de Partij van uitvoer precies en volledig laat weten welke elementen ontbreken;
- c) de bevoegde autoriteit van de Partij van invoer de resultaten van de procedure zo spoedig mogelijk precies en volledig doorgeeft aan de Partij van uitvoer, zodat in voorkomend geval corrigerende maatregelen kunnen worden genomen;
- d) de bevoegde autoriteit van de Partij van invoer de procedure, ook indien elementen van de aanvraag ontbreken, zoveel mogelijk voortzet indien de Partij van uitvoer daarom verzoekt; en
- e) de bevoegde autoriteit van de Partij van invoer de Partij van uitvoer op verzoek in kennis stelt van de stage waarin de procedure zich bevindt, met inbegrip van een verklaring voor eventuele vertragingen.

5. Indien een Partij in het kader van de goedkeuringsprocedure een risicobeoordeling verlangt, stelt zij die onder normale omstandigheden onverwijld en gewoonlijk binnen een jaar na de datum van ontvangst van de voor de uitvoer van het product vereiste informatie ter beschikking.
6. Elke Partij spant zich in om alle stappen van haar goedkeuringsprocedures binnen een redelijke termijn uit te voeren en zet die procedures onmiddellijk na ontvangst van een aanvraag van de andere Partij in gang.
7. Elke Partij vermijdt onnodige doublures en administratieve lasten met betrekking tot:
- a) de documentatie, informatie of acties die zij in het kader van haar goedkeuringsprocedures van de aanvrager verlangt; en
 - b) de informatie die de Partij in het kader van de goedkeuringsprocedure beoordeelt.
8. Elke Partij geeft wijzigingen in haar vereiste goedkeuringsprocedures of daarmee verband houdende voorschriften onverwijld door. Behalve in naar behoren gemotiveerde omstandigheden die verband houden met haar beschermingsniveau, voorziet elke Partij in een overgangsperiode tussen de bekendmaking van wijzigingen in haar goedkeuringsprocedures of daarmee verband houdende voorschriften en de inwerkingtreding daarvan, zodat de andere Partij zich vertrouwd kan maken met en zich kan aanpassen aan dergelijke wijzigingen. Elke Partij spant zich in voor de afhandeling van aanvragen die vóór de bekendmaking van de wijzigingen zijn ingediend, en om de goedkeuringsprocedure voor dergelijke aanvragen niet te verlengen. Indien de wijziging van de goedkeuringsprocedure tot minder belasting leidt, mag de inwerkingtreding ervan niet onnodig worden vertraagd.

9. Op verzoek licht een Partij de andere Partij tijdig in over de voortgang van de goedkeuringsprocedure.

Specifieke fytosanitaire voorwaarden

10. Overeenkomstig de toepasselijke normen die zijn overeengekomen in het kader van het IPPC, houdt elke Partij adequate informatie bij over haar status inzake plaagorganismen, waaronder in voorkomend geval over haar programma's voor de bewaking, uitroeiing en indamming en de resultaten ervan, ter ondersteuning van de categorisering van plaagorganismen en ter rechtvaardiging van fytosanitaire invoermaatregelen.

11. Elke Partij spant zich in om een lijst van gereguleerde plaagorganismen op te stellen en bij te houden voor producten waarvoor een fytosanitair punt van zorg bestaat. In de lijst worden opgenomen:

- a) de quarantaineorganismen die nergens op haar grondgebied voorkomen;
- b) de quarantaineorganismen die voorkomen op haar grondgebied, maar niet wijdverbreid zijn en onder officiële controle staan; en
- c) de gereguleerde niet-quarantaineorganismen.

12. Elke Partij beperkt haar invoervereisten voor planten of plantaardige producten waarvoor een fytosanitair punt van zorg bestaat tot maatregelen om te waarborgen dat gereguleerde plaagorganismen afwezig zijn. Die invoervereisten gelden voor het gehele grondgebied van de Partij van uitvoer, rekening houdend met de regionale omstandigheden.

13. Zendingen van producten waarop fytosanitaire maatregelen van toepassing zijn, worden aanvaard op basis van adequate garanties van de Partij van uitvoer zonder voorafgaande inklaring. De Partij van invoer kan, op basis van een systeembenadering, de activiteiten in verband met de handel in producten overdragen aan de bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer.

14. De Partijen mogen alleen fytosanitaire maatregelen nemen die technisch gerechtvaardigd zijn, in overeenstemming zijn met het betrokken fytosanitaire risico en de minst beperkende optie zijn.

15. Voor de uitvoering van de leden 10 tot en met 14 houden de Partijen rekening met de desbetreffende ISPM.

Specifieke sanitaire en fytosanitaire invoervereisten

16. Wanneer verschillende sanitaire of fytosanitaire maatregelen beschikbaar zijn om het door de Partij van invoer vastgestelde adequate beschermingsniveau te verwezenlijken, zetten de Partijen op verzoek van de Partij van uitvoer een technische dialoog op om onnodige verstoring van het handelsverkeer te vermijden en de best uitvoerbare oplossing te selecteren.

ARTIKEL 6.11

Controles

1. Om te bepalen of de Partij van uitvoer in staat is de vereiste garanties te bieden en de sanitaire en fytosanitaire maatregelen van de Partij van invoer na te leven, is de Partij van invoer gerechtigd om, met inachtneming van dit artikel, de bevoegde autoriteiten en de bijbehorende of aangewezen inspectiesystemen van de Partij van uitvoer aan een controle te onderwerpen.
2. De Partij van invoer kan vaststellen dat er een controle moet worden uitgevoerd in het kader van de beoordeling van de officiële inspectie- en certificeringssystemen van de Partij van uitvoer. Bij die controle wordt een systeemgerichte aanpak gevolgd waarbij een steekproef van procedures, documenten of registers van het systeem wordt beoordeeld en, indien nodig, binnen het toepassingsgebied van de controle vallende inrichtingen aan een inspectie ter plaatse worden onderworpen.
3. De controles zijn in de eerste plaats bedoeld om te beoordelen hoe doeltreffend de officiële inspectie- en certificeringssystemen zijn en in hoeverre de Partij van uitvoer in staat is om te voldoen aan de sanitaire en fytosanitaire invoervereisten en de daarmee verband houdende controlemaatregelen, en niet zozeer om specifieke inrichtingen of voorzieningen te beoordelen, teneinde vast te stellen of de bevoegde autoriteiten van de Partij van uitvoer in staat zijn controle uit te oefenen en uit te blijven oefenen en het land van invoer de vereiste garanties te bieden.

4. Bij de verrichting van een controle houdt de Partij van invoer rekening met de desbetreffende richtsnoeren van de SPS-Commissie van de WTO en handelt zij in overeenstemming met de toepasselijke internationale normen, richtsnoeren en aanbevelingen.

5. De Partij van invoer bepaalt de aard en de frequentie van de controles, rekening houdend met de inherente risico's van het product, de resultaten van eerdere invoercontroles en andere beschikbare informatie, zoals door de bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer verrichte controles en inspecties.

6. Elke Partij spant zich in om de controles qua frequentie en aantal te verminderen. Indien de Partij van invoer het nodig acht een controle uit te voeren in het kader van de beoordeling van de officiële inspectie- en certificeringssystemen van de Partij van uitvoer en van het vermogen van die Partij om de sanitaire en fytosanitaire invoervereisten en de daarmee verband houdende controlemaatregelen na te leven, geldt het volgende:

- a) voor het eerste uitvoerverzoek voor een specifiek product controleert de Partij van invoer een representatieve steekproef van de andere Partij; en
- b) voor alle latere uitvoerverzoeken voor hetzelfde product verricht de Partij van invoer, teneinde de duur van de goedkeuringsprocedure te verkorten, alleen in naar behoren gemotiveerde omstandigheden een controle bij de Partij van uitvoer. Indien de Partij van invoer een controle uitvoert, geeft zij de Partij van uitvoer een toelichting.

7. Voorafgaand aan de controle bespreken de bevoegde autoriteiten van de Partij van invoer en van de Partij van uitvoer de volgende punten, die zij in een controleplan vastleggen:

- a) de beweegredenen voor en de doelstellingen en het toepassingsgebied van de controle;
- b) de criteria of eisen waaraan de Partij van uitvoer zal worden getoetst; en
- c) de stappen en procedures voor de uitvoering van de controle.

Tenzij de Partijen anders overeenkomen, verstrekt de Partij van invoer de Partij van uitvoer ten minste dertig dagen voorafgaand aan de controle een controleplan.

8. De Partij van invoer stelt de Partij van uitvoer schriftelijk op de hoogte van de resultaten van de controle door middel van een controleverslag waarin de bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen.

9. De Partij van invoer dient gewoonlijk binnen dertig dagen na de voltooiing van de controle een ontwerpcontroleverslag in bij de Partij van uitvoer.

10. De Partij van invoer stelt de Partij van uitvoer in de gelegenheid opmerkingen over de bevindingen van de controle te maken. De Partij van invoer kan deze opmerkingen in aanmerking nemen alvorens conclusies te trekken en eventuele maatregelen te treffen. De Partij van invoer verstrekt de Partij van uitvoer normaliter binnen twee maanden na de datum van ontvangst van die opmerkingen een schriftelijk eindverslag.

11. De Partij van uitvoer stelt de Partij van invoer in kennis van eventuele corrigerende maatregelen die naar aanleiding van de bevindingen en conclusies van de Partij van invoer zijn genomen.

12. Elke Partij zorgt ervoor dat er procedures zijn om te voorkomen dat vertrouwelijke informatie die bij een controle van de bevoegde autoriteiten van de Partij van uitvoer is verkregen, openbaar wordt gemaakt, met inbegrip van procedures om vertrouwelijke informatie uit een definitief controleverslag te schrappen voordat dat verslag openbaar wordt gemaakt.

13. De naar aanleiding van de controles genomen maatregelen moeten in verhouding staan tot de geconstateerde risico's en mogen de handel niet meer beperken dan nodig is om het door de Partij van invoer vastgestelde adequate niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming te verwezenlijken. Op verzoek wordt over de situatie overleg gepleegd overeenkomstig artikel 6.19. De Partijen nemen de bij dat overleg verstrekte informatie in overweging.

14. Elke Partij draagt haar eigen kosten in verband met de controle.

ARTIKEL 6.12

Invoercontroles

1. Elke Partij zorgt ervoor dat haar invoercontroles risicogebaseerd zijn, onverwijld worden verricht en op evenredige en niet-discriminerende wijze worden toegepast.

2. Elke Partij zorgt ervoor dat de producten die naar de andere Partij worden uitgevoerd, voldoen aan de sanitaire en fytosanitaire voorschriften van de Partij van invoer.
3. Elke Partij licht de andere Partij op verzoek in over haar invoerprocedures, met inbegrip van de frequentie van de invoercontroles met betrekking tot sanitaire en fytosanitaire maatregelen en de factoren die zij beschouwt als bepalend voor de aan invoer verbonden risico's.
4. Indien bij een invoercontrole blijkt dat een product niet aan de betrokken invoervereisten voldoet, moet de Partij van invoer:
 - a) haar maatregelen baseren op een beoordeling van het betrokken risico en ervoor zorgen dat de maatregel de handel niet meer beperkt dan nodig is om haar adequate niveau van sanitaire of fytosanitaire bescherming te verwezenlijken;
 - b) de importeur of diens vertegenwoordiger op de hoogte stellen van de redenen voor de niet-naleving, de rechtsgrondslag voor de maatregel en, in voorkomend geval, de plaats waar de zending is verwijderd; en
 - c) de importeur of diens vertegenwoordiger in de gelegenheid stellen aanvullende informatie te verstrekken om die Partij te helpen bij het nemen van een besluit.

5. Indien een Partij de invoer van een goed van de andere Partij verbiedt of beperkt op basis van een invoercontrole met een negatieve uitkomst, licht de Partij van invoer, overeenkomstig haar recht, de bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer of de voor de zending verantwoordelijke marktdeelnemer, op diens verzoek, langs de gebruikelijke kanalen schriftelijk in over de reden voor het verbod of de beperking, de rechtsgrond of de goedkeuring voor de maatregel en, in voorkomend geval, over de plaats van verwijdering van die zending²².

6. Indien de geweigerde zending vergezeld gaat van een sanitair of fytosanitair certificaat, stelt de Partij van invoer de bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer daarvan in kennis en verstrekt zij alle passende informatie, met inbegrip van de rechtsgrond voor de actie en gedetailleerde laboratoriumresultaten en -methoden. De Partij van invoer houdt fysieke en elektronische documentatie bij over de identificatie, de verzameling, de bemonstering, het vervoer en de opslag van het proefmonster en de op het proefmonster toegepaste analysemethoden. De Partij van invoer informeert de importeur of haar vertegenwoordiger ook over de verwijdering van die zending. Wanneer plaagorganismen worden onderschept, wordt in de kennisgeving, voor zover mogelijk, op soortniveau vermeld welke plaagorganismen het betreft.

7. Indien de Partij van invoer een aanmerkelijke, aanhoudende of terugkerende niet-naleving van een sanitaire of fytosanitaire maatregel constateert, stelt de Partij van invoer de Partij van uitvoer in kennis van de niet-naleving.

²² Voor alle duidelijkheid: niets in dit artikel belet een Partij van invoer een zending te verwijderen die een besmettelijke ziekte of een besmettelijk plaagorganisme blijkt te bevatten die zich, indien niet snel wordt ingegrepen, kan verspreiden en schade kan toebrengen aan het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten op het grondgebied van die Partij.

8. Niettegenstaande lid 6 verstrekt de Partij van invoer de Partij van uitvoer op verzoek de beschikbare informatie over goederen van de Partij van uitvoer die niet in overeenstemming met een sanitaire of fytosanitaire maatregel van de Partij van invoer zijn bevonden.

9. De vergoedingen die worden aangerekend voor een procedure om de naleving van sanitaire of fytosanitaire maatregelen te controleren en te garanderen, mogen niet hoger zijn dan de werkelijke kosten van de dienst.

ARTIKEL 6.13

Certificering

1. Indien een Partij voor de invoer van een goed een sanitair of fytosanitair certificaat verlangt, moet dat certificaat gebaseerd zijn op de internationale normen van de Codex, het IPPC en de WOAH.

2. Elke Partij ziet erop toe dat haar certificaten, met inbegrip van eventuele attesten, zodanig worden opgesteld dat het handelsverkeer tussen de Partijen niet onnodig wordt belast.

3. De Partij van invoer verstrekt de andere Partij op verzoek onverwijld informatie over de voor een specifiek product vereiste certificaten.

4. De Partijen versterken hun samenwerking bij de ontwikkeling van modelcertificaten teneinde de administratieve lasten te verminderen en de toegang tot hun respectieve markten te vergemakkelijken.

5. De Partijen bevorderen de toepassing van elektronische certificering en andere technologieën om de onderlinge handel te bevorderen.
6. Elke Partij staat de uitwisseling van originele certificaten toe middels een op papier gebaseerd systeem of een beveiligde methode van elektronische gegevensoverdracht die een gelijkwaardige certificering garandeert. De Partij van uitvoer kan de officiële certificering langs elektronische weg verstrekken indien de Partij van invoer heeft bepaald dat gelijkwaardige veiligheidsgaranties worden verstrekt, met inbegrip van het gebruik van een digitale handtekening en de garantie van de echtheid van het document.

ARTIKEL 6.14

Toepassing van SPS-maatregelen

1. Onverminderd artikel 6.8 past elke Partij haar sanitaire of fytosanitaire maatregelen toe op het grondgebied van de andere Partij.
2. Om willekeurige of ongerechtvaardigde discriminatie te voorkomen, gelden dezelfde invoervereisten op het grondgebied van de Partij van uitvoer wanneer gelijke of gelijkaardige sanitaire of fytosanitaire omstandigheden bestaan.

3. Voor het eerste uitvoerverzoek voor een specifiek product, ingediend door de andere Partij of, in voorkomend geval, door een lidstaat of een groep lidstaten van de Europese Unie, zet de Partij van invoer de goedkeuringsprocedure onverwijld in gang. De goedkeuringsprocedure volgt de procedure van artikel 6.10 en mag, in geval van een aanvraag van een groep lidstaten waar gelijke of gelijkaardige sanitaire of fytosanitaire omstandigheden bestaan, niet langer duren dan de procedure voor een aanvraag van één lidstaat.

4. De Partij van invoer keurt een volgend uitvoerverzoek met betrekking tot hetzelfde product uiterlijk zes maanden na ontvangst van het verzoek goed, behalve in naar behoren gemotiveerde gevallen. Verzoeken om inlichtingen blijven beperkt tot wat noodzakelijk is en daarbij wordt rekening gehouden met informatie waarover de Partij van invoer reeds beschikt, zoals informatie over het wetgevingskader en eerdere controleverslagen.

ARTIKEL 6.15

Afschaffing van overbodige controlemaatregelen

1. De Partijen erkennen dat de Partij van uitvoer erop moet toezien dat voor uitvoer in aanmerking komende inrichtingen, voorzieningen en producten voldoen aan de toepasselijke sanitaire vereisten van de Partij van invoer.

2. Indien de Partij van invoer een lijst bijhoudt van erkende inrichtingen of voorzieningen voor de invoer van een bepaald goed, erkent zij naar aanleiding van een verzoek van de Partij van uitvoer dat van de nodige garanties vergezeld gaat, een inrichting of voorziening op het grondgebied van de Partij van uitvoer zonder voorafgaande inspectie, mits de volgende voorwaarden en procedures in acht worden genomen:

- a) de Partij van invoer heeft de invoer van het goed toegestaan op basis van een evaluatie van het door de bevoegde autoriteiten van de Partij van uitvoer toegepaste controlesysteem inzake diergezondheid en voedselveiligheid;
- b) de desbetreffende inrichting of voorziening is erkend door de bevoegde autoriteiten van de Partij van uitvoer;
- c) de bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer is bevoegd de erkenning van een inrichting of voorziening op te schorten of in te trekken; en
- d) de Partij van uitvoer heeft de relevante informatie verstrekt waarom de Partij van invoer heeft verzocht.

3. De Partij van invoer neemt de inrichtingen of voorzieningen normaliter binnen 45 dagen na ontvangst van het verzoek van de Partij van uitvoer op in de lijst van erkende inrichtingen of voorzieningen. De lijst wordt openbaar gemaakt.

4. De Partij van invoer heeft het recht het controlesysteem van de Partij van uitvoer na de goedkeuring van de uitvoer aan een controle te onderwerpen. Die controles kunnen een inspectie ter plaatse omvatten van een representatief aantal inrichtingen of voorzieningen die zijn opgenomen in de lijst van erkende inrichtingen of voorzieningen, of van de inrichtingen of voorzieningen waarvoor de Partij van uitvoer om erkenning verzoekt. Indien de Partij van invoer bij de controle herhaaldelijke ernstige gevallen van niet-naleving vaststelt, kan zij de erkenning van het controlesysteem van de bevoegde autoriteit van de Partij van uitvoer opschorten.
5. In naar behoren gemotiveerde gevallen kan de Partij van invoer inrichtingen of voorzieningen die geacht worden niet aan haar eisen te voldoen, weigeren te erkennen. In dat geval stelt de Partij van invoer de Partij van uitvoer met vermelding van redenen in kennis van de weigering om inrichtingen of voorzieningen te erkennen.
6. De Partij van invoer mag in het kader van de goedkeuringsprocedure controles verrichten overeenkomstig artikel 6.11. Die controles blijven beperkt tot de structuur, de organisatie en de taken van de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor de erkenning van de inrichting of voorziening en voor de garantie dat aan de sanitaire vereisten van de Partij van invoer wordt voldaan. Die controles kunnen een inspectie ter plaatse omvatten van een representatief aantal inrichtingen of voorzieningen op de lijst van erkende inrichtingen of voorzieningen, of van de inrichtingen of voorzieningen waarvoor de Partij van uitvoer om erkenning verzoekt.
7. De Partij van invoer kan de lijst van inrichtingen of voorzieningen op basis van de uitkomsten van die controles wijzigen.
8. Dit artikel is niet van toepassing op maatregelen met betrekking tot planten en plantaardige producten.

ARTIKEL 6.16

Noodmaatregelen

1. De Partij van invoer kan om ernstige redenen de voorlopige noodmaatregelen vaststellen die nodig zijn om het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten te beschermen.
2. Een Partij die een noodmaatregel neemt, stelt de andere Partij daarvan onverwijld schriftelijk in kennis. De Partij die een noodmaatregel heeft genomen, houdt rekening met alle door de andere Partij verstrekte informatie.
3. Na de vaststelling van een noodmaatregel evalueert de Partij de redenen die eraan ten grondslag liggen gewoonlijk binnen zes maanden, mits de relevante informatie beschikbaar is, en stelt zij de andere Partij op verzoek in kennis van de resultaten van de evaluatie. Een Partij handhaaft de noodmaatregel niet, tenzij het dringende probleem of de dreiging blijft bestaan. Indien de Partij de noodmaatregel handhaaft, moet de maatregel periodiek worden geëvalueerd.
4. Een Partij die een noodmaatregel vaststelt, past, om onnodige verstoringen van het handelsverkeer te voorkomen, de meest geschikte en evenredige oplossing toe voor zendingen die tussen de Partijen worden vervoerd, rekening houdend met het geconstateerde risico.

ARTIKEL 6.17

Samenwerking

1. De Partijen onderzoeken overeenkomstig dit hoofdstuk de mogelijkheden voor verdere onderlinge samenwerking en informatie-uitwisseling wat betreft sanitaire en fytosanitaire aangelegenheden van wederzijds belang. Die mogelijkheden kunnen handelsbevorderende initiatieven omvatten.
2. De Partijen werken samen om de uitvoering van dit hoofdstuk te vergemakkelijken en kunnen gezamenlijk initiatieven op sanitair en fytosanitair gebied vaststellen om onnodige belemmeringen van het handelsverkeer tussen de Partijen weg te nemen.
3. De Partijen kunnen de samenwerking in alle multilaterale fora bevorderen, in het bijzonder met de relevante internationale normalisatie-instellingen.

ARTIKEL 6.18

Uitwisseling van informatie

Onverminderd de andere bepalingen van dit hoofdstuk kan een Partij de andere Partij om informatie verzoeken over aangelegenheden die onder dit hoofdstuk vallen. De aangezochte Partij spant zich, met inachtneming van haar eigen vertrouwelijkheids- en privacyvoorschriften, in om de beschikbare informatie binnen een redelijke termijn en zo mogelijk langs elektronische weg aan de verzoekende Partij te verstrekken.

ARTIKEL 6.19

Overleg

1. Elke Partij kan verzoeken om overleg over specifieke handelsproblemen in verband met sanitaire en fytosanitaire maatregelen.
2. De Partijen houden dat overleg binnen dertig dagen na ontvangst van het verzoek, tenzij de Partijen anders overeenkomen.
3. De Partijen spannen zich in om alle relevante informatie te verstrekken die nodig is om gezamenlijk tot een oplossing te komen waarbij onnodige verstoring van het handelsverkeer wordt vermeden.

ARTIKEL 6.20

Contactpunten

1. Elke Partij wijst een contactpunt voor de uitvoering van dit hoofdstuk aan en stelt de andere Partij in kennis van de contactgegevens, met vermelding van de verantwoordelijke ambtenaar.
2. De Partijen stellen elkaar onverwijld in kennis van wijzigingen van die contactgegevens.

ARTIKEL 6.21

Subcomité Sanitaire en fytosanitaire maatregelen

1. Het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst), lid 1, punt e), ingestelde Subcomité Sanitaire en fytosanitaire maatregelen heeft tot taak:
 - a) een forum te bieden om de Partijen een beter inzicht te verschaffen in sanitaire en fytosanitaire aangelegenheden die verband houden met de uitvoering van dit hoofdstuk, met inbegrip van de regelgevingsprocedures in verband met SPS-maatregelen;
 - b) toe te zien op de uitvoering van dit hoofdstuk en alle kwesties die op dit hoofdstuk betrekking hebben, in overweging te nemen, waaronder alle vragen die naar aanleiding van de uitvoering ervan rijzen;
 - c) een forum te bieden voor discussie over problemen die zich voordoen door de toepassing van sanitaire of fytosanitaire maatregelen, teneinde wederzijds aanvaardbare oplossingen te vinden en onverwijld een onderzoek in te stellen naar alle aangelegenheden waardoor de handel tussen de Partijen onnodig kan worden belemmerd;
 - d) informatie, deskundigheid en ervaringen op sanitair en fytosanitair gebied uit te wisselen.
2. Het Subcomité Sanitaire en fytosanitaire maatregelen kan:
 - a) gebieden voor samenwerking met betrekking tot sanitaire en fytosanitaire maatregelen aanwijzen, waaronder eventueel technische bijstand;

- b) de samenwerking bevorderen met betrekking tot de sanitaire en fytosanitaire aangelegenheden die worden besproken in multilaterale fora, waaronder de SPS-Commissie van de WTO en internationale normalisatie-instellingen; en
- c) werkgroepen oprichten bestaande uit vertegenwoordigers van de Partijen op deskundigenniveau om specifieke sanitaire of fytosanitaire aangelegenheden te behandelen; deze werkgroepen kunnen op nader te bepalen wijze andere deskundigen, waaronder van niet-gouvernementele organisaties, uitnodigen om deel te nemen.

HOOFDSTUK 7

SAMENWERKING INZAKE DIERENWELZIJN EN RESISTENTIE TEGEN ANTIMICROBIËLE STOFFEN

ARTIKEL 7.1

Doelstellingen

Dit hoofdstuk heeft tot doel een kader te bieden voor dialoog en samenwerking teneinde de bescherming en het welzijn van dieren te verbeteren en tot een gemeenschappelijk begrip van de dierenwelzijnsnormen te komen en de ontwikkeling van resistentie tegen antimicrobiële stoffen sterker te bestrijden.

ARTIKEL 7.2

Dierenwelzijn

1. De Partijen erkennen dat dieren wezens met gevoel zijn.

2. De Partijen erkennen de waarde van de dierenwelzijnsnormen van de Wereldorganisatie voor diergezondheid (WOAH) en streven ernaar de uitvoering ervan te verbeteren, waarbij zij het recht behouden om het niveau van hun wetenschappelijk onderbouwde maatregelen te bepalen op basis van de dierenwelzijnsnormen van de WOAH.

3. De Partijen spannen zich in om in internationale fora samen te werken teneinde de verdere ontwikkeling van de goede praktijken op dierenwelzijnsgebied en de uitvoering daarvan te bevorderen. De Partijen erkennen de waarde van meer samenwerking inzake onderzoek op dierenwelzijnsgebied.

ARTIKEL 7.3

Resistentie tegen antimicrobiële stoffen

1. De Partijen erkennen dat resistentie tegen antimicrobiële stoffen een ernstige bedreiging voor de gezondheid van mens en dier vormt. Verkeerd gebruik van antimicrobiële stoffen bij de dierlijke productie, waaronder niet-therapeutisch gebruik, kan bijdragen tot resistentie tegen antimicrobiële stoffen die een risico kan vormen voor de gezondheid van mens en dier. De Partijen erkennen dat de aard van de bedreiging een transnationale en een “één gezondheid”-benadering²³ vereist.

2. De Partijen werken samen om het gebruik van antimicrobiële stoffen bij de dierlijke productie te verminderen en het gebruik ervan als groeibevorderaar te verbieden teneinde de resistentie tegen antimicrobiële stoffen te bestrijden overeenkomstig de “één gezondheid”-benadering.

²³ De “één gezondheid”-benadering van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) combineert beleid in meerdere sectoren om betere resultaten op volksgezondheidsgebied te boeken.

3. De Partijen werken samen op het gebied van, en volgen, bestaande en toekomstige richtsnoeren, normen, aanbevelingen en acties die zijn ontwikkeld in relevante internationale organisaties, initiatieven en nationale plannen ter bevordering van een verstandig en verantwoord gebruik van antimicrobiële stoffen in de veehouderij- en dierenartspraktijken.
4. De Partijen bevorderen de samenwerking in alle multilaterale fora, met name in de internationale normalisatie-instellingen.

ARTIKEL 7.4

Werkgroep inzake dierenwelzijn en resistentie tegen antimicrobiële stoffen

1. De Partijen spannen zich in om informatie, deskundigheid en ervaringen op het gebied van dierenwelzijn en de bestrijding van resistentie tegen antimicrobiële stoffen uit te wisselen met het oog op de uitvoering van de artikelen 7.2 en 7.3.
2. Daartoe richten de Partijen een werkgroep inzake dierenwelzijn en resistentie tegen antimicrobiële stoffen op, die in voorkomend geval informatie uitwisselt met het Subcomité Sanitaire en fytosanitaire maatregelen. De vertegenwoordigers van de Partijen in de werkgroep kunnen gezamenlijk beslissen deskundigen uit te nodigen voor specifieke activiteiten.

ARTIKEL 7.5

Niet-toepassing van geschillenbeslechting

Een Partij kan geen beroep doen op de geschillenbeslechting van in hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting) wat betreft de uitlegging of toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk.

HOOFDSTUK 8

ERKENNING VAN HET RECHT VAN DE PARTIJEN OM REGELGEVING VOOR DE ENERGIESECTOR VAST TE STELLEN

ARTIKEL 8.1

Erkenning van het recht van de Partijen om regelgeving voor de energiesector vast te stellen

1. De Partijen bevestigen dat zij hun respectieve soevereiniteit ten volle eerbiedigen, met inbegrip van de eigendom en het beheer van alle koolwaterstoffen in de ondergrond van hun respectieve grondgebied door de staat of de betrokken overheidsinstanties en hun respectieve soevereine recht om overeenkomstig hun respectieve wetgeving, met volledige inachtneming van hun democratische processen, regelgeving vast te stellen met betrekking tot aangelegenheden die in dit hoofdstuk aan bod komen.
2. In het geval van Mexico erkent de Europese Unie, onverminderd haar rechten en verhaalsmogelijkheden uit hoofde van deze overeenkomst²⁴, dat:
 - a) Mexico zich het soevereine recht voorbehoudt om zijn grondwet (Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos) en zijn nationale wetgeving inzake de energiesector, met inbegrip van koolwaterstoffen en elektriciteit, te wijzigen;

²⁴ Voor alle duidelijkheid: deze rechten en verhaalsmogelijkheden omvatten die welke voortvloeien uit de verplichtingen van Mexico uit hoofde van de bepalingen in hoofdstuk 10 (Investerings) en de desbetreffende bijlagen.

- b) Mexico overeenkomstig zijn grondwet alle koolwaterstoffen in de ondergrond van het nationale grondgebied, waaronder het continentale plat en de exclusieve economische zone buiten de territoriale wateren en aangrenzend daaraan, in strata of afzettingen, ongeacht de fysieke omstandigheden ervan, in directe, onvervreemdbare en onaantastbare eigendom heeft, en
- c) Mexico zich het soevereine recht voorbehoudt om maatregelen vast te stellen of te handhaven met betrekking tot de energiesector, met inbegrip van koolwaterstoffen en elektriciteit.

HOOFDSTUK 9

TECHNISCHE HANDELSBELEMMERINGEN

ARTIKEL 9.1

Doelstelling

Dit hoofdstuk heeft tot doel de handel in goederen tussen de Partijen te bevorderen door onnodige technische handelsbelemmeringen te voorkomen, op te sporen en weg te nemen, de transparantie te verbeteren en verdere samenwerking op regelgevingsgebied te bevorderen.

ARTIKEL 9.2

Toepassingsgebied

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op de opstelling, vaststelling en toepassing van in bijlage 1 bij de TBT-overeenkomst omschreven normen, technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures die de handel in goederen tussen de Partijen kunnen beïnvloeden.

2. Niettegenstaande het bepaalde in lid 1 is dit hoofdstuk niet van toepassing op:
- a) technische specificaties die door aanbestedende diensten zijn opgesteld om in hun eigen productie- of verbruiksbehoeften te voorzien; of
 - b) sanitaire en fytosanitaire maatregelen die vallen onder hoofdstuk 6 (Sanitaire en fytosanitaire maatregelen).
3. Alle verwijzingen in dit hoofdstuk naar normen, technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures omvatten tevens wijzigingen daarvan en aanvullingen op de desbetreffende voorschriften of op de producten waarop zij van toepassing zijn, met uitzondering van wijzigingen of aanvullingen van gering belang.

ARTIKEL 9.3

Verband met de TBT-overeenkomst

De artikelen 2 tot en met 9 en de bijlagen 1 en 3 bij de TBT-overeenkomst worden *mutatis mutandis* in deze overeenkomst opgenomen en maken hiervan integrerend deel uit.

ARTIKEL 9.4

Internationale normen

1. De Partijen erkennen de belangrijke rol die internationale normen, leidraden en aanbevelingen kunnen spelen bij de ondersteuning van een betere afstemming van de regelgeving, goede regelgevingspraktijken en de vermindering van onnodige technische handelsbelemmeringen. Daartoe gebruiken de Partijen toepasselijke internationale normen als basis voor hun technische voorschriften, tenzij de Partij die het technisch voorschrift ontwikkelt kan aantonen dat die internationale normen ondoelmatig of ongeschikt zijn voor de verwezenlijking van de nagestreefde legitieme doelstellingen.
2. Naast de in de artikelen 2 en 5 van en bijlage 3 bij de TBT-overeenkomst omschreven verplichtingen, houdt elke Partij onder meer rekening met de besluiten en aanbevelingen van de WTO-Commissie technische handelsbelemmeringen sinds 1 januari 1995²⁵.
3. Door internationale organisaties ontwikkelde normen, waaronder die in bijlage 9-A (Door internationale organisaties ontwikkelde normen), worden beschouwd als toepasselijke internationale normen, mits die organisaties ze hebben ontwikkeld met inachtneming van de beginselen en procedures die zijn uiteengezet in het Besluit van de WTO-Commissie technische handelsbelemmeringen inzake de beginselen voor de ontwikkeling van internationale normen, leidraden en aanbevelingen²⁶.

²⁵ WTO-document G/TBT/1/Rev. 13 van 8 maart 2017, zoals eventueel herzien.

²⁶ Opgenomen in WTO-document G/TBT/1/Rev. 13 van 8 maart 2017, zoals eventueel herzien.

4. Op verzoek van een Partij kan het Gemengd Comité de lijst in bijlage 9-A (Door internationale organisaties ontwikkelde normen) bij besluit bijwerken.
5. Teneinde normen op een zo breed mogelijke grondslag te harmoniseren, moedigt elke Partij de normalisatie-instellingen op haar grondgebied, alsmede de regionale normalisatie-instellingen waarvan de Partij of de normalisatie-instellingen op haar grondgebied lid zijn, ertoe aan:
- a) binnen hun mogelijkheden mee te werken aan de opstelling van internationale normen door de bevoegde internationale normalisatie-instellingen;
 - b) de toepasselijke internationale normen te gebruiken als grondslag voor de normen die zij formuleren, behalve wanneer dergelijke internationale normen ondoeltreffend of ongeschikt zouden zijn, bijvoorbeeld omdat zij onvoldoende bescherming bieden of wegens fundamentele klimatologische of geografische omstandigheden of fundamentele technologische problemen;
 - c) doublures of overlappings met de werkzaamheden van de internationale normalisatie-instellingen te voorkomen;
 - d) niet op de toepasselijke internationale normen gebaseerde nationale en regionale normen regelmatig te evalueren, teneinde de convergentie ervan met de toepasselijke internationale normen te verbeteren;

- e) bij internationale normalisatieactiviteiten samen te werken met de betrokken normalisatie-instellingen van de andere Partij om ervoor te zorgen dat de internationale normen, leidraden en aanbevelingen die waarschijnlijk ten grondslag zullen liggen aan technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures, geen onnodige belemmeringen voor de internationale handel opwerpen. Die samenwerking kan plaatsvinden binnen internationale normalisatie-instellingen of op regionaal niveau;
 - f) bilaterale samenwerking te bevorderen met de normalisatie-instellingen op het grondgebied van de andere Partij, alsook met de regionale normalisatie-instellingen waarvan de andere Partij of de normalisatie-instellingen op haar grondgebied lid zijn;
 - g) hun werkprogramma's met een lijst van de normen die zij momenteel voorbereiden en de normen die zij reeds hebben vastgesteld, openbaar te maken op een website.
6. Artikel 9.6 van dit hoofdstuk en artikel 2 of 5 van de TBT-overeenkomst zijn van toepassing op een ontwerp van technisch voorschrift of een ontwerp van conformiteitsbeoordelingsprocedure dat een norm verplicht stelt door opneming van of verwijzing naar de norm.

ARTIKEL 9.5

Conformiteitsbeoordelingsprocedures

1. De Partijen erkennen dat er verschillende mechanismen bestaan om ervoor te zorgen dat de resultaten van conformiteitsbeoordelingen gemakkelijker worden aanvaard, waaronder:
 - a) vrijwillige regelingen tussen de conformiteitsbeoordelingsinstanties op het grondgebied van de Partijen;
 - b) overeenkomsten betreffende wederzijdse aanvaarding van de resultaten van conformiteitsbeoordelingen die specifieke technische voorschriften betreffen en zijn verricht door op het grondgebied van de andere Partij gevestigde instanties;
 - c) gebruik van accreditatieprocedures voor de kwalificatie van conformiteitsbeoordelingsinstanties;
 - d) aanwijzing of, indien van toepassing, goedkeuring van conformiteitsbeoordelingsinstanties door de overheid;
 - e) erkenning door een Partij van de resultaten van conformiteitsbeoordelingsinstanties op het grondgebied van de andere Partij; en
 - f) aanvaarding van de conformiteitsverklaring van de leverancier door de Partij van invoer.

2. Met inachtneming van de verschillen in de conformiteitsbeoordelingprocedures op hun respectieve grondgebied:

- a) past de Europese Unie, overeenkomstig haar wet- en regelgeving, de regeling van de conformiteitsverklaring van de leverancier toe; en
- b) aanvaardt Mexico, overeenkomstig zijn wet- en regelgeving, als garantie dat een product voldoet aan de technische voorschriften van Mexico, met inbegrip van de technische voorschriften die na de inwerkingtreding van deze overeenkomst worden vastgesteld, en zonder aanvullende eisen, certificaten die zijn afgegeven door conformiteitsbeoordelingsinstanties op het grondgebied van de Europese Unie en die door een Mexicaanse accreditatie-instantie zijn geaccrediteerd en door de bevoegde autoriteit zijn goedgekeurd.

In dit verband behandelt Mexico de conformiteitsbeoordelingsinstanties op het grondgebied van de Europese Unie niet minder gunstig dan conformiteitsbeoordelingsinstanties op zijn eigen grondgebied.

Niets in dit lid belet Mexico om de resultaten van afzonderlijke conformiteitsbeoordelingsprocedures te verifiëren, zolang Mexico niet eist dat een product op het grondgebied van Mexico wordt onderworpen aan conformiteitsbeoordelingsprocedures die een doublure vormen van de reeds op het grondgebied van de Europese Unie verrichte conformiteitsbeoordelingsprocedures, behalve op willekeurige of onregelmatige basis met het oog op toezicht, controles of naar aanleiding van informatie waaruit blijkt dat er sprake is van non-conformiteit.

3. Niettegenstaande lid 2 kan een Partij eisen inzake verplichte beproeving of certificering van producten door derden stellen indien dwingende redenen in verband met de bescherming van de menselijke gezondheid en veiligheid de invoering van dergelijke eisen of certificering rechtvaardigen.

4. Niets in dit artikel belet een Partij te eisen dat de conformiteitsbeoordeling voor specifieke producten door haar specifieke overheidsinstanties wordt uitgevoerd. In dergelijke gevallen doet de Partij het volgende:

- a) zij beperkt de vergoedingen voor conformiteitsbeoordeling tot, bij benadering, de kosten van de verleende diensten en licht, op verzoek van een aanvrager van een conformiteitsbeoordeling, toe hoe de aangerekende vergoedingen beperkt blijven tot, bij benadering, de kosten van de verleende diensten;
- b) zij maakt de vergoedingen voor conformiteitsbeoordeling openbaar; en
- c) zij licht het volgende toe, op verzoek van de andere Partij en in aanvulling op de verplichtingen van de artikelen 5.2.3, 5.2.4 en 5.2.8 van de TBT-overeenkomst:
 - i) waarom de gevraagde informatie nodig is om de conformiteit te beoordelen en vergoedingen vast te stellen;
 - ii) hoe de Partij ervoor zorgt dat de vertrouwelijkheid van de vereiste informatie zodanig wordt geëerbiedigd dat de legitieme commerciële belangen worden beschermd; en

iii) de procedure voor de behandeling van klachten betreffende de werking van de conformiteitsbeoordelingsprocedure.

5. Elke Partij maakt online en bij voorkeur op één website het volgende bekend:

- a) alle procedures, criteria en andere voorwaarden aan de hand waarvan zij kan bepalen of conformiteitsbeoordelingsinstanties in aanmerking kunnen komen voor accreditatie, goedkeuring, aanwijzing of een andere vorm van erkenning, in voorkomend geval, waaronder erkenning die krachtens een overeenkomst inzake wederzijdse erkenning wordt verleend; en
- b) een lijst van de instanties die zij heeft goedgekeurd, aangewezen of anderszins erkend voor de verrichting van dergelijke conformiteitsbeoordelingen en relevante informatie over de reikwijdte van de goedkeuring, aanwijzing of andere erkenning van elke instantie.

6. Een Partij kan bij de andere Partij een met redenen omkleed verzoek indienen om onderhandelingen te openen met het oog op de sluiting van een overeenkomst inzake de wederzijdse erkenning van de resultaten van conformiteitsbeoordelingsprocedures voor een bepaalde bedrijfstak. Indien de andere Partij het verzoek om te onderhandelen afwijst, licht zij de redenen voor haar besluit toe.

7. Artikel 9.7 is van overeenkomstige toepassing op conformiteitsbeoordelingsprocedures.

8. Een Partij die een conformiteitsbeoordelingsprocedure verlangt:
- a) selecteert conformiteitsbeoordelingsprocedures die evenredig zijn aan de betrokken risico's, zoals bepaald op basis van een risicobeoordeling; en
 - b) verstrekt de andere Partij op verzoek informatie over de criteria die worden gebruikt voor de conformiteitsbeoordelingsprocedures voor specifieke producten.
9. Een Partij die verlangt dat een conformiteitsbeoordelingsprocedure wordt verricht door een derde en die deze taak niet heeft voorbehouden aan een specifieke overheidsinstantie als bedoeld in lid 4:
- a) maakt bij voorkeur gebruik van accreditatie voor de kwalificatie van conformiteitsbeoordelingsinstanties;
 - b) maakt optimaal gebruik van internationale normen voor accreditatie en conformiteitsbeoordeling, alsook van internationale overeenkomsten waarbij de accreditatie-instanties van de Partijen betrokken zijn, bijvoorbeeld via de mechanismen van de *International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC)* en het *International Accreditation Forum (IAF)*;
 - c) sluit zich aan bij of, naargelang het geval, moedigt haar conformiteitsbeoordelingsinstanties aan zich aan te sluiten bij alle geldende internationale overeenkomsten of regelingen voor harmonisatie of bevordering van de aanvaarding van conformiteitsbeoordelingsresultaten;

- d) zorgt ervoor dat, wanneer voor een bepaald product of een reeks producten meer dan één conformiteitsbeoordelingsinstantie is aangewezen, de marktdeelnemers kunnen kiezen welke van deze instanties de conformiteitsbeoordelingsprocedure uitvoert;
- e) zorgt ervoor dat er geen sprake is van belangenconflicten tussen de accreditatie-instanties en de conformiteitsbeoordelingsinstanties; en
- f) staat de conformiteitsbeoordelingsinstanties toe te vertrouwen op tests of inspecties die in verband met de conformiteitsbeoordeling zijn verricht door conformiteitsbeoordelingsinstanties op het grondgebied van de andere Partij. Niets in dit lid wordt zodanig uitgelegd dat een Partij wordt belet van die conformiteitsbeoordelingsinstanties op het grondgebied van de andere Partij te verlangen dat zij aan de eisen voldoen die aan haar eigen conformiteitsbeoordelingsorgaan worden gesteld.

ARTIKEL 9.6

Transparantie

1. Overeenkomstig haar respectieve regels en procedures en onverminderd hoofdstuk 28 (Goede regelgevingspraktijken) moet elke Partij bij de ontwikkeling van technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures die aanzienlijke gevolgen voor het handelsverkeer kunnen hebben, behalve wanneer zich dringende problemen voordoen of dreigen voor te doen op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieubescherming of nationale veiligheid:
 - a) belanghebbenden van de andere Partij toestaan deel te nemen aan haar overlegprocedures die voor het publiek openstaan, onder voorwaarden die niet minder gunstig zijn dan de voorwaarden die zij aan haar eigen belanghebbenden biedt; en

b) de resultaten van het overleg openbaar maken op een officiële website.

2. Elke Partij zoekt naar manieren om de ontwikkeling van technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures transparanter te maken, met inbegrip van het gebruik van elektronische hulpmiddelen en publieksvoorlichting of openbare raadplegingen.

3. In voorkomend geval moedigt elke Partij niet-gouvernementele entiteiten, met inbegrip van normalisatie-instellingen, op haar grondgebied aan de leden 1 en 2 na te leven.

4. Elke Partij zorgt ervoor dat elk document waarin een technisch voorschrift of een conformiteitsbeoordelingsprocedure wordt vastgesteld, voldoende gedetailleerd is zodat de belanghebbenden en de andere Partij naar behoren worden geïnformeerd over de vraag of en op welke wijze hun handelsbelangen erdoor kunnen worden beïnvloed.

5. Elke Partij maakt online en bij voorkeur op één website of in een officieel publicatieblad alle voorstellen voor nieuwe of gewijzigde technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures van centrale en niet-centrale overheden bekend, alsook de definitieve versies daarvan, waarvan zij overeenkomstig de TBT-overeenkomst kennis moet geven of die zij overeenkomstig de TBT-overeenkomst moet bekendmaken²⁷.

6. Elke Partij zorgt ervoor dat de door haar vastgestelde technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures kosteloos op een website worden bekendgemaakt.

²⁷ Voor alle duidelijkheid: een Partij kan aan deze verplichting voldoen door ervoor te zorgen dat de voorgestelde maatregelen en de definitieve versies ervan worden bekendgemaakt op, of anderszins toegankelijk zijn via, de officiële website van de WTO.

7. Elke Partij maakt voorstellen voor nieuwe technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures bekend die overeenstemmen met de technische inhoud van eventuele toepasselijke internationale normen, leidraden of aanbevelingen en die aanzienlijke gevolgen voor het handelsverkeer kunnen hebben, behalve in de in artikel 2.10 en artikel 5.7 van de TBT-overeenkomst bedoelde gevallen.
8. Elke Partij spant zich in om voorstellen voor nieuwe technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures van niet-centrale of lokale overheden, naargelang van het geval, bekend te maken die overeenstemmen met de technische inhoud van eventuele toepasselijke internationale normen, leidraden en aanbevelingen en die aanzienlijke gevolgen voor het handelsverkeer kunnen hebben, overeenkomstig de in artikel 2.9 of artikel 5.6 van de TBT-overeenkomst uiteengezette procedures.
9. Bij de vaststelling of een voorgesteld technisch voorschrift of een voorgestelde conformiteitsbeoordelingsprocedure aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het handelsverkeer en dus moet worden aangemeld overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de TBT-overeenkomst die ingevolge artikel 9.3 in deze overeenkomst zijn opgenomen, houdt een Partij onder meer rekening met de desbetreffende besluiten en aanbevelingen die sinds 1 januari 1995 zijn aangenomen door de WTO-Commissie technische handelsbelemmeringen als genoemd in artikel 9.4, lid 2.
10. Elke Partij verstrekt de andere Partij desgevraagd nadere informatie over het doel van, de rechtsgrondslag en de grondgedachte voor een technisch voorschrift dat of een conformiteitsbeoordelingsprocedure die zij heeft vastgesteld of voornemens is vast te stellen.

11. Elke Partij laat, nadat zij voorgestelde technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures aan het centrale register voor kennisgevingen van de WTO heeft doorgegeven, een periode van ten minste zestig dagen aan de andere Partij waarin deze schriftelijke opmerkingen kan indienen, tenzij er zich dringende problemen op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieubescherming of nationale veiligheid voordoen of dreigen voor te doen. Een Partij neemt elk redelijk verzoek van de andere Partij om verlenging van de termijn voor het indienen van opmerkingen in overweging. Een Partij die in de gelegenheid is de termijn voor het indienen van opmerkingen te verlengen tot meer dan zestig dagen, bijvoorbeeld tot negentig dagen, wordt aangemoedigd dat te doen.

12. Elke Partij spant zich in om tussen het verstrijken van de termijn voor het indienen van opmerkingen en de vaststelling van het aangemelde technische voorschrift of de aangemelde conformiteitsbeoordelingsprocedure voldoende tijd te laten om de ontvangen opmerkingen te bestuderen en een reactie erop te formuleren.

13. Indien een Partij van de andere Partij schriftelijke opmerkingen over haar voorstel voor een technisch voorschrift of voor een conformiteitsbeoordelingsprocedure ontvangt, dan:

- a) bespreekt zij, op verzoek van de andere Partij, de schriftelijke opmerkingen met de medewerking van haar bevoegde regelgevende instantie, op een tijdstip waarop met die opmerkingen rekening kan worden gehouden; en
- b) antwoordt zij uiterlijk op de dag van de bekendmaking van het technisch voorschrift of de conformiteitsbeoordelingsprocedure schriftelijk op de opmerkingen.

14. Elke Partij maakt haar antwoorden op de door haar ontvangen opmerkingen, zo mogelijk uiterlijk op de datum van de bekendmaking van het vastgestelde technische voorschrift of van de vastgestelde conformiteitsbeoordelingsprocedure, bekend op een website.

15. Elke Partij geeft op het tijdstip van vaststelling of bekendmaking van de definitieve tekst van een technisch voorschrift of conformiteitsbeoordelingsprocedure, kennis van die tekst als addendum bij de oorspronkelijke kennisgeving van de voorgestelde maatregel die krachtens artikel 2.9, 3.2, 5.6 of 7.2 van de TBT-overeenkomst is gedaan.

16. Uiterlijk op de datum van bekendmaking van een definitief technisch voorschrift of een definitieve conformiteitsbeoordelingsprocedure die aanzienlijke gevolgen voor het handelsverkeer kan hebben, maakt elke Partij het volgende online openbaar:

- a) een toelichting op de doelstellingen en op de wijze waarop die met het definitieve technische voorschrift of de definitieve conformiteitsbeoordelingsprocedure worden verwezenlijkt; en
- b) de resultaten van de in artikel 9.7 bedoelde effectbeoordeling, indien die overeenkomstig haar regels en procedures is verricht.

17. Voor de toepassing van de artikelen 2.12 en 5.9 van de TBT-overeenkomst wordt onder “redelijke termijn” in de regel verstaan een periode van niet minder dan zes maanden, tenzij dat de verwezenlijking van de nagestreefde legitieme doelstellingen in de weg zou staan.

18. Elke Partij streeft ernaar een termijn van meer dan zes maanden aan te houden tussen de bekendmaking van definitieve technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures en de inwerkingtreding daarvan, tenzij dat de verwezenlijking van de nagestreefde legitieme doelstellingen in de weg zou staan.

ARTIKEL 9.7

Technische voorschriften

1. Elke Partij onderwerpt voorgenomen technische voorschriften overeenkomstig haar respectieve regels en procedures aan een effectbeoordeling op regelgevingsgebied.
2. Elke Partij beoordeelt de beschikbare regelgevings- en niet-regelgevingsalternatieven voor het voorgestelde technisch voorschrift waarmee de legitieme doelstellingen van de Partij kunnen worden verwezenlijkt, overeenkomstig artikel 2.2 van de TBT-overeenkomst.
3. Wanneer een Partij geen internationale normen als basis voor haar technische voorschriften heeft gebruikt, stelt zij op verzoek van de andere Partij elke substantiële afwijking van de toepasselijke internationale normen vast, licht zij toe waarom die normen ongeschikt of ondoeltreffend werden geacht voor het nagestreefde doel, en verstrekt zij het wetenschappelijke of technische bewijsmateriaal waarop deze beoordeling werd gebaseerd.
4. In aanvulling op artikel 2.3 van de TBT-overeenkomst evalueert elke Partij de technische voorschriften teneinde de convergentie ervan met de toepasselijke internationale normen te verbeteren. Elke Partij houdt onder meer rekening met eventuele nieuwe ontwikkelingen bij de toepasselijke internationale normen en met de vraag of de omstandigheden op grond waarvan wordt afgeweken van een toepasselijke internationale norm, nog steeds bestaan.

ARTIKEL 9.8

Samenwerking op regelgevingsgebied

1. De Partijen erkennen dat er een brede waaier van samenwerkingsmechanismen op regelgevingsgebied bestaat die kunnen helpen om technische handelsbelemmeringen weg te nemen of te voorkomen.
2. Een Partij kan de andere Partij voorstellen doen voor sectorspecifieke samenwerkingsactiviteiten op regelgevingsgebied op gebieden die onder dit hoofdstuk vallen. Die voorstellen worden doorgezonden naar het krachtens artikel 9.11 aangewezen contactpunt en omvatten:
 - a) de uitwisseling van informatie over regelgevingsbenaderingen en -praktijken;
 - b) initiatieven om technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures verder af te stemmen op toepasselijke internationale normen; of
 - c) technisch advies en technische bijstand onder onderling overeengekomen voorwaarden ter verbetering van de praktijken met betrekking tot de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van technische voorschriften, normen en conformiteitsbeoordelingsprocedures en metrologie.

De andere Partij neemt het voorstel in overweging en antwoordt binnen een redelijke termijn.

3. De Partijen stimuleren de samenwerking tussen hun respectieve publieke dan wel particuliere organisaties die verantwoordelijk zijn voor normalisatie, conformiteitsbeoordeling, accreditering en metrologie wat betreft de onder dit hoofdstuk vallende aangelegenheden.
4. Niets in dit artikel wordt zodanig uitgelegd dat een Partij verplicht is:
 - a) af te wijken van haar interne procedures ter voorbereiding en vaststelling van regelgevingsmaatregelen;
 - b) te handelen op een wijze die de tijdige vaststelling van regelgevingsmaatregelen ter verwezenlijking van haar doelstellingen van openbaar beleid zou ondermijnen of belemmeren; of
 - c) een specifiek resultaat inzake regelgeving te bereiken.

ARTIKEL 9.9

Merkttekens en etikettering

1. Voor de toepassing van dit artikel en overeenkomstig lid 1 van bijlage 1 bij de TBT-overeenkomst kan een technisch voorschrift de op een product, procedé of productiemethode toegepaste markerings- en etiketteringsvoorschriften omvatten of uitsluitend daarop betrekking hebben.

2. De Partijen bevestigen dat hun technische voorschriften die markerings- of etiketteringsvoorschriften omvatten of uitsluitend daarop betrekking hebben, in overeenstemming zijn met artikel 2 van de TBT-overeenkomst.
3. Wanneer een Partij merktekens of etikettering van producten verplicht stelt:
 - a) verlangt zij uitsluitend informatie die van belang is voor de consumenten of de gebruikers van het product of die aangeeft dat het product voldoet aan de verplichte technische vereisten;
 - b) verlangt zij geen voorafgaande goedkeuring, registratie of certificering van de etiketten of merktekens van producten, noch de betaling van een vergoeding, als voorwaarde voor het in de handel brengen van producten die anderszins in overeenstemming zijn met haar verplichte technische vereisten, tenzij zulks noodzakelijk is met het oog op het risico van de producten voor het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten, het milieu of de nationale veiligheid;
 - c) kent zij, indien zij verlangt dat marktdeelnemers een uniek identificatienummer gebruiken, dat nummer onverwijld en op niet-discriminerende grondslag toe aan de marktdeelnemers uit de andere Partij;
 - d) staat zij het volgende toe, tenzij dit misleidend, tegenstrijdig of verwarrend is ten opzichte van de informatie die in de Partij van invoer van de goederen moet worden verstrekt:
 - i) dat informatie wordt verstrekt in meer talen dan alleen de taal die in de Partij van invoer van de goederen is voorgeschreven;

- ii) dat internationaal aanvaarde nomenclaturen, pictogrammen, symbolen of afbeeldingen worden gebruikt; en
 - iii) dat meer informatie wordt verstrekt dan die welke in de Partij van invoer van de goederen is voorgeschreven;
- e) aanvaardt zij dat de etikettering, met inbegrip van aanvullende etikettering en correcties van de etikettering, plaatsvindt na de invoer maar voordat het product in de handel wordt gebracht, als alternatief voor etikettering op de plaats van oorsprong, tenzij die etikettering om redenen van openbare gezondheid of veiligheid of wegens een vereiste in verband met een geografische aanduiding van de Partij van uitvoer moet plaatsvinden op de plaats van oorsprong; en
- f) spant zij zich in om niet-permanente of verwijderbare etiketten te aanvaarden, of te aanvaarden dat voor merktekens of etikettering relevante informatie wordt opgenomen in de begeleidende documenten in plaats van in fysiek op het product aangebrachte etiketten, tenzij die etikettering om redenen van openbare gezondheid of veiligheid vereist is.

ARTIKEL 9.10

Uitwisseling en bespreking van informatie

1. Een Partij kan de andere Partij verzoeken informatie te verstrekken over elke onder dit hoofdstuk vallende aangelegenheid. De andere Partij verstrekt die informatie binnen een redelijke termijn.

2. Een Partij kan de andere Partij verzoeken om overleg over elk punt van zorg dat zich in het kader van dit hoofdstuk voordoet, met inbegrip van ontwerpen van of voorstellen voor technische voorschriften of conformiteitsbeoordelingsprocedures van de andere Partij, indien zij van oordeel is dat die voorschriften of procedures aanzienlijke nadelige gevolgen voor het handelsverkeer tussen de Partijen kunnen hebben. Het verzoek wordt schriftelijk ingediend en vermeldt:

- a) het punt van zorg;
- b) de bepalingen van dit hoofdstuk waarop het punt van zorg betrekking heeft; en
- c) de redenen voor het verzoek, met inbegrip van een beschrijving van het punt van zorg van de verzoekende Partij.

3. Voor alle duidelijkheid: een Partij kan de andere Partij ook verzoeken om overleg over elk punt van zorg dat zich in het kader van dit hoofdstuk voordoet ten aanzien van technische voorschriften of conformiteitsbeoordelingsprocedures van regionale of lokale overheden, naargelang van het geval, op het niveau direct onder dat van de centrale overheid, die aanzienlijke gevolgen voor het handelsverkeer kunnen hebben.

4. De Partijen bespreken het punt van zorg binnen zestig dagen na de datum van het verzoek in persoon of per video- of teleconferentie en leveren inspanningen om het zo spoedig mogelijk te verhelpen. Indien een verzoekende Partij van mening is dat het punt van zorg dringend is, kan zij verzoeken dat het overleg binnen een kortere termijn plaatsvindt. De andere Partij neemt dat verzoek welwillend in overweging. De Partijen doen alles wat in hun vermogen ligt om de aangelegenheid op een voor beide Partijen bevredigende wijze op te lossen.

5. Tenzij de Partijen anders overeenkomen laten het overleg en de daarin uitgewisselde informatie de rechten en verplichtingen van de Partijen uit hoofde van deze overeenkomst, de WTO-overeenkomst of enige andere overeenkomst waarbij beide Partijen partij zijn, onverlet.
6. Verzoeken om inlichtingen of om overleg worden ingediend bij het krachtens artikel 9.11 aangewezen respectieve contactpunt.

ARTIKEL 9.11

Contactpunten

1. Elke Partij wijst een contactpunt aan om samenwerking en coördinatie in het kader van dit hoofdstuk te vergemakkelijken en deelt de andere Partij de contactgegevens daarvan mee. De Partijen stellen elkaar onverwijld in kennis van wijzigingen van die contactgegevens.
2. De contactpunten werken samen om de uitvoering van dit hoofdstuk en de samenwerking tussen de Partijen bij alle TBT-aangelegenheden te vergemakkelijken. De contactpunten hebben met name tot taak:
 - a) de in artikel 9.10, lid 6, bedoelde uitwisseling van informatie en overleggen te organiseren;

- b) onverwijld een onderzoek in te stellen wanneer door de andere Partij een kwestie wordt voorgelegd in verband met het ontwikkelen, het vaststellen, de toepassing of de handhaving van normen, technische voorschriften of conformiteitsbeoordelingsprocedures;
- c) op verzoek van een Partij overleggen te organiseren over aangelegenheden die zich in verband met dit hoofdstuk voordoen;
- d) informatie uit te wisselen over ontwikkelingen in niet-gouvernementele, regionale en multilaterale fora in verband met normen, technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures; en
- e) de vaststelling van mogelijke behoeften aan technische bijstand te vergemakkelijken.

ARTIKEL 9.12

Subcomité Technische handelsbelemmeringen

Het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst) ingestelde Subcomité Technische handelsbelemmeringen heeft tot taak:

- a) toezicht te houden op de uitvoering en het beheer van dit hoofdstuk;
- b) de samenwerking bij de ontwikkeling en verbetering van normen, technische voorschriften en conformiteitsbeoordelingsprocedures te verbeteren;

- c) prioritaire gebieden van wederzijds belang vast te stellen met het oog op toekomstige werkzaamheden in het kader van dit hoofdstuk en voorstellen voor nieuwe initiatieven in overweging te nemen;
- d) de ontwikkelingen in het kader van de TBT-overeenkomst te monitoren en te bespreken; en
- e) alle overige stappen te nemen die de Partijen behulpzaam achten bij de uitvoering van dit hoofdstuk en de TBT-overeenkomst.

HOOFDSTUK 10

INVESTERINGEN

AFDELING A

Algemene bepalingen

ARTIKEL 10.1

Definities

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
 - a) “onder de overeenkomst vallende investering”: een investering overeenkomstig het toepasselijke recht die een investeerder van een Partij rechtstreeks of indirect in eigendom heeft, of waarover hij rechtstreeks of indirect zeggenschap uitoefent, op het grondgebied van de andere Partij, en die op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst bestaat of daarna wordt gedaan;
 - b) “economische activiteit”: een activiteit van industriële, commerciële of professionele aard en een activiteit van ambachtslieden, met inbegrip van het verlenen van diensten, met uitzondering van activiteiten verricht in het kader van de uitoefening van overheidsgezag;

- c) “onderneming”: een onderneming zoals omschreven in artikel 1.3 (Algemeen toepasselijke definities), of een filiaal of een vertegenwoordigingskantoor daarvan²⁸;
- d) “onderneming van de Europese Unie” of “onderneming van Mexico”: een onderneming die overeenkomstig het recht van de Europese Unie of haar lidstaten of van Mexico is opgericht en die daadwerkelijke zakelijke transacties verricht²⁹ op het grondgebied van de Europese Unie respectievelijk Mexico³⁰;

buiten de Europese Unie of Mexico gevestigde scheepvaartondernemingen waarover onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie respectievelijk Mexico zeggenschap hebben, vallen ook onder de bepalingen van dit hoofdstuk, met uitzondering van de afdelingen C (Investeringsbescherming) en D (Beslechting van investeringsgeschillen), indien hun vaartuigen overeenkomstig het recht van een lidstaat van de Europese Unie of van Mexico, al naargelang het geval, zijn geregistreerd en zij de vlag van die lidstaat van de Europese Unie of van Mexico voeren;

²⁸ Voor Mexico wordt een vertegenwoordigingskantoor geacht geen onderneming te zijn, tenzij het kantoor als filiaal is opgericht.

²⁹ Overeenkomstig haar aanmelding van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bij de WTO (WT/REG39/1) is volgens de Europese Unie het begrip “daadwerkelijke en voortdurende band” met de economie van een lidstaat van de Europese Unie, dat is neergelegd in artikel 54 van het VWEU, gelijkwaardig aan het begrip “daadwerkelijke zakelijke transacties”.

³⁰ Voor alle duidelijkheid: een filiaal of een vertegenwoordiging van een onderneming van een derde land wordt niet beschouwd als een onderneming van de Europese Unie of Mexico.

- e) “vestiging”: het oprichten of opzetten, met inbegrip van de verwerving³¹, van een onderneming in de Europese Unie of in Mexico;
- f) “investeerder van een Partij”: een Partij of een natuurlijke persoon of een onderneming van een Partij, anders dan een filiaal of een vertegenwoordigingskantoor, die een investering op het grondgebied van de andere Partij wil verrichten, verricht of heeft verricht;
- g) “investeerder van een derde land”: een investeerder die een investering op het grondgebied van een Partij wil verrichten, verricht of heeft verricht en die geen investeerder van een Partij is;
- h) “exploitatie”: de uitbating, het beheer, het aanhouden, het gebruik, het genot en het verkopen of een andere vorm van beschikken over een investering;
- i) “rendement”: de bedragen verkregen uit een investering, met inbegrip van in het bijzonder, maar niet beperkt tot, winsten, rente, dividenden, kapitaalwinsten, royalty’s, betalingen in verband met intellectuele-eigendomsrechten, betalingen in natura, beheervergoedingen en andere uit die investering voortvloeiende vergoedingen³².

³¹ Het begrip “verwerving” omvat deelneming in het kapitaal van een onderneming met het oog op de totstandbrenging of handhaving van duurzame economische banden.

³² Voor alle duidelijkheid: geherinvesteerde rendementen worden als investeringen behandeld zolang ze voldoen aan de in dit artikel gegeven definitie van “investering”.

2. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder “investering” verstaan elk type activum dat rechtstreeks of indirect eigendom is van of rechtstreeks of indirect onder zeggenschap staat van een investeerder en dat verworven is in de verwachting van, of wordt gebruikt met het oog op, een economisch voordeel of andere zakelijke doeleinden en dat de kenmerken heeft van een investering, waaronder een zekere duur, de vastlegging van kapitaal of andere middelen, de verwachting van winst of voordelen of het aangaan van een risico. Investerings kunnen onder meer de volgende vormen aannemen:

- a) een onderneming;
- b) aandelen en andere vormen van deelneming in het aandelenkapitaal van een onderneming;
- c) obligaties, niet-gegarandeerde schuldbekentenissen, leningen en andere schuldinstrumenten van een onderneming³³;
- d) rente in verband met:
 - i) krachtens intern recht toegekende concessies, vergunningen, machtigingen, toestemmingen en soortgelijke rechten;

³³ Sommige vormen van schuld, zoals obligaties, leningen, niet-gegarandeerde schuldbekentenissen en langlopende schuldbewijzen, hebben vaker kenmerken van een investering, terwijl dat in mindere mate geldt voor andere vormen van schuld.

- ii) sleutelklaar-, bouw-, beheers-, productie-, concessie- of inkomstendelingscontracten, en andere soortgelijke contracten;
- e) intellectuele-eigendomsrechten;
- f) overige lichamelijke of onlichamelijke, roerende of onroerende zaken en aanverwante eigendomsrechten, zoals huur-, retentie- en pandrechten³⁴; of
- g) geldvorderingen die betrekking hebben op de in de punten a) tot en met f) genoemde soorten belangen, met uitzondering van geldvorderingen die uitsluitend voortvloeien uit:
 - i) commerciële overeenkomsten voor de verkoop van goederen of diensten door een natuurlijke persoon of een onderneming op het grondgebied van een Partij aan een natuurlijke persoon of een onderneming op het grondgebied van de andere Partij; of

³⁴ Voor alle duidelijkheid: marktaandeel, markttoegang, verwachte winsten en mogelijkheden om winst te maken zijn op zichzelf geen investeringen.

- ii) kredietverstrekking in verband met een commerciële transactie, zoals handelsfinanciering, met uitzondering van een lening als bedoeld in punt c).

Onder “investering” wordt niet verstaan een beschikking of uitspraak in het kader van een gerechtelijke of administratieve procedure.

Wijzigingen van de vorm waarin activa worden geïnvesteerd of geherinvesteerd, zijn niet van invloed op de status ervan als investering, mits de investering of herinvestering een vorm aanneemt die in overeenstemming blijft met de definitie van “investering”.

ARTIKEL 10.2

Toepassingsgebied

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op maatregelen die worden genomen of gehandhaafd door³⁵:
 - a) de centrale, regionale of lokale overheden of autoriteiten van die Partij; en
 - b) een persoon, met inbegrip van een staatsonderneming of een andere niet-gouvernementele instantie die door centrale, regionale of lokale overheden of autoriteiten gedelegeerde bevoegdheden uitoefent.

³⁵ Voor alle duidelijkheid: dit hoofdstuk heeft betrekking op maatregelen van in de punten a) en b) vermelde entiteiten die zijn vastgesteld of worden gehandhaafd doordat zij rechtstreeks of indirect instructies hebben gegeven aan, leiding hebben gegeven aan of zeggenschap hebben uitgeoefend over andere entiteiten met betrekking tot die maatregelen.

2. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op maatregelen van een Partij voor zover die maatregelen onder hoofdstuk 18 (Financiële diensten) vallen.

ARTIKEL 10.3

Recht om regelgeving vast te stellen

De Partijen bevestigen hun recht op hun respectieve grondgebied regelgeving vast te stellen ter verwezenlijking van legitieme beleidsdoelstellingen, bijvoorbeeld inzake volksgezondheid, sociale diensten, openbaar onderwijs, veiligheid, milieu of openbare zeden, sociale of consumentenbescherming, eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming, bevordering en bescherming van de culturele verscheidenheid, en mededinging.

ARTIKEL 10.4

Verhouding tot andere hoofdstukken

1. In geval van strijdigheid tussen dit hoofdstuk en hoofdstuk 18 (Financiële diensten) heeft dat laatste hoofdstuk voorrang voor zover het de strijdige bepalingen betreft.

2. De door een Partij aan een dienstverlener uit de andere Partij gestelde voorwaarde dat hij enkel tegen borgstelling of door het stellen van een andere vorm van financiële zekerheid een grensoverschrijdende dienst kan verlenen, volstaat op zich niet om dit hoofdstuk toe te passen op de door de Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen met betrekking tot de verlening van de dienst. Dit hoofdstuk is van toepassing op door de Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen met betrekking tot de borgstelling of de financiële zekerheid voor zover die borgstelling of die financiële zekerheid een onder de overeenkomst vallende investering is.

AFDELING B

Liberalisering van investeringen

ARTIKEL 10.5

Toepassingsgebied

1. Deze afdeling is van toepassing op door een Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen ter zake van de vestiging van een onderneming of de exploitatie van een investering van een investeerder uit de andere Partij op haar grondgebied.
2. Deze afdeling is niet van toepassing op:
 - a) activiteiten die op het grondgebied van de respectieve Partij worden uitgevoerd bij de uitoefening van overheidsgezag;

- b) overheidsopdrachten voor goederen of diensten aangekocht voor overheidsdoeleinden en niet met het oog op commerciële wederverkoop of gebruik bij de productie van een goed of de verlening van een dienst voor commerciële verkoop, ongeacht of die opdrachten onder deze overeenkomst vallende opdrachten zijn in de zin van artikel 21.1 (Definities);
- c) audiovisuele diensten;
- d) nationale cabotage in het zeevervoer³⁶;
- e) luchtdiensten of daarmee verband houdende diensten ter ondersteuning van luchtdiensten³⁷, andere dan:
 - i) reparatie en onderhoud van luchtvaartuigen waarbij het luchtvaartuig buiten dienst wordt gesteld;

³⁶ Voor de Europese Unie heeft, onverminderd de reikwijdte van activiteiten die volgens de desbetreffende nationale wetgeving als cabotage kunnen worden beschouwd, nationale cabotage in het zeevervoer in de zin van dit hoofdstuk betrekking op het vervoer van passagiers of goederen tussen een haven of een locatie in een lidstaat van de Europese Unie en een andere haven of locatie in dezelfde lidstaat van de Europese Unie, met inbegrip van zijn continentale plat zoals gedefinieerd in het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, en verkeer dat vertrekt uit en aankomt in dezelfde haven of locatie in een lidstaat van de Europese Unie.

Voor Mexico betreft nationale cabotage in het zeevervoer als bedoeld in dit hoofdstuk de scheepvaart met eender welk vaartuig op zee tussen havens of plaatsen in de Mexicaanse maritieme zones en langs de Mexicaanse kusten.

³⁷ Voor alle duidelijkheid: “luchtdiensten of daarmee verband houdende diensten ter ondersteuning van luchtdiensten” omvatten ook de volgende diensten: verhuur van luchtvaartuigen met bemanning, exploitatie van luchthavens en diensten waarbij gebruik wordt gemaakt van luchtvaartuigen die in de eerste plaats niet bedoeld zijn voor het vervoer van goederen of passagiers, zoals brandbestrijding vanuit de lucht, vliegtraining, waarneming, besproeiing, landmeting, kartering, fotografie, parachutesprongen, slepen van zweefvliegtuigen, helikopterlift voor houtkap en bouw, en andere landbouw-, industrie- en inspectiediensten in de lucht.

- ii) verkoop en marketing van luchtvervoerdiensten;
- iii) geautomatiseerde boekingssystemen; en
- iv) grondaafhandelingsdiensten.

3. De artikelen 10.6 tot en met 10.8 zijn niet van toepassing op door een Partij verstrekte subsidies³⁸ of toelagen, met inbegrip van leningen, garanties en verzekeringen die door de overheid worden gesteund.

4. De artikelen 10.6 tot en met 10.10 zijn niet van toepassing op nieuwe diensten zoals uiteengezet in bijlage VII (Memorandum van overeenstemming betreffende nieuwe diensten die niet zijn ingedeeld in de voorlopige centrale productenclassificatie van de Verenigde Naties van 1991).

5. Onverminderd artikel 10.54 is dit hoofdstuk voor een Partij niet bindend wat betreft een handeling die of een feit dat heeft plaatsgevonden, of een situatie die heeft opgehouden te bestaan, vóór de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst.

³⁸ Voor alle duidelijkheid: subsidies vallen onder hoofdstuk 24 (Subsidies).

ARTIKEL 10.6

Markttoegang

In de sectoren of subsectoren waar verbintenissen betreffende markttoegang zijn aangegaan, mag een Partij met betrekking tot markttoegang door middel van vestiging of exploitatie door investeerders uit de andere Partij of door ondernemingen die onder deze overeenkomst vallende investeringen vormen, noch op basis van haar gehele grondgebied, noch op basis van een territoriale onderverdeling, een maatregel³⁹ vaststellen of handhaven die:

- a) het aantal ondernemingen die een specifieke economische activiteit mogen verrichten, beperkt, in de vorm van numerieke quota, monopolies, exclusieve rechten of van de eis van een onderzoek naar de economische behoefte;
- b) de totale waarde van transacties of activa beperkt, in de vorm van numerieke quota of van de eis van een onderzoek naar de economische behoefte;
- c) een beperking inhoudt van het totale aantal transacties of het totale volume van de output, uitgedrukt in bepaalde numerieke eenheden, in de vorm van een quotum of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte;

³⁹ Lid 2, punten a), b) en c), is niet van toepassing op maatregelen die worden vastgesteld of gehandhaafd om de productie van een landbouw- of visserijproduct te beperken.

- d) specifieke soorten juridische entiteiten of joint ventures via welke een investeerder van de andere Partij een economische activiteit kan uitoefenen, vereist of ten aanzien van die entiteiten of joint ventures beperkingen oplegt; of
- e) het totale aantal natuurlijke personen dat in een bepaalde sector mag zijn tewerkgesteld of dat een onderneming in dienst mag hebben, en dat nodig is voor en zich rechtstreeks bezighoudt met het uitvoeren van een economische activiteit, beperkt, in de vorm van numerieke quota of van de eis van een onderzoek naar de economische behoefte.

ARTIKEL 10.7

Nationale behandeling

1. Elke Partij behandelt investeerders van de andere Partij en hun ondernemingen die onder deze overeenkomst vallende investeringen vormen niet minder gunstig dan haar eigen investeerders en hun ondernemingen in vergelijkbare situaties, wat de vestiging ervan op haar grondgebied betreft.
2. Elke Partij behandelt investeerders van de andere Partij en hun onder deze overeenkomst vallende investeringen niet minder gunstig dan haar eigen investeerders en hun investeringen in vergelijkbare situaties, wat hun exploitatie op haar grondgebied betreft.

3. De door een Partij krachtens de leden 1 en 2 toe te kennen behandeling houdt, met betrekking tot een regionale overheid van Mexico, een behandeling in die niet minder gunstig is dan de gunstigste behandeling die in vergelijkbare situaties door die regionale overheid wordt toegekend aan investeerders uit Mexico, en aan hun ondernemingen op het grondgebied van die regionale overheid.

4. De door een Partij krachtens de leden 1 en 2 toe te kennen behandeling houdt, met betrekking tot een overheid van of in een lidstaat van de Europese Unie, een behandeling in die niet minder gunstig is dan de gunstigste behandeling die in vergelijkbare situaties door die overheid wordt toegekend aan haar eigen investeerders, en aan hun ondernemingen op haar grondgebied.

ARTIKEL 10.8

Meestbegunstigingsbehandeling

1. Elke Partij behandelt investeerders van de andere Partij en hun ondernemingen die onder deze overeenkomst vallende investeringen vormen niet minder gunstig dan investeerders en ondernemingen van een derde land in vergelijkbare situaties, wat de vestiging ervan op haar grondgebied betreft.

2. Elke Partij behandelt investeerders van de andere Partij en hun onder deze overeenkomst vallende investeringen niet minder gunstig dan investeerders en investeringen van een derde land in vergelijkbare situaties, wat de exploitatie van de investeringen op haar grondgebied betreft.

3. De leden 1 en 2 worden niet uitgelegd als een verplichting voor een Partij om het voordeel van een behandeling dat voortvloeit uit maatregelen die voorzien in de erkenning van onder meer de normen of criteria voor machtiging, vergunningverlening of certificering van een natuurlijke persoon of onderneming om een economische activiteit uit te oefenen, of het voordeel van prudentiële maatregelen, uit te breiden tot de investeerders van de andere Partij.

4. Voor alle duidelijkheid: de in dit artikel bedoelde behandeling omvat niet de behandeling die aan investeerders van een derde land en hun investeringen wordt toegekend op grond van bepalingen inzake de beslechting van investeringsgeschillen waarin deze overeenkomst of andere internationale overeenkomsten tussen een Partij en een derde land voorzien. De materiële bepalingen van andere internationale overeenkomsten vormen op zichzelf geen behandeling als bedoeld in de leden 1 en 2 en kunnen derhalve geen aanleiding geven tot een inbreuk op dit artikel. Maatregelen die krachtens dergelijke bepalingen worden toegepast, kunnen een behandeling uit hoofde van dit artikel vormen.

ARTIKEL 10.9

Prestatievereisten

1. Een Partij mag, in verband met de vestiging van een onderneming of de exploitatie van een investering van een investeerder van een Partij of van een derde land op het grondgebied van die Partij, geen eisen stellen of afdwingen, noch verbintenissen of toezeggingen afdwingen met de strekking⁴⁰:

- a) dat er een bepaalde hoeveelheid of een bepaald percentage goederen of diensten wordt uitgevoerd;

⁴⁰ Voor alle duidelijkheid: een voorwaarde voor het genot of het voortgezette genot van een voordeel in de zin van lid 2 vormt geen “verbintenis of toezegging” voor de toepassing van lid 1.

- b) dat een bepaalde hoeveelheid of een bepaald percentage goederen of diensten interne goederen of diensten betreft;
- c) dat op haar grondgebied geproduceerde goederen of verleende diensten worden gekocht of gebruikt of die goederen of diensten de voorkeur krijgen, of dat goederen of diensten bij natuurlijke personen of ondernemingen op haar grondgebied worden gekocht;
- d) dat de omvang of de waarde van de invoer op welke wijze dan ook wordt gekoppeld aan de omvang of de waarde van de uitvoer of aan de hoeveelheid binnengekomen deviezen in verband met die investering;
- e) dat de verkoop van met behulp van de investering geproduceerde goederen of verleende diensten op haar grondgebied aan banden wordt gelegd door die verkoop op enige wijze te koppelen aan de omvang of de waarde van de uitvoer of deviezenopbrengsten daarvan;
- f) dat toegang wordt geboden tot of overdracht plaatsvindt van een bepaalde technologie, een productieprocedé of andere bedrijfsspecifieke knowhow aan natuurlijke personen of ondernemingen op haar grondgebied;
- g) dat de met behulp van de investering geproduceerde goederen of diensten vanaf het grondgebied van de Partij exclusief aan een specifieke regionale markt of de wereldmarkt worden geleverd;
- h) dat het hoofdkantoor van die investeerder voor een specifieke regionale markt of de wereldmarkt wordt gevestigd op haar grondgebied; of
- k) dat de uitvoer of verkoop voor uitvoer wordt beperkt.

2. Een Partij stelt het genot of het voortgezette genot van een voordeel in verband met de vestiging van een onderneming of de exploitatie van een investering van een investeerder van een Partij of van een derde land op haar grondgebied niet afhankelijk van de voorwaarde dat een van de volgende eisen wordt vervuld:

- a) dat een bepaalde hoeveelheid of een bepaald percentage goederen of diensten interne goederen of diensten betreft;
- b) dat op haar grondgebied geproduceerde goederen of verleende diensten worden gekocht of gebruikt of die goederen of diensten de voorkeur krijgen, of dat er goederen bij natuurlijke personen of ondernemingen op haar grondgebied worden gekocht;
- c) dat de omvang of de waarde van de invoer op welke wijze dan ook wordt gekoppeld aan de omvang of de waarde van de uitvoer of aan de hoeveelheid binnengekomen deviezen in verband met die investering;
- d) dat de verkoop van met behulp van de investering geproduceerde goederen of verleende diensten op haar grondgebied aan banden wordt gelegd door die verkoop op enige wijze te koppelen aan de omvang of de waarde van de uitvoer of deviezenopbrengsten daarvan; of
- e) dat de uitvoer of verkoop voor uitvoer wordt beperkt.

3. Niets in lid 2 wordt uitgelegd als een beletsel voor een Partij om het genot of het voortgezette genot van een voordeel in verband met een investering van een investeerder uit een Partij of uit een derde land afhankelijk te stellen van de voorwaarde dat de productie naar haar grondgebied wordt verplaatst of dat aldaar diensten worden verleend, werknemers worden opgeleid of in dienst worden genomen, bepaalde installaties worden gebouwd of uitgebreid, of onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten worden verricht.

4. Lid 1, punt f), is niet van toepassing indien:
- a) de eis wordt gesteld of de verbintenis of toezegging wordt afgedwongen door een gerecht, een administratief gerecht of een mededingingsautoriteit om een einde te maken aan een praktijk die na een gerechtelijke of administratieve procedure is aangemerkt als een inbreuk op het mededingingsrecht van de Partij; of
 - b) een Partij toestemming verleent voor het gebruik van een intellectuele-eigendomsrecht overeenkomstig artikel 31 en artikel 31 bis van de Trips-Overeenkomst, of in geval van maatregelen op grond waarvan de openbaarmaking van informatie inzake eigendomsrechten wordt verlangd die binnen het toepassingsgebied vallen van en in overeenstemming zijn met artikel 39 van de Trips-Overeenkomst.
5. Lid 1, punten a), b) en c), en lid 2, punten a) en b), zijn niet van toepassing op de kwalificatievereisten waaraan goederen of diensten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor programma's voor uitvoerbevordering en buitenlandse hulp.
6. Lid 2, punten a) en b), zijn niet van toepassing op de eisen die worden gesteld door een Partij van invoer met betrekking tot het volume van goederen dat nodig is om in aanmerking te komen voor preferentiële tarieven of preferentiële contingenten.
7. Voor alle duidelijkheid: de leden 1 en 2 zijn niet van toepassing op andere verbintenissen, toezeggingen en eisen dan die welke in die leden zijn vermeld.

8. Dit artikel vormt geen beletsel voor het afdwingen van verbintenissen, toezeggingen of eisen tussen andere particuliere partijen dan een Partij, wanneer een Partij de verbintenis, toezegging of eis niet heeft opgelegd of geëist.

9. Dit artikel laat de verplichtingen van de Partijen uit hoofde van de WTO-overeenkomst onverlet.

ARTIKEL 10.10

Hoger management en raad van bestuur

1. Een Partij verlangt niet dat een onderneming van die Partij die een onder de overeenkomst vallende investering is, natuurlijke personen met een bepaalde nationaliteit benoemt in hogere managementfuncties.

2. Een Partij verlangt niet dat de raad van bestuur van een onderneming van de andere Partij die een onder de overeenkomst vallende investering is, bestaat uit onderdanen of ingezetenen van het grondgebied van de Partij, of een combinatie daarvan.

ARTIKEL 10.11

Formele vereisten

Niettegenstaande de artikelen 10.7 en 10.8 kan een Partij van een investeerder van de andere Partij of van diens onder de overeenkomst vallende investering, uitsluitend voor informatieve of statistische doeleinden, routinematige inlichtingen over die investering verlangen. De Partij beschermt die inlichtingen voor zover zij vertrouwelijk zijn tegen enigerlei openbaarmaking die de concurrentiepositie van de investeerder of de onder de overeenkomst vallende investering zou aantasten. Niets in dit artikel wordt uitgelegd als een beletsel voor een Partij om anderszins inlichtingen in verband met het op billijke wijze en te goeder trouw toepassen van haar recht te verkrijgen of openbaar te maken.

ARTIKEL 10.12

Niet-conforme maatregelen en uitzonderingen

1. De artikelen 10.7 tot en met 10.10 zijn niet van toepassing op:
 - a) bestaande niet-conforme maatregelen die door een Partij worden gehandhaafd op het niveau van:
 - i) de Europese Unie, zoals opgenomen in haar lijst in bijlage I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen);

- ii) een centrale overheid, zoals door die Partij opgenomen in haar lijst in bijlage I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen);
 - iii) een regionale overheid, zoals door die Partij opgenomen in haar lijst in bijlage I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen); of
 - iv) een lokale overheid;
- b) de handhaving of onverwijld verlenging van niet-conforme maatregelen als bedoeld in punt a); of
- c) een wijziging van niet-conforme maatregelen als bedoeld in punt a), voor zover de wijziging de maatregelen zoals deze onmiddellijk voor de wijziging bestonden, niet minder conform maakt met de artikelen 10.7 tot en met 10.10.

2. De artikelen 10.7 tot en met 10.10 zijn niet van toepassing op een maatregel die een Partij vaststelt of handhaaft met betrekking tot sectoren, subsectoren of activiteiten zoals opgenomen in haar lijst in bijlage II (Voorbehouden in verband met toekomstige maatregelen).

3. Een Partij verlangt noch rechtstreeks, noch indirect, in het kader van een maatregel die na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst is vastgesteld en die onder haar lijst in bijlage II (Voorbehouden in verband met toekomstige maatregelen) valt, van een investeerder van de andere Partij op grond van zijn nationaliteit dat deze een investering die bestaat op het moment waarop de maatregel van kracht wordt, verkoopt of anderszins vervreemdt.

4. Artikel 10.6 is niet van toepassing op een maatregel die een Partij vaststelt of handhaaft met betrekking tot sectoren of subsectoren zoals opgenomen in haar lijst in bijlage III (Verbintenissen inzake markttoegang).
5. De artikelen 10.7 en 10.8 zijn niet van toepassing op maatregelen die een uitzondering op of een vrijstelling of afwijking van artikel 3 of 4 van de Trips-overeenkomst vormen, als bepaald in de artikelen 3 tot en met 5 van die overeenkomst.
6. Onverminderd de leden 1 tot en met 5 kan Mexico binnen vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst de Europese Unie in kennis stellen van een ontwerpbesluit van de Gezamenlijke Raad tot wijziging van de bijlagen I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen), II (Voorbehouden in verband met toekomstige maatregelen) en III (Verbintenissen inzake markttoegang):
 - a) in aanhangsel I-B-2 (Lijst van Mexico. Voorbehouden op subcentraal niveau) van bijlage I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen) en aanhangsel III-B-2 (Tijdschema van Mexico. Beperkingen van toepassing op subcentraal niveau) van bijlage III (Verbintenissen inzake markttoegang) alle bestaande niet-conforme, op subfederaal niveau gehandhaafde maatregelen; en

- b) in aanhangsel I-B-1 (Lijst van Mexico. Voorbehouden op centraal niveau) van bijlage I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen) en aanhangsel II-B (Lijst van Mexico. Voorbehouden op centraal niveau) van bijlage II (Voorbehouden in verband met toekomstige maatregelen) de prestatievereisten.

De Europese Unie evalueert dat ontwerp binnen een termijn van drie maanden en overlegt met Mexico over alle daarmee verband houdende vraagstukken. Na het overleg neemt de Gezamenlijke Raad de wijzigingen van de in dit lid genoemde bijlagen aan. De gewijzigde bijlagen zijn van toepassing met ingang van de datum waarop de wijzigingen worden vastgesteld.

AFDELING C

Investeringsbescherming

ARTIKEL 10.13

Toepassingsgebied

Deze afdeling is van toepassing op door een Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen ter zake van:

- a) onder de overeenkomst vallende investeringen; of

- b) investeerders van een Partij wat betreft een onder de overeenkomst vallende investering.

ARTIKEL 10.14

Investerings- en regelgevingsmaatregelen en -doelstellingen

1. De bepalingen van deze afdeling worden niet uitgelegd als een verbintenis van een Partij om het op haar grondgebied geldende juridisch en regelgevend kader niet te wijzigen, waaronder op een wijze die de exploitatie van de onder de overeenkomst vallende investeringen of de winstverwachtingen van de investeerder negatief kan beïnvloeden.
2. Voor alle duidelijkheid: niets in deze afdeling wordt zodanig uitgelegd dat een Partij wordt belet om de toekenning van een subsidie⁴¹ te beëindigen of te verzoeken om terugbetaling daarvan, wanneer een dergelijke maatregel is gelast door een bevoegd gerecht, administratief gerecht of een andere bevoegde autoriteit, of als verplichting voor die Partij om de investeerder daarvoor te compenseren.

⁴¹ Voor de Europese Unie heeft de term “subsidie” ook betrekking op steunmaatregelen van een lidstaat van de Europese Unie of die met staatsmiddelen van die lidstaat zijn bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of de productie van bepaalde goederen vervalsen of dreigen te vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten van de Europese Unie ongunstig beïnvloeden.

3. Voor alle duidelijkheid: het besluit van een Partij om een subsidie niet toe te kennen, te verlengen of te handhaven vormt geen schending van deze afdeling indien het besluit is genomen:

- a) bij ontstentenis van een bij wet of overeenkomst vastgelegde specifieke verbintenis om die subsidie toe te kennen, te verlengen of te handhaven;
- b) overeenkomstig eventuele aan de toekenning, verlenging of handhaving van de subsidie verbonden voorwaarden; of
- c) overeenkomstig lid 2.

ARTIKEL 10.15

Behandeling van investeerders en van onder de overeenkomst vallende investeringen

1. Elke Partij zorgt, in overeenstemming met de volgende leden, op haar grondgebied voor eerlijke en billijke behandeling alsmede volledige bescherming en veiligheid van de onder de overeenkomst vallende investeringen van de andere Partij en van de investeerders met betrekking tot hun onder de overeenkomst vallende investeringen.

2. Een Partij handelt in strijd met de verplichting tot eerlijke en billijke behandeling als bedoeld in lid 1, wanneer bij een maatregel of reeks maatregelen sprake is van⁴²:

- a) rechtsweigering in strafrechtelijke, civiele of administratieve procedures;
- b) een wezenlijke schending van het recht op een eerlijke rechtsgang;
- c) kennelijke willekeur, met inbegrip van kennelijk ongegronde gerichte discriminatie, bijvoorbeeld op basis van geslacht, ras of godsdienstige overtuiging;

⁴² Voor alle duidelijkheid: bij de vaststelling of een maatregel of reeks maatregelen in strijd is met een eerlijke en billijke behandeling, houdt het Gerecht onder meer rekening met het volgende:

- a) met betrekking tot lid 2, punten a) en b), of de maatregel of reeks maatregelen een ernstige fout inhoudt die in strijd is met de rechtsbevoegdheid (“judicial propriety”); het loutere feit dat het beroep van een investeerder tegen de bestreden maatregel in een interne procedure is afgewezen of verworpen of anderszins heeft gefaald, vormt op zich geen rechtsweigering in de zin van lid 2, punt a);
- b) met betrekking tot lid 2, punt c), of de maatregel of reeks maatregelen kennelijk niet op redelijke of feitelijke gronden berustte, dan wel kennelijk berustte op onwettige gronden zoals vooroordeel of partijdigheid; de loutere onwettigheid, of louter de inconsistente of twijfelachtige toepassing van een beleid of procedure, vormt op zichzelf geen kennelijke willekeur in de zin van lid 2, punt c), terwijl een volledige en ongerechtvaardigde verwerping van een wet of voorschrift, of een ongemotiveerde maatregel, of een gedraging die specifiek gericht is tegen de investeerder of zijn onder de overeenkomst vallende investering met het doel schade te berokkenen, waarschijnlijk wel neerkomt op kennelijke willekeur in de zin van lid 2, punt c); en
- c) met betrekking tot lid 2, punt d), of een Partij haar bevoegdheden te buiten is gegaan en of de vermeende intimidatie of dwang herhaaldelijk of langdurig heeft plaatsgevonden.

- d) intimidatie, dwang of machtsmisbruik; of
- e) schending van eventuele, door de Partijen bij de overeenkomst overeenkomstig lid 7 vastgestelde aanvullende elementen van de verplichting tot eerlijke en billijke behandeling.

3. Een Partij wordt geacht de in lid 1 vermelde verplichting tot volledige bescherming en veiligheid te schenden indien een maatregel of reeks maatregelen de investeerders en hun onder de overeenkomst vallende investeringen geen fysieke veiligheid biedt.

4. Bij de beoordeling van een vermeende schending op grond van dit artikel kan het Gerecht er rekening mee houden of een Partij tegenover een investeerder, met het doel om hem tot een onder de overeenkomst vallende investering aan te zetten, een specifieke verklaring heeft afgelegd die een gewettigd vertrouwen heeft gewekt en op basis waarvan de investeerder heeft besloten de onder de overeenkomst vallende investering te verrichten of te handhaven, maar die de Partij nadien heeft geschonden. Het loutere feit dat een Partij een maatregel neemt of verzuimt een maatregel te nemen die niet in overeenstemming is met het gewettigd vertrouwen van een investeerder van een Partij vormt geen schending van dit artikel, ook niet indien de onder de overeenkomst vallende investering daardoor verlies of schade lijdt.

5. De vaststelling dat een andere bepaling van deze overeenkomst of een afzonderlijke internationale overeenkomst is geschonden, houdt op zichzelf geen schending van dit artikel in.

6. Het feit dat een maatregel het recht van een Partij schendt, houdt op zichzelf geen schending van dit artikel in. Om na te gaan of de maatregel een schending van dit artikel inhoudt, moet het Gerecht onderzoeken of een Partij heeft gehandeld in strijd met de leden 1 tot en met 4.

7. De Partijen evalueren, op verzoek van een Partij, de inhoud van de verplichting tot eerlijke en billijke behandeling. Het bij artikel 1.10 (Subcomités en andere organen van deel III van deze overeenkomst) ingestelde Subcomité Diensten en investeringen kan in dit verband analyses opstellen en indienen bij het Gemengd Comité. Het Gemengd Comité onderzoekt of het wenselijk is een wijziging van de overeenkomst aan te bevelen overeenkomstig artikel 2.4 (Wijziging) van deel IV van deze overeenkomst.

ARTIKEL 10.16

Overmakingen

1. Elke Partij staat toe dat alle overmakingen met betrekking tot een onder de overeenkomst vallende investering van en naar haar grondgebied vrijelijk en zonder beperking of vertraging kunnen worden verricht. Die overmakingen omvatten:

- a) kapitaalinbreng, zoals aanvangskapitaal en extra middelen voor het aanhouden, uitbreiden of verhogen van de onder de overeenkomst vallende investering;

- b) winsten, dividenden, kapitaalwinsten, rente, royalty's, beheervergoedingen en andere vormen van rendement;
- c) opbrengsten uit de verkoop van de onder de overeenkomst vallende investering of een deel daarvan, of opbrengsten uit de gedeeltelijke of gehele liquidatie van de onder de overeenkomst vallende investering;
- d) betalingen in het kader van een contract gesloten door de investeerder van een Partij, of een onder deze overeenkomst vallende investering, met inbegrip van betalingen uit hoofde van een leningsovereenkomst;
- e) inkomsten en andere bezoldigingen van uit het buitenland aangeworven personeel dat werkzaam is in verband met een onder de overeenkomst vallende investering;
- f) betalingen op grond van de artikelen 10.17 en 10.18; en
- g) betalingen van schadevergoedingen ingevolge een uitspraak van het Gerecht op grond van afdeling D.

2. Elke Partij staat toe dat een onder de overeenkomst vallende investering een rendement in natura oplevert zoals toegestaan of gespecificeerd in een schriftelijke overeenkomst tussen de Partij en een onder de overeenkomst vallende investering of een investeerder van de andere Partij.

3. Elke Partij staat toe dat overmakingen met betrekking tot een onder de overeenkomst vallende investering worden verricht in een vrij converteerbare valuta tegen de op de datum van overmaking geldende marktkoers voor die valuta.

4. Niettegenstaande lid 2 kan een Partij de overmaking van rendementen in natura in verband met een onder de overeenkomst vallende investering beperken in omstandigheden waarin zij die overmakingen op grond van deze overeenkomst anderszins zou kunnen beperken.

ARTIKEL 10.17

Compensatie voor verliezen

1. Elke Partij behandelt de investeerders van de andere Partij die met betrekking tot hun onder de overeenkomst vallende investeringen verliezen lijden ten gevolge van oorlog of een ander gewapend conflict, revolutie, een nationale noodtoestand, opstand, onlusten of andere soortgelijke gebeurtenissen, wat restitutie, schadevergoeding, compensatie of een andere vorm van vergelijk betreft niet minder gunstig dan de eigen investeerders of de investeerders van een derde land, naargelang van welke behandeling gunstiger is.

2. Onverminderd lid 1 wordt aan investeerders van een Partij passende en doeltreffende restitutie of compensatie toegekend indien zij in een van de in lid 1 bedoelde situaties op het grondgebied van de andere Partij verliezen lijden als gevolg van:

- a) de vordering van hun onder de overeenkomst vallende investering of een deel daarvan door de strijdkrachten of de overheid van de andere Partij; of
- b) de vernietiging van hun onder de overeenkomst vallende investering of een deel daarvan door de strijdkrachten of de overheid van de andere Partij, anders dan onder dwang van de omstandigheden.

3. Betalingen in verband met compensatie overeenkomstig lid 2 zijn vrij converteerbaar en overdraagbaar.

ARTIKEL 10.18

Onteigening en compensatie

1. Een Partij mag rechtstreeks noch indirect een door de overeenkomst bestreken investering onteigenen of nationaliseren door middel van maatregelen van gelijke werking als onteigening of nationalisering (hierna “onteigening” genoemd), behalve wanneer de maatregel:

- a) geschiedt ten algemenen nutte;

- b) niet-discriminerend is;
 - c) geschiedt tegen betaling van snelle, adequate en doeltreffende compensatie overeenkomstig de leden 2 tot en met 4; en
 - d) geschiedt met inachtneming van een eerlijke rechtsgang.
2. Lid 1 wordt uitgelegd overeenkomstig bijlage 10-A (Onteigening).
3. De in lid 1 bedoelde compensatie:
- a) wordt onverwijld betaald;
 - b) is gelijk aan de reële marktwaarde van de onteigende investering op het tijdstip onmiddellijk voorafgaand aan de onteigening;
 - c) mag geen waardeverandering weerspiegelen die is opgetreden omdat de voorgenomen onteigening eerder bekend was geworden;
 - d) is onverwijld volledig opeisbaar en onverwijld vrij overdraagbaar naar het door de investeerder aangewezen land; en

- e) wordt met een commercieel redelijke rente vermeerderd vanaf de datum van onteigening tot de datum van betaling.
4. De waarderingscriteria omvatten de goingconcernwaarde, de waarde van de activa, inclusief de aangegeven fiscale waarde van lichamelijke zaken, alsmede, in voorkomend geval, andere criteria voor de bepaling van de billijke marktwaarde.
5. De compensatie wordt betaald in de valuta van het land waarvan de investeerder onderdaan is of in een vrij converteerbare valuta.
6. Dit artikel is niet van toepassing op de verlening van dwanglicenties met betrekking tot intellectuele-eigendomsrechten overeenkomstig de Trips-Overeenkomst, noch op de intrekking, beperking of instelling van intellectuele-eigendomsrechten, voor zover die verlening, intrekking, beperking of instelling verenigbaar is met hoofdstuk 25 (Intellectuele eigendom) en de Trips-Overeenkomst⁴³.

⁴³ Voor alle duidelijkheid: de term “intrekking” in het kader van intellectuele-eigendomsrechten omvat de intrekking of nietigverklaring van die rechten, en de term “beperking” in het kader van intellectuele-eigendomsrechten omvat uitzonderingen op die rechten.

ARTIKEL 10.19

Subrogatie

1. Indien een Partij of een door haar aangewezen instantie een betaling verricht uit hoofde van een garantie, een verzekeringsovereenkomst of een andere vorm van schadevergoeding waartoe zij zich heeft verplicht met betrekking tot een onder de overeenkomst vallende investering, erkent de andere Partij dat die Partij of instantie ten aanzien van die investering in alle rechten of vorderingen treedt en dat alle rechten of vorderingen van de investeerder op grond van dit hoofdstuk aan die Partij of instantie worden overgedragen. De Partij of haar aangewezen instantie is bij wege van subrogatie gerechtigd de rechten van die investeerder uit te oefenen en diens vorderingen af te dwingen. Het gesubrogeerde of overgedragen recht of de gesubrogeerde of overgedragen vordering mag niet groter zijn dan het oorspronkelijke recht of de oorspronkelijke vordering van die investeerder.

2. Indien een Partij of de door haar aangewezen instantie een betaling aan haar investeerder heeft verricht en de rechten en vorderingen van de investeerder heeft overgenomen, mag die investeerder die rechten en vorderingen niet doen gelden tegen de andere Partij, tenzij zij gemachtigd is om op te treden namens de Partij of de door de Partij aangewezen instantie die de betaling verricht.

AFDELING D

Beslechting van investeringsgeschillen

ARTIKEL 10.20

Definities

In deze afdeling wordt verstaan onder:

1. “eiser”: een natuurlijke persoon of onderneming van een Partij, anders dan een filiaal of een vertegenwoordigingskantoor, die een onder de overeenkomst vallende investering heeft gedaan en die een verzoek op grond van deze afdeling wil indienen of heeft ingediend:
 - a) namens zichzelf; of
 - b) namens een plaatselijk gevestigde onderneming waarvan hij of zij de eigenaar is of waarover hij of zij zeggenschap heeft⁴⁴.
2. “partijen bij het geschil”: de eiser en de verweerder;

⁴⁴ Voor alle duidelijkheid: een verzoek uit hoofde van punt b) wordt geacht betrekking te hebben op een geschil tussen een verdragsluitende staat en een onderdaan van een andere verdragsluitende staat voor de toepassing van artikel 1, lid 25, van het Icsid-verdrag.

3. “partij bij het geschil”: de eiser of de verweerder;
4. “Icsid”: het bij het Icsid-verdrag opgerichte Internationaal Centrum voor beslechting van investeringsgeschillen;
5. “Icsid-bepalingen betreffende aanvullende mogelijkheden”: de bepalingen betreffende de opening van aanvullende mogelijkheden voor het verlenen van administratieve diensten bij geschillen door het secretariaat van het Internationaal Centrum voor beslechting van investeringsgeschillen;
6. “Icsid-verdrag”: het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen staten en onderdanen van andere staten, gedaan te Washington op 18 maart 1965;
7. “plaatselijk gevestigde onderneming”: een rechtspersoon die gevestigd is op het grondgebied van een Partij en die eigendom is dan wel onder zeggenschap staat van een investeerder uit de andere Partij;
8. “Verdrag van New York”: het Verdrag van de Verenigde Naties over de erkenning en uitvoering van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan te New York op 10 juni 1958;
9. “niet bij het geschil betrokken Partij”: hetzij Mexico, wanneer de Europese Unie of een lidstaat van de Europese Unie de verweerder is; of de Europese Unie, wanneer Mexico de verweerder is;

10. “verweerder”: hetzij Mexico, hetzij — in het geval van de Europese Unie — de Europese Unie zelf of de betrokken lidstaat van de Europese Unie als bepaald krachtens artikel 10.24;

11. “financiering door derden”: financiering door een natuurlijke of rechtspersoon die geen partij bij het geschil is maar die een overeenkomst sluit met een partij bij het geschil met het oog op de financiering van alle of een deel van de kosten van de procedure, hetzij tegen een vergoeding die afhangt van de uitkomst van het geschil, hetzij bij wijze van donatie of de verstrekking van financiële steun;

12. “Uncitral-arbitragevoorschriften”: de arbitragevoorschriften van de Commissie van de Verenigde Naties voor internationaal handelsrecht (Uncitral), zoals goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 15 december 1976 en zoals herzien in 2010.

ARTIKEL 10.21

Toepassingsgebied

1. Deze afdeling is van toepassing op geschillen tussen een Partij en een eiser van de andere Partij die voortvloeien uit een vermeende schending van artikel 10.7, lid 2, artikel 10.8, lid 2⁴⁵, of afdeling C, waarbij wordt gesteld dat die verlies of schade voor de eiser of zijn plaatselijk gevestigde onderneming meebrengt.
2. Bijlage 10-B (Overheidsschuld) is van toepassing op verzoeken in verband met de herstructurering van de schuld van een Partij.
3. Het Gerecht en de Beroepsinstantie, zoals ingesteld bij deze afdeling, beslissen niet over verzoeken die buiten het toepassingsgebied van deze afdeling vallen.

⁴⁵ Voor alle duidelijkheid: de Partijen komen voor de toepassing van deze afdeling overeen dat artikel 10.7, lid 2, en artikel 10.8, lid 2, geen betrekking hebben op de verwerving van een onderneming in de Europese Unie of in Mexico met het oog op de totstandbrenging of handhaving van duurzame economische banden, ook niet wanneer die verwerving geschiedt via een kapitaaldeelneming of een verhoging van een kapitaaldeelneming in een onderneming.

ARTIKEL 10.22

Overleg

1. Alle geschillen dienen voor zover mogelijk in der minne te worden geschikt. Een dergelijke schikking kan te allen tijde worden overeengekomen, ook nadat een verzoek krachtens artikel 10.26 is ingediend.
2. Tenzij de partijen bij het geschil een langere periode overeenkomen, vindt het overleg plaats binnen zestig dagen na de indiening van het verzoek om overleg krachtens lid 5.
3. Tenzij de partijen bij het geschil anders overeenkomen, wordt het overleg gehouden:
 - a) te Mexico-Stad, indien de aangevochten maatregelen maatregelen van Mexico zijn;
 - b) te Brussel, indien de aangevochten maatregelen een maatregel van de Europese Unie omvatten; of
 - c) in de hoofdstad van de betrokken lidstaat van de Europese Unie, indien het bij de aangevochten maatregelen uitsluitend om maatregelen van die lidstaat gaat.
4. Indien de partijen bij het geschil zulks overeenkomen, kan overleg worden gepleegd door middel van een videoconferentie of op een andere passende wijze.

5. De eiser dient bij de andere Partij een verzoek om overleg in, met vermelding van:
- a) de naam en het adres van de eiser en, indien het verzoek wordt ingediend namens een plaatselijk gevestigde onderneming, de naam, het adres en de plaats van vestiging of oprichting, in voorkomend geval, van de plaatselijk gevestigde onderneming;
 - b) de bepalingen van artikel 10.21, lid 1, die zouden zijn geschonden;
 - c) de wettelijke en de feitelijke basis van elk verzoek, met inbegrip van de maatregel of maatregelen die de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepalingen zouden schenden;
 - d) de gevraagde maatregel(en) en het geraamde bedrag van de gevorderde schadevergoeding; en
 - e) bewijsmateriaal waaruit blijkt dat de eiser een investeerder van de andere Partij is en dat hij eigenaar is van of zeggenschap heeft over de onder de overeenkomst vallende investering en, indien hij optreedt namens een plaatselijk gevestigde onderneming, dat hij eigenaar is van of zeggenschap heeft over de plaatselijk gevestigde onderneming.

Wanneer een verzoek om overleg wordt ingediend door meer dan één eiser, of namens meer dan één plaatselijk gevestigde onderneming, wordt de in de punten a) en e) bedoelde informatie overgelegd voor elke eiser of plaatselijk gevestigde onderneming, naargelang van het geval.

6. Aan de in lid 5 bedoelde vereisten voor het verzoek om overleg moet op zodanig specifieke wijze worden voldaan dat de verweerder in staat is op doeltreffende wijze overleg te plegen en zijn verweer voor te bereiden.

7. Een verzoek om overleg wordt ingediend binnen drie jaar na de datum waarop de eiser of, in voorkomend geval, de plaatselijk gevestigde onderneming voor het eerst kennis kreeg of had moeten krijgen van de vermeende schending en van het verlies of de schade die de eiser of, in voorkomend geval, de plaatselijk gevestigde onderneming daardoor zou hebben geleden.

8. Niettegenstaande lid 7 wordt het verzoek om overleg — indien het een maatregel of maatregelen van de Europese Unie of een lidstaat van de Europese Unie betreft en de in lid 7 genoemde termijn is verstreken terwijl de eiser of, in voorkomend geval, de plaatselijk gevestigde onderneming krachtens het recht van een Partij een procedure bij een rechterlijke instantie heeft ingeleid met betrekking tot die maatregel of maatregelen — ingediend:

- a) binnen twee jaar na de datum waarop de eiser of, in voorkomend geval, de plaatselijk gevestigde onderneming ervan afziet die procedure voor een rechterlijke instantie krachtens het recht van een Partij te voeren; en
- b) in geen geval later dan tien jaar na de datum waarop de eiser of, in voorkomend geval, zijn plaatselijk gevestigde onderneming voor het eerst kennis kreeg of had moeten krijgen van de maatregel of maatregelen waarvan wordt gesteld dat zij een schending van de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepalingen vormen en van het verlies of de schade die daardoor zou zijn geleden.

9. Een verzoek om overleg betreffende een vermeende schending door de Europese Unie of door een lidstaat van de Europese Unie moet aan de Europese Unie worden gericht. Indien de eiser in zijn verzoek om overleg een maatregel of maatregelen van een lidstaat van de Europese Unie aanwijst, wordt het verzoek ook aan de betrokken lidstaat toegezonden.

10. Indien de investeerder binnen 18 maanden na de indiening van het verzoek om overleg geen verzoek krachtens artikel 10.26 heeft ingediend, wordt hij geacht zijn verzoek om overleg en, indien van toepassing, zijn mededeling houdende verzoek om bepaling van de verweerder krachtens artikel 10.24 te hebben ingetrokken, en kan hij uit hoofde van deze afdeling geen verzoek met betrekking tot dezelfde maatregel of maatregelen indienen. De bij het overleg betrokken partijen kunnen overeenkomen deze termijn te verlengen.

ARTIKEL 10.23

Bemiddeling

1. De partijen bij het geschil kunnen te allen tijde overeenkomen een beroep op bemiddeling te doen.

2. Een beroep op bemiddeling laat de rechtspositie of de rechten van de partijen bij het geschil op grond van dit hoofdstuk onverlet en wordt beheerst door de door de partijen bij het geschil overeengekomen regels, met inbegrip van eventuele door de Gezamenlijke Raad vastgestelde regels inzake bemiddeling, voor zover beschikbaar.

3. De bemiddelaar wordt benoemd met instemming van de partijen bij het geschil. De partijen bij het geschil kunnen ook gezamenlijk de president van het Gerecht verzoeken de bemiddelaar te benoemen.
4. De partijen bij het geschil streven ernaar binnen zestig dagen na de benoeming van de bemiddelaar tot een oplossing van het geschil te komen.
5. Indien de partijen bij het geschil overeenkomen een beroep te doen op bemiddeling, worden de in artikel 10.22, leden 7 en 8, artikel 10.48, lid 7, en artikel 10.49, lid 3, vastgestelde termijnen opgeschort vanaf de datum waarop de partijen bij het geschil overeenkomen een beroep te doen op bemiddeling tot de datum waarop een van de partijen bij het geschil besluit de bemiddeling te beëindigen. De beslissing van een partij bij het geschil om de bemiddeling te beëindigen, wordt de bemiddelaar en de andere partij bij het geschil via brief toegezonden.

ARTIKEL 10.24

Bepaling van de verweerder in geschillen met de Europese Unie of een lidstaat van de Europese Unie

1. Indien het geschil niet binnen negentig dagen na de indiening van het verzoek om overleg kan worden beslecht, het verzoek betrekking heeft op een vermeende schending van de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepalingen door de Europese Unie of door een lidstaat van de Europese Unie en de eiser voornemens is een verzoek krachtens artikel 10.26 in te dienen, zendt de eiser aan de Europese Unie een mededeling houdende verzoek om bepaling van de verweerder.

2. In de in lid 1 genoemde mededeling wordt aangegeven met betrekking tot welke maatregel of maatregelen de eiser een verzoek wil indienen. Indien een maatregel van een lidstaat van de Europese Unie wordt aangewezen, wordt de mededeling ook aan de betrokken lidstaat toegezonden.
3. De Europese Unie deelt de eiser, nadat zij tot een vaststelling is gekomen, binnen zestig dagen na ontvangst van de in lid 1 genoemde mededeling mee of de Europese Unie dan wel een lidstaat van de Europese Unie als verweerder optreedt.
4. Indien de eiser niet binnen zestig dagen na indiening van de in lid 1 genoemde mededeling in kennis is gesteld van de vaststelling, is de verweerder:
 - a) de lidstaat, indien de in de mededeling aangewezen maatregel of maatregelen exclusief maatregelen van een lidstaat van de Europese Unie betreffen; of
 - b) de Europese Unie, indien de in de mededeling aangewezen maatregel of maatregelen maatregelen van de Europese Unie omvatten.
5. De eiser kan een verzoek overeenkomstig artikel 10.26 indienen op basis van de krachtens lid 3 gedane vaststelling en, indien die vaststelling niet binnen zestig dagen aan de eiser is medegedeeld, overeenkomstig lid 4.

6. Indien ingevolge lid 3 of lid 4 de Europese Unie of een lidstaat van de Europese Unie de verweerder is, kan noch de Europese Unie noch de lidstaat van de Europese Unie stellen dat het verzoek niet-ontvankelijk is of dat het Gerecht onbevoegd is, of anderszins bezwaar maken tegen het verzoek of de uitspraak op grond dat de verweerder niet op de juiste wijze is bepaald krachtens lid 3 of is vastgesteld overeenkomstig lid 4.

7. Het Gerecht en de Beroepsinstantie zijn gebonden door de krachtens lid 3 gedane vaststelling en, indien die vaststelling niet binnen zestig dagen aan de eiser is medegedeeld, door de vaststelling overeenkomstig lid 4.

8. Niets in deze overeenkomst, noch de in artikel 10.26, lid 2, bedoelde toepasselijke regels inzake geschillenbeslechting beletten de uitwisseling van alle informatie betreffende een geschil tussen de Europese Unie en de betrokken lidstaat.

ARTIKEL 10.25

Procedurele en andere vereisten voor indiening van een verzoek bij het Gerecht

1. Een eiser kan een verzoek op grond van artikel 10.26 slechts indienen indien hij:
 - a) bij de indiening van het verzoek tegenover de verweerder schriftelijk verklaart ermee in te stemmen dat het geschil door het Gerecht wordt beslecht overeenkomstig de in deze afdeling vastgestelde procedures;

- b) ten minste honderdtachtig dagen na de datum van indiening van het verzoek om overleg en, in voorkomend geval, ten minste negentig dagen na de datum van indiening van de mededeling houdende verzoek om bepaling van de verweerder laat verstrijken;
- c) overeenkomstig artikel 10.24, in voorkomend geval, een mededeling houdende verzoek om bepaling van de verweerder heeft ingediend;
- d) voldoet aan de vereisten met betrekking tot het verzoek om overleg;
- e) in zijn of haar verzoek alleen de maatregel of maatregelen aanwijst waarvan wordt gesteld dat zij de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepalingen schendt of schenden en die in zijn of haar verzoek om overleg zijn aangewezen;
- f) afstand van instantie doet in het kader van naar intern of internationaal recht voor een rechterlijke instantie aanhangige procedures met betrekking tot een maatregel of maatregelen waarvan wordt gesteld dat die een in zijn of haar verzoek bedoelde schending vormt of vormen;
- g) schriftelijk afstand doet van zijn of haar recht om naar intern of internationaal recht bij een rechterlijke instantie een procedure aanhangig te maken met betrekking tot een maatregel of maatregelen waarvan wordt gesteld dat die een in zijn of haar verzoek bedoelde schending vormt of vormen; en

- h) verklaart dat hij of zij een uitspraak op grond van deze afdeling niet zal uitvoeren alvorens die definitief is geworden krachtens artikel 10.48, leden 8 en 9, of artikel 10.49, lid 2, en bij een internationale of interne rechter niet in hoger beroep zal gaan tegen of niet zal verzoeken om toetsing van, vernietiging van, nietigverklaring van, herziening van of inleiding van een andere soortgelijke procedure met betrekking tot een uitspraak op grond van deze afdeling.

2. Indien het krachtens artikel 10.26 ingediende verzoek betrekking heeft op verlies of schade voor een plaatselijk gevestigde onderneming of voor een belang in een plaatselijk gevestigde onderneming die rechtstreeks of indirect eigendom is van of rechtstreeks of indirect onder zeggenschap staat van de eiser, zijn de vereisten bedoeld in lid 1, punten f) en g), van dit artikel zowel op de eiser als op de plaatselijk gevestigde onderneming van toepassing. De eis tot afstand van instantie in het kader van aanhangige procedures krachtens lid 1, punt f), van dit artikel is ook van toepassing:

- a) indien het verzoek wordt ingediend door een namens zichzelf optredende eiser, op alle personen die rechtstreeks of indirect een eigendomsbelang hebben in of onder zeggenschap staan van de eiser en beweren hetzelfde verlies of dezelfde schade⁴⁶ te hebben geleden als de eiser; of
- b) indien het verzoek wordt ingediend door een eiser die namens een plaatselijk gevestigde onderneming optreedt, op alle personen die rechtstreeks of indirect een eigendomsbelang hebben in of onder zeggenschap staan van de plaatselijk gevestigde onderneming en beweren hetzelfde verlies of dezelfde schade te hebben geleden als de plaatselijk gevestigde onderneming.

⁴⁶ Voor alle duidelijkheid: onder hetzelfde verlies of dezelfde schade als genoemd in dit punt en in punt b) wordt verstaan het verlies dat of de schade die voortvloeit uit de maatregel of maatregelen waarop het verzoek van de eiser betrekking heeft, en dat of die de persoon in dezelfde hoedanigheid tracht te verhalen. Indien de eiser bijvoorbeeld als aandeelhouder optreedt, zou deze bepaling van toepassing zijn op een verbonden persoon die ook als aandeelhouder verhaal zoekt.

3. De vereisten van lid 1, punten f) en g), en lid 2 zijn niet van toepassing op een plaatselijk gevestigde onderneming wanneer de verweerder of de gaststaat van de eiser de eiser de zeggenschap over de plaatselijk gevestigde onderneming heeft ontnomen of anderszins heeft belet dat de plaatselijk gevestigde onderneming aan deze vereisten voldoet.

4. Op verzoek van de verweerder verklaart het Gerecht zich onbevoegd wanneer de eiser of, naargelang het geval, de plaatselijk gevestigde onderneming niet voldoet aan een van de vereisten van de leden 1 en 2.

5. De vrijstelling krachtens lid 1, punt g), geldt niet meer wanneer het verzoek wordt afgewezen op grond dat niet is voldaan aan de nationaliteitsvereisten om een verzoek in te dienen uit hoofde van deze afdeling.

6. Indien de Europese Unie of een lidstaat van de Europese Unie de verweerder is, wordt door lid 1, punten f) en g), niet belet dat de eiser voorlopige beschermingsmaatregelen vordert bij de rechterlijke instanties van de verweerder. Indien Mexico de verweerder is, wordt door lid 1, punten f) en g), niet belet dat de eiser voorlopige beschermingsmaatregelen vordert of een procedure met het oog op een vordering tot staking, een declaratoire uitspraak of andere buitengewone maatregelen, die geen schadevergoeding inhoudt, instelt of voortzet bij een administratieve rechterlijke instantie krachtens het recht van de verweerder.

7. Voor alle duidelijkheid: een investeerder kan geen verzoek uit hoofde van deze afdeling indienen wanneer de investering is verricht door middel van bedrieglijke onjuiste voorstelling, het achterhouden van informatie, omkoping of gedragingen die misbruik van procedure opleveren.

8. Een Partij mag geen verzoek uit hoofde van deze afdeling indienen.

ARTIKEL 10.26

Indiening van een verzoek bij het Gerecht

1. Indien een geschil niet is beslecht door middel van overleg, kan een verzoek worden ingediend door:

- a) een eiser, namens zichzelf; of
- b) een eiser, namens een plaatselijk gevestigde onderneming waarvan hij of zij rechtstreeks of indirect de eigenaar is of waarover hij of zij rechtstreeks of indirect zeggenschap heeft.

Voor alle duidelijkheid: een plaatselijk gevestigde onderneming kan geen verzoek indienen dat gericht is tegen de Partij waar zij gevestigd is.

2. De eiser dient het verzoek in op grond van een van de volgende regels inzake geschillenbeslechting:

- a) het Icsid-verdrag en het Icsid-reglement van orde voor arbitrage;
- b) de Icsid-bepalingen betreffende aanvullende mogelijkheden indien de voorwaarden voor het indienen van een verzoek krachtens punt a) niet van toepassing zijn;
- c) de Uncitral-arbitragevoorschriften; of
- d) alle andere voorschriften waarover de partijen bij het geschil overeenstemming bereiken.

3. Indien de eiser regels voorstelt krachtens lid 2, punt d), reageert de verweerder binnen twintig dagen na ontvangst op het voorstel van de eiser. Indien de partijen bij het geschil binnen dertig dagen na de datum van ontvangst van het voorstel geen overeenstemming over dergelijke regels bereiken, kan de investeerder een verzoek indienen ingevolge de regels bedoeld in lid 2, punt a), b) of c).

4. Indien een verzoek wordt ingediend krachtens lid 2, punt b), c) of d), kunnen de partijen bij het geschil overeenstemming bereiken over de plaats van de procedure. Indien de partijen bij het geschil geen overeenstemming bereiken, bepaalt de formatie van het Gerecht dat het verzoek behandelt, de plaats overeenkomstig de toepasselijke regels inzake geschillenbeslechting, met dien verstande dat de plaats zich moet bevinden op het grondgebied van een staat die partij is bij het Verdrag van New York.

5. De overeenkomstig lid 2 toepasselijke regels inzake geschillenbeslechting zijn die welke van kracht zijn op de indieningsdatum van het verzoek op grond van deze afdeling bij het Gerecht, met inachtneming van de in deze afdeling uiteengezette specifieke regels. De Gezamenlijke Raad kan regels aannemen ter aanvulling van de toepasselijke regels inzake geschillenbeslechting en die regels zijn bindend voor het Gerecht en de Beroepsinstantie.
6. Een verzoek wordt geacht op grond van deze afdeling te zijn ingediend voor geschillenbeslechting wanneer het verzoek of bericht van inleiding van de procedure is ontvangen overeenkomstig de toepasselijke regels inzake geschillenbeslechting.
7. Elke Partij stelt de andere Partij in kennis van de plaats waar de eiser de mededelingen en andere documenten op grond van deze afdeling moet bezorgen. Elke Partij zorgt ervoor dat deze informatie openbaar wordt gemaakt.

ARTIKEL 10.27

Gelijktijdige procedures

Indien een verzoek wordt ingediend krachtens deze afdeling en hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting) of een andere internationale overeenkomst, en er een mogelijke overlappende compensatie is of het andere internationale verzoek aanzienlijke gevolgen zou kunnen hebben voor de afhandeling van het krachtens deze afdeling ingediende verzoek, gaat het Gerecht zo spoedig mogelijk nadat de partijen bij het geschil zijn gehoord over tot schorsing van zijn procedure of zorgt het er anderszins voor dat de krachtens hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting) of een andere internationale overeenkomst ingeleide procedures in aanmerking worden genomen in zijn beslissing, beschikking of uitspraak.

ARTIKEL 10.28

Instemming met geschillenbeslechting door het Gerecht

1. De verweerder stemt ermee in dat het geschil door het Gerecht wordt beslecht overeenkomstig de in deze afdeling vastgestelde procedures.

2. De in lid 1 bedoelde instemming en de indiening van een verzoek bij het Gerecht op grond van deze afdeling worden geacht te voldoen aan de voorschriften van:

- a) artikel 25 van het Icsid-verdrag en hoofdstuk II van bijlage C bij de Icsid-bepalingen betreffende aanvullende mogelijkheden, wat betreft de schriftelijke instemming van de partijen bij het geschil; en
- b) artikel II van het Verdrag van New York, wat betreft een schriftelijke overeenkomst.

ARTIKEL 10.29

Financiering door derden

1. Een partij bij het geschil die van derden financiering ontvangt, deelt aan de andere partij bij het geschil en aan de formatie van het Gerecht dat het verzoek behandelt, of, indien die formatie niet is samengesteld, aan de president van het Gerecht, de naam en het adres van de derde financier mee.

2. Die mededeling geschiedt ten tijde van de indiening van een verzoek of, wanneer de financieringsovereenkomst wordt gesloten of de donatie of de financiële steun wordt verstrekt na de indiening van een verzoek, onverwijld na de sluiting van de financieringsovereenkomst of de verstrekking van de donatie of de financiële steun.

ARTIKEL 10.30

Gerecht

1. Er wordt een Gerecht ingesteld voor de behandeling van krachtens artikel 10.26 ingediende verzoeken.
2. De Gezamenlijke Raad wijst bij de inwerkingtreding van deze overeenkomst negen leden van het Gerecht aan. Drie leden zijn onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie, drie zijn onderdaan van Mexico en drie zijn onderdaan van derde landen⁴⁷.
3. De Gezamenlijke Raad kan besluiten het aantal leden van het Gerecht met een veelvoud van drie te verhogen of te verlagen. Voor de aanwijzing van extra leden geldt het bepaalde in lid 2.
4. De leden moeten over de vereiste kwalificaties beschikken om het ambt van rechter bij het Internationaal Gerechtshof te bekleden of moeten erkende rechtsgeleerden zijn. Zij beschikken over aantoonbare ervaring op het gebied van internationaal publiekrecht. Het is wenselijk dat zij met name op het gebied van internationaal investeringsrecht, internationaal handelsrecht en geschillenbeslechting in het kader van internationale investerings- of internationale handelsovereenkomsten en handelsonderhandelingen over deskundigheid beschikken.

⁴⁷ De Partijen streven ernaar leden met uiteenlopende sociaal-economische achtergronden en rechtstradities te benoemen.

5. De leden van het Gerecht worden benoemd voor een ambtstermijn van vijf jaar. De ambtstermijn van vier van de negen leden die onmiddellijk na de inwerkingtreding van deze overeenkomst door middel van loting worden aangewezen, bedraagt evenwel zeven jaar. Vacatures worden opgevuld zodra zij ontstaan. Een persoon die wordt aangewezen ter vervanging van een persoon wiens ambtstermijn nog niet is geëindigd, oefent het ambt uit voor het resterende gedeelte van de ambtstermijn van zijn of haar voorganger. Een persoon die bij het verstrijken van zijn of haar ambtstermijn zitting heeft in een formatie van het Gerecht kan met toestemming van de president van het Gerecht na overleg met de andere leden van de formatie aanblijven als lid van die formatie totdat de procedures bij die formatie beëindigd zijn, en wordt uitsluitend met het oog daarop geacht lid te blijven van het Gerecht.
6. Het Gerecht behandelt de zaken in formaties bestaande uit drie leden, van wie één onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie, één onderdaan van Mexico en één onderdaan van een derde land is. De formatie wordt voorgezeten door het lid dat onderdaan van een derde land is.
7. Niettegenstaande lid 6 en indien de partijen bij het geschil zulks overeenkomen, wordt een zaak behandeld door een formatie van een enkel lid dat onderdaan is van een derde land en dat wordt geselecteerd door de president van het Gerecht.
8. Binnen negentig dagen na de indiening van een verzoek overeenkomstig artikel 10.26 wijst de president van het Gerecht, overeenkomstig de krachtens lid 10 vastgestelde werkwijzen, bij toerbeurt het lid of de leden aan die deel uitmaken van de formatie van het Gerecht die de zaak behandelt, waarbij hij of zij erop toeziet dat de samenstelling van de formatie willekeurig en niet voorspelbaar is en dat alle leden gelijke kansen hebben om te worden geselecteerd.

9. De president van het Gerecht is verantwoordelijk voor organisatorische aangelegenheden en wordt door middel van loting voor twee jaar aangewezen uit de leden die onderdaan van derde landen zijn. De presidenten oefenen het ambt bij toerbeurt uit en worden bij loting aangewezen door de voorzitter van de Gezamenlijke Raad. De krachtens lid 10 vastgestelde werkwijzen moeten de nodige voorschriften omvatten voor het geval de president tijdelijk niet beschikbaar is.
10. Het Gerecht stelt zijn eigen werkwijzen vast na overleg met de Partijen.
11. De leden dienen te allen tijde en op korte termijn beschikbaar te zijn en dienen zich op de hoogte te houden van de activiteiten ter zake van de geschillenbeslechting in het kader van deze overeenkomst.
12. Om hun beschikbaarheid te waarborgen, ontvangen de leden een maandelijks voorschot waarvan de hoogte wordt vastgesteld bij besluit van de Gezamenlijke Raad. Voor iedere dag die hij of zij als president van het Gerecht heeft gewerkt, ontvangt de president een vergoeding die gelijk is aan de vergoeding die krachtens artikel 10.31, lid 11, aan de president van de Beroepsinstantie is toegekend.
13. Het voorschot en de dagvergoeding als bedoeld in lid 12 worden door beide Partijen, rekening houdend met hun respectieve ontwikkelingsniveau, gestort op een rekening die wordt beheerd door het secretariaat van het Icsid. Betaalt één van de Partijen die vergoedingen niet, dan kan de andere Partij ervoor kiezen de vergoedingen te betalen. Dergelijke achterstallige betalingen blijven verschuldigd, met passende rentevergoeding. Het Subcomité Diensten en investeringen evalueert regelmatig het bedrag en de verdeling van de bovengenoemde vergoedingen en kan aanpassingen ter zake aanbevelen met het oog op een besluit van de Gezamenlijke Raad.

14. Tenzij de Gezamenlijke Raad een besluit neemt op grond van lid 15, worden de andere honoraria en kostenvergoedingen van de leden van het Gerecht die zitting hebben in een formatie vastgesteld krachtens artikel 14, lid 1, van het administratief en financieel reglement van het Icsid-verdrag zoals dit geldt op de datum van indiening van het verzoek en door het Gerecht overeenkomstig artikel 10.48, lid 5, verdeeld over de partijen bij het geschil.

15. Bij besluit van de Gezamenlijke Raad kunnen het voorschot en andere honoraria en kostenvergoedingen permanent worden omgezet in een reguliere bezoldiging. In dat geval fungeren de leden voltijds en stelt de Gezamenlijke Raad hun salaris en daarmee verband houdende organisatorische maatregelen vast. In dat geval mogen de leden geen andere beroepswerkzaamheid, al dan niet tegen beloning, verrichten, tenzij van deze bepaling door de president van het Gerecht bij uitzondering afwijking is toegestaan.

16. Het secretariaat van het Icsid treedt op als secretariaat voor het Gerecht en verleent het passende ondersteuning. De kosten voor die ondersteuning worden door het Gerecht overeenkomstig artikel 10.48, lid 5, verdeeld over de partijen bij het geschil.

ARTIKEL 10.31

Beroepsinstantie

1. Er wordt een permanente Beroepsinstantie ingesteld die hogere beroepen tegen uitspraken van het Gerecht behandelt.

2. De Gezamenlijke Raad wijst bij de inwerkingtreding van deze overeenkomst zes leden van de Beroepsinstantie aan. Twee leden zijn onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie, twee zijn onderdaan van Mexico en twee zijn onderdaan van derde landen. In dit verband stelt elke Partij drie kandidaten voor, van wie er twee onderdaan van die Partij kunnen zijn en één geen onderdaan is.
3. De Gezamenlijke Raad kan besluiten het aantal leden met een veelvoud van drie te verhogen. Voor de aanwijzing van extra leden geldt het bepaalde in lid 2.
4. De leden moeten over de vereiste kwalificaties beschikken om het ambt van rechter bij het Internationaal Gerechtshof te bekleden of moeten erkende rechtsgeleerden zijn. Zij moeten beschikken over aantoonbare deskundigheid op het gebied van internationaal publiekrecht en de onder dit hoofdstuk vallende aangelegenheden. Het is wenselijk dat zij over deskundigheid beschikken op het gebied van internationaal handelsrecht en geschillenbeslechting in het kader van internationale investerings- of internationale handelsovereenkomsten.
5. De leden worden benoemd voor een ambtstermijn van vijf jaar. De ambtstermijn van drie van de zes leden die onmiddellijk na de inwerkingtreding van deze overeenkomst door middel van loting worden aangewezen, bedraagt evenwel zeven jaar. Vacatures worden opgevuld zodra zij ontstaan. Een persoon die wordt aangewezen ter vervanging van een persoon wiens ambtstermijn nog niet is geëindigd, oefent het ambt uit voor het resterende gedeelte van de ambtstermijn van zijn of haar voorganger. Een persoon die bij het verstrijken van zijn of haar ambtstermijn zitting heeft in een formatie van de Beroepsinstantie kan met toestemming van de president van de Beroepsinstantie na overleg met de andere leden van de formatie aanblijven als lid van die formatie totdat de procedures bij die formatie beëindigd zijn, en wordt uitsluitend met het oog daarop geacht lid te blijven van de Beroepsinstantie.

6. De Beroepsinstantie behandelt de hogere beroepen in formaties bestaande uit drie leden, van wie één onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie, één onderdaan van Mexico en één onderdaan van een derde land is. De formatie wordt voorgezeten door het lid dat onderdaan van een derde land is.
7. De president van de Beroepsinstantie wijst overeenkomstig de krachtens lid 9 vastgestelde werkwijzen bij toerbeurt de leden aan die deel uitmaken van de formatie van de Beroepsinstantie die elke zaak behandelt, waarbij hij of zij erop toeziet dat de samenstelling van elke formatie willekeurig en niet voorspelbaar is en dat alle leden gelijke kansen hebben om te worden aangewezen als lid van een formatie.
8. De president van de Beroepsinstantie is verantwoordelijk voor organisatorische aangelegenheden en wordt door middel van loting voor twee jaar aangewezen uit de leden die onderdaan van derde landen zijn. De presidenten oefenen het ambt bij toerbeurt uit en worden bij loting aangewezen door de voorzitter van de Gezamenlijke Raad. De krachtens lid 9 vastgestelde werkwijzen moeten de nodige voorschriften omvatten voor het geval de president tijdelijk niet beschikbaar is.
9. De Beroepsinstantie stelt haar eigen werkwijzen vast na overleg met de Partijen.
10. De leden dienen te allen tijde en op korte termijn beschikbaar te zijn en dienen zich op de hoogte te houden van andere activiteiten ter zake van de geschillenbeslechting in het kader van deze overeenkomst.

11. De leden van de Beroepsinstantie ontvangen een maandelijks voorschot om hun beschikbaarheid te waarborgen, alsook een dagvergoeding voor elke dag dat zij als lid fungeren; de hoogte daarvan wordt vastgesteld bij besluit van Gezamenlijke Raad. De president van de Beroepsinstantie ontvangt voor elke dag dat hij of zij de functie van president van de Beroepsinstantie uitoefent een dagvergoeding.
12. Het voorschot en de dagvergoedingen als bedoeld in lid 11 worden door beide Partijen, rekening houdend met hun respectieve ontwikkelingsniveau, gestort op een rekening die wordt beheerd door het secretariaat van het Icsid. Betaalt één van de Partijen die vergoedingen niet, dan kan de andere Partij ervoor kiezen de vergoedingen te betalen. Dergelijke achterstallige betalingen blijven verschuldigd, met passende rentevergoeding. Het Subcomité Diensten en investeringen evalueert regelmatig het bedrag en de verdeling van bovengenoemde vergoedingen en kan aanpassingen ter zake aanbevelen met het oog op een besluit van de Gezamenlijke Raad.
13. Bij besluit van de Gezamenlijke Raad kunnen het voorschot en de dagvergoedingen permanent worden omgezet in een reguliere bezoldiging. In dat geval fungeren de leden van de Beroepsinstantie voltijds en stelt de Gezamenlijke Raad hun bezoldiging en daarmee verband houdende organisatorische maatregelen vast. In dat geval mogen de leden geen andere beroepswerkzaamheid, al dan niet tegen beloning, verrichten, tenzij van deze bepaling door de president van de Beroepsinstantie bij uitzondering afwijking is toegestaan.
14. Het secretariaat van het Icsid treedt op als secretariaat voor de Beroepsinstantie en verleent het passende ondersteuning. De kosten voor die ondersteuning worden door de Beroepsinstantie overeenkomstig artikel 10.48, lid 5, verdeeld over de partijen bij het geschil.

ARTIKEL 10.32

Ethische code

1. De leden van het Gerecht en van de Beroepsinstantie worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden. Zij zijn niet verbonden aan enige overheid⁴⁸. Zij nemen geen instructies van enige regering of organisatie aan met betrekking tot aangelegenheden in verband met onder deze afdeling vallende geschillen. Zij nemen niet deel aan de behandeling van geschillen die rechtstreeks of indirect tot een belangenconflict zouden kunnen leiden. Daarbij voldoen zij aan de voorschriften van bijlage 10-D (Gedragscode voor leden van het Gerecht, leden van de Beroepsinstantie en bemiddelaars). Daarnaast treden zij na hun aanwijzing niet op als raadsman of als door een partij bij het geschil aangewezen deskundige of getuige in het kader van lopende of nieuwe investeringsgeschillen uit hoofde van deze of enige andere overeenkomst of intern recht.

⁴⁸ Voor alle duidelijkheid: het loutere feit dat iemand in dienst is van een openbare universiteit, of dat een voormalig overheidsfunctionaris een pensioen van de overheid ontvangt, of een familieband heeft met een overheidsfunctionaris, is op zich geen reden om de persoon te beschouwen als verbonden aan enige overheid.

2. Wanneer een partij bij het geschil van mening is dat een lid van een formatie niet aan de vereisten van lid 1 voldoet, zendt zij de president van het Gerecht of de president van de Beroepsinstantie, naargelang van het geval, een bericht van wraking van dat lid. Het bericht van wraking wordt verzonden binnen 15 dagen na de datum waarop de samenstelling van de formatie van het Gerecht of de Beroepsinstantie is meegedeeld aan de partij bij het geschil, dan wel binnen 15 dagen na de datum waarop de partij bij het geschil kennis heeft gekregen van de relevante feiten, indien die redelijkerwijs niet bekend konden zijn geweest op het tijdstip van de samenstelling van de formatie. In het bericht van wraking worden de gronden voor wraking vermeld.
3. Indien het gewraakte lid er binnen 15 dagen na de datum van het bericht van wraking voor kiest zijn functie in de formatie niet neer te leggen, neemt de president van het Gerecht, respectievelijk de president van de Beroepsinstantie, na de partijen bij het geschil te hebben gehoord en na het lid in de gelegenheid te hebben gesteld opmerkingen in te dienen, binnen 45 dagen na ontvangst van het bericht van wraking een besluit en stelt hij of zij de partijen bij het geschil en de andere leden van de formatie daarvan onverwijld in kennis.
4. Over de wraking van de president van het Gerecht als lid van een formatie beslist de president van de Beroepsinstantie, en omgekeerd.

5. De Partijen kunnen op grond van een met redenen omklede aanbeveling van de president van de Beroepsinstantie of op gezamenlijk initiatief, bij besluit van de Gezamenlijke Raad, een lid van het Gerecht of van de Beroepsinstantie van zijn of haar mandaat ontheffen wanneer zijn of haar gedrag in strijd is met de in lid 1 bedoelde verplichtingen en onverenigbaar is met de voortzetting van zijn of haar mandaat van lid van het Gerecht of van de Beroepsinstantie. Indien wordt gesteld dat het gedrag in kwestie dat is van de president van de Beroepsinstantie, doet de president van het Gerecht de met redenen omklede aanbeveling. Artikel 10.30, lid 2, en artikel 10.31, lid 2, zijn van overeenkomstige toepassing voor het opvullen van vacatures die op grond van dit lid ontstaan.

ARTIKEL 10.33

Multilateraal geschillenbeslechtsmechanisme

1. De Partijen moeten samenwerken bij de vaststelling van een multilateraal mechanisme voor de beslechting van investeringsgeschillen.
2. Bij de inwerkingtreding tussen de Partijen van een internationale overeenkomst die voorziet in een dergelijk multilateraal mechanisme dat van toepassing is op geschillen in het kader van deze overeenkomst, wordt de toepassing van de desbetreffende delen van deze afdeling opgeschort en kan de Gezamenlijke Raad een besluit vaststellen waarin eventuele overgangsregelingen worden gespecificeerd.

ARTIKEL 10.34

Toepasselijk recht

1. Het Gerecht stelt vast of de maatregel of maatregelen waarop het verzoek betrekking heeft, enige van de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepalingen schendt zoals de eiser stelt.
2. Bij deze vaststelling past het Gerecht de bepalingen van deze overeenkomst toe, alsook, in voorkomend geval, andere internationaalrechtelijke regels en beginselen die tussen de Partijen van toepassing zijn. Het legt deze overeenkomst uit volgens de gebruikelijke regels voor de interpretatie van het internationaal publiekrecht, zoals neergelegd in het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht.
3. Voor alle duidelijkheid: het Gerecht neemt, bij de vaststelling of een maatregel verenigbaar is met de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepalingen, in voorkomend geval het interne recht van een Partij in aanmerking. Daarbij volgt het Gerecht de heersende uitlegging van het interne recht door de rechterlijke instanties of de autoriteiten van die Partij, en de rechterlijke instanties of de autoriteiten van die Partij zijn niet gebonden aan de uitlegging die het Gerecht aan het interne recht geeft.
4. Voor alle duidelijkheid: het Gerecht is niet bevoegd de wettigheid van een maatregel waarvan wordt gesteld dat die een schending van de in artikel 10.21, lid 1, genoemde bepalingen vormt, te toetsen aan het interne recht van de Partij bij het geschil.

5. Een Partij die problemen ondervindt met betrekking tot de uitlegging van dit hoofdstuk, kan de Gezamenlijke Raad verzoeken de kwestie te onderzoeken. De Gezamenlijke Raad kan besluiten nemen over de uitlegging van de betrokken bepalingen. Een dergelijke uitlegging is bindend voor het Gerecht en de Beroepsinstantie. De Gezamenlijke Raad kan beslissen dat een uitlegging met ingang van een specifieke datum een bindend karakter heeft.

6. Indien een verweerder ter verdediging aanvoert dat de maatregel ten aanzien waarvan wordt gesteld dat die een in artikel 10.21, lid 1, bedoelde bepaling schendt, binnen het toepassingsgebied valt van een niet-conforme maatregel zoals uiteengezet in bijlage I (Voorbehouden voor bestaande maatregelen) of bijlage II (Voorbehouden in verband met toekomstige maatregelen), verzoekt het Gerecht, op verzoek van de verweerder, de Gezamenlijke Raad om interpretatie ter zake van de kwestie. De Gezamenlijke Raad legt elk besluit over de interpretatie ervan krachtens artikel 1.7 (Specifieke taken van de Gezamenlijke Raad) binnen negentig dagen na de indiening van het verzoek voor aan het Gerecht.

7. Een krachtens lid 6 door de Gezamenlijke Raad voorgelegd besluit is bindend voor het Gerecht, en elke beslissing of uitspraak van het Gerecht moet met dat besluit in overeenstemming zijn. Indien de Gezamenlijke Raad niet binnen negentig dagen een besluit neemt, beslist het Gerecht.

ARTIKEL 10.35

Omzeilingsclausule

Voor alle duidelijkheid: het Gerecht verklaart zich onbevoegd wanneer het geschil is gerezen, of met hoge mate van waarschijnlijkheid voorzienbaar was, op het tijdstip waarop de eiser de eigendom van of de zeggenschap over de in geschil zijnde investering verkreeg, en het Gerecht op basis van de feiten van het geval vaststelt dat de eiser de eigendom van of de zeggenschap over de investering heeft verkregen met als hoofddoel overeenkomstig deze afdeling een verzoek in te dienen. De mogelijkheid om zich in dergelijke omstandigheden onbevoegd te verklaren laat eventuele andere voor het Gerecht opgeworpen excepties ten aanzien van de bevoegdheid onverlet.

ARTIKEL 10.36

Kennelijk oneigenlijke verzoeken

1. De verweerder kan, uiterlijk dertig dagen na de instelling van de formatie van het Gerecht en in elk geval vóór de eerste zitting daarvan, of uiterlijk dertig dagen nadat de verweerder op de hoogte kwam van de feiten waarop de exceptie gebaseerd is, de exceptie opwerpen dat een verzoek kennelijk oneigenlijk is.

2. Een exceptie in de zin van lid 1 kan niet worden opgeworpen wanneer de verweerder een exceptie krachtens artikel 10.37 heeft opgeworpen.
3. De verweerder geeft de gronden voor de exceptie zo nauwkeurig mogelijk aan.
4. Na ontvangst van een exceptie krachtens dit artikel schorst het Gerecht de procedure ten gronde en stelt het een tijdschema voor het onderzoek van die exceptie op dat is afgestemd op het tijdschema dat het voor het onderzoek van eventuele andere preliminaire kwesties heeft opgesteld.
5. Nadat het Gerecht de partijen bij het geschil in de gelegenheid heeft gesteld om hun opmerkingen te maken, neemt het op zijn eerste zitting of zo spoedig mogelijk daarna een besluit over of doet het uitspraak op de exceptie, met opgave van de redenen. Daarbij worden de vermeende feiten geacht juist te zijn.
6. Dit artikel laat de bevoegdheid van het Gerecht om vóór de behandeling ten principale andere excepties te onderzoeken, alsook het recht van de verweerder om tijdens de procedure aan te voeren dat een verzoek oneigenlijk is, onverlet.

ARTIKEL 10.37

Rechtsens ongegronde verzoeken

1. Onverminderd de bevoegdheid van het Gerecht om vóór de behandeling ten principale andere excepties te onderzoeken en onverminderd het recht van de verweerder om op een gepast tijdstip excepties op te werpen, onderzoekt het Gerecht vóór de behandeling ten principale en doet het vóór de behandeling ten principale uitspraak op elke door de verweerder opgeworpen exceptie dat ten aanzien van een krachtens artikel 10.26 ingediend verzoek, of onderdeel daarvan, rechtsens geen voor de eiser gunstige uitspraak kan worden gedaan krachtens deze afdeling, ook indien de vermeende feiten geacht worden juist te zijn.
2. Een exceptie krachtens lid 1 moet uiterlijk op de door het Gerecht vastgestelde datum waarop de verweerder zijn contramemorie of verweerschrift moet indienen bij het Gerecht worden opgeworpen.
3. Wanneer een exceptie krachtens artikel 10.36 is opgeworpen, kan het Gerecht, rekening houdend met de omstandigheden in verband met die exceptie, volgens de in dit artikel vastgelegde procedures weigeren een krachtens lid 1 opgeworpen exceptie te onderzoeken.
4. Na ontvangst van een exceptie krachtens lid 1 en, in voorkomend geval, na te hebben besloten een exceptie krachtens lid 3 niet af te wijzen, en tenzij het van oordeel is dat de exceptie kennelijk ongegrond is, schorst het Gerecht de procedure ten gronde, stelt het een tijdschema voor het onderzoek van de exceptie op dat is afgestemd op de tijdschema's die het voor het onderzoek van eventuele andere preliminaire kwesties heeft opgesteld, en neemt het een besluit over of doet het voorlopig uitspraak op de exceptie, met opgave van de redenen.

ARTIKEL 10.38

Transparantie van de procedure

1. Het Gerecht maakt onverwijld alle schriftelijke stukken die de partijen bij het geschil bij het Gerecht hebben ingediend, alsook alle beschikkingen, beslissingen en uitspraken van het Gerecht of, in voorkomend geval, van de president van het Gerecht, openbaar, met uitzondering van beschermde informatie die bestaat uit:

- a) vertrouwelijke bedrijfsinformatie⁴⁹;
- b) vertrouwelijke informatie die bij wet beschermd is tegen openbaarmaking; en
- c) informatie waarvan openbaarmaking de rechtshandhaving zou belemmeren.

⁴⁹ Voor alle duidelijkheid: vertrouwelijke bedrijfsinformatie omvat informatie die niet tot het publieke domein behoort en die handelsgeheimen of financiële, commerciële, wetenschappelijke of technische informatie beschrijft, bevat of anderszins onthult die door de partij bij het geschil waarmee de informatie verband houdt, steeds als vertrouwelijke informatie is behandeld, met inbegrip van, maar niet beperkt tot informatie over prijzen, kosten, strategische en marketingplannen, gegevens over marktaandelen en boekhoudkundige of financiële bescheiden.

2. Het Gerecht houdt openbare zittingen en stelt in overleg met de partijen bij het geschil de nodige logistieke regelingen vast. Indien een partij bij het geschil voornemens is in een zitting informatie te gebruiken die beschermd is, stelt zij het Gerecht hiervan in kennis. Het Gerecht treft passende regelingen om dergelijke informatie te beschermen tegen openbaarmaking, wat kan inhouden dat de zitting zolang die informatie wordt besproken achter gesloten deuren plaatsvindt.
3. De in lid 1 bedoelde schriftelijke stukken omvatten de memorie, de contramemorie, de memorie van repliek, de memorie van dupliek en elk ander stuk dat een partij bij het geschil tijdens de procedure indient, zoals een bericht van wraking krachtens artikel 10.32, lid 2, of het verzoek om voeging krachtens artikel 10.47.
4. De notulen of afschriften van de zittingen worden, indien beschikbaar, openbaar gemaakt, met dien verstande dat de in lid 1 bedoelde beschermde informatie wordt weggelaten.
5. Elke Partij maakt tijdig en vóór de samenstelling van een formatie van het Gerecht het in artikel 10.22 bedoelde verzoek om overleg, het verzoek om vaststelling van de verweerder en de in artikel 10.24 bedoelde bepaling van de verweerder openbaar, waarbij de beschermde informatie wordt weggelaten. Daartoe verstrekt de eiser een openbare versie van zijn verzoek om overleg en zijn mededeling met het verzoek om bepaling van de verweerder, waarin de beschermde informatie is weggelaten, bij voorkeur op hetzelfde tijdstip maar uiterlijk 15 dagen na de indiening van de niet-openbare versie. Indien de eiser geen openbare versie verstrekt, wordt hij geacht ermee in te stemmen dat de ingediende documenten openbaar worden gemaakt.

6. Het Gerecht kan op verzoek alle stukken openbaar maken, na overleg met de betrokken partij bij het geschil om openbaarmaking van beschermde informatie te voorkomen, en na deze partij een redelijke termijn te hebben gegeven om in voorkomend geval de desbetreffende gedeelten van de stukken te bewerken.
7. Voor de toepassing van lid 1 is elke partij bij het geschil eraan gehouden om binnen dertig dagen na de indiening van haar schriftelijke stukken of binnen een andere door het Gerecht gestelde termijn bewerkte versies van die stukken in te dienen bij het Gerecht. Het Gerecht kan de bewerkte versies van de partijen bij het geschil bestuderen en beoordelen of de bewerkte informatie moet worden beschermd. Het Gerecht beslist, na raadpleging van de partijen bij het geschil, over eventuele bezwaren betreffende de kwalificatie of de redactie van informatie die als beschermd informatie wordt aangemerkt. Indien het Gerecht bepaalt dat informatie niet uit een stuk wordt weggelaten of dat de openbaarmaking van het stuk niet wordt verhinderd, wordt elke partij bij het geschil die het stuk vrijwillig heeft ingediend, toegestaan het stuk geheel of gedeeltelijk uit het dossier van de procedure terug te trekken.
8. Het Gerecht overlegt vóór de bekendmaking ervan met de partijen bij het geschil of een door het Gerecht gegeven beschikking, beslissing of uitspraak beschermde informatie als bedoeld in lid 1, punt a), b) of c), bevat.

9. Indien een partij bij het geschil het Gerecht niet binnen dertig dagen na indiening van een stuk of raadpleging van de partij bij het geschil krachtens de leden 6 en 8, of binnen een andere door het Gerecht gestelde termijn, verzoekt om een vertrouwelijke behandeling van beschermde informatie in een bepaald stuk of een bepaalde beschikking, beslissing of uitspraak, wordt die partij geacht in te stemmen met de openbaarmaking van dat stuk of die beschikking, beslissing of uitspraak.

10. Het Gerecht kan de in dit artikel bedoelde stukken openbaar maken door ze aan te melden bij het register waarnaar wordt verwezen in de Uncitral-voorschriften betreffende transparantie van op een verdrag gebaseerde arbitrage tussen investeerders en staten.

11. Niets in deze afdeling vereist dat een verweerder informatie achterhoudt voor het publiek waarvan openbaarmaking op grond van zijn recht is voorgeschreven.

ARTIKEL 10.39

Voorlopige beschermingsmaatregelen

1. Het Gerecht kan een voorlopige beschermingsmaatregel gelasten om de rechten van een partij bij het geschil te vrijwaren of om ervoor te zorgen dat het Gerecht zijn bevoegdheid volledig kan uitoefenen, met inbegrip van een beschikking tot bewaring van bewijsmateriaal dat een partij bij het geschil bezit of waarover die partij controle heeft.

2. Het Gerecht kan noch een bevel tot beslaglegging uitvaardigen noch de toepassing verbieden van een maatregel waarvan wordt gesteld dat hij een schending als bedoeld in artikel 10.26 vormt. Voor de toepassing van dit lid omvat een beschikking ook een aanbeveling.

ARTIKEL 10.40

Afstand van instantie

Wanneer de eiser, na de indiening van een verzoek krachtens deze afdeling, gedurende honderdtachtig opeenvolgende dagen of gedurende een door de partijen bij het geschil overeengekomen periode geen procedurele maatregelen heeft genomen, wordt hij geacht zijn verzoek te hebben ingetrokken en afstand van instantie te hebben gedaan. Op verzoek van de verweerder en na kennisgeving aan de partijen bij het geschil neemt het Gerecht middels een beschikking akte van de afstand van instantie en beslist het over de kosten. Nadat een dergelijke beschikking is gegeven, is het Gerecht niet langer bevoegd. De eiser kan niet in een later stadium een verzoek met betrekking tot dezelfde kwestie indienen dat verband houdt met dezelfde maatregel of maatregelen.

ARTIKEL 10.41

Zekerheidstelling voor kosten

1. Voor alle duidelijkheid: het Gerecht kan, op verzoek, de eiser gelasten een zekerheid te stellen voor alle kosten of een deel ervan indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat de eiser de kosten niet zal kunnen voldoen wanneer hij in de kosten wordt verwezen.
2. Indien de zekerheid voor de kosten niet volledig wordt gesteld binnen dertig dagen na de uitvaardiging van een bevel krachtens lid 1 of binnen een andere door het Gerecht gestelde termijn, stelt het Gerecht de partijen bij het geschil daarvan in kennis. Het Gerecht kan de schorsing of de beëindiging van de procedure gelasten.

ARTIKEL 10.42

Niet bij het geschil betrokken Partij

1. De verweerder verstrekt binnen dertig dagen na ontvangst ervan of onmiddellijk nadat een geschil betreffende beschermde informatie is beslecht⁵⁰, aan de niet bij het geschil betrokken Partij:
 - a) het in artikel 10.22 bedoelde verzoek om overleg, de in artikel 10.24 bedoelde mededeling houdende verzoek om bepaling van de verweerder en het in artikel 10.26 bedoelde verzoek;

⁵⁰ Voor alle duidelijkheid: het begrip “beschermde informatie” wordt opgevat zoals omschreven en bepaald in artikel 10.38.

b) op verzoek:

- i) de procedurestukken, dossierstukken, verzoekschriften en andere door een partij bij het geschil bij het Gerecht ingediende stukken;
- ii) schriftelijke opmerkingen die derden krachtens artikel 10.43 indienen bij het Gerecht;
- iii) de processen-verbaal of verslagen van de zittingen van het Gerecht, indien beschikbaar;
en
- iv) de beschikkingen, uitspraken en beslissingen van het Gerecht; en

c) op verzoek en voor rekening van de niet bij het geschil betrokken Partij, al het bewijsmateriaal dat aan het Gerecht is voorgelegd, of een deel ervan, met inbegrip van bewijsstukken die zijn gevoegd bij de in de punten a) en b) bedoelde documenten.

2. De niet bij het geschil betrokken Partij is gerechtigd een uit hoofde van deze afdeling gehouden zitting bij te wonen en bij het Gerecht mondelinge en schriftelijke opmerkingen te maken over de uitlegging van deze overeenkomst. Het Gerecht ziet erop toe dat de partijen bij het geschil een redelijke gelegenheid wordt geboden om hun opmerkingen in te dienen over opmerkingen van de niet bij het geschil betrokken Partij.

ARTIKEL 10.43

Interventie door derden

1. Na overleg met de partijen bij het geschil kan het Gerecht schriftelijke opmerkingen van een *amicus curiae* betreffende een feitelijke of juridische kwestie met betrekking tot het geschil aanvaarden en in overweging nemen.
2. Elke bijdrage van een *amicus curiae* wordt schriftelijk ingediend in de proceduretaal, tenzij de partijen bij het geschil anders overeenkomen. In elke bijdrage worden de identiteit van de auteur, elke rechtstreekse of indirecte band met een partij bij het geschil vermeld alsook elke persoon, overheid of andere entiteit die financiële of andere bijstand heeft verleend of zal verlenen bij het opstellen van de bijdrage. Bovendien moet de auteur van de bijdrage bewijs verstrekken dat hij of zij rechtstreeks of indirect verbonden is met een van de partijen bij het geschil en aangeven wat de aard van zijn of haar belang bij het geschil is.
3. Indien het Gerecht de krachtens de leden 1 en 2 ingediende opmerkingen aanvaardt, stelt het de partijen bij het geschil in de gelegenheid daarop te reageren.

ARTIKEL 10.44

Deskundigenverslagen

Onverminderd de benoeming van deskundigen van andere aard wanneer de in artikel 10.26, lid 2, bedoelde toepasselijke regels zulks toestaan, kan het Gerecht, op verzoek van een partij bij het geschil of op eigen initiatief na overleg met de partijen bij het geschil, een of meer deskundigen aanwijzen om hem schriftelijk verslag uit te brengen over een wetenschappelijk feit, zoals milieu-, gezondheids- of veiligheidskwesties, of andere kwesties die door een partij bij het geschil in de procedure aan de orde worden gesteld, met inachtneming van de voorwaarden die de partijen bij het geschil kunnen overeenkomen.

ARTIKEL 10.45

Schadevergoeding of andere vorm van compensatie

De verweerder mag niet bij wijze van verweer, tegenvordering of compensatierecht dan wel om enige andere reden aanvoeren, en het Gerecht mag niet als zodanig aanvaarden, dat de eiser of de plaatselijk gevestigde onderneming namens wie het verzoek wordt ingediend, met betrekking tot de volledige of een deel van de schadevergoeding die wordt gevorderd, uit hoofde van een verzekerings- of garantieovereenkomst een schadevergoeding of andere vorm van compensatie heeft of zal ontvangen.

ARTIKEL 10.46

Rol van de Partijen

1. Een Partij mag geen internationaal verzoek indienen met betrekking tot een krachtens artikel 10.26 ingediend verzoek, tenzij de andere Partij de in het geschil gedane uitspraak niet heeft geëerbiedigd of niet is nagekomen.
2. Lid 1 sluit niet uit dat in verband met een algemeen toepasselijke maatregel een beroep kan worden gedaan op geschillenbeslechting krachtens hoofdstuk 31 (Geschillenbeslechting), ook indien wordt gesteld dat die maatregel deze overeenkomst heeft geschonden met betrekking tot een specifieke investering ten aanzien waarvan een verzoek is ingediend krachtens artikel 10.26; laat artikel 10.42 onverlet.
3. Lid 1 vormt geen beletsel voor informele uitwisselingen die uitsluitend tot doel hebben de beslechting van het geschil te vergemakkelijken.

ARTIKEL 10.47

Voeging

1. Wanneer in twee of meer krachtens artikel 10.26 afzonderlijk ingediende verzoeken eenzelfde rechtsvraag of feitelijke vraag aan de orde is en die verzoeken uit dezelfde gebeurtenissen of omstandigheden voortvloeien, kan een partij bij het geschil of kunnen de partijen bij het geschil gezamenlijk op grond van dit artikel verzoeken om de samenstelling van een afzonderlijke formatie van het Gerecht en vragen dat deze formatie een voegingsbeschikking geeft (hierna “verzoek om voeging” genoemd).
2. De partij bij het geschil die om een voegingsbeschikking verzoekt, zendt eerst een kennisgeving aan de partijen bij het geschil tot welke zij wenst dat de voegingsbeschikking gericht zal zijn.
3. Indien de in lid 2 bedoelde partijen bij het geschil overeenstemming hebben bereikt over het verzoeken om een voegingsbeschikking, kunnen zij een gezamenlijk verzoek om voeging indienen. Indien die partijen bij het geschil niet binnen dertig dagen na de kennisgeving overeenstemming hebben bereikt over het verzoek om voeging, kan een partij bij het geschil een verzoek om voeging indienen.
4. Het verzoek om voeging wordt schriftelijk meegedeeld aan de president van het Gerecht en aan alle partijen bij het geschil waaraan de voegingsbeschikking gericht zal zijn, en in het verzoek wordt het volgende vermeld:
 - a) de naam en het adres van de partijen bij het geschil waaraan de voegingsbeschikking gericht zal zijn;

- b) het verzoek of onderdelen daarvan waarvoor om voeging wordt verzocht; en
- c) de gronden voor het verzoek om voeging.

5. Voor een verzoek om voeging waarbij meer dan één verweerder is betrokken, is de instemming van alle verweerders vereist.

6. De voorschriften die van toepassing zijn op de in dit artikel bedoelde procedures, worden als volgt vastgesteld:

- a) wanneer alle verzoeken waarvoor om voeging wordt verzocht, op grond van dezelfde voorschriften overeenkomstig artikel 10.26, lid 2, zijn ingediend met het oog op geschillenbeslechting, zijn die voorschriften van toepassing;
- b) wanneer de verzoeken waarvoor om voeging wordt verzocht, niet op grond van dezelfde voorschriften overeenkomstig artikel 10.26, lid 2, zijn ingediend met het oog op geschillenbeslechting:
 - i) kunnen de eisers overeenstemming bereiken over de toepasselijke voorschriften als bedoeld in artikel 10.26, lid 2; of
 - ii) indien de eisers het binnen dertig dagen nadat de voorzitter van het Gerecht het verzoek om voeging heeft ontvangen, niet eens zijn geworden over de toepasselijke voorschriften, zijn de Uncitral-arbitragevoorschriften van toepassing, met inachtneming van de in deze afdeling uiteengezette specifieke voorschriften.

7. De president van het Gerecht stelt, na ontvangst van een verzoek om voeging en overeenkomstig artikel 10.30, lid 8, een nieuwe formatie van het Gerecht (hierna “formatie die uitspraak over de voeging doet” genoemd) samen die bevoegd is om, geheel of ten dele, kennis te nemen van alle of een deel van de verzoeken die het voorwerp van het verzoek om voeging zijn.
8. Wanneer de formatie die uitspraak over de voeging doet, na de partijen bij het geschil te hebben gehoord, vaststelt dat in de krachtens artikel 10.26 ingediende verzoeken eenzelfde rechtsvraag of feitelijke vraag aan de orde is en die verzoeken uit dezelfde gebeurtenissen of omstandigheden voortvloeien, en dat voeging het belang van een eerlijke en doeltreffende afhandeling van de verzoeken zou dienen, kan zij zich, met het oog op de consistentie van de uitspraken, bij beschikking bevoegd verklaren om, geheel of ten dele, kennis te nemen van alle of een deel van de verzoeken.
9. Wanneer de formatie die uitspraak over de voeging doet, zich op grond van lid 8 bevoegd heeft verklaard, kan een eiser die krachtens artikel 10.26 een verzoek heeft ingediend dat niet is gevoegd, het Gerecht schriftelijk verzoeken dat de voegingsbeschikking ook tot hem gericht zal zijn, op voorwaarde dat het verzoek voldoet aan de voorwaarden van lid 4. De formatie die uitspraak over de voeging doet, geeft een voegingsbeschikking wanneer zij vaststelt dat aan de voorwaarden van lid 8 is voldaan en dat het geven van de beschikking de partijen bij het geschil niet onnodig zou belasten of op onbillijke wijze zou benadelen dan wel de procedure niet onnodig zou verstoren.
10. Op verzoek van een partij bij het geschil kan de formatie die uitspraak over de voeging doet, alvorens haar beschikking krachtens lid 8 te geven, gelasten dat de behandeling door een op grond van artikel 10.30 ingestelde formatie van het Gerecht wordt geschorst, tenzij laatstbedoeld Gerecht zijn zitting reeds heeft verdaagd.

11. Een krachtens artikel 10.30 ingestelde formatie van het Gerecht ziet af van de bevoegdheid ten aanzien van de verzoeken, of onderdelen daarvan, waarvoor een formatie die uitspraak over de voeging doet zich bevoegd heeft verklaard.
12. De uitspraak van een formatie die uitspraak over de voeging doet met betrekking tot de verzoeken, of delen daarvan, waarvoor zij zich bevoegd heeft verklaard, is bindend voor de krachtens artikel 10.30 ingestelde formatie van het Gerecht wat die verzoeken of delen daarvan betreft.
13. Een eiser kan een krachtens artikel 10.26 in het kader van een voegingsprocedure behandeld verzoek intrekken, en dat verzoek mag niet opnieuw worden ingediend krachtens dat artikel.
14. Op verzoek van een eiser kan een formatie die uitspraak over de voeging doet maatregelen nemen om de vertrouwelijkheid van de in artikel 10.38, lid 1, bedoelde beschermde gegevens van die eiser ten aanzien van andere eisers te waarborgen. Die maatregelen kunnen onder meer inhouden dat bewerkte versies van documenten die beschermde informatie bevatten, worden overgelegd aan de andere eisers of dat de zitting gedeeltelijk achter gesloten deuren plaatsvindt.

ARTIKEL 10.48

Uitspraak

1. Indien het Gerecht tot de conclusie komt dat de verweerder een van de in artikel 10.21, lid 1, bedoelde, door de eiser aangevoerde bepalingen heeft geschonden, kan het Gerecht uitsluitend, op verzoek van de eiser en na de partijen bij het geschil te hebben gehoord, afzonderlijk dan wel in combinatie:

- a) een financiële schadevergoeding, vermeerderd met eventueel toepasselijke rente, toekennen; en
- b) de teruggave van eigendom gelasten, in welk geval in de uitspraak wordt bepaald dat de verweerder over de mogelijkheid beschikt om in plaats daarvan een financiële schadevergoeding, vermeerderd met eventueel toepasselijke rente, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 10.18, te betalen.

2. Met inachtneming van lid 1 wordt, indien een verzoek wordt ingediend namens een plaatselijk gevestigde onderneming en een voor die onderneming gunstige uitspraak wordt gedaan, in de uitspraak bepaald dat:

- a) de teruggave van eigendom geschiedt aan de lokaal gevestigde onderneming;

b) de financiële schadevergoeding, vermeerderd met eventueel toepasselijke rente, wordt betaald aan de plaatselijk gevestigde onderneming; en

c) de uitspraak enig recht dat een persoon krachtens het recht van een Partij kan hebben op de in de uitspraak voorziene maatregel, onverlet laat.

3. Voor alle duidelijkheid: het Gerecht kan geen andere dan de in het lid 1 vermelde vormen van genoegdoening toekennen, noch de intrekking, beëindiging of wijziging van de betrokken maatregel of maatregelen gelasten.

4. De financiële schadevergoeding mag niet meer bedragen dan het verlies dat de eiser of, in voorkomend geval, de plaatselijk gevestigde onderneming heeft geleden door de schending van de bepalingen als bedoeld in artikel 10.21, lid 1, verminderd met de eventueel reeds door de betrokken Partij betaalde schadevergoeding of compensatie. Het Gerecht kent geen punitieve schadevergoeding toe. Voor alle duidelijkheid: een investeerder die een verzoek indient overeenkomstig artikel 10.26, lid 1, punt a), kan alleen de schade verhalen die hij heeft geleden als investeerder van een Partij.

5. Het Gerecht verwijst de in het ongelijk gestelde partij bij het geschil in de kosten van de procedure. In uitzonderlijke omstandigheden kan het Gerecht, indien het zulks in de omstandigheden van het geval passend acht, de kosten over de partijen bij het geschil verdelen. Andere redelijke kosten, met inbegrip van de redelijke kosten in verband met vertegenwoordiging in rechte en rechtsbijstand, worden gedragen door de in het ongelijk gestelde partij bij het geschil, tenzij het Gerecht zulks in de omstandigheden van het geval onredelijk acht. Bij de beoordeling van de redelijkheid van de kosten of van de verdeling ervan kan het Gerecht ook rekening houden met de vraag of de aan de in het gelijk gestelde partij te vergoeden kosten buitensporig hoger zijn dan de door de in het ongelijk gestelde partij gemaakte kosten. Indien het verzoek slechts op bepaalde onderdelen wordt toegewezen, dan vindt de verwijzing in de kosten van de procedure en in de andere redelijke kosten plaats naar evenredigheid van het aantal of de omvang van de onderdelen waarop het verzoek is toegewezen. De Beroepsinstantie beslist over de kosten overeenkomstig dit artikel.

6. Uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst stelt de Gezamenlijke Raad aanvullende voorschriften inzake honoraria vast teneinde een maximum te bepalen van de kosten in verband met vertegenwoordiging in rechte en rechtsbijstand die moeten worden gedragen door bepaalde categorieën in het ongelijk gestelde partijen bij een geschil, rekening houdend met hun financiële middelen.

7. Het Gerecht en de partijen bij het geschil stellen alles in het werk om ervoor te zorgen dat de geschillenbeslechtsprocedure tijdig wordt uitgevoerd. Het Gerecht geeft zijn uitspraak binnen dertig maanden na de datum waarop het verzoek krachtens artikel 10.26 is ingediend. Indien het Gerecht meer tijd nodig heeft om zijn uitspraak te geven, doet het de partijen bij het geschil opgave van de redenen voor de vertraging.
8. Een uitspraak wordt definitief indien negentig dagen zijn verstreken en geen van de partijen bij het geschil tegen de uitspraak hoger beroep heeft ingesteld bij de Beroepsinstantie.
9. Elke partij bij het geschil kan overeenkomstig artikel 10.49 beroep instellen tegen de uitspraak. In dat geval is het Gerecht, indien de Beroepsinstantie de uitspraak van het Gerecht wijzigt of vernietigt en de zaak terugverwijst naar het Gerecht, gebonden aan de bevindingen van de Beroepsinstantie en herziet het, na de partijen bij het geschil zo nodig te hebben gehoord, zijn uitspraak om rekening te houden met de bevindingen en conclusies van de Beroepsinstantie. Het Gerecht tracht zijn herziene uitspraak te geven binnen negentig dagen nadat de Beroepsinstantie de verwijzing heeft ontvangen. De herziene uitspraak wordt negentig dagen na de uitspraak definitief.

ARTIKEL 10.49

Procedure in hoger beroep

1. Een partij bij het geschil kan binnen negentig dagen na de datum van een uitspraak hoger beroep daartegen instellen bij de Beroepsinstantie. De gronden voor hoger beroep zijn:
 - a) dat het Gerecht het toepasselijke recht onjuist heeft uitgelegd of toegepast;
 - b) dat het Gerecht de feiten, met inbegrip van het desbetreffende interne recht, kennelijk onjuist heeft beoordeeld; of
 - c) de in artikel 52 van het Icsid-verdrag genoemde gronden voor zover zij niet onder de punten a) of b) van dit lid vallen.
2. Indien de Beroepsinstantie het hoger beroep afwijst, wordt de uitspraak definitief. De Beroepsinstantie kan het hoger beroep ook versneld afwijzen wanneer duidelijk is dat het beroep kennelijk ongegrond is; in dat geval wordt de uitspraak definitief. Als het hoger beroep gegrond is, wijzigt of vernietigt de Beroepsinstantie de juridische bevindingen en conclusies in de uitspraak geheel of ten dele. In haar beslissing preciseert zij hoe zij de desbetreffende bevindingen en conclusies van het Gerecht heeft gewijzigd of vernietigd.

3. In de regel duurt de procedure in hoger beroep niet langer dan honderdtachtig dagen vanaf de datum waarop een partij bij het geschil hoger beroep instelt tot de datum waarop de Beroepsinstantie haar beslissing bekendmaakt. Als de Beroepsinstantie van oordeel is dat zij haar beslissing niet binnen honderdtachtig dagen kan nemen, deelt zij de partijen bij het geschil schriftelijk de redenen voor de vertraging mee en verstrekt zij een raming van de termijn waarbinnen zij haar beslissing zal nemen. De procedure duurt in geen geval langer dan tweehonderdzeventig dagen.
4. De Beroepsinstantie kan de partij bij het geschil die beroep instelt, gelasten zekerheid te stellen voor alle kosten van de procedure in hoger beroep of een deel daarvan.
5. Het bepaalde in de artikelen 10.23, 10.27, 10.29, 10.34, 10.38, 10.39, 10.40, 10.42 en 10.43 is van overeenkomstige toepassing op de procedure in hoger beroep.
6. De Gezamenlijke Raad kan voorschriften vaststellen om de Beroepsinstantie richtsnoeren te geven voor het voeren van de procedure in hoger beroep in geval van splitsing van de procedure voor het Gerecht.

ARTIKEL 10.50

Uitvoering van uitspraken

1. Een uitspraak op grond van deze afdeling is slechts afdwingbaar als zij definitief is geworden krachtens artikel 10.48, lid 8, artikel 10.48, lid 9, of artikel 10.49. Een overeenkomstig deze afdeling gedane definitieve uitspraak van het Gerecht of de Beroepsinstantie is bindend voor de partijen bij het geschil en is niet vatbaar voor hoger beroep, toetsing, vernietiging, nietigverklaring of enig ander rechtsmiddel⁵¹.
2. Een Partij erkent een op grond van deze afdeling gegeven uitspraak als bindend en voert de geldelijke verplichting op haar grondgebied uit alsof het een definitieve beslissing van een rechterlijke instantie in die Partij was.
3. De uitvoering van de uitspraak is onderworpen aan de wettelijke regelingen en internationale verbintenissen betreffende de uitvoering van vonnissen of uitspraken die gelden op de plaats waar om de uitvoering wordt verzocht.
4. Voor alle duidelijkheid: artikel 2.11 van hoofdstuk IV van deze overeenkomst belet niet dat uitspraken op grond van deze afdeling worden erkend, uitgevoerd en afgedwongen.

⁵¹ Voor alle duidelijkheid: dit belet een partij bij het geschil niet het Gerecht te verzoeken een uitspraak te herzien of uit te leggen overeenkomstig de toepasselijke regels inzake geschillenbeslechting, voor zover die regels die mogelijkheid bieden.

5. Voor de toepassing van artikel 1 van het Verdrag van New York is een definitieve uitspraak krachtens deze afdeling een arbitrale uitspraak die verband houdt met een geschil dat geacht wordt voort te vloeien uit een handelsrechtelijke betrekking of een handelstransactie.

6. Voor alle duidelijkheid en met inachtneming van lid 1 geldt een definitieve uitspraak op grond van deze afdeling, wanneer een geschil krachtens artikel 10.26, lid 2, punt a), aan geschillenbeslechting is onderworpen, als een uitspraak in de zin van afdeling 6 van hoofdstuk IV van het Icsid-verdrag.

ARTIKEL 10.51

Betekening of kennisgeving van stukken

Verzoeken om overleg, mededelingen en andere aan een Partij gerichte documenten worden afgeleverd op de voor die Partij in bijlage 10-E, of haar respectieve opvolgers, vermelde plaatsen. Een Partij maakt elke wijziging van de in die bijlage genoemde plaats onverwijld openbaar en stelt de andere Partij daarvan in kennis.

DEEL E

SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL 10.52

Weigering van toekenning van voordelen

Een Partij kan weigeren de voordelen van dit hoofdstuk toe te kennen aan een investeerder uit de andere Partij die een onderneming uit deze Partij is en aan de investeringen van die investeerder indien:

- a) een investeerder uit een derde land eigenaar is van of zeggenschap heeft over de onderneming; en
- b) de Partij die de voordelen weigert toe te kennen, ten aanzien van dat derde land of ten aanzien van natuurlijke personen of ondernemingen uit dat derde land een maatregel vaststelt of handhaaft die transacties met de onderneming verbiedt of die zou worden geschonden of omzeild indien de voordelen van dit hoofdstuk aan die investeerder of aan diens investeringen zouden worden toegekend.

ARTIKEL 10.53

Beëindiging

1. Indien deze overeenkomst wordt beëindigd krachtens artikel 2.13 van deel IV van deze overeenkomst, blijven artikel 10.7, lid 2, artikel 10.8, lid 2, en artikel 10.12 en de afdelingen C, D en E van dit hoofdstuk, alsook alle andere relevante bepalingen van deze overeenkomst, nog eens vijf jaar vanaf de datum van beëindiging van toepassing wat betreft de onder de overeenkomst vallende investeringen die vóór de datum van beëindiging van deze overeenkomst zijn verricht.
2. De in lid 1 bedoelde periode wordt eenmaal met vijf jaar verlengd, mits er geen andere investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de Partijen van kracht is.
3. Dit artikel is niet van toepassing wanneer de voorlopige toepassing van deze overeenkomst wordt beëindigd en deze overeenkomst niet in werking treedt.

ARTIKEL 10.54

Verhouding tot andere overeenkomsten

1. Op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst zijn de in bijlage 10-C genoemde tussen de lidstaten van de Europese Unie en Mexico gesloten overeenkomsten, met inbegrip van de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen⁵², niet langer van kracht en komen zij te vervallen en worden zij door deze overeenkomst vervangen.
2. Indien de voorlopige toepassing van deze overeenkomst overeenkomstig artikel 2.5, lid 4, van deel IV van deze overeenkomst betrekking heeft op deze afdeling en op de afdelingen C en D van dit hoofdstuk, wordt de toepassing van de in bijlage 10-C vermelde overeenkomsten, alsmede van de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen, opgeschort met ingang van de datum van voorlopige toepassing. Indien de voorlopige toepassing van deze overeenkomst wordt beëindigd en deze overeenkomst niet in werking treedt, wordt de opschorting opgeheven en worden de in bijlage 10-C vermelde overeenkomsten van kracht vanaf de datum waarop de voorlopige toepassing wordt beëindigd.

⁵² Voor alle duidelijkheid: de bepalingen inzake beëindiging krachtens artikel 10.53 krijgen op de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst voorrang boven de overeenkomstige bepalingen inzake beëindiging van de in bijlage 10-C (Overeenkomsten tussen de lidstaten van de Europese Unie en Mexico) vermelde overeenkomsten.

3. Niettegenstaande de leden 1 en 2 kan een verzoek op grond van een in bijlage 10-C vermelde overeenkomst worden ingediend overeenkomstig de in die overeenkomst vastgestelde regels en procedures, op voorwaarde dat:

- a) het verzoek voortvloeit uit een vermeende schending van die overeenkomst die heeft plaatsgevonden vóór de datum van opschorting van die overeenkomst op grond van lid 2 of, indien die overeenkomst niet langer van kracht is op grond van lid 1, vóór de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst; en
- b) niet meer dan drie jaar zijn verstreken vanaf de datum van opschorting van die overeenkomst op grond van lid 2 of, indien die overeenkomst niet langer van kracht is op grond van lid 1, vanaf de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst tot de datum van indiening van het verzoek.

4. Niettegenstaande lid 2 kan, indien de voorlopige toepassing van deze overeenkomst, met inbegrip van de in lid 2 gespecificeerde bepalingen van dit hoofdstuk, wordt beëindigd en deze overeenkomst niet in werking treedt, een verzoek uit hoofde van dit hoofdstuk worden ingediend, in overeenstemming met de in dit hoofdstuk vastgestelde regels en procedures, op voorwaarde dat:

- a) het verzoek voortvloeit uit een vermeende schending van dit hoofdstuk die plaatsvond gedurende de periode van voorlopige toepassing van deze overeenkomst; en
- b) niet meer dan drie jaar zijn verstreken vanaf de datum van beëindiging van de voorlopige toepassing van deze overeenkomst tot de datum van indiening van het verzoek.

5. Voor de toepassing van dit artikel is de definitie van “inwerkingtreding van deze overeenkomst” in artikel 2.5, lid 7, van deel IV niet van toepassing.

ARTIKEL 10.55

Subcomité Diensten en investeringen

Het bij artikel 1.10 ingestelde Subcomité Diensten en investeringen heeft tot taak:

- a) de Partijen een forum te bieden om problemen in verband met dit hoofdstuk te bespreken, met inbegrip van:
 - i) de moeilijkheden die zich kunnen voordoen bij de uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk;
 - ii) de mogelijke verbeteringen van dit hoofdstuk, met name in het licht van de opgedane ervaring en de ontwikkelingen in andere internationale fora en in het kader van de andere overeenkomsten die de Partijen hebben gesloten; en
 - iii) op verzoek van een Partij, de uitvoering van een onderling overeengekomen oplossing met betrekking tot een geschil in het kader van afdeling D; en
- b) de voorbereiding van door de Gezamenlijke Raad krachtens dit hoofdstuk vast te stellen besluiten of maatregelen.

HOOFDSTUK 11

GRENSOVERSCHRIJDENDE HANDEL IN DIENSTEN

ARTIKEL 11.1

Definities

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
 - a) “grensoverschrijdende handel in diensten” of “grensoverschrijdende dienstverlening”: het verlenen van een dienst:
 - i) vanaf het grondgebied van een Partij naar het grondgebied van de andere Partij; of
 - ii) op het grondgebied van een Partij ten behoeve van een gebruiker van de dienst uit de andere Partij;
 - b) “onderneming”: een onderneming zoals omschreven in artikel 1.3, of een filiaal of een vertegenwoordigingskantoor daarvan;

- c) “onderneming van de Europese Unie” of “onderneming van Mexico”: een onderneming die overeenkomstig het recht van de Europese Unie of haar lidstaten of van Mexico is opgericht en die daadwerkelijke zakelijke transacties verricht⁵³ op het grondgebied van de Europese Unie respectievelijk Mexico⁵⁴;

buiten de Europese Unie of Mexico gevestigde scheepvaartondernemingen waarover onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie respectievelijk Mexico zeggenschap hebben, vallen ook onder de bepalingen van dit hoofdstuk indien hun vaartuigen overeenkomstig het recht van een lidstaat van de Europese Unie of van Mexico, al naargelang het geval, zijn geregistreerd en zij de vlag van die lidstaat van de Europese Unie of van Mexico voeren;

- d) “diensten die worden verleend in het kader van de uitoefening van overheidsgezag”: voor elke Partij, diensten die noch op commerciële basis, noch in concurrentie met een of meer dienstverleners worden verleend; en

⁵³ Overeenkomstig haar aanmelding van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bij de WTO (WT/REG39/1) is volgens de Europese Unie het begrip “daadwerkelijke en voortdurende band” met de economie van een lidstaat van de Europese Unie, dat is neergelegd in artikel 54 van het VWEU, gelijkwaardig aan het begrip “daadwerkelijke zakelijke transacties”.

⁵⁴ Voor alle duidelijkheid: een filiaal of een vertegenwoordiging van een onderneming van een derde land wordt niet beschouwd als een onderneming van de Europese Unie of Mexico.

- e) “dienstverlener uit een Partij”: een natuurlijke persoon of een onderneming van een Partij, anders dan een filiaal of een vertegenwoordigingskantoor, die een dienst aanbiedt of verleent.

ARTIKEL 11.2

Toepassingsgebied

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op maatregelen van een Partij die gevolgen hebben voor de grensoverschrijdende handel in diensten door dienstverleners uit de andere Partij. Die maatregelen omvatten maatregelen die van invloed zijn op:

- a) de productie, distributie, marketing, verkoop of levering van een dienst;
- b) de aankoop of het gebruik van, of de betaling voor, een dienst;
- c) de met een verlening van een dienst samenhangende toegang tot en het gebruik van diensten waarvan een Partij eist dat deze algemeen aan het publiek worden aangeboden, met inbegrip van distributie-, vervoers- of telecommunicatienetwerken; en
- d) het stellen van enige vorm van financiële zekerheid, met inbegrip van een obligatie, als voorwaarde voor het verlenen van een dienst.

2. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op:
- a) audiovisuele diensten;
 - b) nationale cabotage in het zeevervoer⁵⁵;
 - c) maatregelen van een Partij voor zover die maatregelen onder hoofdstuk 18 vallen;
 - d) diensten die worden verleend in het kader van de uitoefening van overheidsgezag;

⁵⁵ Voor de Europese Unie heeft, onverminderd de reikwijdte van activiteiten die volgens de desbetreffende nationale wetgeving als cabotage kunnen worden beschouwd, nationale cabotage in het zeevervoer in de zin van dit hoofdstuk betrekking op het vervoer van passagiers of goederen tussen een haven of een locatie in een lidstaat van de Europese Unie en een andere haven of locatie in dezelfde lidstaat van de Europese Unie, met inbegrip van zijn continentale plat zoals gedefinieerd in het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, en verkeer dat vertrekt uit en aankomt in dezelfde haven of locatie in een lidstaat van de Europese Unie.

Voor Mexico betreft nationale cabotage in het zeevervoer als bedoeld in dit hoofdstuk de scheepvaart met eender welk vaartuig op zee tussen havens of plaatsen in de Mexicaanse maritieme zones en langs de Mexicaanse kusten.

- e) overheidsopdrachten voor goederen of diensten aangekocht voor overheidsdoeleinden en niet met het oog op commerciële wederverkoop of gebruik bij de productie van een goed of de verlening van een dienst voor commerciële verkoop, ongeacht of die opdrachten onder deze overeenkomst vallende opdrachten zijn in de zin van artikel 21.1;
- f) door een Partij verstrekte subsidies⁵⁶ of toelagen, met inbegrip van leningen, garanties en verzekeringen die door de overheid worden gesteund; en
- g) luchtdiensten of daarmee verband houdende diensten ter ondersteuning van luchtdiensten⁵⁷, met uitzondering van:
 - i) reparatie en onderhoud van luchtvaartuigen waarbij het luchtvaartuig buiten dienst wordt gesteld;
 - ii) verkoop en marketing van luchtvervoerdiensten;

⁵⁶ Voor alle duidelijkheid: subsidies vallen onder hoofdstuk 24 (Subsidies).

⁵⁷ Voor alle duidelijkheid: luchtdiensten of daarmee verband houdende diensten ter ondersteuning van luchtdiensten omvatten ook: verhuur van luchtvaartuigen met bemanning, exploitatie van luchthavens en diensten waarbij gebruik wordt gemaakt van luchtvaartuigen die in de eerste plaats niet bedoeld zijn voor het vervoer van goederen of passagiers, zoals brandbestrijding vanuit de lucht, vliegtraining, waarneming, besproeiing, landmeting, kartering, fotografie, parachutesprongen, slepen van zweefvliegtuigen, helikopterlift voor houtkap en bouw, en andere landbouw-, industrie- en inspectiediensten in de lucht.

iii) geautomatiseerde boekingsystemen; en

iv) grondaafhandelingsdiensten.

3. De artikelen 11.4 tot en met 11.7 zijn niet van toepassing op nieuwe diensten zoals uiteengezet in bijlage VII.

ARTIKEL 11.3

Recht om regelgeving vast te stellen

De Partijen bevestigen hun recht op hun respectieve grondgebied regelgeving vast te stellen ter verwezenlijking van legitieme beleidsdoelstellingen, bijvoorbeeld inzake volksgezondheid, sociale diensten, openbaar onderwijs, veiligheid, milieu of openbare zeden, sociale of consumentenbescherming, eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming, bevordering en bescherming van de culturele verscheidenheid, en mededinging.

ARTIKEL 11.4

Markttoegang

Een Partij mag in de sectoren of subsectoren waar verbintenissen betreffende markttoegang zijn aangegaan noch op basis van haar gehele grondgebied, noch op basis van een territoriale onderverdeling maatregelen vaststellen of handhaven die beperkingen opleggen ten aanzien van:

- a) het aantal dienstverleners, ongeacht of dit geschiedt in de vorm van numerieke quota, monopolies, exclusieve dienstverleners of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte;
- b) de totale waarde van dienstentransacties of activa, in de vorm van numerieke quota of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte; of
- c) het totale aantal dienstentransacties of het totale volume van de output aan diensten uitgedrukt in bepaalde numerieke eenheden, in de vorm van quota of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte.

ARTIKEL 11.5

Lokale aanwezigheid

Een Partij mag een dienstverlener uit de andere Partij niet verplichten een vertegenwoordigingskantoor of een onderneming in enige vorm op te richten of in stand te houden of op haar grondgebied te verblijven als voorwaarde voor de grensoverschrijdende verlening van een dienst.

ARTIKEL 11.6

Nationale behandeling

1. Elke Partij behandelt diensten en dienstverleners uit de andere Partij niet minder gunstig dan haar eigen diensten en dienstverleners in soortgelijke situaties.
2. De door Mexico krachtens lid 1 toe te kennen behandeling houdt met betrekking tot een regionale overheid van Mexico een behandeling in die niet minder gunstig is dan de gunstigste behandeling die in vergelijkbare situaties door die regionale overheid wordt toegekend aan haar eigen diensten en dienstverleners.

3. De door de Europese Unie krachtens lid 1 toe te kennen behandeling houdt met betrekking tot een overheid van of in een lidstaat van de Europese Unie een behandeling in die niet minder gunstig is dan de gunstigste behandeling die in vergelijkbare situaties door die overheid wordt toegekend aan haar eigen diensten en dienstverleners.

ARTIKEL 11.7

Meestbegunstigingsbehandeling

1. Elke Partij behandelt de diensten en dienstverleners van de andere Partij niet minder gunstig dan de diensten en dienstverleners uit een derde land.
2. Lid 1 wordt niet uitgelegd als een verplichting voor een Partij om het voordeel van een behandeling dat voortvloeit uit maatregelen die voorzien in de erkenning van onder meer de normen of criteria voor machtiging, vergunningverlening of certificering van een natuurlijke persoon of onderneming om een economische activiteit uit te oefenen, of het voordeel van prudentiële maatregelen, uit te breiden tot de diensten en dienstverleners van de andere Partij.

ARTIKEL 11.8

Niet-conforme maatregelen en uitzonderingen

1. De artikelen 11.5 tot en met 11.7 zijn niet van toepassing op:
 - a) elke bestaande niet-conforme maatregel van een Partij die wordt gehandhaafd door:
 - i) de Europese Unie, zoals opgenomen in haar lijst in bijlage I;
 - ii) een nationale overheid, zoals door die Partij opgenomen in haar lijst in bijlage I;
 - iii) een regionale overheid, zoals door die Partij opgenomen in haar lijst in bijlage I, of
 - iv) een lokale overheid;
 - b) de handhaving of onverwijld verlenging van niet-conforme maatregelen als bedoeld in punt a); of

c) een wijziging van niet-conforme maatregelen als bedoeld in punt a), voor zover de wijziging de maatregelen zoals deze onmiddellijk voor de wijziging bestonden, niet minder conform maakt met de artikelen 11.5 tot en met 11.7.

2. De artikelen 11.5 tot en met 11.7 zijn niet van toepassing op een maatregel die een Partij vaststelt of handhaaft met betrekking tot sectoren, subsectoren of activiteiten zoals opgenomen in haar lijst in bijlage II.

3. Artikel 11.4 is niet van toepassing op maatregelen van een Partij met betrekking tot de sectoren of subsectoren waarvoor verbintenissen zijn aangegaan zoals opgenomen in haar lijst in bijlage III.

4. Mexico kan de Europese Unie binnen vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst in kennis stellen van een ontwerpbesluit van de Gezamenlijke Raad tot wijziging van aanhangsel I-B-2 van bijlage I en aanhangsel III-B-2 van bijlage III wat betreft bestaande niet-conforme, op subfederaal niveau gehandhaafde maatregelen.

De Europese Unie evalueert dat ontwerp binnen een termijn van drie maanden en overlegt met Mexico over alle daarmee verband houdende vraagstukken. Na het overleg neemt de Gezamenlijke Raad de wijzigingen van de in dit lid genoemde bijlagen aan. De gewijzigde bijlagen zijn van toepassing met ingang van de datum waarop de wijzigingen worden vastgesteld.

ARTIKEL 11.9

Weigering van toekenning van voordelen

Een Partij kan weigeren de voordelen van dit hoofdstuk toe te kennen aan een dienstverlener uit de andere Partij die een onderneming is van deze Partij en aan diensten van die dienstverlener indien:

- a) een persoon uit een derde land eigenaar is van of zeggenschap heeft over de onderneming; en
- b) de Partij die de voordelen weigert toe te kennen, ten aanzien van dat derde land of ten aanzien van ondernemingen of natuurlijke personen van dat derde land een maatregel vaststelt of handhaaft die transacties met de onderneming verbiedt of die zou worden geschonden of omzeild indien de voordelen van dit hoofdstuk aan de onderneming zouden worden toegekend.

HOOFDSTUK 12

TIJDELIJKE AANWEZIGHEID VAN NATUURLIJKE PERSONEN VOOR ZAKELIJKE DOELEINDEN

ARTIKEL 12.1

Definities

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a) “ondernemer”: voor Mexico, een onderdaan van de Europese Unie die het grondgebied van Mexico betreedt, zonder het doel een tijdelijk of permanent verblijf te vestigen, om:
 - i) commercieel goederen te verhandelen of diensten te verlenen;
 - ii) investeringen van buitenlands kapitaal op te zetten, te ontwikkelen of te beheren;
 - iii) zakelijke contacten te onderhouden en onderhandelingen te voeren over de verkoop van goederen en diensten, of soortgelijke activiteiten;

- iv) gespecialiseerde diensten te verlenen voor installatie, reparatie, onderhoud, toezicht op of opleiding van arbeidskrachten, zoals eerder overeengekomen of overwogen in een contract inzake technologieoverdracht, octrooien en handelsmerken, de verkoop van commerciële of industriële uitrusting of machines, of enig ander productieproces van een op het grondgebied van een Partij gevestigde onderneming, gedurende de looptijd van de garantieovereenkomst, de verkoop of de dienst;
 - v) vergaderingen of bijeenkomsten van de raad van bestuur van een wettelijk in Mexico gevestigde onderneming bij te wonen; of
 - vi) goederen of diensten te promoten, klanten te adviseren, orders te ontvangen, over contracten te onderhandelen en congressen, beurzen, conferenties of dergelijke bij te wonen of daaraan deel te nemen;
- b) “zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden”: natuurlijke personen met een staffunctie die verantwoordelijk zijn voor het opzetten van een onderneming, die geen diensten aanbieden noch verlenen en evenmin enige andere economische activiteit verrichten dan vereist is voor investeringsdoeleinden, en die geen beloning ontvangen uit een in de gastPartij gevestigde bron;

- c) “dienstverleners op contractbasis”: natuurlijke personen in dienst bij een onderneming uit een Partij, welke onderneming zelf geen bureau voor arbeidsbemiddeling en personeelsvoorziening is en welke evenmin via een dergelijk bureau optreedt, die niet op het grondgebied van de andere Partij is gevestigd en die een bonafide contract voor de verlening van diensten aan een eindverbruiker in de andere Partij heeft gesloten, zodat de tijdelijke aanwezigheid van haar werknemers in die Partij vereist is voor de uitvoering van het dienstverleningscontract⁵⁸;
- d) “vrijberoepsbeoefenaren”: voor de Europese Unie, natuurlijke personen die als zelfstandige dienstverlener op het grondgebied van een Partij zijn gevestigd, niet gevestigd zijn op het grondgebied van de andere Partij en een bonafide contract (anders dan via een agentschap voor arbeidsbemiddeling en personeelsvoorziening) voor de verlening van diensten aan een eindverbruiker in de andere Partij hebben gesloten, zodat hun tijdelijke aanwezigheid op het grondgebied van die Partij vereist is voor de uitvoering van het dienstverleningscontract⁵⁹;

⁵⁸ Het in punt c) genoemde dienstencontract moet in overeenstemming zijn met de wet- en regelgeving van de Partij waar het contract wordt uitgevoerd.

⁵⁹ Het in punt d) genoemde dienstencontract moet in overeenstemming zijn met de wet- en regelgeving van de Partij waar het contract wordt uitgevoerd.

- e) “binnen een onderneming overgeplaatste personen”: natuurlijke personen die werknemer of vennoot zijn van een onderneming uit een Partij en die tijdelijk zijn overgeplaatst naar een onderneming uit een Partij, met inbegrip van een dochteronderneming, filiaal of moederverenootschap daarvan, op het grondgebied van de andere Partij⁶⁰, en die vallen in een van de volgende categorieën:
- i) “leidinggevend” of “kaderleden”: personen die deel uitmaken van het hoger leidinggevend personeel van een onderneming, die in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor het management van de onderneming⁶¹ in de andere Partij, die onder het algemene toezicht of de leiding van de raad van bestuur of de aandeelhouders of daarmee gelijkgestelde personen staan, en die ten minste:
- A) leiding geven aan een onderneming of een afdeling of onderafdeling daarvan;
- B) toezicht houden op de werkzaamheden van andere toezichthoudende, gespecialiseerde of leidinggevende werknemers en deze werkzaamheden controleren; en
- C) persoonlijk bevoegd zijn werknemers in dienst te nemen en te ontslaan of de indienstneming of het ontslag van werknemers of andere maatregelen in het kader van het personeelsbeleid aan te bevelen;

⁶⁰ Voor alle duidelijkheid: van leidinggevend, kaderleden en specialisten kan worden verlangd dat zij aantonen over de beroepskwalificaties en -ervaring te beschikken die nodig zijn in de onderneming waarnaar zij worden overgeplaatst.

⁶¹ Voor alle duidelijkheid: weliswaar verrichten leidinggevend of kaderleden niet rechtstreeks taken die verband houden met de eigenlijke verlening van de diensten, maar zij kunnen bij de uitoefening van hun functie waarbij zij in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor het management van de onderneming, wel taken verrichten die nodig kunnen zijn voor het verlenen van de diensten.

- ii) “specialisten”: personen die in een onderneming werkzaam zijn en over specialistische kennis beschikken die van wezenlijk belang is voor de werkterreinen, de technieken of het beheer van de onderneming, rekening houdend met de specifieke kennis van de onderneming en de vraag of de persoon hooggekwalificeerd is; of
 - iii) “stagiair-werknemers”: voor de Europese Unie, personen die ten minste een jaar in dienst zijn van een onderneming die geen vertegenwoordigingskantoor is, die in het bezit zijn van een universitaire graad en die met het oog op loopbaanontwikkeling of een opleiding in bedrijfskundige technieken of methoden tijdelijk worden overgeplaatst⁶²;
- f) “investeerders”: voor Mexico, natuurlijke personen van de Europese Unie die Mexico willen binnenkomen voor tijdelijk verblijf of die reeds in Mexico verblijven en voornemens zijn:
- i) verschillende investeringsmogelijkheden te onderzoeken;
 - ii) een directe investering te doen of daarop toe te zien;

⁶² Van de ontvangende onderneming kan worden verlangd dat zij vooraf ter goedkeuring een opleidingsprogramma voor de volledige duur van het verblijf voorlegt, om aan te tonen dat het verblijf bedoeld is voor opleiding. Voor Tsjechië, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Hongarije, Litouwen en Oostenrijk moet de opleiding aansluiten bij de behaalde universitaire graad.

- iii) een buitenlandse onderneming te vertegenwoordigen of zakelijke transacties te verrichten; of
 - iv) advies of belangrijke technische diensten te ontwikkelen, toe te passen of te verstrekken in verband met de exploitatie van een onderneming waarvoor de ondernemer of diens onderneming een aanzienlijk bedrag aan kapitaal heeft uitgetrokken of uittrekt, en daarbij op te treden in een rol van toezichthoudende of uitvoerende aard of in een rol die essentiële vaardigheden vereist; en
- g) “zakelijke bezoekers voor een kort verblijf”: natuurlijke personen die toegang willen krijgen tot het grondgebied van de andere Partij en er tijdelijk willen verblijven, die geen directe transacties verrichten met het publiek, die geen beloning ontvangen uit een in de Gastpartij gevestigde bron, en die vallen in een van de volgende categorieën:
- i) “handelsvertegenwoordigers”: zakelijke bezoekers voor een kort verblijf die vertegenwoordigers zijn van een leverancier van diensten of goederen uit een Partij en beogen te onderhandelen over de verkoop van diensten of goederen of overeenkomsten te sluiten voor de verkoop van diensten of goederen voor die leverancier, die niet betrokken zijn bij de verlening van een dienst in het kader van een contract dat is gesloten tussen een onderneming die geen commerciële aanwezigheid heeft op het grondgebied van de andere Partij en een consument op dat grondgebied, en die geen commissionair zijn;

- ii) “installateurs en onderhoudspersoneel”: wat betreft de toegang tot en het tijdelijke verblijf in de Europese Unie, zakelijke bezoekers voor een kort verblijf die over gespecialiseerde kennis beschikken die van essentieel belang is voor de contractuele verplichtingen van een verkoper of verhuurder, die diensten verlenen of personeel opleiden om diensten te verlenen, uit hoofde van een garantie- of andere dienstenovereenkomst in verband met de verkoop of verhuur van commerciële of industriële apparatuur of machines, met inbegrip van computer- en aanverwante diensten, die zijn gekocht of gehuurd van een buiten het grondgebied van de Europese Unie gevestigde onderneming, voor de duur van de garantie- of dienstenovereenkomst en, wat betreft de toegang tot en het tijdelijke verblijf in Mexico, zakelijke bezoekers voor een kort verblijf die gespecialiseerde diensten verlenen, met inbegrip van diensten na verkoop of na verhuur, zoals vooraf overeengekomen of zoals bedoeld in een overeenkomst inzake de overdracht van technologie, octrooien en handelsmerken, inzake de verkoop van machines en apparatuur, technische opleiding van personeel of enig ander productieproces voor een in Mexico gevestigde onderneming; of
- iii) “overige zakelijke bezoekers voor een kort verblijf”: voor Mexico, kortdurig verblijvende bezoekers die bedrijfskundige bijeenkomsten, conferenties of handelsbeurzen bijwonen en leidinggevende of uitvoerende taken verrichten bij een onderneming of dochterondernemingen of filialen ervan die in Mexico zijn gevestigd.

ARTIKEL 12.2

Doelstellingen, toepassingsgebied en algemene bepalingen

1. Dit hoofdstuk is ingegeven door de wens van de Partijen om de toegang van natuurlijke personen van een Partij tot het grondgebied van de andere Partij voor zakelijke doeleinden en hun tijdelijke verblijf aldaar te vergemakkelijken en door de noodzaak om daartoe transparante criteria vast te stellen.
2. Dit hoofdstuk is van toepassing op maatregelen die rechtstreeks verband houden met de toegang tot en het tijdelijke verblijf van natuurlijke personen van een Partij op het grondgebied van de andere Partij voor zakelijke doeleinden, zoals zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden, binnen een onderneming overgeplaatste personen, investeerders, handelsvertegenwoordigers, dienstverleners op contractbasis en vrijberoepsbeoefenaren.
3. Dit hoofdstuk is noch van toepassing op maatregelen betreffende natuurlijke personen die toegang tot de arbeidsmarkt van een Partij zoeken, noch op maatregelen inzake staatsburgerschap of nationaliteit, verblijf of werk op permanente basis.
4. Dit hoofdstuk belet een Partij niet maatregelen toe te passen tot regeling van de toegang van natuurlijke personen tot of hun tijdelijke verblijf op haar grondgebied, daarbij inbegrepen de maatregelen die nodig zijn voor het beschermen van de integriteit van haar grenzen of voor het verzekeren van het ordelijke verkeer van natuurlijke personen over haar grenzen, mits die maatregelen niet zodanig worden toegepast dat de voordelen die de andere Partij op grond van dit hoofdstuk toekomen, worden tenietgedaan of uitgehold. Het feit alleen dat voor natuurlijke personen afkomstig uit bepaalde landen wel en voor die uit andere landen geen visum vereist is, wordt niet geacht voordelen op grond van dit hoofdstuk teniet te doen of uit te hollen.

5. Elke Partij past de onder dit hoofdstuk vallende maatregelen spoedig toe om vertragingen of onnodige schade bij de handel in goederen of diensten of bij investeringsactiviteiten in het kader van deze overeenkomst te voorkomen.
6. De Partijen spannen zich in om gemeenschappelijke criteria en interpretaties ten behoeve van de uitvoering van dit hoofdstuk te ontwikkelen en vast te stellen.
7. Elke Partij verleent natuurlijke personen van de andere Partij toegang tot en tijdelijk verblijf op haar grondgebied voor zakelijke doeleinden, wanneer die personen voldoen aan de immigratiewet- en regelgeving van eerstgenoemde Partij die van toepassing is op toegang en tijdelijk verblijf, overeenkomstig dit hoofdstuk, met inbegrip van de bepalingen van de bijlagen I, II, III, IV, V en VI.

8. Een Partij kan overeenkomstig haar wet- en regelgeving en op niet-discriminerende basis afwijken van haar verbintenissen inzake toegang en tijdelijk verblijf als bedoeld in haar bijlagen IV en V wanneer de toegang en het tijdelijke verblijf van een natuurlijke persoon van een andere Partij nadelige gevolgen kan hebben voor:

- a) de beslechting van een collectief arbeidsgeschil dat zich op de plaats of de beoogde plaats van tewerkstelling voordoet; of
- b) de tewerkstelling van een persoon die bij dat geschil betrokken is.

ARTIKEL 12.3

Verplichtingen in andere hoofdstukken

- 1. Dit hoofdstuk legt een Partij geen verplichting op met betrekking tot haar immigratiemaatregelen, tenzij hierin specifiek anders is bepaald.

2. Onverminderd besluiten tot tijdelijke toegang en tijdelijk verblijf van natuurlijke personen uit de andere Partij overeenkomstig dit hoofdstuk, de toegestane duur van het verblijf op grond van een dergelijke toelating daaronder begrepen, geldt het volgende:

- a) de verplichtingen van de artikelen 10.6, 10.7, 10.9 en 10.10, met inachtneming van de artikelen 10.5, 10.12, 18.2 en 18.12, voor zover de maatregel gevolgen heeft voor de behandeling van natuurlijke personen die voor zakelijke doeleinden op het grondgebied van de andere Partij verblijven, worden hierbij opgenomen in en onderdeel gemaakt van dit hoofdstuk en zijn van toepassing op maatregelen die gevolgen hebben voor de behandeling van natuurlijke personen die voor zakelijke doeleinden op het grondgebied van de andere Partij aanwezig zijn in de categorieën zakelijke bezoekers met het oog op de vestiging van een onderneming, binnen een onderneming overgeplaatste personen en, voor Mexico, investeerders, zoals gedefinieerd in artikel 12.1 van dit hoofdstuk, en

b) de verplichtingen van de artikelen 11.4, 11.5 en 11.6, met inachtneming van de artikelen 11.2, lid 2, 11.8, 18.2 en 18.12, voor zover de maatregel gevolgen heeft voor de behandeling van natuurlijke personen die voor zakelijke doeleinden op het grondgebied van de andere Partij aanwezig zijn, worden hierbij opgenomen in en onderdeel gemaakt van dit hoofdstuk en zijn van toepassing op de maatregelen die gevolgen hebben voor de behandeling van natuurlijke personen die voor zakelijke doeleinden op het grondgebied van de andere Partij verblijven in de categorieën dienstverleners op contractbasis en, voor de Europese Unie, vrijberoepsbeoefenaren, voor alle in bijlage V vermelde sectoren, en zakelijke bezoekers voor een kort verblijf, overeenkomstig bijlage IV.

3. Voor alle duidelijkheid: lid 2 is van toepassing op maatregelen die van invloed zijn op de behandeling van natuurlijke personen die voor zakelijke doeleinden op het grondgebied van de andere Partij aanwezig zijn, onder de desbetreffende categorieën vallen en financiële diensten verlenen, zoals gedefinieerd in artikel 18.1 (Definities). Lid 2 is niet van toepassing op maatregelen inzake toestemming voor tijdelijke toegang aan natuurlijke personen uit een Partij of uit een derde land.

ARTIKEL 12.4

Zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden, binnen een onderneming overgeplaatste personen en investeerders

1. Met inachtneming van artikel 10.5 verleent elke Partij toegang tot en tijdelijk verblijf op haar grondgebied aan zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden en binnen een onderneming overgeplaatste personen van de andere Partij overeenkomstig bijlage IV.
2. Met inachtneming van artikel 10.5 verleent Mexico toegang tot en tijdelijk verblijf op haar grondgebied aan investeerders overeenkomstig bijlage IV.
3. Een Partij mag geen beperkingen vaststellen of handhaven ten aanzien van het totale aantal natuurlijke personen aan wie toegang en tijdelijk verblijf wordt verleend in overeenstemming met de leden 1 en 2, in een specifieke sector of subsector, in de vorm van numerieke quota of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte, noch op basis van een regionale onderverdeling, noch op basis van het gehele grondgebied.

4. De toegestane verblijfsduur is als volgt⁶³:
- a) voor de Europese Unie, maximaal drie jaar voor leidinggevend, kaderleden en specialisten, maximaal één jaar voor stagiair-werknemers en maximaal negentig dagen binnen een periode van zes maanden voor zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden; en
 - b) voor Mexico, één jaar, met de mogelijkheid om deze duur driemaal met telkens een jaar te verlengen, voor binnen een onderneming overgeplaatste personen en voor investeerders, en tot honderdtachtig dagen voor zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden.
5. De Partijen behandelen de gezinsleden van binnen een onderneming overgeplaatste personen overeenkomstig bijlage 12-A.

⁶³ De toegestane duur van het verblijf van zakelijke bezoekers voor investeringsdoeleinden laat de door een Partij aan onderdanen of burgers van de andere Partij onder bilaterale visumvrijstellingen toegekende rechten onverlet.

ARTIKEL 12.5

Zakelijke bezoekers voor een kort verblijf

Met inachtneming van artikel 11.2 en bijlage IV geldt dat een Partij:

- a) de toegang tot en het tijdelijke verblijf van zakelijke bezoekers voor een kort verblijf toestaat;
- b) geen beperkingen vaststelt of handhaaft ten aanzien van het totale aantal zakelijke bezoekers voor een kort verblijf in een specifieke sector in de vorm van numerieke quota, noch op basis van een regionale onderverdeling, noch op basis van het gehele grondgebied; en
- c) geen onderzoek naar de economische behoeften aan zakelijke bezoekers voor een kort verblijf instelt of handhaaft.

ARTIKEL 12.6

Dienstverleners op contractbasis

1. Elke Partij staat de toegang tot en het tijdelijke verblijf op haar grondgebied toe van dienstverleners op contractbasis uit de andere Partij overeenkomstig bijlage V.

2. Tenzij anders aangegeven in bijlage V, onthoudt elke Partij zich ervan om ten aanzien van het totale aantal dienstverleners op contractbasis van de andere Partij aan wie toegang en tijdelijk verblijf wordt verleend, beperkingen vast te stellen of te handhaven in de vorm van numerieke quota of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte.

ARTIKEL 12.7

Vrijberoepsbeoefenaren

1. De Europese Unie staat de toegang tot en het tijdelijke verblijf op haar grondgebied toe van vrijberoepsbeoefenaren uit Mexico overeenkomstig bijlage V.

2. Tenzij anders aangegeven in bijlage V, onthoudt de Europese Unie zich ervan om ten aanzien van het totale aantal vrijberoepsbeoefenaren uit Mexico aan wie toegang en tijdelijk verblijf wordt verleend, beperkingen vast te stellen of te handhaven in de vorm van numerieke quota of de eis van een onderzoek naar de economische behoefte.

ARTIKEL 12.8

Transparantie

1. Elke Partij stelt informatie over de vereisten en procedures voor toegang en tijdelijk verblijf, met inbegrip van desbetreffende formulieren en documenten, alsook verklarend materiaal, ter beschikking van het publiek, zodat belangstellenden van de andere Partij kennis kunnen nemen van de geldende vereisten en procedures.
2. De in lid 1 bedoelde informatie bevat, voor zover van toepassing, informatie over:
 - a) categorieën van visa, verblijfstitels of soortgelijke vergunningen voor toegang en tijdelijk verblijf;
 - b) vereiste documentatie en de voorwaarden waaraan moet worden voldaan;
 - c) wijze van indiening van een aanvraag en mogelijkheden om die in te dienen, zoals via consulaten of online;
 - d) kosten om een aanvraag in te dienen en een indicatief tijdschema voor de behandeling;

- e) de maximale verblijfsduur in het kader van elke soort vergunning als omschreven in punt a);
- f) voorwaarden voor eventuele verlenging of vernieuwing;
- g) voorschriften over begeleidende personen ten laste;
- h) beschikbare toetsings- of beroepsprocedures; en
- i) relevante wetgeving van algemene strekking met betrekking tot toegang en tijdelijk verblijf van natuurlijke personen.

ARTIKEL 12.9

Geschillenbeslechting

Een Partij kan geen beroep doen op de geschillenregeling van hoofdstuk 31 in geval van een weigering om toegang en tijdelijk verblijf te verlenen uit hoofde van dit hoofdstuk, tenzij de kwestie een vaste praktijk betreft.

HOOFDSTUK 13

INTERNE REGELGEVING

ARTIKEL 13.1

Toepassingsgebied

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op door een Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen met betrekking tot vergunnings- en kwalificatievereisten en -procedures, alsook technische normen⁶⁴, die van invloed zijn op de handel in diensten of de uitoefening van enige andere economische activiteit ten aanzien waarvan een Partij een verbintenis is aangegaan krachtens de artikelen 10.6, 10.7, 11.4 of 11.6, met inachtneming van de voorwaarden, beperkingen of kwalificaties zoals opgenomen in haar lijst krachtens de artikelen 10.12 en 11.8.
2. Niettegenstaande lid 1 is artikel 13.6 van toepassing op door een Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen met betrekking tot vergunnings- en kwalificatievereisten en -procedures, alsook technische normen, die van invloed zijn op de handel in diensten of de uitoefening van enige andere economische activiteit.

⁶⁴ Voor alle duidelijkheid: dit hoofdstuk is, wat de maatregelen met betrekking tot technische normen betreft, alleen van toepassing op maatregelen die de handel in diensten raken.

3. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op door een Partij vastgestelde of gehandhaafde maatregelen uit hoofde van hoofdstuk 18.

ARTIKEL 13.2

Ontwikkeling van maatregelen

Een Partij die maatregelen vaststelt of handhaaft met betrekking tot vergunningsvereisten en -procedures of kwalificatievereisten en -procedures, moet:

- a) ervoor zorgen dat die maatregelen gebaseerd zijn op objectieve en transparante criteria⁶⁵;
- b) ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteit haar besluiten op onafhankelijke wijze neemt en uitvoert;
- c) ervoor zorgen dat de procedures op zich de naleving van de vereisten niet onnodig belemmeren;

⁶⁵ Voor alle duidelijkheid: de bevoegde autoriteiten kunnen het aan die criteria toe te kennen gewicht beoordelen, waaronder competentie, het vermogen om een dienst te verlenen of een andere economische activiteit te verrichten, en de mogelijke gevolgen van een vergunningsbesluit voor de gezondheid of het milieu.

- d) ervoor zorgen dat de procedures onpartijdig en passend zijn zodat aanvragers kunnen aantonen dat zij aan de eventuele vereisten voldoen; en
- e) voor zover praktisch haalbaar vermijden om van een aanvrager te verlangen dat hij zich voor elke vergunningsaanvraag tot meer dan één bevoegde autoriteit wendt⁶⁶.

ARTIKEL 13.3

Uitvoering van maatregelen

Indien een vergunning vereist is voor de verlening van een dienst of het uitoefenen van enige andere economische activiteit, moeten de bevoegde autoriteiten van een Partij:

- a) aanvragers, voor zover praktisch haalbaar, toestaan te allen tijde een aanvraag in te dienen;
- b) een redelijke termijn hanteren voor het indienen van een aanvraag indien specifieke termijnen voor aanvragen bestaan;
- c) indien tests vereist zijn, met redelijke tussenpozen tests plannen en een redelijke termijn vaststellen waarbinnen een kandidaat kan verzoeken om de test af te leggen;

⁶⁶ Voor alle duidelijkheid: een Partij kan meerdere vergunningsaanvragen verlangen indien een dienst of een andere economische activiteit onder de bevoegdheid van meerdere bevoegde autoriteiten valt.

- d) inspanningen leveren om aanvragen in elektronisch formaat te aanvaarden, rekening houdend met hun verschillende prioriteiten en beperkte middelen;
- e) in plaats van originele documenten kopieën aanvaarden van documenten die overeenkomstig de interne wetgeving van de Partij zijn gewaarmerkt, tenzij zij originele documenten verlangen om de integriteit van het vergunningsproces te beschermen;
- f) erop toezien dat de door haar bevoegde autoriteiten aangerekende vergunningsvergoedingen⁶⁷ redelijk en transparant zijn en op zichzelf de verlening van de betrokken dienst of de uitoefening van enige andere economische activiteit niet beperken;
- g) voor zover praktisch haalbaar, een indicatief tijdschema voor de behandeling van een aanvraag verstrekken;
- h) onverwijld, voor zover praktisch haalbaar, nagaan of een aanvraag voor behandeling krachtens het recht van de Partij volledig is;

⁶⁷ Vergunningsvergoedingen omvatten een vergoeding voor de vergunning en vergoedingen in verband met kwalificatieprocedures; zij omvatten geen vergoedingen voor het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, betalingen in verband met veiling, aanbesteding of andere niet-discriminerende middelen om concessies te verlenen, noch verplichte bijdragen voor het verlenen van een universele dienst.

- i) indien een aanvraag krachtens het recht van de Partij wordt beschouwd als volledig zodat deze in behandeling kan worden genomen, ervoor zorgen dat de behandeling van de aanvraag wordt afgerond en dat de aanvrager binnen een redelijke termijn na de indiening van de aanvraag, voor zover mogelijk schriftelijk⁶⁸, van het besluit in kennis wordt gesteld;
- j) op verzoek van de aanvrager en onverwijld informatie over de status van de aanvraag verstrekken;
- k) indien een aanvraag krachtens het recht van de Partij wordt beschouwd als onvolledig zodat deze niet in behandeling kan worden genomen, binnen een redelijke termijn en voor zover praktisch haalbaar:
 - i) de aanvrager ervan in kennis stellen dat de aanvraag onvolledig is;
 - ii) op verzoek van de aanvrager aangeven waarom de aanvraag als onvolledig wordt beschouwd;

⁶⁸ De bevoegde autoriteiten kunnen aan dit vereiste voldoen door een aanvrager van tevoren schriftelijk, onder meer door middel van een bekendgemaakte maatregel, ervan in kennis te stellen dat het uitblijven van een antwoord na een bepaalde termijn vanaf de datum van indiening van een aanvraag betekent dat de aanvraag is aanvaard of afgewezen. Voor alle duidelijkheid: de schriftelijke kennisgeving mag ook langs elektronische weg plaatsvinden.

- iii) de aanvrager de mogelijkheid⁶⁹ bieden de aanvullende informatie te verstrekken die nodig is om de aanvraag te vervolledigen; en
- iv) indien geen van de bovenstaande mogelijkheden praktisch haalbaar is en de aanvraag wegens onvolledigheid wordt afgewezen, ervoor zorgen dat zij de aanvrager daarvan binnen een redelijke termijn in kennis stellen;
- l) indien een aanvraag wordt afgewezen, voor zover mogelijk, hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de aanvrager, de aanvrager in kennis stellen van de redenen voor de afwijzing en, indien van toepassing, van de procedures voor het opnieuw indienen van een aanvraag; en
- m) ervoor zorgen dat een eenmaal verleende vergunning onverwijld in werking treedt, met inachtneming van de toepasselijke voorwaarden.

⁶⁹ Voor alle duidelijkheid: een dergelijke mogelijkheid vereist niet dat een bevoegde autoriteit termijnen verlengt.

ARTIKEL 13.4

Beperkte aantallen vergunningen

1. Indien het aantal voor een bepaalde activiteit beschikbare vergunningen beperkt is vanwege de schaarste aan beschikbare natuurlijke hulpbronnen of technische capaciteit, zorgt elke Partij ten aanzien van potentiële kandidaten voor een selectieprocedure die alle waarborgen voor onpartijdigheid en transparantie biedt, met inbegrip van in het bijzonder een passende bekendmaking wat de aanvang, het verloop en de afronding van de procedure betreft.
2. Bij de vaststelling van de regels voor de selectieprocedure kan een Partij rekening houden met legitieme beleidsdoelstellingen, waaronder overwegingen op het gebied van gezondheid, veiligheid, consumentenbescherming, mededinging, milieubescherming en het behoud van cultureel erfgoed.

ARTIKEL 13.5

Technische normen

Elke Partij moedigt haar bevoegde autoriteiten aan om, wanneer zij technische normen vaststellen, daarbij technische normen vast te stellen die via open en transparante procedures zijn ontwikkeld, en moedigt elke instantie die is aangewezen om technische normen ontwikkelen, aan om dat te doen aan de hand van open en transparante procedures.

ARTIKEL 13.6

Transparantie

Een Partij die een vergunning vereist voor het verlenen van een dienst of het uitoefenen van een andere economische activiteit, verstrekt de informatie die dienstverleners of personen die een dienst willen verlenen en personen die enige andere economische activiteit uitoefenen of willen uitoefenen, nodig hebben om te voldoen aan de vereisten en procedures voor het verkrijgen, handhaven, wijzigen en verlengen van die vergunning. Die informatie omvat, voor zover zij bestaat:

- a) vergunningsvergoedingen;
- b) contactgegevens van de relevante bevoegde autoriteiten;
- c) procedures voor het instellen van beroep tegen of het herzien van beslissingen inzake aanvragen;
- d) procedures voor het toezicht op of de handhaving van de naleving van de vergunningsvoorwaarden;
- e) mogelijkheden voor inspraak van het publiek, bijvoorbeeld via hoorzittingen of opmerkingen;
- f) indicatieve termijnen voor de behandeling van een aanvraag;

- g) de vereisten en procedures; en
- h) de geldende technische normen.

ARTIKEL 13.7

Evaluatie

Na de inwerkingtreding van overeenkomstig artikel VI, lid 4, van de GATS ontwikkelde aanvullende voorschriften, evalueren de Partijen die voorschriften. Indien de evaluatie uitwijst dat die voorschriften zouden leiden tot een verbetering van deze overeenkomst, bepalen de Partijen of zij in deze overeenkomst moeten worden opgenomen.

HOOFDSTUK 14

WEDERZIJDSE ERKENNING VAN BEROEPSKWALIFICATIES

ARTIKEL 14.1

Algemene bepalingen

1. Geen enkele bepaling van dit hoofdstuk belet een Partij te eisen dat natuurlijke personen de kwalificaties of de beroepservaring hebben die op het grondgebied waar de dienst wordt verleend, voor de betrokken sector van activiteit zijn voorgeschreven.
2. Elke Partij moedigt de desbetreffende beroepsorganisaties of autoriteiten, indien van toepassing, op hun respectieve grondgebied aan gezamenlijke aanbevelingen over wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties te ontwikkelen en voor te leggen aan het op grond van artikel 1.10 ingestelde Subcomité Diensten en investeringen.
3. De in lid 2 bedoelde gezamenlijke aanbevelingen worden gestaafd met bewijs inzake:
 - a) de economische waarde van een voorgenomen overeenkomst inzake de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties (hierna “overeenkomst inzake wederzijdse erkenning” genoemd); en

b) de verenigbaarheid van de respectieve regelingen, dat wil zeggen de mate waarin de door elke Partij toegepaste criteria inzake machtiging en vergunningverlening verenigbaar zijn.

4. Het Subcomité beoordeelt gezamenlijke aanbevelingen binnen een redelijke termijn na ontvangst.

5. Indien de gezamenlijke aanbeveling in overeenstemming is met deze overeenkomst, nemen de Partijen de nodige stappen om via onderhandelingen een overeenkomst inzake wederzijdse erkenning te sluiten, in voorkomend geval via hun bevoegde autoriteiten of via door een Partij gemachtigde vertegenwoordigers. In voorkomend geval kan de Gezamenlijke Raad de regelingen voor de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties vaststellen bij besluit.

6. De Partijen of, respectievelijk, de desbetreffende beroepsorganisaties of autoriteiten worden aangemoedigd om bij de onderhandelingen over overeenkomsten inzake wederzijdse erkenning of bij de opstelling van gezamenlijke aanbevelingen de in bijlage 14-A vervatte richtsnoeren voor de onderhandelingen over een overeenkomst inzake wederzijdse erkenning te volgen.

HOOFDSTUK 15

BESTELDIENSTEN

ARTIKEL 15.1

Definities

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a) “besteldiensten”: post-, koeriers- en expresdiensten, met inbegrip van het ophalen, sorteren, vervoeren en bestellen van postzendingen;
- b) “expresbesteldiensten”: het ophalen, sorteren, vervoeren en bestellen van postzendingen tegen verhoogde snelheid en betrouwbaarheid, waarbij elementen met toegevoegde waarde inbegrepen kunnen zijn, zoals ophaling vanaf het punt van herkomst, persoonlijke bezorging aan de geadresseerde, tracering, mogelijkheid om de bestemming en de geadresseerde in doorvoer te veranderen of ontvangstbevestiging;
- c) “exprespostdiensten”: internationale expresbesteldiensten die worden verleend via een vrijwillige vereniging van aangewezen postexploitanten in het kader van de Wereldpostunie (UPU), zoals het samenwerkingsverband EMS;

- d) “vergunning”: een door een regelgevende autoriteit aan een individuele leverancier afgegeven machtiging waarin de voor de sector besteldiensten specifieke procedures, verplichtingen en vereisten zijn vastgelegd;
- e) “postzending”: een zending tot 31,5 kg, geadresseerd in de definitieve vorm waarin de zending moet worden vervoerd door ongeacht welk type aanbieder van besteldiensten, zowel publiek- als privaatrechtelijk, met inbegrip van zendingen zoals brieven, pakketten, kranten en catalogi;
- f) “postmonopolie”: het exclusieve recht om krachtens het recht van een Partij bepaalde besteldiensten te verlenen op het grondgebied van die Partij; en
- g) “universele dienst”: het overal op het grondgebied van een Partij permanent aanbieden van een besteldienst van een gespecificeerde kwaliteit tegen prijzen die voor alle gebruikers betaalbaar zijn.

ARTIKEL 15.2

Doelstelling

In dit hoofdstuk worden de beginselen van het voor alle besteldiensten specifieke regelgevingskader uiteengezet.

ARTIKEL 15.3

Universele dienst

1. Elke Partij is gerechtigd het type universeledienstverplichting te definiëren dat zij wenst vast te stellen of te handhaven en beheert die verplichting op transparante, niet-discriminerende en neutrale wijze ten aanzien van alle leveranciers die aan de verplichting worden onderworpen.
2. Indien een Partij verlangt dat inkomende exprespostdiensten worden verleend in het kader van een universele dienst, verleent zij die dienst geen voorkeursbehandeling ten opzichte van andere internationale expresbesteldiensten.

ARTIKEL 15.4

Financiering van een universele dienst

1. Een Partij mag geen vergoedingen of andere kosten in rekening brengen voor de levering van een besteldienst die geen universele dienst is met het oog op de financiering van de levering van een universele dienst.
2. Lid 1 is niet van toepassing op algemeen toepasselijke belastingmaatregelen of administratieve vergoedingen.

ARTIKEL 15.5

Preventie van marktversturende praktijken

Elke Partij garandeert dat een aanbieder van besteldiensten die onder een universeledienstverplichting valt of een postmonopolie heeft, geen marktversturende praktijken opzet, zoals:

- a) het gebruik van inkomsten die zijn verkregen uit dergelijke diensten, om de levering van expresbesteldiensten of enige andere niet-universele besteldienst te kruissubsidiëren; en
- b) onrechtmatig differentiëren tussen afnemers, zoals bedrijven, aanbieders van grote partijen post of tussenpersonen, met betrekking tot tarieven of andere voorwaarden voor de levering van een besteldienst die onder een universeledienstverplichting valt of waarvoor een postmonopolie geldt.

ARTIKEL 15.6

Vergunningen

1. Indien een Partij een vergunning voor het verlenen van besteldiensten vereist, maakt zij het volgende openbaar:
 - a) alle vergunningsvereisten en de periode die nodig is om een beslissing over de aanvraag van een vergunning te nemen; en
 - b) de vergunningsvoorwaarden.
2. De procedures, verplichtingen en vereisten van een vergunning moeten transparant en niet-discriminerend zijn en op objectieve criteria gebaseerd zijn.
3. Een Partij ziet erop toe dat de aanvrager schriftelijk de redenen voor de afwijzing van een vergunningsaanvraag ontvangt.

ARTIKEL 15.7

Onafhankelijkheid van de regelgevende instantie

1. Elke Partij richt regelgevende instanties op of houdt die in stand, die juridisch gescheiden en functioneel onafhankelijk zijn van alle aanbieders van besteldiensten. Een Partij die de eigendom van of de zeggenschap over aanbieders van besteldiensten behoudt, zorgt voor een daadwerkelijke structurele scheiding tussen de regelgevende taken en de met eigendom of zeggenschap verband houdende activiteiten.
2. Elke Partij zorgt ervoor dat de in lid 1 bedoelde regelgevende instanties hun taken op transparante en tijdige wijze uitvoeren en over voldoende financiële en personele middelen beschikken om de hun toegewezen taken uit te voeren.
3. De besluiten die de regelgevende instantie neemt en de procedures die zij volgt, zijn voor alle marktdeelnemers gelijk.